

Tartalomjegyzék

216/2009. (X. 2.) Korm. rendelet	A Magyar Köztársaság Kormánya és a Belarusz Köztársaság Kormánya közötti oktatási, tudományos és kulturális megállapodás kihirdetéséről	37612
217/2009. (X. 2.) Korm. rendelet	Az ingatlanvállalkozás-felügyeleti hatóságok kijelöléséről	37616
32/2009. (X. 2.) OKM rendelet	Az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet módosításáról	37617
81/2009. (X. 2.) OGY határozat	Az Idősügyi Nemzeti Stratégiáról	37727
1166/2009. (X. 2.) Korm. határozat	A Wesselényi Miklós Sportközalapítvány alapító okiratának módosításáról	37765
77/2009. (X. 2.) ME határozat	Az ENSZ Turisztikai Világszervezete (UNWTO) részes államainak közgyűlésein történő részvételről	37766
78/2009. (X. 2.) ME határozat	A Magyar Köztársaság és Új-Zéland között az ideiglenesen munkát vállaló turisták programjáról szóló megállapodás létrehozására adott felhatalmazásról	37766
79/2009. (X. 2.) ME határozat	A Stratégiai Légiszállítási Képességről szóló többoldalú egyetértési megállapodás módosításáról szóló megállapodás létrehozására adott felhatalmazásról	37767

III. Kormányrendeletek

A Kormány 216/2009. (X. 2.) Korm. rendelete

a Magyar Köztársaság Kormánya és a Belarusz Köztársaság Kormánya közötti oktatási, tudományos és kulturális megállapodás kihirdetéséről

1. § A Kormány e rendelettel felhatalmazást ad a Magyar Köztársaság Kormánya és a Belarusz Köztársaság Kormánya közötti oktatási, tudományos és kulturális Megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) kötelező hatályának elismerésére.
2. § A Kormány a Megállapodást e rendelettel kihirdeti.
3. § A Megállapodás hiteles magyar és angol nyelvű szövege a következő:

„A Magyar Köztársaság Kormánya és a Belarusz Köztársaság Kormánya közötti oktatási, tudományos és kulturális egyezmény

A Magyar Köztársaság Kormánya és a Belarusz Köztársaság Kormánya (a továbbiakban: a Felek)

a két ország közötti baráti kötelékek megerősítése, a népeiket összekötő kapcsolatok megszilárdítása, valamint a két ország közötti oktatási, tudományos és kulturális együttműködés fejlesztése érdekében, illetve azokat az előnyöket felismerve, amelyek az egyes országokban érvényben lévő szabályokkal és rendeletekkel összhangban történő kölcsönös együttműködés megszilárdításából származnak a két ország számára, a következőkben állapodnak meg:

1. Cikk

A Felek ösztönözní kívánják felsőoktatási tisztviselők, egyetemi oktatók és kutatók cserelátogatásait, illetve a közöttük létrejövő együttműködést a közös érdeklődésre számot tartó területeken.

A Felek emellett ösztönzik tudományos és kulturális területeken küldöttségek cseréjét is.

2. Cikk

A Felek ösztönzik és támogatják a tudományos és a kulturális intézmények, valamint a tudományos kutatóintézetek közötti közvetlen tudományos és kulturális kapcsolatokat, és – a rendelkezésre álló források és lehetőségek keretein belül – egyetemi oktatók és kutatók cseréjét.

3. Cikk

A Felek támogatják a felsőoktatási intézményekben, egyetemeken és kutatóközpontokban történő szakmai tudás- és tapasztalatcserét a tudomány, a technika és a közigazgatás területein.

4. Cikk

A Felek bővítik a két ország felsőoktatási intézményeiben rendelkezésre álló képzési lehetőségeket, főként a műszaki és orvostudományok, valamint a technológia területén.

5. Cikk

A Felek támogatják a két ország egyetemei közötti tudományos együttműködést, és megosztják egymással az iskolai bizonyítványok, oklevelek és diplomák egyenértékűségének megteremtésével kapcsolatos információkat azok kölcsönös elismerése érdekében.

A Felek kölcsönösen informálják egymást oktatási rendszereikről.

6. Cikk

A Felek ösztönzik az irodalom, képző- és zeneművészet, film, televízió és rádió, építészet, könyvkiadás, múzeum- és levéltárgazgatás terén, más kulturális és művészeti területen, illetve alkotóművészek között létrejövő kapcsolatokat és cseréket.

A Felek kölcsönösen támogatják a könyvtárak közötti közvetlen együttműködést.

7. Cikk

A Felek ösztönzik és támogatják oktatási, tudományos és kulturális hetek és napok szervezését a két ország tudományos és kulturális intézményeiben. Ezek magukban foglalják előadások, szemináriumok, könyvvásárok és egyéb olyan rendezvények lebonyolítását, melyek bemutatják a két ország eredményeit.

8. Cikk

A Felek ösztönzik és támogatják számos kulturális és művészeti tevékenység lebonyolítását, és lehetőségeik szerint segítik egymást különösen:

a különböző kulturális területek képviselőinek együttműködés, tapasztalatcsere, szakmai gyakorlat céljából történő kölcsönös látogatásának megszervezésében;

egyéni művészek vagy művészeti csoportok koncertturnéinak megszervezésében, valamint koncertek, előadások, kiállítások és más kulturális események szervezésében;

résztevők meghívásakor az egyik Fél országában rendezett zenei és más fesztiválokra.

9. Cikk

A Felek ösztönzik könyvek, kiadványok, szórólapok, füzetek, folyóiratok, dokumentumok, filmek, és minden, a két országban folyó felsőoktatással és tudományos kutatással, valamint kulturális tevékenységekkel kapcsolatos szakirodalom és forrásanyag egymás közti cseréjét.

10. Cikk

A Felek ösztönzik a helyi és nemzetközi konferenciákon, szemináriumokon, szimpóziumokon és tudományos, valamint kulturális műhelymunkákban való részvételt, és kellő időben tájékoztatják egymást ezekről az eseményekről.

11. Cikk

A Felek jogszabályaiknak megfelelően megkönnyítik a kéziratok, levéltári anyagok és történelmi dokumentumok tanulmányozását és felhasználását, és együttműködnek a régészet és a kulturális örökség saját országukban történő feltárása és megőrzése területén, továbbá szakértőket cserélnek e téren.

12. Cikk

Mindkét fél ösztönzi a másik fél országában született kiemelkedő irodalmi művek lefordítását és kiadását saját országában.

13. Cikk

A Felek ösztönzik a magyar nyelv a Belarusz Köztársaság területén történő és a belarusz nyelv a Magyar Köztársaság területén történő elsajátításához szükséges módszertani, pedagógiai programok megvalósítását, és a megfelelő oktatási és módszertani irodalom fordítását.

14. Cikk

A Felek támogatják külön együttműködési egyezmények megkötését a két ország érintett oktatási, tudományos és kulturális intézményei között.

15. Cikk

A Felek megállapodnak abban, hogy szükség esetén a Felek illetékes képviselői konzultációkat folytatnak a végrehajtási program aláírásával kapcsolatban, elővezetve az annak megvalósításához szükséges konkrét lépéseket és projekteket, valamint ahol lehetséges meghatározva az Egyezményben és a végrehajtási programban vázolt események pénzügyi és szervezeti feltételeit.

A konzultációk feltételeiről és az illetékes képviselők névsoráról a Felek diplomáciai úton egyeztetnek.

16. Cikk

Ez az Egyezmény azon utolsó jegyzék kézhezvételének napján lép hatályba, melyben a felek diplomáciai úton tájékoztatják egymást arról, hogy eleget tettek az Egyezmény hatálybalépéséhez szükséges belső jogi követelményeknek.

Az Egyezmény határozatlan időre szól. Az Egyezményt bármely szerződő fél írásban, diplomáciai úton felmondhatja. Ebben az esetben az Egyezmény a felmondásáról szóló értesítés átvételének napjától számított 6 hónap múlva veszti hatályát.

Abban az esetben, ha a jelen Egyezmény hatályát veszti, előírásait a gyakorlatban továbbra is alkalmazni kell a még folyamatban lévő programok és projektek tekintetében mindaddig, amíg azokat teljes egészükben végre nem hajtják. Ezt az Egyezményt, Gödöllő városban 2009. május 14-én írták alá magyar, belarusz és angol nyelven két eredeti példányban. Ezek mindegyike egyformán hiteles. Az értelmezésből származó bármely nézetkülönbség kialakulása esetén az angol nyelvű szöveg a mérvadó.

A Magyar Köztársaság
Kormánya nevében

A Belarusz Köztársaság
Kormánya nevében

Agreement between the Government of the Republic of Hungary and the Government of the Republic of Belarus on co-operation in the field of education, science and culture

The Government of the Republic of Hungary and the Government of the Republic of Belarus, hereinafter referred to as the Parties,

in order to enhance the bonds of friendship existing between their two countries, to widen the links binding their people, to develop co-operation in educational, scientific, cultural domains, recognizing the benefits each of the two countries may gain as a result of consolidating bilateral co-operation in accordance with the rules and regulations applied in each country, have agreed on the following:

Article 1

The Parties shall encourage the exchange of visits of higher education officials, faculty members and scholars and shall establish co-operation between them in fields of common interest.

The Parties shall also encourage the exchange of delegations in scientific and cultural domains.

Article 2

The Parties shall promote and encourage direct scientific and cultural relations between educational, cultural institutions and scientific research establishments as well as the exchange of faculty members, researches and scholars within available resources and potentialities.

Article 3

The Parties shall exchange experience in the scientific, technical and administrative fields between higher education institutions, universities and research centers.

Article 4

The Parties shall increase opportunities for training of the nationals of the other Party in higher education institutions in both countries notably in technical, medical and technological domains.

Article 5

The Parties shall promote academic co-operation between higher education institutions in both countries and exchange of information in the field of recognition of the periods of study, recognition and establishing equivalence of documents of education, equivalence of academic degrees for purposes of mutual recognition of these degrees.

The Parties shall also exchange data on their respective educational systems.

Article 6

The Parties shall promote contacts and exchanges in the field of literature, fine and musical art, cinematography, television and radio, architecture, book publishing, museum business and archives, and also between creative groups and in other fields of culture and art.

The Parties mutually encourage direct cooperation between their libraries.

Article 7

The Parties shall encourage the organization of educational, scientific and cultural weeks and days in educational and cultural institutions of each country. These shall include the giving of lectures and the holding of seminars, book exhibitions and fairs, other forms of presenting the achievements of both countries.

Article 8

The Parties shall agree to arrange various cultural and artistic activities and help each other within their capabilities, in particular when:

organizing mutual visits of representatives of various fields of culture for the purposes of co-operation, internships, exchanging experience;

organizing concert tours of individual artists and artistic groups, concerts, performances, exhibitions and other cultural events;

inviting participants to festivals and similar international shows which are hosted by one of the Parties.

Article 9

The Parties shall encourage the exchange of books, brochures, periodicals, documents, films and other materials and sources of information related to higher education, scientific research and cultural activities in both countries.

Article 10

The Parties shall encourage participation in local and international educational conferences, seminars, symposia, scientific and cultural workshops, and shall inform one another about such events a sufficient period of time in advance of their start.

Article 11

The Parties, in accordance with the national laws of their countries, shall facilitate perusal and making use of manuscripts, archives and historical documents and shall co-operate in the domain of archaeology and cultural heritage in their respective countries and shall exchange experts in this domain.

Article 12

Each of the Parties shall encourage the translation and publishing of distinguished literary works produced by the other Party.

Article 13

The Parties shall encourage the realization of methodological and pedagogical programmes necessary for the acquisition of the Belarusian language on the territory of the Republic of Hungary and the Hungarian language on the territory of the Republic of Belarus, and the translation and publication of the corresponding educational and methodological literature.

Article 14

The Parties shall encourage whenever necessary to sign the special agreements on co-operation between involved educational, scientific and cultural institutions of the two countries.

Article 15

The Parties shall agree whenever necessary to hold consultations between the authorized representatives of the Parties to sign the executive programs, foreseeing the concrete measures and projects for the fulfilment of this Agreement and defining, where it is possible, the financial and other organizational terms in order to carry out events, provided by this Agreement and executive programs.

The terms of consultations and the list of authorized representatives shall be agreed by the Parties through diplomatic channels.

Article 16

This Agreement shall enter into force on the day of receiving the last notification by which the Parties inform each other through diplomatic channels that all their internal legal requirements necessary for the entry into force of the Agreement have been fulfilled.

This Agreement is valid for an indeterminate period of time. The Agreement may be terminated by either of the Parties in written form, through diplomatic channels. In this case, the Agreement expires six months after receiving the notification about its termination.

In the event this Agreement is terminated, its provisions shall continue to be implemented with respect to existing programmes and projects until they are completed.

This Agreement was signed in Gödöllő, Hungary on May 14 2009 in two originals in Hungarian, Belarusian and English, that are all equally valid.

In the event of any differences arising on the interpretations, the English text shall be applied.

For the Government
of the Republic of Hungary

For the Government
of the Republic of Belarus"

4. §
- (1) E rendelet – a 2–3. § kivételével – a kihirdetését követő napon lép hatályba.
 - (2) E rendelet 2–3. §-a a Megállapodás 16. cikkében meghatározott időpontban lép hatályba.
 - (3) E rendelet 2–3. §-a hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter annak ismertté válását követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett egyedi határozatával állapítja meg.
 - (4) E rendelet végrehajtásához szükséges intézkedésekről az oktatásért és kultúráért felelős miniszter, valamint a tudománypolitika koordinációjáért felelős miniszter gondoskodik.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 217/2009. (X. 2.) Korm. rendelete az ingatlanvállalkozás-felügyeleti hatóságok kijelöléséről

A Kormány, a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény 53. § a) pontjában, a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tt.) 59. és 65. §-ában, illetve a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 87/A. §-ában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el.

- 1. §** A Kormány az üzletszerű társasházkezelői, és ingatlankezelői tevékenység tekintetében ingatlanvállalkozás-felügyeleti hatósággént körzetközponti feladatokat ellátó települési önkormányzat jegyzőjét jelöli ki. A jegyző az ingatlanvállalkozás-felügyeleti hatósági eljárásban az okmányirodák kijelöléséről és illetékességi területéről szóló kormányrendeletben meghatározott illetékességi területen jár el.
- 2. §** A Kormány az üzletszerű ingatlanközvetítői, illetőleg ingatlanvagyon-értékelő és közvetítői tevékenység tekintetében ingatlanvállalkozás-felügyeleti hatósággént megyeszékhely szerinti városi önkormányzat jegyzőjét, Pest megyében a megyei önkormányzat főjegyzőjét, Budapesten a Fővárosi Önkormányzat Főjegyzőjét jelöli ki. Az ingatlanvállalkozás-felügyeleti hatósági eljárásban a jegyző, illetve a főjegyző a megye, illetve a főváros területére kiterjedő illetékességgel jár el.
- 3. §** (1) A Kormány a Tt. 7. § (3) bekezdésében meghatározott esetben az első fokú használatbavételi engedélyezési eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező építésügyi hatóságot a társasház ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére irányuló eljárás tekintetében közreműködő hatósággént jelöli ki.
- (2) Ha a használatba vételi engedély az építési engedélytől nem tér el, és az ügyfél a társasház ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez szükséges kérelmet, valamint annak mellékleteit a használatbavételi engedélyezési eljárás során benyújtotta, a közreműködő hatóság a jogerős és végrehajtható használatbavételi engedély megküldésével együtt az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés iránti kérelmet továbbítja az ingatlanügyi hatósághoz.
- (3) A Kormány a Tt. 21. § (4) bekezdésében meghatározott esetben az első fokú használatbavételi engedélyezési eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező építésügyi hatóságot a változás ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére irányuló eljárás tekintetében közreműködő hatósággént jelöli ki.
- (4) Ha az ügyfél a változás ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez szükséges kérelmet, valamint annak mellékleteit a használatbavételi engedélyezési eljárás során benyújtotta, a közreműködő hatóság a jogerős és végrehajtható használatbavételi engedély megküldésével együtt az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés iránti kérelmet továbbítja az ingatlanügyi hatósághoz.
- (5) A közreműködő hatóság az ügyfelet az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés iránti kérelem tárgyában hiánypótlásra – az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének pótlására való felhívás kivételével – nem hívhatja fel. A közreműködő hatóság az eljárást akkor is megszünteti, ha az eljárásra okot adó körülmény már nem áll fenn.
- 4. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.
- 5. §** A rendelet a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 27-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

V. A Kormány tagjainak rendeletei

Az oktatási és kulturális miniszter 32/2009. (X. 2.) OKM rendelete az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet módosításáról

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 153. §-a (2) bekezdésének b) és c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, az oktatási és kulturális miniszter feladat- és hatásköréről szóló 167/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § a) pontjában foglalt feladatkörömben eljárva – a Magyar Rektori Konferencia egyetértésével – a következőket rendelem el:

- 1. §** (1) Az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 7. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
- „(4) E rendelet 2. számú mellékletének IX. 1. pontja, valamint 3. számú mellékletének III. 13., IV. 10., VI. 4., VI. 5., VI. 6. és VIII. 25. pontjai, a szakmai képesítések elismeréséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2005/36/EK irányelve 24., 31., 34., 38., 40., 44. és 46. cikkének való megfelelést szolgálják.”
- (2) E rendelet 11. §-a és 10. számú melléklete a szakmai képesítések elismeréséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2005/36/EK irányelve 46. cikkének való megfelelést szolgálja.
- 2. §** A Rendelet 2. számú melléklet I. része kiegészül e rendelet 1. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.
- 3. §** A Rendelet 2. számú melléklet II. része 14. SZABAD BÖLCSESZET ALAPKÉPZÉSI SZAK helyébe e rendelet 2. számú melléklete lép.
- 4. §** A Rendelet 2. számú melléklet VIII. része 12. KÖZLEKEDÉSMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK helyébe e rendelet 3. számú melléklete lép.
- 5. §** A Rendelet 2. számú melléklet X. része 4. GYÓGYPEDAGÓGIA ALAPKÉPZÉSI SZAK helyébe e rendelet 4. számú melléklete lép.
- 6. §** A Rendelet 2. számú melléklet X. része kiegészül e rendelet 5. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.
- 7. §** A Rendelet 2. számú melléklet XIII. része 1. ALKOTÓMŰVÉSZET ÉS MUZIKOLÓGIA ALAPKÉPZÉSI SZAK helyébe e rendelet 6. számú melléklete lép.
- 8. §** A Rendelet 3. számú melléklet III. része kiegészül e rendelet 7. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.
- 9. §** A Rendelet 3. számú melléklet IV. része kiegészül e rendelet 8. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.
- 10. §** A Rendelet 3. számú melléklet VI. része kiegészül e rendelet 9. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.
- 11. §** A Rendelet 3. számú melléklet VIII. része kiegészül e rendelet 10. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.
- 12. §** A Rendelet 3. számú melléklet IX. része kiegészül e rendelet 11. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.
- 13. §** A Rendelet 3. számú melléklet XII. része kiegészül e rendelet 12. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.
- 14. §** A Rendelet 4. számú melléklet 11.1.1. AZ ELSŐ TANÁRI SZAKKÉPZETTSÉGGÉNT VÁLASZTHATÓ SZAKKÉPZETTSÉGEK SZAKTERÜLETI ISMERETEI b) A SZAKKÉPZÉS, MŰVÉSZETI SZAKKÉPZÉS, ILLETVE ALAPFOKÚ MŰVÉSZET-OKTATÁS

TERÜLETEIN VÁLASZTHATÓ SZAKMAI, MŰVÉSZETI TANÁRI SZAKKÉPZETTSÉGEK része a GYÓGYPEDAGÓGIAI SZAKKÉPZÉS alcímet követően kiegészül e rendelet 13. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.

- 15. §** A Rendelet 4. számú melléklet 11.1.3. A SZAKKÉPZÉS, ILLETVE A MŰVÉSZETI SZAKKÉPZÉS TERÜLETÉN MESTERFOKOZATRA ÉS NEM TANÁRI SZAKKÉPZETTSÉGRE ÉPÜLŐ TANÁRI SZAKKÉPZETTSÉGEK része a GYÓGYPEDAGÓGIAI KÉPZÉSI ÁG alcímet követően kiegészül e rendelet 14. számú melléklete szerinti rendelkezésekkel.
- 16. §** A Rendelet 4/A. számú melléklete helyébe e rendelet 15. számú melléklete lép.
- 17. §** (1) A Rendelet 5. számú melléklete II. KATOLIKUS HITÉLETI SZAKOK része 3. PASZTORÁLIS TANÁCSADÁS ÉS SZERVEZETFEJLESZTÉS MESTERKÉPZÉSI SZAK cím alatt kiegészül a 16. számú melléklet szerinti rendelkezésekkel.
(2) A Rendelet 5. számú melléklete III. REFORMÁTUS HITÉLETI SZAKOK része 2. PASZTORÁLIS TANÁCSADÁS ÉS SZERVEZETFEJLESZTÉS MESTERKÉPZÉSI SZAK cím alatt kiegészül a 17. számú melléklet szerinti rendelkezésekkel.
- 18. §** A rendelet 5. számú melléklete VII. MAGYARORSZÁGI KRISNA-TUDATÚ HÍVŐK KÖZÖSSÉGE rész 1. VASINAVA TEOLÓGIA ALAPKÉPZÉSI SZAK és 2. VASINAVA JÓGAMESTER ALAPKÉPZÉSI SZAK helyébe a 18. számú melléklet lép.
- 19. §** A Rendelet 2. számú melléklet VI. része 1. BIZTONSÁG- ÉS VÉDELEMPOLITIKAI ALAPKÉPZÉSI SZAK 10. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[10. Nyelvi követelmények:]
„Az oklevél kiadásának feltétele két idegen nyelvből – melyből legalább az egyik a NATO hivatalos nyelve – államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél megszerzése, vagy egy államilag elismert felsőfokú (C1), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél megszerzése, olyan nyelvből, melyen a szakmának tudományos szakirodalma van.”
- 20. §** (1) A Rendelet 2. számú melléklet IV. INFORMATIKAI KÉPZÉSI TERÜLETEN 1. GAZDASÁGINFORMATIKUS ALAPKÉPZÉSI SZAK, 2. MÉRNÖKINFORMATIKUS ALAPKÉPZÉSI SZAK, 3. PROGRAMTERVEZŐ INFORMATIKUS ALAPKÉPZÉSI SZAK 9. pontja helyébe a következő rendelkezés lép és ezzel egyidejűleg a jelenlegi 9. pont számozása 10. pontra változik:
„9. Szakmai gyakorlat:
A szakmai gyakorlat külső szakmai gyakorló helyen, intézményben, erre alkalmas szervezetnél vagy felsőoktatási intézményi gyakorlóhelyen teljesítendő, legalább 6 hétig tartó gyakorlat.”
(2) A Rendelet 2. számú melléklet VIII. MŰSZAKI KÉPZÉSI TERÜLET 1. ANYAGMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 2. FAIPARI MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 3. KÖNNYŰIPARI MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 4. BIOMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 5. KÖRNYEZETMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 6. VEGYÉSZMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 7. ÉPÍTŐMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 8. MŰSZAKI FÖLDTUDOMÁNYI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 9. ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 10. IPARI TERMÉK- ÉS FORMATERVEZŐ MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 11. GÉPÉSZMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 12. KÖZLEKEDÉSMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 13. MECHATRONIKAI MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 14. HAD- ÉS BIZTONSÁGTECHNIKAI MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, 15. ENERGETIKAI MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK, valamint a 16. VILLAMOSMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK 9. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
„9. Szakmai gyakorlat:
Az intézményen kívül teljesítendő szakmai gyakorlat kritériumfeltétel. A szakmai gyakorlat külső szakmai gyakorló helyen, intézményben, erre alkalmas szervezetnél, vagy felsőoktatási intézményi gyakorlóhelyen teljesítendő, legalább 6 hétig tartó gyakorlat.”
(3) A Rendelet 2. számú melléklet IX. ORVOS- ÉS EGÉSZSÉGTUDOMÁNY KÉPZÉSI TERÜLET 2. EGÉSZSÉGÜGYI GONDOZÁS ÉS PREVENCIÓ ALAPKÉPZÉSI SZAK, 3. EGÉSZSÉGÜGYI SZERVEZŐ ALAPKÉPZÉSI SZAK, 4. ORVOSI LABORATÓRIUMI ÉS KÉPALKOTÓ DIAGNOSZTIKAI ANALITIKUS ALAPKÉPZÉSI SZAK 9. pontja kiegészül a következő rendelkezéssel:
„A külső szakmai helyen végzett összefüggő szakmai gyakorlat időtartama legalább 6 hét.”
(4) A Rendelet 2. számú melléklet XII. TERMÉSZETTUDOMÁNY KÉPZÉSI TERÜLET 1. BIOLÓGIA ALAPKÉPZÉSI SZAK, 2. FIZIKA ALAPKÉPZÉSI SZAK, 3. KÉMIA ALAPKÉPZÉSI SZAK, 4. FÖLDRAJZ ALAPKÉPZÉSI SZAK, 5. FÖLDTUDOMÁNY ALAPKÉPZÉSI SZAK 9. pontja kiegészül a következő rendelkezéssel:
„A külső szakmai helyen végzett összefüggő szakmai gyakorlat időtartama legalább 6 hét.”

- (5) A Rendelet 2. számú melléklet XII. TERMÉSZETTUDOMÁNY KÉPZÉSI TERÜLET 6. KÖRNYEZETTAN ALAPKÉPZÉSI SZAK, és a 7. MATEMATIKA ALAPKÉPZÉSI SZAK 9. pontja helyébe a következő rendelkezés lép és ezzel egyidejűleg a jelenlegi 9. pont számozása 10. pontra változik:

„9. Szakmai gyakorlat:

A szakmai gyakorlat külső szakmai gyakorló helyen, intézményben, erre alkalmas szervezetnél, vagy felsőoktatási intézményi gyakorlóhelyen teljesítendő, legalább 6 hétig tartó gyakorlat.”

- (6) A Rendelet 2. számú melléklet XIII. MŰVÉSZET KÉPZÉSI TERÜLET 6. MOZGÓKÉP ALAPKÉPZÉSI SZAK 9. pontja helyébe a következő rendelkezés lép és ezzel egyidejűleg a jelenlegi 9. pont számozása 10. pontra változik:

„A külső szakmai helyen végzett összefüggő szakmai gyakorlat időtartama legalább 6 hét.”

- (7) A Rendelet 2. számú melléklet XIII. MŰVÉSZET KÉPZÉSI TERÜLET 7. ALKALMAZOTT LÁTVÁNYTERVEZÉS ALAPKÉPZÉSI SZAK, 10. FÉMMŰVESSÉG ALAPKÉPZÉSI SZAK, 11. FORMATERVEZÉS ALAPKÉPZÉSI SZAK, 12. FOTOGRAFIA ALAPKÉPZÉSI SZAK, 13. KERÁMIATERVEZÉS ALAPKÉPZÉSI SZAK, 15. TERVEZŐGRAFIKA ALAPKÉPZÉSI SZAK, 16. TEXTILTERVEZÉS ALAPKÉPZÉSI SZAK, 17. ÜVEGTERVEZÉS ALAPKÉPZÉSI SZAK, 18. ÉPÍTŐMŰVÉSZET ALAPKÉPZÉSI SZAK 9. pontja kiegészül a következő rendelkezéssel:

„A külső szakmai helyen végzett összefüggő szakmai gyakorlat időtartama legalább 6 hét.”

- (8) A Rendelet 3. számú melléklet VI. ORVOS- ÉS EGÉSZSÉGTUDOMÁNY KÉPZÉSI TERÜLET 4. ÁLTALÁNOS ORVOS MESTERKÉPZÉSI SZAK EGYSÉGES, OSZTATLAN KÉPZÉS 8. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„8. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A szakmai gyakorlat magában foglalja az ápolástani gyakorlatot, továbbá a belgyógyászati, gyermekgyógyászati, sebészeti, szülészeti és nőgyógyászati, neurológiai és pszichiátria gyakorlatot, valamint a családorvosi praxisgyakorlatot. A szakmai gyakorlatok időtartamát és követelményeit a felsőoktatási intézmény tanterve határozza meg azzal, hogy annak időtartama legalább 6 hét.”

21. § A Rendelet 2. számú mellékletének VII. Része „7. NEMZETKÖZI GAZDÁLKODÁSI ALAPKÉPZÉSI SZAK” elnevezés helyébe a „7. NEMZETKÖZI GAZDÁLKODÁS ALAPKÉPZÉSI SZAK” elnevezés lép.

22. § (1) A Rendelet 2. számú melléklet VIII. része 14. HAD- ÉS BIZTONSÁGTECHNIKAI MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK 7. pontjának második bekezdése kiegészül a következő rendelkezéssel:

[Alapfokozat birtokában a had- és biztonságtechnikai mérnökök – a várható szakirányokat is figyelembe véve – képesek:]

„– az általános célú és a műveleti repülések nemzeti, nemzetközi és szövetségesi eljárások szerinti irányítására és végrehajtására, az irányítói eszközök megbízható és hatékony alkalmazására.”.

- (2) A Rendelet 2. számú melléklet VIII. része 14. HAD- ÉS BIZTONSÁGTECHNIKAI MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK 8. pontjának harmadik bekezdése kiegészül a következő rendelkezéssel:

[szakmai törzsanyag: 70–103 kredit]

„légiközlekedési modul tűzvédelmi modul, munkavédelmi modul.”

23. § A Rendelet 2. számú melléklet VIII. része 17. MŰSZAKI MENEDZSER ALAPKÉPZÉSI SZAK 2. pontjának második bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:]

„– szakképzettség: műszaki menedzser”.

24. § A Rendelet 2. számú melléklet XIII. részében a „19. TELEVÍZIÓS MŰSORVEZETŐ, MŰSORRENDEZŐ ALAPKÉPZÉSI SZAK” elnevezés helyébe a „19. TELEVÍZIÓS MŰSORKÉSZÍTŐ ALAPKÉPZÉSI SZAK” elnevezés lép, s ezzel egyidejűleg a szak 2. pontjának második francia bekezdésében a „szakképzettség: televíziós műsorvezető, műsorrendező” szövegrész helyébe „szakképzettség: televíziós műsorkészítő” szövegrész lép.

25. § A Rendelet 4. számú melléklet 4. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
- „4. A képzési idő félévekben és a tanári szakképzettség megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma a képzés különböző formái szerint:

4.1. A ciklusokra bontott, osztott képzés alapképzési szakjaira épülő tanári szakon:

a) a két tanári szakképzettség párhuzamos megszerzésekor: 5 félév, 150 kredit;

b) a szakmai és művészeti tanári szakképzettségek területén a csak egy szakképzettség megszerzésére irányuló képzés esetén: 4 félév, 120 kredit.

4.2. Mesterfokozatot adó szakon nem tanári szakképzettség megszerzését követően vagy művészeti képzési területen mesterszakokkal párhuzamosan felvett tanári szakon:

- a) egy tanári szakképzettség megszerzésére irányuló képzés esetén: 3 félév, 90 kredit;
- b) a művészeti képzési területen – a szakterületi követelményeknek a művészeti mesterszakon történt teljesítése esetén – további 2 félév, 60 kredit.

4.3. Főiskolai szintű tanári szakképzettség birtokában a tanári mesterfokozat

- a) egy korábbi szakképzettségnek megfeleltethető tanári szakképzettség megszerzése esetén: 2 félév, 60 kredit;
- b) két korábbi szakképzettségnek megfeleltethető tanári szakképzettség megszerzése esetén: 3 félév, 90 kredit.

4.4. Újabb, oklevelet adó tanári szakképzettség megszerzésére irányuló képzésben:

- a) a tanári szakon szerzett mesterfokozat birtokában: 2 félév, 60 kredit;
- b) az egyetemi vagy főiskolai szintű tanári szakképzettség birtokában: 2 félév, 60 kredit,
- c) az alapképzésben vagy főiskolai szintű képzésben szerzett pedagógus szakképzettség birtokában: 3 félév, 90 kredit.”

26. §

A Rendelet 4. számú melléklet 6. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„6. A tanári szak egyes képzési elemeinek kreditértéke a tanári mesterképzés 4. pontban megnevezett különböző formái esetén, és a tanári szakra történő belépés feltételei

6.1. Az egyes képzési elemek kreditértékei:

- a 4.1. a) pontban leírt 150 kredites képzésnél az 5.1.1., 5.1.2. és 5.1.3. elemek kreditértéke rendre 80, 40, illetve 30 kredit;
- a 4.1. b) pontban leírt 120 kredites képzésnél az 5.1.1., 5.1.2. és 5.1.3. elemek kreditértéke rendre 50, 40, illetve 30 kredit;
- a 4.2. a) pontban leírt 90 kredites képzésnél az 5.1.1. elem kreditértéke 30 kredit, ha a mesterfokozatot adó, de tanári szakképzettséget nem eredményező szakon megszerzett kreditekből legalább 10 kredit kreditátvitellel elismerhető, az 5.1.2., illetve az 5.1.3. elemek értéke 40, illetve 20 kredit;
- a 4.2. b) pontban leírt 60 kredites képzésben az 5.1.1. elem kreditértéke a művészeti mesterszakon történő teljesítése esetén 0 kredit; az 5.1.2., illetve 5.1.3. képzési elemek értéke 40, illetve 20 kredit;
- a 4.3. a) pontban leírt 60, illetve a 4.3. b) pontban leírt 90 kredites képzésnél az 5.1.1. elem kreditértéke szakképzettségenként 30–30 kredit, az 5.1.2. és 5.1.3. elemek kreditértéke rendre 10, illetve 20 kredit;
- a 4.4. a) pontban leírt 60 kredites képzésnél az 5.1.1., 5.1.2. és 5.1.3. elemek kreditértéke rendre 40, 0, illetve 20 kredit;
- a 4.4. b) pontban leírt 60 kredites képzésnél az 5.1.1., 5.1.2. és 5.1.3. elemek kreditértéke rendre 40, 10, illetve 10 kredit
- a 4.4. c) pontban leírt 90 kredites képzésnél az 5.1.1., 5.1.2. és 5.1.3. elemek kreditértéke rendre 50, 20, illetve 20 kredit.

A 4.3. és a 4.4. pontban leírt képzéseknél az 5.1.3. elem részeként az adott szakterülethez tartozó tanítási gyakorlatról kell portfóliót készíteni. Az 5 kredites szakdolgozat és a záróvizsgán az 5.1.2. elem alapján szervezett tanári képesítővizsga-rész nem követelmény.

6.2. A tanári szakra történő belépés feltételei:

6.2.1. Az e rendelet 4. §-ának (3) bekezdésében foglaltak szerint a tanári felkészítést megalapozó, pályaorientációt segítő ismeretek követelményeinek teljesítése, amelynek kreditértéke 10 kredit, valamint az egyes tanári szakképzettségek választásához e rendelet 7. § (3) bekezdése szerint a tanári szakképzettségek szakterületi ismeretei vonatkozásában előírt feltételek.

6.2.2. Az egyes tanári szakképzettségek általánostól eltérő sajátos követelményeiről rendelkező 11. pontban figyelemmel kell lenni arra, hogy

- a tanári szakképzettség megszerzésére irányuló képzésben az ember és társadalom műveltségterületi-tanári és természetismeret-tanári első szakképzettség megszerzésére irányuló képzés felvételének követelményeit kielégítheti bármely olyan alapképzési szakon, szakirányon szerzett szakképzettség, melynek tudományterületi, illetve tudományági ismereteit a nevelés-oktatás műveltségi területe magában foglalja, tekintet nélkül arra, hogy erre az alapképzési szakra, szakirányra más tanári szakképzettség épül-e vagy sem;
- a szaktárgyat idegen nyelven oktató tanári második szakképzettség az adott szaktárgy oktatására jogosító első tanári szakképzettséggel párhuzamosan vagy arra épülve szerezhető meg;

– a speciális, pedagógiai jellegű feladatokra felkészítő második tanári szakképzettség megszerzésére irányuló képzésnek – alapképzési szakra vonatkozóan – nincs meghatározott előfeltétele, illetve bármely első tanári szakképzettséghez felvehető. Pedagógus szakképzettség birtokában valamennyi kizárólag második tanári szakképzettség felvehető egyedüli szakképzettségként, azzal a feltétellel, hogy a 11.2.3 pont szerinti követelményeknek és mentességeknek teljesíteniük kell.”

27. § A Rendelet 4. mellékletének 10. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„10. Nyelvi követelmények:

A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.”

28. § A Rendelet 4. melléklet 11.2.1. A KORMÁNYRENDELET SZERINTI ELSŐ TANÁRI SZAKKÉPZETTSÉG MEGVÁLASZTÁSÁRA VONATKOZÓ KÖVETELMÉNYEK pontjának b) A szakképzés, művészeti szakképzés, illetve alapfokú művészetoktatás területein választható szakmai, művészeti tanári szakképzettségek alpontja a következő rendelkezéssel egészül ki:

„egészségügyi szakképzés

– egészségügyi tanári szakképzettségek:

Az alapképzési szakkal azonos nevű egészségügyi tanári szakképzettségek választásához az orvos- és egészségtudomány képzési terület egészségtudományi ágának az ápolás és betegellátás, az egészségügyi gondozás és prevenció, valamint az orvosi laboratóriumi és képződi diagnosztikai analitikus alapképzési szakjai (és az 1993. évi LXXX. tv. szerinti egészségügyi szakoknak az adott alapképzési szaknak megfeleltethető szakirányai), az egészségügyi tanár (ápolás és betegellátás), illetve az (egészségügyi gondozás és prevenció) szakképzettség választásához az 1993. évi LXXX. tv. szerinti főiskolai szintű egészségügyi szakoktatás.

Az egészségügyi szakoktató alapképzési szakról belépők esetén az adott alapképzési szaknak a tanári szakképzettséghez szükséges, de az egészségügyi szakoktatóképzésben nem tanult, hiányzó szakterületi ismereteit – legalább 25 és legfeljebb 30 kreditértékben a tanári mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan – az egyéni külső iskolai gyakorlat megkezdéséig, a felsőoktatási intézmény által meghatározottak szerint kell megszerezni.

A tanári képesítés pedagógiai-pszichológiai ismeretei tekintetében 25 kredit teljesítését kell elismerni. Az e rendelet 4. számú mellékletének 6.2.1. pontja szerinti, a tanári felkészítést megalapozó pályaorientációt segítő ismeretek követelményeinek teljesítése szakoktató alapképzési szakon szerzett szakképzettség esetén nem feltétele a mesterképzésbe való belépésnek;

művészeti szakképzés, alapfokú művészetoktatás

– zenetanári szakképzettségek:

a művészeti képzési területen az előadóművészet alapképzési szaknak a zenetanári szakképzettségeknek megfeleltethető szakirányai (klasszikus hangszer: zongora, orgona, csembaló, harmonika, hárfa, gitár, lant, cimbalom, hegedű, mélyhegedű, gordonka, gordon, furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott, kürt, trombita, harsona, tuba, ütőhangszerek; jazzhangszer: jazz-zongora, jazzgitár, jazzbasszusgitár, jazzbőgő, jazzszaxofon, jazztrombita, jazzharsona, jazzdob; klasszikus ének: klasszikus ének; jazzének: jazzének; egyházzene: egyházzene-orgona, egyházzene-kórusvezetés, népzene: népi vonós, népi pengetős, népi fúvós, népi cimbalom, népi ének), továbbá az alkotóművészet és muzikológia alapképzési szak megfelelő szakirányai (zeneszerzés, jazz-zeneszerzés, muzikológia, zeneismeret, zeneelmélet).

Az adott zenetanári szakképzettségtől eltérő alapképzési szakirányról belépők esetén a felsőoktatási intézmény – tantervében, belépési feltételként – a szakterületi ismeretek kiegészítését írhatja elő, amely ismeretek a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan is megszerezhetők.

– színjátéktanári szakképzettség:

bármilyen alapképzési szak, továbbá a felsőoktatási intézmény által meghatározott, a szín- és drámajáték területén szerzett, legalább 110 kredit értékű ismeret.

– tánctanári szakképzettségek:

a művészeti képzési területen a táncművész vagy a táncos és próbavezető alapképzési szakoknak a tánctanári szakképzettségeknek megfeleltethető szakirányai (klasszikus balett, néptánc, moderntánc, társastánc, kortárástánc, divattánc, színházi tánc), vagy a koreográfus alapképzési szak. Az adott tánctanári szakképzettségtől eltérő alapképzési szakirányról belépők esetén a felsőoktatási intézmény – tantervében, belépési feltételként – a szakterületi

ismeretek kiegészítését írhatja elő, amely ismeretek a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan is megszerezhetők.”

- 29. §** A Rendelet 4. melléklet 11.2.2. A KORMÁNYRENDELET SZERINTI MÁSODIK TANÁRI SZAKKÉPZETTSÉG MEGVÁLASZTÁSÁRA VONATKOZÓ KÖVETELMÉNYEK pontjának b) szakmai, művészeti tanári szakképzettségek alpontja a következő rendelkezéssel egészül ki:
„A zenetanár és a tánctanár szakképzettség mellé – második tanári szakképzettségként – a zeneművészeti, illetve a táncművészeti képzési ághoz tartozó másik zenetanári, illetve tánctanári szakképzettség 50 kredit előtanulmányi követelmény teljesítése nélkül, párhuzamosan is felvehető.”
- 30. §** A Rendelet 4. melléklet 11.2.3. pontjának elnevezése helyébe a „11.2.3. A kormányrendelet szerinti kizárólag második tanári szakképzettségként felvehető szakképzettség választására vonatkozó követelmények:” elnevezés lép.
- 31. §** A Rendelet 5. számú mellékletének az „V. MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGE” Rész „6. ZSIDÓ MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET MESTERKÉPZÉSI SZAK” helyébe a „6. ZSIDÓ KULTÚRATÖRTÉNET MESTERKÉPZÉSI SZAK” elnevezés lép.
- 32. §** A szakirányú továbbképzés szervezésének általános feltételeiről szóló 10/2006. (IX. 25.) OKM rendelet 2. számú mellékletének 2. pontja a Választható ismeretkörök cím alatt a következő f) ponttal egészül ki:
[A választhatáson alapuló ismeretkörök az alábbiak lehetnek:]
„f) a tanári mesterszak szakmai gyakorlatának vezetéséhez szükséges gyakorlatvezető mentori ismeretek.”
- 33. §** (1) E rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba és az azt követő 15. napon hatályát veszti.
(2) E rendelet 3–4. §, 7. §, 19–27. § és 31. §-ában, valamint 33. §-a (4) bekezdésében foglaltakat – a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 58. §-ának (9) bekezdése, valamint 147. §-ának 5. pontja alapján – felmenő rendszerben lehet bevezetni és alkalmazni.
(3) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a Rendelet 2. számú melléklet VI. része 3. HATÁRRENDÉSZETI ÉS -VÉDELMI VEZETŐI ALAPKÉPZÉSI SZAK, valamint a 3. számú melléklet II. része 6. HATÁRRENDÉSZETI ÉS -VÉDELMI VEZETŐI MESTERKÉPZÉSI SZAK hatályát veszti.
(4) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a Rendelet 2. számú melléklet II. része 9. ÓKORI NYELVEK ÉS KULTÚRÁK ALAPKÉPZÉSI SZAK 8. bc) alpontjában a „(mindkét nyelvből legalább 22 kredit)” szövegrész hatályát veszti.

Dr. Hiller István s. k.,
oktatási és kulturális miniszter

1. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[2. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

16. SZŐLÉSZ-BORÁSZ MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK

- Az alapképzési szak megnevezése: szőlész-borász mérnöki
- Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: alapfokozat (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BSc)
 - szakképzettség: szőlész-borász mérnök
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Engineer of Viticulture and Enology
- Képzési terület: agrár
- Képzési ág: élelmiszer- és kertész-mérnöki

5. A képzési idő félévekben: 7 félév
6. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180 + 30 kredit
- 6.1. A képzési ágon belüli közös képzési szakasz minimális értéke: 44 kredit
- 6.2. Szakirány esetén a szakirányhoz rendelendő kreditek minimális értéke: –
- 6.3. A szabadon választható tárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 10 kredit
- 6.4. A szakdolgozathoz rendelt kreditérték: 15 kredit
- 6.5. A gyakorlati ismeretekhez rendelhető minimális kreditérték: 60 kredit, amelyből az összefüggő szakmai gyakorlat kreditértéke 30 kredit.
7. Az alapképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megszerzett szőlőtermesztési-borászati és ezzel összefüggő piaci ismereteik birtokában képesek a különféle nagyságú és szerkezetű termelőegységekben folyó szőlészeti-borászati munka szervezésére és irányítására. Alkalmasak önálló borászati gazdaságok létrehozására és azok üzemeltetésére, valamint borászati termékek forgalmazására. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik mesterképzés keretében történő folytatásához.
- Az alapfokozat birtokában a szőlész-borász mérnökök képesek:
- ültetvényberuházási tervdokumentációk, termesztési és borászati technológiai tervek készítésére, szaktanácsadási tevékenység végzésére,
 - a korszerű, gépesített termesztéstechnológia magas szintű végzésére, irányítására, fejlesztésére,
 - a megtermelt alapanyag feldolgozásával és a késztermék forgalmazásával kapcsolatos teendők ellátására,
 - a korszerű borászati technológia, a minőségbiztosítás és -ellenőrzés alkalmazására,
 - a termesztési módszerek és a borkészítés korszerű ökonómiai értékelésére.
- Az alapfokozat birtokában a szőlész-borász mérnökök alkalmasak:
- korszerű szőlő ültetvények létesítésére és fenntartására,
 - a megtermelt szőlő minőségét megtartó borkészítésre,
 - szaktanácsadói és tervezési feladatok ellátására,
 - a szőlő kórokozóinak, kártevőinek és az ültetvényben előforduló gyomnövények felismerésére és növényvédelmi mérnökkel együttműködve az ellenük való hatékony védekezési módszerek kidolgozására, alkalmazására,
 - integrált szőlőtermesztés folytatására,
 - a szőlőfeldolgozás és borkészítés irányítására,
 - bormarketing végzésére,
 - a borkezelés végzésére,
 - a borharmónia létrehozására irányuló módszerek alkalmazására,
 - termelésfejlesztésre,
 - mérnöki feladatok ellátására az irányító, ellenőrző és felügyelő hatóságoknál.
- Az alapfokozat birtokában a szőlész-borász mérnökök rendelkeznek:
- együttműködő, kapcsolatteremtő képességgel,
 - döntési és kezdeményező képességgel,
 - önképzés iránti igénnyel,
 - minőség iránti igénnyel,
 - felelősségtudattal,
 - idegennyelv-ismerettel.
8. A törzsanyag (a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök):
- *alapozó ismeretek*: 44–58 kredit
- természettudományi és mérnöki alapismeretek: matematika, biometria, fizika, alkalmazott informatika, kémia, növénytan, növényélettan, általános mikrobiológia, műszaki alapismeretek, gazdaságtudományi alapismeretek (közgazdaságtan, üzemtan);
- *szakmai törzsanyag*: 47–57 kredit
- élelmiszerkémia, borászati kémia, borászati analitika, élelmiszer és borászati mikrobiológia, élelmiszeripari alpműveletek, mérés és automatizálás; munkavédelem, hő- és anyagátadási borászati műveletek, szőlészeti és

borászati gépek; agrometeorológia, talajtan, agrár és élelmiszeripari gazdaságtan; vezetési, szervezési és marketing ismeretek, minőségbiztosítás, szaktanácsadás;

– *differentiált szakmai ismeretek*: 39 – 65 kredit

a szőlőtermesztés és borászat története, a szőlőtermesztés biológiai és ökológiai alapjai, termőhelyismeret, a szőlőtermesztés rendeleti szabályozása, eredetvédelem; szőlőtermesztés-technológiai ismeretek, művelési irányzatok (hagyományos, organikus, biodinamikus, integrált); a szőlőtermesztés gépesítése, szőlő kártevők és betegségek, a szőlő növényvédelme; szőlőfajtaismeret és -használat, nemesítés, biotechnológia; szőlőszaporítás; borászati technológia, minőségsszabályozás, organoleptikus értékelés, kóstolástechnika.

9. Szakmai gyakorlat:

A szakmai gyakorlat két részből tevődik össze: egyrészt egy legalább 3 hetes időtartamú, a szak kiemelt tárgyköreit (szőlészet, borászat) szorgalmi időszakban lezáró szakmai gyakorlatból, amelynek teljesítése kritériumfeltétel, továbbá egy fél évig tartó összefüggő szakmai gyakorlatból.

10. Idegennyelv-ismeret követelményei:

Az alapfokozat megszerzéséhez legalább egy államilag elismert, középfokú (B2) komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél megszerzése szükséges az Európai Unió valamely hivatalos idegen nyelvéből, amely nyelven az adott szakmának tudományos irodalma van.

2. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[2. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

14. SZABAD BÖLCÉSZET ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. Az alapképzési szak megnevezése: szabad bölcsészet

2. Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)
- szakképzettség: alapszakos szabad bölcsész (megjelölve a szakirányt)
- választható szakirányok: filozófia; esztétika; etika; vallástudomány; filmelmélet és filmtörténet; kommunikáció és médiatudomány; művészettörténet; elméleti nyelvészet;
- a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Philologist with Specialization in Philosophy, Aesthetics, Ethics, Religious Studies, Film Theory and History, Communication and Media Sciences, Art History, Theoretical Linguistics

3. Képzési terület: bölcsészettudományi

4. Képzési ág: szabad bölcsészet

5. A képzési idő félévekben: 6 félév

6. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180 kredit

6.1. A képzési ágon belüli közös képzési szakasz minimális kreditérték: 10 kredit

6.2. A szakirányhoz rendelhető maximális kreditérték: 50 kredit

6.3. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit

6.4. A szakdolgozathoz rendelt kreditérték: 4 kredit

6.5. A gyakorlati ismeretekhez rendelhető minimális kreditérték: 72 kredit

6.6. Intézményen kívüli összefüggő gyakorlati képzésben szerezhető minimális kreditérték: –

7. Az alapképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik felkészültek a kultúrát meghatározó és befolyásoló tényezők felismerésére és azok hatásmechanizmusainak elemzésére. Megszerzett ismereteik birtokában képesek az analitikus

gondolkodásra, a szövegek és az újabb, nem elsősorban szöveges média elemzésére, a kultúrára gyakorolt hatásuk megfogalmazására. Cél továbbá a klasszikus és jelenkori humán kultúra alapjainak megismertetése és a kritikai érzékenység kialakítása az egyes szakirányok diszciplináris sajátosságainak eszközrendszerével. A végzettek kellő mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek a képzés második ciklusában történő folytatásához.

Az alapfokozat birtokában a szabad bölcsészet alapképzési szakon végzettek alapismeretekkel rendelkeznek:

- a filozófia, az esztétika, az etika, művészetek, a mozgókép, a vizuális kommunikáció, a nyelvészet és a vallási jelenségek mibenlétéről, történetéről és társadalmi szerepéről;

képesek:

- argumentumok azonosítására, átgondolására, valamint ezeknek élőszóban és írásban vázlatos vagy részletes bemutatására;
- több műfajban írásos és szóbeli prezentációra;
- a nyilvános megszólalás, illetve megjelenítés alapvető szabályainak ismeretében hatékony kommunikációra;
- a szövegfeldolgozás, a szövegelemzés és -értelmezés, valamint a kritikai elsajátítás technikáinak alkalmazására;
- az informatikai ismeretek felhasználói szintű alkalmazására a szövegfeldolgozás, a szövegelemzés és -értelmezés, valamint a kritikai elsajátítás terén;

alkalmasak:

- művelődési, művészeti és műemlékvédelmi intézményekben, kutatóintézetekben, az igazgatás területén, oktatási és ismeretterjesztési fórumokon, a tömegkommunikációban a kultúrakutatáshoz kapcsolódó feladatkörök ellátására.

Rendelkeznek jó kommunikációs és problémamegoldó képességgel és kritikai szemlélettel. Sikerorientáltság, a minőség iránti elkötelezettség és a munkatársakkal való hatékony együttműködés jellemzi a végzetetteket.

8. A törzsanyag (szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök):

- *alapozó ismeretek:* 25–35 kredit

filozófiatörténet, társadalmi ismeretek, kommunikáció, informatika, könyvtárismeret, alapozó elméleti ismeretek (a 7 szakirány által ajánlott ismeretkörökből legalább 4 szakirányból kell választani: bevezetés a filozófiába, az esztétikába; az etikába; a nyelvtudományba; a vallástudományba; a filmelméletbe; a kommunikációelméletbe; a művészettörténetbe és a művészettörténet irodalmába);

- *szakmai törzsanyag:* 130–150 kredit, ebből

a) általános szakterületi ismeretek 85–95 kredit

logika, ismeretelmélet, tudományfilozófia, nyelvfilozófia, metafizika, fenomenológia, hermeneutika; esztétika és annak története, műelemzés; etikátörténet, ember és társadalom: kultúrtörténet, pszichológiai, szociálpszichológiai, szociológiai, kulturális antropológiai ismeretek, társadalomtörténet; vallástörténet, vallásfilozófia, vallásszociológia, vallási néprajz; bevezetés az építészettörténetbe és a műemlékvédelembe, múzeumismeret, ikonográfia, emlékmeghatározás, a művészet társadalmi aspektusa, iparművészet-történet, a művészettörténet forrásai és irodalma, a nyelvírás, a matematika logika alapismeretei, számítógépes ismeretek;

b) differenciált szakmai ismeretek 50 kredit

- ba) szabad bölcsész szakirány: a szakmai törzsanyag általános szabad bölcsész szakterületének választható ismeretei;
- bb) filozófia szakirány: a filozófiatörténet nagy korszakai és művei, tudományfilozófia, tudatfilozófia, politikai filozófia, társadalomfilozófia, etika, esztétika, analitikus filozófia, szabadon választható ismeretkörök;
- bc) esztétika szakirány: klasszikus elméletek, modern elméletek, kortárs elméletek, ágazati esztétikák, kanonikus mű, műelemzés, szabadon választható ismeretkörök;
- bd) etika szakirány: etikátörténet, ágazati etikák, alkalmazott etikák, filozófiai antropológia, ökológia, politológia, szabadon választható ismeretkörök;
- be) vallástudomány szakirány: vallástörténet és valláselmélet, világvallások, vallási jelenségek rendszere, egyetemes és magyar egyház- és felekezettörténet, szabadon választható ismeretkörök;
- bf) filmelmélet és filmtörténet szakirány: filmtörténet, filmelméletek, filmelemzés, a filmi kompozíció, a filmi elbeszélés, társművészetek és a film, kommunikáció és médiaelmélet, írásgyakorlatok, gyakorlati ismeretek, szabadon választható ismeretkörök;
- bg) kommunikáció, médiatudomány szakirány: szabályozott társadalom: jogi, etikai, gazdasági, igazgatási és uniós ismeretek; kommunikációs tréning, beszéd- és írásművelés, informatikai ismeretek, a kommunikáció

sajátos színterei, a kommunikáció dinamikája, a kommunikáció szabályozása, kommunikációs zavarok, medializált kommunikáció, médiaismeretek, szabadon választható ismeretkörök;

- bh) művészettörténet szakirány: az egyetemes és a magyar művészet nagy stíluskorszakai: antikvitás, középkori művészet, újkori művészet, legújabbkori művészet, módszertani és gyakorlati szaktárgyak, szabadon választható ismeretkörök; a művészettörténet mesterképzési szak választása esetén biztosítani kell a szakmai törzsanyag a) pontjában szereplő általános szakterületi ismeretek körében az alapszak adott szakirányának megfelelő ismeretkörökhöz kapcsolódó tantárgyak felvételét és a szakirány követelményeinek teljesítését;
- bi) elméleti nyelvészet szakirány: matematikai és logikai alapismeretek, logika, nyelvtan, fonológia, magyar fonológia, szintaxis, magyar szintaxis, formális szemantika logikai alapjai, formális szemantika, szemantika, terepmunka;
- bj) a második szak szakterületi ismeretei.

A tanári mesterképzési szak választása esetén biztosítani kell:

- a szabadon választott stúdiumok terhére a tanári felkészítéshez szükséges pedagógiai és pszichológiai modult, amelynek kreditértéke 10 kredit, továbbá
- a szakmai törzsanyag a) pontjában szereplő általános szakterületi ismeretek körében az alapszak adott szakirányának megfelelő ismeretkörökhöz kapcsolódó tantárgyak felvételét és a szakirány követelményeinek teljesítését.

9. Szakmai gyakorlat: –

10. Nyelvi követelmények:

Az alapfokozat megszerzéséhez egy élő idegen nyelvből államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

3. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[2. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

12. KÖZLEKEDÉSMÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. Az alapképzési szak megnevezése: közlekedésmérnök
2. Az alapképzési szakon szerorzhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: alapfokozat (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BSc),
 - szakképzettségek:
 - a) közlekedésmérnök, légiközlekedési hajózó szakirányon:
 - b) közlekedésmérnök – hivatásos repülőgépvezető
 - a szakképzettségek angol nyelvű megjelölése:
 - a) Transportation Engineer
 - b) Transportation Engineer – Professional Pilot
3. Képzési terület: műszaki
4. Képzési ág: gépész-, közlekedés-, mechatronikai mérnök
5. A képzési idő félévekben: 7 félév
6. A alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 210 kredit
- 6.1. képzési ágon belüli közös képzési szakasz minimális kreditértéke: –;
- 6.2. A szakirányhoz rendelhető minimális kreditérték: 40 kredit;

- 6.3. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit;
- 6.4. A szakdolgozathoz rendelt kreditérték: 15 kredit;
- 6.5. A gyakorlati ismeretekhez rendelhető minimális kreditérték: 60 kredit;
- 6.6. Intézményen kívüli összefüggő gyakorlati képzésben szerezhető minimális kreditérték: –
7. Az alapképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
 A képzés célja közlekedésmérnökök képzése, akik alkalmasak közlekedési-, szállítási és logisztikai folyamatok tervezésére, előkészítésére, működtetésére és irányítására, a kapcsolódó igazgatási és hatósági feladatok ellátására, valamint ezen folyamatok eszközeinek megválasztásával, üzemeltetésével és fenntartásával kapcsolatos feladatok ellátására, beleértve az infrastruktúra, valamint az irányítási- és informatikai rendszer elemeit is. A megszerzett ismeretek birtokában alkalmassá válhatnak a képzés második ciklusban történő folytatására.
 A légiközlekedési-hajózó szakirányon végzetek alkalmasak a repülőgépeket üzemeltető vállalkozásoknál, szervezeteknél a hivatásos repülőgépvezetői tevékenység ellátására, a repülőgépek üzemeltetésével, karbantartásával, a szállítási feladatok szervezésével, megoldásával kapcsolatos teendők végzésére.
 Alapfokozat birtokában a közlekedésmérnökök – a várható szakirányokat és ágazatokat is figyelembe véve – képesek:
 – a közlekedési, szállítási-logisztikai igények felismerésére, az összefüggések meghatározására,
 – a közlekedési, szállítási-logisztikai folyamatok megismerésére, a folyamatok lebonyolítására, a lebonyolítás technikai megvalósítására,
 – a közlekedési, szállítási-logisztikai rendszer funkciójának megfelelő folyamat megtervezésére, a technikai elemek megválasztására, a rendszer működésének menedzselésére,
 – a folyamatot kiszolgáló járművek és mobil gépek üzemeltetésére, fenntartására, az irányítórendszerek működtetésére, a környezeti szempontok figyelembevételére,
 – tervezői, szervezői, irányítási, üzemeltetési feladatok ellátására,
 – munkavédelmi feladatok megoldására,
 – hatósági és marketing tevékenység végzésére, továbbá
 légiközlekedési hajózás szakirányon
 parancsnok-pilótaként kereskedelmi repülések végrehajtására, repülőgépek üzemeltetését kiszolgáló és irányító mérnöki feladatok ellátására, illetve továbbképzés után speciális (közforgalmi, növényvédelmi, katonai) repülőgépes tevékenység végzésére.
8. A törzsanyag (a szakképzettség szempontjából meghatározó) ismeretkörök:
 – *természettudományos alapismeretek*: 40–50 kredit
 matematika (min. 12 kredit), mechanika, mérnöki fizika, műszaki kémia, hő- és áramlástan, elektrotechnika, anyagismeret, az intézmény hagyományainak és lehetőségeinek megfelelő további természettudományos ismeretek;
 – *gazdasági és humán ismeretek*: 16–30 kredit
 közgazdaságtan, vállalat-gazdaságtan, jog, munkavédelem, az intézmény hagyományainak és lehetőségeinek megfelelő további gazdasági és humán ismeretek;
 – *szakmai törzsanyag*: 70–103 kredit
 közlekedési és szállítási technológiák, logisztika, közlekedéstervezés, műszaki ábrázolás, járműelemek, járműhajtások, járművek és mobil gépek, szállítástechnika, közlekedési infrastruktúra, számítástechnika, közlekedési informatika, közlekedésgazdaságtan, közlekedési statisztika, forgalomtechnika, közlekedésbiztonság, környezetvédelem, irányítástechnika, közlekedési automatika, járműüzem, járműfenntartás, egyéb, intézményi hatáskörű szakmai törzsanyag.
 A légiközlekedési hajózás önálló szakirányon a differenciált szakmai törzsanyag ismeretkörei: repüléselmélet, szakmai angol, PPL elméleti ismeretek, légijog, repülésmeteorológia, repülési navigáció, repülési gyakorlat, emberi teljesítőképesség és korlátai, repülőgép műszerek és elektromos berendezések, repülés előkészítése és tervezése, légijárművek üzemeltetési eljárásai, rádióforgalmazás, repülőgép sárkány és rendszerei, repülőgép hajtóművek, repülő személyzeti együttműködés (MCC).
9. Szakmai gyakorlat:
 Az intézményen kívül teljesítendő szakmai gyakorlat kritériumfeltétel. A szakmai gyakorlat külső szakmai gyakorló helyen, intézményben, erre alkalmas szervezetnél, vagy felsőoktatási intézményi gyakorlóhelyen teljesítendő, legalább 6 hétig tartó gyakorlat.

10. Nyelvi követelmények:

Az alapfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges. Légiközlekedési hajózó szakirányon a repülőgépvezető képzés feltételeit részletesen leíró JAA (EU) előírás szerinti speciális angol nyelvtudás szükséges.

4. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[2. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló

15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

4. GYÓGYPEDAGÓGIA ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. Az alapképzési szak megnevezése: gyógypedagógia

2. Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: alapfokozat (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)
- szakképzettség:
 - a) gyógypedagógus, értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányon
 - b) gyógypedagógus, hallássérültek pedagógiája szakirányon
 - c) gyógypedagógus, látássérültek pedagógiája szakirányon
 - d) gyógypedagógus, logopédia szakirányon
 - e) gyógypedagógus, pszichopedagógia szakirányon
 - f) gyógypedagógus, szomatopedagógia szakirányon
 - g) gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon
- szakképzettség angol nyelvű megjelölése:
 - a) Special Needs Educator and Therapist (Intellectual and Multiple Disabilities)
 - b) Special Needs Educator and Therapist (Hearing Impairment)
 - c) Special Needs Educator and Therapist (Visual Impairment)
 - d) Special Needs Educator and Therapist (Speech and Language Therapy)
 - e) Special Needs Educator and Therapist (Behavioral Disorders)
 - f) Special Needs Educator and Therapist (Physical Disabilities)
 - g) Special Needs Educator and Therapist (Learning Disabilities and Learning Difficulties)
- választható szakirányok: értelmileg akadályozottak pedagógiája, hallássérültek pedagógiája, látássérültek pedagógiája, logopédia, pszichopedagógia, szomatopedagógia, tanulásban akadályozottak pedagógiája

3. Képzési terület: pedagógusképzés

4. Képzési ág: gyógypedagógia

5. A képzési idő félévekben: 8 félév, a második szakirány követelményei további 1 félévvel megnövelt képzési idő alatt teljesíthetők.

6. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditpontok száma: 210 + 30 kredit.

6.1. A képzési ágon belüli közös képzési szakasz minimális kreditértéke: –

6.2. A szakirányhoz rendelhető minimális kreditérték: 60 kredit

6.3. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit

6.4. A szakdolgozathoz rendelt kreditérték: 10 kredit

6.5. Az elméleti és gyakorlati ismeretek vonatkozásában a gyakorlati ismeretek minimális kreditértéke: 90 kredit, amelyből az összefüggő szakmai gyakorlat kreditértéke: 30 kredit.

7. Az alapképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan gyógypedagógusok képzése, akik a gyógypedagógia és a határtudományai korszerű elméleti és módszertani ismeretei, a gyógypedagógiai tevékenységekhez szükséges képességek, valamint a szakterületi és

gyakorlati ismeretek birtokában képesek segítséget nyújtani a fogyatékos, sérült, akadályozott gyermekeknek, fiataloknak és felnőtteknek képességeik fejlesztéséhez, funkciózavaraik (kognitív, szociális, szomatikus, érzékelési, észlelési stb.) korrekciójához, illetve kompenzálásához, életviteli nehézségeik kezeléséhez, rehabilitációjukhoz, valamint környezetük rendezéséhez, társadalmi integrációjukhoz. Képesek továbbá választott szakirányukon a különböző fogyatékos, sérült, akadályozott népességcsoportok szakszerű segítésére, gyógypedagógiai fejlesztésére, nevelésére, oktatására, rehabilitációjára és rehabilitációjára.

A szakon végzettek kellő mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek a képzés második ciklusban történő folytatásához.

- a) Az alapfokozat birtokában a gyógypedagógusok bizonyították, hogy ismerik
- a fogyatékosügy, illetve a gyógypedagógia egészére vonatkozó általános és átfogó ismereteket;
 - a gyógypedagógiához közvetlenül kapcsolódó határtudományok fogyatékos, sérült, akadályozott személyekre vonatkozó ismereteit;
 - a gyógypedagógiai nevelés, oktatás, fejlesztés módszertanát, gyakorlati ismereteit, valamint az integrált nevelés ismereteit és eljárásait, azok alkalmazásának és továbbfejlesztésének lehetőségeit;
 - a fogyatékoságok, sérülések, akadályozottságok felismerésének, differenciálásának kritériumait;
 - a súlyosabb fogyatékoságok, sérülések, akadályozottságok esetében a további segítség szervezéséhez szükséges tevékenységeket;
 - a választott szakiránynak megfelelő célzott nevelési, oktatási, fejlesztési módszereket, a gondozó-segítő eljárásokat, valamint azok alkalmazását.
- b) Az alapfokozat birtokában a gyógypedagógus alkalmas:
- gyógypedagógiai tevékenység végzésére,
 - a gyógypedagógiai szakirányokhoz tartozó népességcsoportok gondozására,

nevezetesen:

a közoktatási munkaterületen alkalmasak:

- a szakirányuknak megfelelő gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményekben, csoportokban, osztályokban (speciális óvoda, speciális tantervű általános iskola, előkészítő és speciális szakiskola, készségfejlesztő speciális szakiskola) az óvodai nevelés, valamint az általános iskola 1–6. évfolyamán (a tanulásban akadályozottak, és az értelmileg akadályozottak szakirányokon az 1–10. évfolyamon, a fejlesztő iskolai oktatást teljes időtartamában) a nevelési és valamennyi műveltségi terület oktatási feladatainak, speciális szakiskolában készségfejlesztő feladatok, diákotthonban, gyermekotthonban emellett általános nevelői feladatok ellátására;
- az ambuláns gondozást, fejlesztést végző (egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény, pedagógiai szakszolgálat, szakmai szolgáltatás keretében), illetve az integrált/inkluzív nevelést-oktatást végző közoktatási intézményekben a speciális nevelési igényű gyermekek, tanulók, felnőttek körében a szakirányuknak megfelelő területen egyéni fejlesztési, rehabilitációs-rehabilitációs feladatok ellátására, tanulási technikák megtanítására; együttműködésre, általános gyógypedagógiai segítségnyújtásra és tanácsadásra a fejlesztésben vagy gondozásban, rehabilitációban közreműködő más szakemberekkel, illetve családokkal;
- a pedagógiai szakszolgálat, a pedagógiai szakmai szolgáltatás keretében, illetve az integrált/inkluzív nevelést-oktatást végző közoktatási intézményekben a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók, a fogyatékos felnőttek körében a szakirányuknak megfelelő területen egyéni fejlesztési, rehabilitációs-rehabilitációs feladatok ellátására, tanulási technikák megtanítására; együttműködésre, általános gyógypedagógiai segítségnyújtásra és tanácsadásra a fejlesztésben, a gondozásban, a rehabilitációban közreműködő más szakemberekkel, illetve családokkal;

a klinikai, egyéb munkaterületen alkalmasak:

- a szakirányuknak megfelelő területen a korai fejlesztés intézményeiben, integráló bölcsődében, lassan fejlődő, tanulási, beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek, tanulók körében bármilyen ellátási területen egyéni, komplex fejlesztő programok vezetésére, rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység folytatására, a tanulási problémák megelőzésének segítésére, az integrált nevelés gyógypedagógiai feladatainak ellátására;
- munkahelyi szervezetben a fejlesztő programok használatának elterjesztésére, eredményeinek mérésére, tanácsadásra, együttműködésre, általános gyógypedagógiai segítségnyújtásra és tanácsadásra a fejlesztésben vagy gondozásban, rehabilitációban közreműködő más szakemberekkel, illetve családokkal;
- az egészségügyi, a gyermekvédelmi és a szociális ágazatban a fogyatékos gyermek, fiatal és felnőtt népességcsoportok gondozására, fejlesztésére, pedagógiai kísérésére, életvitelük segítésére;

- a fogyatékos, sérült, akadályozott gyermekek, fiatalok, felnőttek társadalmi környezetével, elsődlegesen családjukkal való együttműködésre, gyógypedagógiai segítségére;
 - a választott szakirányhoz tartozó népességcsoportok szakszerű fejlesztésére, nevelésére, illetve a közoktatásban az általános iskola 1–6. (tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon 1–10.) évfolyamán tanulók oktatására és a valamennyi korosztály egyéni fejlesztésére, rehabilitációjára;
 - a fogyatékos, sérült, akadályozott személyek érdekképviselésére; esélyegyenlőségüket, intézményi és társadalmi integrációjukat segítő feladatok ellátására, tanácsadásra;
 - a pedagógiai szakszolgáltatások keretében a gyógypedagógusi munkakörhöz kötött feladatok ellátására, tanácsadásra;
 - a felsorolt tevékenységekkel kapcsolatos vizsgálati, kutatási részfeladatok elvégzésére.
- c) A szakon végzettek rendelkeznek a választott szakirányuknak megfelelő gyógypedagógiai tevékenységek végzéséhez szükséges kommunikációs, szociális és kreatív képességekkel, készségekkel; valamint együttműködő, kapcsolatteremtő képességgel, felelősségtudattal, önismerettel, továbbá a gyógypedagógusok
- ca) az értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányon képesek, illetve alkalmasak:
az értelmileg akadályozott (középsúlyos, súlyos és legsúlyosabb fokú értelmi fogyatékos és halmozottan sérült) gyermekek, fiatalok és felnőttek
- speciális nevelési, fejlesztési szükségleteinek megállapítására, gyógypedagógiai diagnózis készítésére;
 - állapota és élethelyzete javítására irányuló gyógypedagógiai nevelési, oktatási, fejlesztési, terápiás, prevenciós és rehabilitációs feladatok ellátására, együttműködve a nevelésben, ellátásban, gondozásban érintett partnerekkel; továbbá
 - a gyógypedagógiai folyamat eredményeinek értékelésére, differenciált egyéni és csoportos fejlesztésre;
 - a gyermek-egészségügyi, korai fejlesztési, valamint a szociális intézményekben a fejlesztő tevékenység területeinek és eszközeinek meghatározására;
 - a közoktatási és a klinikai munkaterületnek megfelelően az értelmi akadályozottsággal, valamint az értelmileg akadályozott személyekkel, illetve a felsorolt tevékenységekkel kapcsolatos vizsgálati, kutatási részfeladatok elvégzésére;
- cb) a hallássérültek pedagógiája szakirányon képesek, illetve alkalmasak:
- a hallássérültek óvodáiban, iskoláiban, diákotthonaiban folyó nevelési-oktatási feladatok ellátására (beleértve a halmozottan fogyatékos hallássérültek intézményeit is);
 - a neurogén tanulási zavart mutató (diszfáziás) hallássérült gyermekek differenciált pedagógiájára;
 - az integrált/inkluzív nevelést-oktatást végző közoktatási intézményekben járó hallássérült gyermekek, tanulók esetén egyéni habilitációs-rehabilitációs feladatok ellátására, kapcsolattartásra a többségi pedagógussal;
 - a hallássérült felnőttekkel kapcsolatos általános rehabilitációs jellegű feladatok ellátására;
 - a pedoaudiológiai feladat ellátásában való részvétellel a szakirányú végzettségű szakember koordinálása mellett;
- cc) a látássérültek pedagógiája szakirányon képesek, illetve alkalmasak:
- a látássérült gyermekek, fiatalok és felnőttek speciális fejlesztési, nevelési, oktatási és rehabilitációs szükségleteinek meghatározására, a látássérülés fokának, jellegének megállapítására;
 - a gyermek-egészségügyi, korai fejlesztési, valamint a közoktatási intézményekben, speciális óvodákban, iskolákban és diákotthonokban tanuló, illetve a többségi óvodákba, iskolákba járó látássérült gyermekek fejlesztésére, együttműködve a nevelésben, ellátásban, gondozásban érintett partnerekkel;
 - a szembetegségek és azokból fakadó következmények gyógypedagógiai feladatainak ellátására;
 - az egyéni tanulási szükségletek felmérésére, értékelésére, az egyéni és társas tanulási környezet tervezésére, kialakítására;
 - a funkcionális látás fejlesztésére;
 - a látássérült tanulók számára megfelelő tanítási médiumok tervezésére, elkészítésére és alkalmazására;
 - látássérült személyek iskolai és társadalmi befogadásának támogatására;
 - korszerű fejlesztő eljárások és technikai eszközök alkalmazására;
- cd) a logopédia szakirányon képesek, illetve alkalmasak:
- a beszéd-, hang- és nyelvi (beszélt és írott) zavarok felismerésére;
 - a nyelvi hátrányok felismerésére, vizsgálatára, más beszédképektől való elkülönítésére;

- sérülésspecifikus logopédiai gyógypedagógiai nevelési, oktatási, fejlesztési, terápiás, prevenciós és rehabilitációs feladatok megtervezésére és ellátására a 0–18 éves korú népesség körében a gyermek-egészségügyi, a korai fejlesztési, a közoktatási, valamint a pedagógiai szakszolgálatok körébe tartozó intézményekben, illetve az egészségügyi feladatokat ellátó intézményekben, együttműködve a nevelésben, ellátásban, gondozásban érintett partnerekkel;
- ce) a pszichopedagógia szakirányon képesek, illetve alkalmasak:
 - a beilleszkedési, viselkedés- és/vagy teljesítményszavarok felismerésére, diagnosztizálására, fejlesztési terv készítésére és megvalósítására, együttműködve a nevelésben, ellátásban, gondozásban érintett partnerekkel és intézményekkel;
 - a nehezen nevelhető, inadaptált, személyiségzavarokkal küzdő gyermekek, fiatalok, felnőttek gyógyító nevelésére, oktatására, gondozására, az eredményes szocializáció elősegítésére az egészségügyi, szociális, korai fejlesztési, valamint a közoktatási intézményekben;
 - anamnesztikus adatok elemzésére, a viselkedés és/vagy teljesítményszavarokat előidéző okok, tünetek fejleszthetőség szempontjából történő értékelésére, valamint tanácsadásra és fejlesztésre az okok, illetve a tünetek megszüntetése, enyhítése érdekében;
- cf) a szomatopedagógia szakirányon képesek, illetve alkalmasak:
 - a mozgásos akadályozottsággal járó állapotváltozások ismeretében a személyiségfejlődést befolyásoló gyógypedagógiai, szomatopedagógiai eljárások, módszerek, eszközök kiválasztására, illetve alkalmazására;
 - a mozgáskorlátozottak iskoláiban és diákotthonaiban a terápiára, fejlesztésre, nevelésre, oktatásra, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációra;
 - az integrált/inkluzív óvodákba, iskolákba járó mozgáskorlátozott gyermekek, tanulók fejlesztésére, együttműködve a nevelésben, ellátásban, gondozásban érintett partnerekkel;
 - a mozgáskorlátozott felnőttekkel kapcsolatos általános rehabilitációs feladatok ellátására;
 - a mozgáskorlátozott személyekkel, környezetükkel, a társszakkákkal való együttműködésre;
- cg) a tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon képesek, illetve alkalmasak:
 - a tanulásban akadályozott (ezen belül az enyhén értelmi fogyatékos), a tanulási zavarral és tanulási nehézséggel küzdő gyermekek és fiatalok speciális nevelési, fejlesztési szükségleteinek megállapítására, (gyógy)pedagógiai diagnózis készítésére;
 - állapotuk és élethelyzetük javítására irányuló gyógypedagógiai nevelési, oktatási, fejlesztési, terápiás, prevenciós, rehabilitációs és rehabilitációs feladatok megtervezésére és ellátására, együttműködve a nevelésben, ellátásban, gondozásban érintett partnerekkel; továbbá
 - a gyógypedagógiai folyamat eredményeinek értékelésére, differenciált egyéni és csoportos fejlesztésre;
 - a fejlesztő tevékenység területeinek és eszközeinek meghatározására;
 - a közoktatási és a klinikai munkaterületnek megfelelően a tanulási akadályozottsággal, zavarokkal és nehézségekkel, valamint a tanulásban akadályozott, a tanulási zavarokkal és nehézségekkel küzdő gyermekekkel, tanulókkal, illetve a felsorolt tevékenységekkel kapcsolatos vizsgálati, kutatási részfeladatok elvégzésére.

8. A törzsanyag (a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök):

– *alapozó képzés*: 50–60 kredit

általánosan művelő ismeretek (tudománytörténet, filozófia, szociológia, idegen nyelv, jogalkalmazás, informatika, kutatómódszertan, testnevelés); gyógypedagógiai alapozó ismeretek (anatómiai, kórtani, fejlődéstani, pszichiátriai, fejlődésneurológiai, pszichológiai, nevelés- és nyelvtudományi ismeretek, képesség- és személyiségfejlesztési, érzékelési és mozgásfejlesztési, művészeti nevelési ismeretek);

– *szakmai törzsanyag*: 150–180 kredit, ebből

a) *szakterületi modul*: 50–60 kredit

a gyógypedagógus szakma és a sérülés típusai szerinti valamennyi szakterület elméleti ismeretei (gyógypedagógia-történeti, szakkórtani, szakpszichológiai ismeretek, gyógypedagógiai diagnosztika, pszichodiagnosztikai eljárások), a gyógypedagógus szakma és szakterületeinek gyakorlati, módszertani ismeretei; oktató, nevelő, fejlesztő, segítő terápiás eljárások módszertana; az óvodai nevelés, illetve a közoktatás 1–6. (tanulásban akadályozottak pedagógiája, értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányokon 1–10.) évfolyamán a nevelés-oktatás műveltségi területek szerinti alapozó és szakmódszertani ismeretei; szakmai gyakorlat;

- b) differenciált szakmai modul: 60–70 kredit
- a szakirányhoz tartozó adott népességcsoportokra vonatkozó elméleti, gyakorlati és módszertani ismeretek (a sérülés típusa szerinti szakirányok közül egy kötelezően választandó):
- ba) az értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányhoz tartozó speciális ismeretek:
- szakirányú alapozó ismeretek: az értelmileg akadályozottak kórtana, pszichológiája, pszichodiagnosztikája; az oligofrénpedagógia és az értelmileg akadályozottak pedagógiájának története; bevezetés az értelmileg akadályozottak gyógypedagógiájába;
- szakirányú szakterületi ismeretek: az értelmileg akadályozottak gyógypedagógiája: képességfejlesztési ismeretek (drámapedagógia, zene- és vizuális terápiák); speciális gyógypedagógusi képességek fejlesztése (személyiségfejlesztés, mentálhigiéné, pedagógiai kommunikáció fejlesztése); az értelmileg akadályozott személyek képességeinek megalapozása (mozgás-, érzékelési, észlelési, érzelmi és tudati jellemzők és fejlesztési lehetőségeik; a kommunikáció fejlődésének jellemzői); pszichomotoros fejlesztő eljárások; Montessori-pedagógia; módszertani ismeretek (korai gyógypedagógiai segítségnyújtás, játékra nevelés, kommunikációfejlesztés, felnőttek gyógypedagógiai támogatása; súlyosan, halmozottan sérültek, továbbá autisták gyógypedagógiai fejlesztése; önkiszolgálást, szociális, illetve kulturális beilleszkedést segítő módszerek);
- bb) a hallássérültek pedagógiája szakirányhoz tartozó speciális ismeretek:
- szakirányú alapozó ismeretek: a hallássérültek pedagógiájának története, gyógypedagógiája, kórtana, pszichológiája és pszichodiagnosztikája;
- szakirányú szakterületi ismeretek: a hallás audiológiai diagnosztikájának alapvető eljárásai és módszerei, hangerősítési technikák, a hallás-beszéd-nyelv fejlesztésének pedagógiája, módszerei; a hallássérültek integrálásának alapismeretei, a hallássérült felnőttek rehabilitációja;
- bc) a látássérültek pedagógiája szakirányhoz tartozó speciális ismeretek:
- szakirányú alapozó ismeretek: látássérült személyek gyógypedagógiája, pszichológiája, diagnosztikája; a látássérültek pedagógiájának rendszere és története, a látássérülést okozó leggyakoribb kórformák és a látássérült személyek rehabilitációja;
- szakirányú szakterületi ismeretek: a fizikai és tanulási környezet kialakításának feltételei, a tájékozódás és közlekedés tanítása; a látássérült gyermekek készségfejlesztését támogató technológiák, a látássérült gyermekek korai fejlesztése és óvodai nevelése; funkcionális látásvizsgálat és látásnevelés;
- bd) a logopédia szakirányhoz tartozó speciális ismeretek:
- szakirányú alapozó ismeretek: a beszédsérültek gyógypedagógiája, pszichológiája, diagnosztikája; a logopédia története és fogalmi rendszere; a beszéd és hangképzési problémákat okozó leggyakoribb kórtényezők és azok orvosi rehabilitációja;
- szakirányú szakterületi ismeretek: a beszédsérültek (logopédiai) diagnosztikájára és rehabilitációjára irányuló beszédterápia, egyéb terápiás fejlesztő módszerek, logopédiai kórképek, részképesség-zavarok (diszlexia, diszgráfia stb.) gyógypedagógiája, a 0–18 éves korú, valamint a felnőtt népesség logopédiai fejlesztéséhez szükséges elméleti és módszertani ismeretek;
- be) a pszichopedagógia szakirányhoz tartozó speciális ismeretek:
- szakirányú alapozó ismeretek: a viselkedészavarok kórtana, inadaptáltak pszichológiája, pszichodiagnosztikája, a pszichopedagógia története, pszichopedagógiai alapismeretek;
- szakirányú szakterületi ismeretek: a viselkedészavarok ok-okozati összefüggései; az ártalom és tünetkombinációk értelmezése; a devianciák és a viselkedészavarok összefüggései; a gyermekvédelmi segítőrendszerek, a reszocializációs gondozás intézményrendszere, módszertana; a hátrányos helyzetű és/vagy szülői háttér nélküli gyermekek és fiatalok fejlesztésének, segítségének lehetőségei; a neurotikus személyiségfejlődés kérdései, terápiás lehetőségek; az antiszociális személyiségfejlődés kialakulása, a pszichotikus fejlődésirány problematikája, a személyiségfejlődési zavarokkal/viselkedésszel kapcsolatos problémákkal küzdő népességcsoportokhoz kapcsolódó bánásmód, az ellátás hazai módszerei és gyakorlata;
- bf) a szomatopedagógia szakirányhoz tartozó speciális ismeretek:
- szakirányú alapozó ismeretek: a mozgáskorlátozott személyek gyógypedagógiája, pszichológiája, diagnosztikája, a szomatopedagógia rendszere és története, a mozgásszervi fogyatékossgot okozó leggyakoribb kórformák és a mozgáskorlátozott személyek rehabilitációja;
- szakirányú szakterületi ismeretek: a mozgásszervi rehabilitációra irányuló mozgásnevelési ismeretek, szomatopedagógiai diagnosztika, valamint egyéb terápiás-fejlesztő eljárások, módszerek,

a mozgáskorlátozottságból eredő kommunikációs zavarok és azok javítása, a mozgáskorlátozott gyermekek komplex fejlesztése, nevelése, oktatása, habilitációja, rehabilitációja, a halmozottan és súlyosan mozgáskorlátozott személyek szomatopedagógája;

bg) a tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányhoz tartozó speciális ismeretek:

szakirányú alapozó ismerete: a tanulásban akadályozottak és értelmileg akadályozottak kórtana, pszichológiája, pszichodiagnosztikája, pedagógiája, az oligofrénpedagógia és a tanulásban akadályozottak pedagógiájának története;

szakirányú szakterületi ismeretek: a tanulási nehézségek, tanulási zavarok és tanulási akadályozottságok szakpedagógiai és szakszociológiai alapjai: (pedagógiai diagnosztika, tanulásban akadályozottak oktatásának és nevelésének szociológiája, a tanulási zavarok korai felismerése és terápiája, nehezen tanuló gyermekek az általános iskolában, tanulócsoportok vezetése, pedagógiai kommunikáció); a pszichikus rendszerek fejlesztésének módszertana (a kommunikációs, a kognitív, az orientációs, a szociális és a motoros képességek fejlesztése a műveltségi területek, tantárgyak, projektek keretében; diszpraxia, diszkalkulia, diszlexia, diszgráfia, szociálpedagógiai alapismeretek); terápiás munka, tanulási technikák fejlesztése, módszertani ismeretek (képi kifejezés és feszültségoldás, bábterápia; szabadidő-pedagógia, szexuális nevelés, számítógépes tanulássegítés, speciális szakiskola, autisták pedagógiai fejlesztése, szabad tanulás);

c) külső szakmai gyakorlat: 50–60 kredit, amelyből az összefüggő szakmai gyakorlat 30 kredit.

9. Szakmai gyakorlat:

A szakmai gyakorlat részét képezik a hallgatók hospitálásai, az egyéni és kiscsoportos gyakorlatok, a rendszeres heti intézményi gyakorlatok, az önismereti, kommunikációs, fejlesztő tréningek, gyakorlatorientált stúdiumok keretében végzett gyakorlatok, valamint a külső összefüggő szakmai gyakorlat. A hallgatók intézményen kívüli összefüggő szakmai gyakorlaton vesznek részt. Az összefüggő szakmai gyakorlatot a 8. félévben teljesítik.

10. Nyelvi követelmények:

Az alapfokozat megszerzéséhez egy élő idegen nyelvből államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

5. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[2. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

5. CSECSEMŐ- ÉS KISGYERMEKNEVELŐ ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. Az alapképzési szak megnevezése: csecsemő- és kisgyermeknevelő

2. Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: alapfokozat (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)
- szakképzettség: csecsemő- és kisgyermeknevelő
- a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Infant and Early Childhood Educator.

3. Képzési terület: pedagógusképzés.

4. Képzési ág: óvodapedagógus, tanító.

5. A képzési idő félévekben: 6 félév.

6. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180 kredit.

6.1. A képzési ág közös képzési szakaszához rendelhető kreditek minimális értéke: 10 kredit,

6.2. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit,

6.3. A szakdolgozathoz rendelt kreditérték: 10 kredit,

6.4. A gyakorlati ismeretekhez rendelhető minimális kreditérték: 80 kredit

7. Az alapképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan pedagógiai szakemberek képzése, akik megfelelő fejlesztési és nevelési módszereket alkalmaznak az újszülöttkortól a 3 (legfeljebb 5) éves korig terjedő életszakaszban ellátásra szoruló csecsemők és kisgyermek gondozása és fejlesztése érdekében. Megszerzett komplex gondozási, pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi ismereteik birtokában segítik a célzott korosztály egészséges testi, érzelmi, kapcsolati és beszédképességének, illetve értelmi képességeinek a fejlődését, szocializációját, valamint támogatják a kisgyermekes családok nevelési tevékenységét. Alkalmasak gondozói, nevelői, közvetítői, képviselői és tanácsadói feladatok elvégzésére. A végzettek kellő mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek a képzés második ciklusban történő folytatásához.

Közös kompetenciák az óvodapedagógus, tanító képzési ágban

A hallgatók ismerik:

- az egyetemes és a magyar nevelés és iskoláztatás történetének jellemzőit;
 - a kisgyermek és a 6–12 évesek fejlődésének pszichológiai sajátosságait;
 - Magyarország legújabb kori történetének és társadalmának kérdésköreit;
 - az információs és kommunikációs technika használatához szükséges eljárásokat, tudnivalókat.
- a) az alapfokozat birtokában a csecsemő- és kisgyermeknevelők a képzés során az ismereteket illetően bizonyították, hogy ismerik:
- a csecsemő- és kisgyermekkor jellemzőit, a testi és pszichés események érési, fejlődési jellegzetességeit és a fejlesztés lehetőségeit,
 - a korosztály igényeit, szükségleteit, és az azokra adandó, szakmailag megfelelő, az egészséges testi és szellemi fejlődést, az önállóság kialakulását befolyásoló válaszokat, tényezőket,
 - az adott korosztály nevelési, gondozási, ápolási, táplálási feladatait és az egészséges fejlődéshez szükséges higiénés, életmódbeli, kulturális, kommunikációs szokások kialakításának módszertani lehetőségeit,
 - a művészeti nevelés (gyermekirodalom, ének-zene, vizuális kultúra), a gyermekfolklor és a játék személyiségfejlesztő hatását és ezeknek a nevelési-fejlesztési célok elérését szolgáló formáit, módszereit,
 - a csecsemő- és kisgyermeknevelői tevékenység jogi és közigazgatási kereteit, a szakmai adminisztrációs teendőket,
 - a három év alatti korosztály családon kívüli ellátási formáinak specifikumait, a családi nevelési hatások és a korai személyes kötődés jelentőségét,
 - a szakma etikai szabályait,
 - a szociális ellátórendszer működését és a szociális professzió alapjait,
 - az elektronikus információs rendszereket,
- b) az ismeretek alkalmazását illetően alkalmasak:
- holisztikus szemléletük birtokában a rájuk bízott gyermekek fejlesztési, nevelési, gondozási (szükség esetén ápolási) feladatainak ellátására,
 - a korai nevelés pedagógiai módszereinek alkalmazására,
 - a normál fejlődés menet törvényszerűségeinek felismerésére, az esetleges eltérések családi kontextusban történő értelmezésére és adekvát fejlesztési, nevelési, tanácsadási módszerek meghatározására,
 - jó kapcsolat kialakítására és együttműködésre a kisgyermekkel, illetve a gyermekeket nevelő családokkal,
 - a csecsemő és kisgyermek gondozása-nevelése során a napközbeni ellátást segítő más szakemberekkel való együttműködésre,
 - az intézményi adminisztrációs és dokumentációs munka elvégzésére,
 - szakterületükön vezetői feladatok ellátására,
 - szolgáltatások szervezésére a kisgyermekeket nevelő családok, valamint a gyermekgondozáson levő anyák számára,
 - gyermekintézményben a gyermekek állapotának, szükségleteinek megfelelő körülmények és feladatok meghatározására, illetve a csecsemő- és kisgyermek korosztály nevelési, fejlesztési feladatainak ellátására,
 - az egyéni ellátást biztosító rugalmas, folyamatos napirend megszervezésére, biztosítva a játék, az alvás, a szabad levegőn való mozgás és a rekreáció feltételeit,
 - az ellátásba kerülő gyermek számára a szülővel történő fokozatos beszoktatás folyamatának megszervezésére és ezek feltételeinek megteremtésére,

- a család támogatására a gyermek nevelésében, tanácsadói feladatok ellátására a kisgyermekes szülők körében egyéni és csoportos tanácsadás, foglalkozásvezetés formájában,
 - a csecsemők és kisgyermekek ellátásához kapcsolódó dokumentáció vezetésére,
 - a jogszabályoknak és a szakmai etikai normáknak megfelelően a családokkal és a gyermekkel kapcsolatos személyes adatok és információk kezelésére,
 - a gyermeki fejlődéshez szükséges környezet, berendezési tárgyak, eszközök, eljárások, illetve digitális adathordozók, elektronikus információs rendszerek céljának megfelelő kiválasztására és alkalmazására,
 - szóban vagy írásban a hatékony kommunikációra, legalább egy idegen nyelv ismeretében az adott nyelvű szakirodalomban való tájékozódásra,
- c) a szakmai attitűdök és magatartás terén rendelkeznek:
- megfelelő szakmai identitással, a személyes kompetenciák és kompetenciahatárok felismerése, tudatos kezelése, önreflexió képességével,
 - megfelelő szociális és kommunikációs képességekkel,
 - empátiával,
 - egyéni döntéshozatali készséggel,
 - személyes felelősségvállalással,
 - alkalmazkodó képességgel,
 - csoportmunkában való munkavégzés képességével,
 - szakmaközi együttműködési képességgel,
 - a szakma etikai szabályainak betartása iránti elkötelezettséggel.

8. A törzsanyag (a szakképzettség szempontjából meghatározó) ismeretkörök:

– *alapozó ismeretek:* 20–35 kredit

társadalomismereti, egészségtudományi, pszichológiai, pedagógiai, jogi és igazgatási, valamint informatikai alapismeretek; a szakmai nevelői képességeket fejlesztő alapismeretek;

– *szakmai törzsanyag:* 120–140 kredit

a) általános szakterületi ismeretek: 70–80 kredit

- a 0–5 éves korosztályra és a családokra vonatkozó pedagógiai, pszichológiai, életvezetési elméleti ismeretek, gyakorlati munkaformák és módszerek. A főbb fejlesztési területek és módszerek (beszéd- és játéktevékenység, ének-zene, mozgásos és alkotótevékenységek, mese, vers, bábozás) ezek fejlesztési, és pedagógiai diagnosztikai lehetőségei,
- a kommunikáció elméleti és gyakorlati kérdései, a segítő beszélgetés, szakmai kapcsolattartás,
- a családra, a családi szerepekre és a családdal való kapcsolattartásra vonatkozó ismeretek,
- társadalmi, szociálpolitikai, gyermekvédelmi alapismeretek,
- gondozási és egészségügyi ismeretek: gyermekgyógyászat, alkalmazott gyógyszerteran, ápolás- és táplálkozás, alvás, pihenés, higiéné;

b) differenciált szakmai ismeretek: 20–30 kredit

- a korai fejlesztés módszerei; a spontán érés támogatása,
- környezeti hátrányok kiegyenlítése, multikulturális nevelés, szegregáció és integráció,
- sajátos nevelési igényű gyermekek körében a gyógypedagógus által irányított speciális korai fejlesztés intézményes segítése,
- a 0–3 éves korú gyermekeket nevelő családok és gyermeket várók felkészítése a kisgyermeknevelés rendszerszemléletű kezelésére. Az egyéni és csoportos tanácsadás módszereinek gyakorlása, szülőcsoportok foglalkozásainak a vezetése;

c) szakmai gyakorlat: 30 kredit

a szakmai gyakorlat magában foglalja: a képző intézményben végzett csoportos gyakorlati foglalkozásokat; a képző intézmény által hallgatói csoportoknak szervezett külső intézménylátogatásokat, a monitorozásokat; hospitálást egy vagy több intézményben, a külső intézményben végzett egyéni tevékenységeket, a csecsemő- és kisgyermekellátás alapvető feladatainak begyakorlására, egy választott speciális területhez (pl. korai fejlesztéshez, egyéni és szülőcsoportos tanácsadáshoz) kapcsolódó speciális ismeretek terepgyakorlata, az egyéni összefüggő külső terepgyakorlatot.

A gyakorlat szintjei:

- szakmai képességfejlesztés,
- tájékozódás az ellátó intézmények megismerésére,
- az ellátandó tevékenységek megismerése, laborgyakorlatok, előkészítő kisegítő feladatok ellátása,
- önálló tevékenységek végzése terepen.

9. Nyelvi követelmények:

Az oklevél megszerzéséhez legalább egy államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél megszerzése szükséges.

6. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[2. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

1. ALKOTÓMŰVÉSZET ÉS MUZIKOLÓGIA ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. Az alapképzési szak megnevezése: alkotóművészet és muzikológia
2. Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: alapfokozat (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)
 - szakképzettség:
 - a) zeneszerző
 - b) jazz-zeneszerző
 - c) muzikológus
 - d) zeneteoretikus
 - e) zenei asszisztens
 - f) elektronikus zenei médiaasszisztens
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése:
 - g) BA in Composition
 - h) BA in Jazz Composition
 - i) BA in Musicology
 - j) BA in Music Theory
 - k) Music Assistant
 - l) Eletronic Music Assistan
 - választható szakirányok: zeneszerzés, muzikológia, zeneelmélet, zeneismeret, elektronikus zenei médiaművészet.
3. Képzési terület: művészet
4. Képzési ág: zeneművészet
5. A képzési idő félévekben: 6 félév
6. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180 kredit
- 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 20–30 kredit
- 6.2. A szakirányokhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 65 kredit
- 6.3. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 10 kredit
- 6.4. A szakdolgozathoz rendelhető kreditérték: 6 kredit
- 6.5. A gyakorlati ismeretekhez rendelhető minimális kreditérték: 65 kredit.
7. Az alapképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik zeneszerzői vagy elméleti tudományos teljesítményükkel a magyar és az európai zenekultúrát gyarapítani és terjeszteni tudják. Megszerzett gyakorlati és elméleti tudásuk birtokában

kiművelt ízléssel gyarapítják a zenei alkotások és a zenéről szóló tudás repertóriumát. A zenei élet intézményeiben hasznos segítő szerepet tudnak vállalni, és aktívan részt venni a zenei köztudat formálásában. Kellő mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik mesterképzésben történő folytatásához.

- a) Az alapképzési szakon szerezhető ismeretek:
 - a professzionális zenész szakmai tudásához szükséges általános elméleti és történeti zenei anyag,
 - a zenei szerkezet mélyebb megértését szolgáló átfogó zeneelméleti, ellenponttani, zenetörténeti, elemző stúdiumok,
 - egyszerűbb zeneszerzési, elméleti feladatok megoldásához (pl. hangszerelés, continuo-játék, tudományos adatgyűjtés, irodalomfeldolgozás, műelemzés) szükséges ismeretanyag,
 - zeneirodalmi ismeretek;
- b) az alapképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - zeneművek önálló értékelésére,
 - saját környezetükben egyszerűbb zeneszerzési, harmonizálási, hangszerelési vagy elméleti feladatok megoldására,
 - asszisztensként történő közreműködésre,
 - zenei együttesekben, kortárs-zenei formációkban, zenekarokban és énekkarokban, valamint a művelődés intézményeiben a zene értelmezésére és közvetítésére,
 - a zene ismeretét és szeretetét szóban, írásban, hangszereken, énekkel terjeszteni,
 - zenei együtteseket, művelődési intézményeket a szakirányuknak megfelelő művészi szolgálattal alkotó módon segíteni és alsóbb fokon irányítani,
 - a zenei élet intézményeiben hasznos segítő szerepet vállalni,
 - a zenei köztudat formálásában részt venni;
- c) a szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
 - zeneművészeti alkotás megértésének képessége,
 - jól megalapozott és kifejlesztett hallás és formálókészség,
 - kiművelt zenei ízlés,
 - a saját tevékenységük megítélésének képessége,
 - az értékek feltárására és megtartására törekvő céltudatos magatartás,
 - minőség- és felelősségtudat,
 - jó együttműködő és kommunikációs képességek.

8. A törzsanyag (a szakképzettség szempontjából meghatározó) ismeretkörök:

– *alapozó ismeretek*: 20–30 kredit

filozófia, esztétika, etika, művelődési és művészettörténeti ismeretek, általános és magyar zenetörténet, népzene, műismeret (hangverseny tapasztalat), akusztika

– *szakmai törzsanyag*: 115–153 kredit

- a) általános szakterületi ismeretek: 40–60 kredit
zeneelmélet, szolfézs, ellenponttan, zongora, partitúra olvasás-transzponálás, kamarazene/kamaraének, kortárszenei gyakorlat, zenekar-/kóruszolgálat, hallásfejlesztés, zenei informatika és médiaismeretek, pszichoakusztika, elektronikus zenei lejegyzés, előadói gyakorlat;
- b) differenciált szakterületi ismeretek: 65–70 kredit
zeneszerzés szakirány: zeneszerzői technikák, stílusgyakorlatok, ellenponttan, műbírálathoz, hangszerelés, prozódia, harmonizálás, betanítás, kortárs stílus- és repertoárismeret, előadói gyakorlat, elektronikus zeneszerzési technikák;
muzikológia szakirány: általános és magyar zenetörténet, historiográfia, zenei filológia, zenei szociológia, kutatási technika, bibliográfia;
zeneelmélet szakirány: magasabb szintű összhangzattani, formatani, ellenponttani ismeretek, stílus tanulmányok, zeneelmélet, -történet, kottaolvasási készség, continuo-játék;
zeneismeret szakirány: összhangzattani, formatani, ellenponttani, zenetörténeti és népzenei ismeretek, stílus tanulmányok, magas szintű kottaolvasási és hallási fejlesztés, hangképzés;
elektronikus zenei médiaművészet szakirány: elektronikus és számítógépes zeneszerzői technikák, zeneszerzői technikák, elektronikus zenei stílusgyakorlatok, elektronikus és kortárs zenei stílus- és repertoárismeret, hangszintézis- és analízis, betanítás, előadói gyakorlat, műbírálathoz;

- c) egyéb, szabadon választható szakterületi ismeretek: 10–23 kredit.
A tanári mesterképzési szak választása esetén ezen ismeretek terhére biztosított a tanári felkészítéshez szükséges pedagógiai és pszichológiai modul, amelynek kreditértéke legalább 10 kredit.

9. Nyelvi követelmények:

Az alapfokozat megszerzéséhez egy élő idegen nyelvből államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

7. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[3. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

39. INGATLANFEJLESZTŐ ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: ingatlanfejlesztő építészmérnöki
2. A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles ingatlanfejlesztő építészmérnök
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Master in Architecture and Real Estate Development
3. Képzési terület: műszaki
4. Az előzményként elfogadott alapszakok megnevezése:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe az építészmérnök alapképzési szak.
 - 4.2. A 11. pontban meghatározott ismeretkörökben szerzett kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 3 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 90 kredit
- 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 10–20 kredit;
- 6.2. A szak és a szakirány szakmai törzsanyagához rendelhető kreditek száma: 26–32 kredit;
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz, illetve szakirányhoz rendelhető kreditek száma a diplomamunkával együtt: 47–55 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 5 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 25 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 30%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, és az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja okleveles ingatlanfejlesztő építészmérnökök képzése, akik képesek az épített környezet alakításához tartozó, ingatlannal kapcsolatos fejlesztési és gazdálkodási műveletek ellátására, ingatlanfejlesztési, építési beruházási, építészeti tervek kidolgozására, a fenntartási-üzemeltetési, bővítési és építési projekteknek a fejlesztés ötletétől az építmény működtetéséig tartó folyamatainak tervezésére, szervezésére, irányítására és ellenőrzésére. Képesek az ingatlanfolyamatok menedzselésére, (az építési célú beruházásokkal kapcsolatos) szakértői, építésügyi igazgatási, ingatlangazdálkodási és tanácsadói feladatok ellátására. A képzésben résztvevők képessé válnak a szakra épülő PhD képzésben való részvételre.

 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - az építészmérnöki szakmához kötött megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretanyagot,
 - az EU 2005/36/EK irányelvek alapján elvárt általános és szakmai ismereteket:

- ismerik az építészettörténet és az építészeti elméletek, valamint a kapcsolódó művészeteket, technológiákat és tudományokat,
 - ismerik az építészeti tervezés minőségét befolyásoló képzőművészeteket,
 - ismerik a településtervezés és a tervezés kapcsolatát, a tervezési munkához szükséges képességeket elsajátítva,
 - ismerik az emberek és az épületek, az épületek és a környezet közötti kapcsolatot, valamint annak a szükségszerűségnek a megértését, hogy az épületeket és a közöttük lévő teret az emberi igényekhez és mértékekhez kell igazítani,
 - ismerik az építészmérnöki szakma és az építészmérnökök társadalmon belüli szerepét, különösen a társadalmi tényezőket figyelembe vevő előzetes tervek készítésében felismerik és megfogalmazzák a társadalmi igényeket,
 - ismerik a tervezési projekt készítéséhez szükséges, a tanulmányterv elkészítésével kapcsolatos kutatási módszereket,
 - az épületek tervezésével összefüggő szerkezettervezési építéstani és mérnöki ismereteket,
 - ismerik és felismerik az épületek funkcióinak megfelelő fizikai problémákat és technológiákat, hogy azokban kényelmes és az időjárás elleni védelmet biztosító belső feltételeket lehessen teremteni,
 - a költségtényezők és az építési előírások korlátai között képesek kielégíteni a felhasználók igényeit,
 - ismerik azokat az iparágakat, szervezeteket, szabályokat és eljárásokat, amelyek szerepet játszanak a tervezési koncepció megvalósításában, valamint a terveknek az átfogó tervekbe történő integrálásában;
- az ingatlanfejlesztési, ingatlangazdálkodási, ingatlan-értékesítési és egyéb szakmai és módszertani ismereteket, és megfelelő szinten az ingatlanpiac(ok) és az azt meghatározó jogi és gazdasági környezetet, ingatlanfejlesztési stratégiák előkészítését, ingatlanfejlesztési tervek kidolgozását, a projekt-megvalósítás koordinálását,
- a projekt-menedzsment, ingatlan értébecslés, döntéstámogatás, piacelemzés, marketing, gazdasági és pénzügyi számítások, költség-haszon elemzések stratégiai tervezését, az ingatlangazdálkodás (Facility Management), kockázatkezelés, minőség-irányítás, kommunikáció módszereit,
- a vezetéshez kapcsolódó feladatokat és tevékenységeket,
- a számítógépes kommunikációt és elemzést,
- a környezetvédelem, a minőségügy, a termékfelelősség, a munkahelyi egészség és biztonság, a műszaki és gazdasági jogi szabályozás, valamint a mérnöketika alapvető előírásait,
- a kutatáshoz vagy tudományos munkához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikákat,
- a globális társadalmi és gazdasági folyamatokat.
- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- megfelelő elméleti, tudományos és oktatási tevékenység folytatására, vezetői poszt betöltésére, gazdasági, pénzügyi, műszaki és technológiai döntések meghozatalára az ingatlanfejlesztés területén, a szakterületen jelentkező problémák felismerésére és átfogó megoldására, adatforrások meghatározására, adatok gyűjtésére, feldolgozására, a kapott eredmények értékelésére és ismertetésére,
- saját szakmai ismeretek önálló bővítésére, képességek fejlesztésére, új ismeretek alkalmazására és a megszerzett tudás és tapasztalat átadására kollégák, beosztottak és ügyfelek részére,
- hatékony együttműködésre más szakterületek (építészet, városépítészet, kert- és tájtervezés, infrastruktúra-fejlesztés, közlekedéstervezés és logisztika, intézményfejlesztés, szociológia és szociálpszichológia stb.) szakembereivel, az együttműködés szervezésére, koordinációjára, eredmények fejlesztési folyamatba integrálására,
- a közösségi és egyéni, politikai, önkormányzati, intézményi és magánbefektetői döntéshozókkal történő kommunikációra, hatékony együttműködésre és döntéseik szakmailag megalapozott előkészítésére és támogatására,
- az építési célú fejlesztések műszaki, gazdasági, intézményi és jogi problémák felismerésére, azok kölcsönhatásban történő vizsgálatára, a döntések előkészítésére és meghozatalának segítésére, valamint önálló irányító feladatok ellátására,

az ingatlanfejlesztési folyamatok szereplői közötti kommunikáció megteremtésére és az együttműködés irányítására az erőforrások optimális felhasználásával, a kockázatok megfelelő kezelésével a költség-, idő-, mennyiségi és minőségi korlátok között,
 a megszerzett tudás alkalmazására és gyakorlati hasznosítására, a problémamegoldó technikák felhasználására, a tudományág szakmai ismereteinek, felmerülő új problémáinak, új jelenségeinek feldolgozására, eredeti ötletek felvetésére,
 a lehetőségek szerint helytálló bírálat vagy vélemény megfogalmazására, döntéshozásra, következtetések levonására,
 önművelésre, önfejlesztésre, a saját tudás magasabb szintre emelésére, az ingatlanfejlesztés és az építész tervezés témakörében további szakismeretek elsajátítására;
 építési, fenntartási és üzemeltetési, vállalkozási és szakhatósági feladatok koordinálására, vezetésre az építészeti területen,
 műszaki, gazdasági komplex folyamatokban való részvételre a építészettel kapcsolatos ingatlan kutatás-fejlesztés integrálásával, a minőségirányítási rendszerbe történő bekapcsolódással,
 jogszabályokban rögzített szakmai gyakorlat után, tervezői jogosultságra,
 az együttműködésre, a csoportmunkában való részvételre, kellő gyakorlat után vezetői feladatok ellátására.

c) szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:

kreativitás, rugalmasság,
 probléma felismerő és megoldó készség,
 intuíció és módszeresség,
 tanulási készség és jó memória,
 széles műveltség,
 információ feldolgozási képesség,
 környezettel szembeni érzékenység,
 elkötelezettség és igény a minőségi munkára,
 a szakmai továbbképzéshez szükséges pozitív hozzáállás,
 kezdeményezés, személyes felelősségvállalás és gyakorlás, döntéshozatal.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
 10–20 kredit

természettudományos alapismeretek: matematikai statisztika, kockázatelemzés, épületfizika, épületenergetika,
 5–10 kredit

gazdasági és humán ismeretek: vállalatgazdaságtan, pénzügyi ismeretek, ingatlan marketing ismerete, 5–10 kredit.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 26–32 kredit

ingatlanfejlesztés, építés beruházás lebonyolítása, építészeti programozás, építési projekt menedzsment, ingatlanértékelés; komplex tervezés

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 47–55 kredit

differenciált szakmai ismeretek: 22–30 kredit

városfejlesztés, szerkezetrekonstrukció, épületdiagnosztika, építés és ingatlanjog, építéstechnológia, ingatlanmarketing, 3D ingatlan-nyilvántartás, továbbá az ingatlan-szakma és a Magyar Építész Kamara igényeinek, valamint a szakindítást kérő intézmények hagyományainak megfelelő speciális szakmai ismeretek;
diplomamunka: 25 kredit.

9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A diplomafeladathoz kapcsolódóan az intézményi tanterv határozza meg.

10. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél megszerzése szükséges bármely olyan élő idegen nyelvből, amelyen az adott szakmának tudományos szakirodalma van.

11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
 A hallgatónak a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 175 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökből:
matematika, ábrázoló geometria, műszaki ábrázolás, CAD:	legalább 20 kredit,
mikro-és makroökonómia, építési menedzsment, építési jogi ismeretek	
filozófia; szociológia:	legalább 8 kredit,
építészettörténet, művészettörténet, építészetelmélet:	legalább 10 kredit,
statika, szilárdságtan, tartószerkezetek, szerkezettervezés, geotechnika:	legalább 28 kredit,
épületszerkezetek, építőanyagok, épületgépészet, épületfizika:	legalább 40 kredit,
építéskivitelezés, -szervezés, építésgazdaságtan:	legalább 12 kredit,
szabadkézi rajz, mintázás-modellezés, tér- és színekompozíció:	legalább 12 kredit,
épülettervezés (elmélet, gyakorlat), településtervezés,	
komplex tervezés, diplomatervezés:	legalább 45 kredit.
- A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben a legalább 145 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

40. TERVEZŐ ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI MESTERKÉPZÉSI SZAK

- A mesterképzési szak megnevezése: tervező építészmérnök
- A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles tervező építészmérnök
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Master in Architecture
- Képzési terület: műszaki
- Az előzményként elfogadott alapszakok megnevezése:
 - Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe az építészmérnök alapképzési szak.
 - A 11. pontban meghatározott ismeretkörökben szerzett kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
- A képzési idő félévekben: 3 félév
- A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 90 kredit
 - Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 15–24 kredit;
 - A szak és a szakirány szakmai törzsanyagához rendelhető kreditek száma: 25–35 kredit;
 - A differenciált szakmai anyaghoz, illetve szakirányhoz rendelhető kreditek száma a diplomamunkával együtt: 40–55 kredit;
 - A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 5 kredit;
 - A diplomamunkához rendelt kreditérték: 25 kredit;
 - A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 30%.
- A mesterképzési szak képzési célja, és az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan okleveles tervező építészmérnökök képzése, akik képesek arra, hogy ellássák az épített környezet alakításának valamennyi építészeti és építési feladatát, képzettségüknek megfelelő elméleti és tudományos tevékenységet folytassanak, ellássák szakterületükön az építésigazgatási és hatósági munkák irányítását. A külön

jogszabályokban előírt szakmai gyakorlat után tervezői jogosultságot kapjanak. A képzésben résztvevők képessé válnak a szakra épülő DLA (egyedi esetekben a PhD) képzésben való részvételre.

a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:

az urbanisztika és az építészet megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretanyagát, ezek közötti kölcsönös kapcsolatot,

az EU 2005/36/EK irányelvek alapján elvárt általános és szakmai ismereteket:

- ismerik az építészettörténet és az építészeti elméletek, valamint a kapcsolódó művészeteket, technológiákat és tudományokat,
- ismerik az építészettörténet és az építészeti elméletek, valamint a kapcsolódó művészeteket, technológiákat és tudományokat,
- ismerik az építészeti tervezés minőségét befolyásoló képzőművészeteket,
- ismerik a településtervezés és a tervezés kapcsolatát, a tervezési munkához szükséges képességeket elsajátítva,
- ismerik az emberek és az épületek, az épületek és a környezet közötti kapcsolatot, valamint annak a szükségszerűségnek a megértését, hogy az épületeket és a közöttük lévő teret az emberi igényekhez és mértékekhez kell igazítani,
- ismerik az építészmérnöki szakma és az építészmérnökök társadalmon belüli szerepét, különösen a társadalmi tényezőket figyelembe vevő előzetes tervek készítésében felismerik és megfogalmazzák a társadalmi igényeket,
- ismerik a tervezési projekt készítéséhez szükséges, a tanulmányterv elkészítésével kapcsolatos kutatási módszereket,
- az épületek tervezésével összefüggő szerkezettervezési építéstani és mérnöki ismereteket,
- ismerik és felismerik az épületek funkcióinak megfelelő fizikai problémákat és technológiákat, hogy azokban kényelmes és az időjárás elleni védelmet biztosító belső feltételeket lehessen teremteni,
- ismerik azokat az iparágakat, szervezeteket, szabályokat és eljárásokat, amelyek szerepet játszanak a tervezési koncepció megvalósításában, valamint a terveknek az átfogó tervekbe történő integrálásában,
- a költségtényezők és az építési előírások korlátai között képesek kielégíteni a felhasználók igényeit,

a tervezési feladatok elvégzéséhez szükséges írásos dokumentumok megfogalmazását, a tervezéshez szükséges vizsgálatok elvégzési módszereit,

a tradicionális ábrázolási készséget; rendelkeznek az építészeti rajz, modellezés, prezentáció – mint kommunikációs képesség – birtoklásával,

az alapvető hardver és szoftver ismereteket, járatosak a számítógép és mérnöki programok kezelésében, képesek legalább egy CAAD program felhasználói szintű alkalmazására,

az alapvető kommunikációs ismereteket, beleértve legalább egy idegen nyelven a műszaki dokumentáció megértését is,

a vezetéshez kapcsolódó feladatokat és tevékenységeket,

a számítógépes kommunikációt és elemzést,

a környezetvédelem, a minőségügy, a fogyasztóvédelem, a termékfelelősség, a munkahelyi egészség és biztonság, a műszaki és gazdasági jogi szabályozás, valamint a mérnöketika alapvető előírásait,

a kutatáshoz vagy tudományos munkához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikákat,

a globális társadalmi és gazdasági folyamatokat.

b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:

a település- és területrendezés, általában az épített környezet alakításának valamennyi építészeti és építési feladatának ellátására, ezen belül épületek, épületegyüttesek építészeti feladatainak elvégzésére, megtervezésére, megszervezésére,

a kivitelezés irányítására és ellenőrzésére,

műemlékvédelmi feladatok ellátására,

képzettségüknek megfelelő elméleti, tudományos tevékenység folytatására, szakterületükön az építésigazgatási és hatósági munkák ellátására, irányítására,

a megszerzett tudás alkalmazására és gyakorlati hasznosítására, a problémamegoldó technikák felhasználására, eredeti ötletek felvetésére,

a tudományág szakmai ismereteinek, felmerülő új problémáinak, új jelenségeinek feldolgozására,

a lehetőségek szerint helytálló bírálat vagy vélemény megfogalmazására, döntéshozásra, következtetések levonására,
 műszaki, gazdasági komplex folyamatokban való részvételre az építészmérnöki kutatás-fejlesztés integrálásával,
 a minőségirányítási rendszerbe történő bekapcsolódással,
 jogszabályokban rögzített szakmai gyakorlat után, tervezői jogosultságra.

- c) szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- kreativitás, rugalmasság,
 - probléma felismerő és megoldó készség,
 - intuíció és módszeresség,
 - tanulási készség és jó memória,
 - széles műveltség,
 - információ feldolgozási képesség,
 - környezettel szembeni érzékenység,
 - elkötelezettség és igény a minőségi munkára,
 - a szakmai továbbképzéshez szükséges pozitív hozzáállás,
 - kezdeményezés, személyes felelősségvállalás és gyakorlás, döntéshozatal,
 - alkalmasság az együttműködésre, a csoportmunkában való részvételre, kellő gyakorlat után vezetői feladatok ellátására.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
 15–24 kredit

természettudományos alapismeretek: épületszerkezeti, statikai, gépészeti, illetve építéskivitelezési ismeretekhez kapcsolódó alapismeretek, tervezésméleti ismeretek, 5–10 kredit

gazdasági és humán ismeretek: EU ismeretek, nyelvi kommunikáció, művészettörténeti ismeretek 10–14 kredit.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 25–35 kredit

rajzi gyakorlatok, magas szintű, komplex tervezési és urbanisztikai ismeretek és gyakorlatok.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 45–55 kredit

differentiált szakmai ismeretek: 20–30 kredit

belsőépítészeti, környezettervezési, vizuális kommunikációs, településtervezési, valamint differentiált mérnöki speciális szakmai ismeretek és gyakorlatok;

diplomamunka: 25 kredit.

9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A diplomafeladathoz kapcsolódóan az intézményi tanterv határozza meg.

10. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert,

legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél megszerzése szükséges bármely olyan élő idegen nyelvből, amelyen az adott szakmának tudományos szakirodalma van.

11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 175 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökből:

matematika, ábrázoló geometria, műszaki ábrázolás, CAD:

legalább 20 kredit,

mikro- és makroökönómia, építési menedzsment, építési jogi ismeretek filozófia;

szociológia:

legalább 8 kredit,

építészettörténet, művészettörténet, építészetelmélet:

legalább 15 kredit,

statika, szilárdságtan, tartószerkezetek, szerkesztervezés:

legalább 22 kredit,

épületszerkezetek, építőanyagok, épületgépészet, épületfizika:

legalább 34 kredit,

építéskivitelezés, -szervezés, építésgazdaságtan:

legalább 10 kredit,

szabadkézi rajz, mintázás-modellezés, tér- és színkompozíció:

legalább 12 kredit,

épülettervezés (elmélet, gyakorlat), településtervezés, komplex tervezés,
diplomatervezés:

legalább 54 kredit.

A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 145 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

41. SZERKEZETTERVEZŐ ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: szerkezettervező építésmérnöki
2. A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles szerkezettervező építésmérnök
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Master in Architecture: Design of Building Constructions and Structures
3. Képzési terület: műszaki
4. Az előzményként elfogadott alapszakok megnevezése:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe az építésmérnök alapképzési szak.
- 4.2. A 11. pontban meghatározott ismeretkörökben szerzett kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 3 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 90 kredit
- 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 18–28 kredit;
- 6.2. A szak és a szakirány szakmai törzsanyagához rendelhető kreditek száma: 18–28 kredit;
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz, illetve szakirányhoz rendelhető kreditek száma a diplomamunkával együtt: 47–55 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 5 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 25 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 30%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, és az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

Az MSc képzés célja olyan okleveles szerkezettervező építésmérnökök képzése, akik képesek az épületek megvalósításával kapcsolatos szerkezettervezési problémák megoldására, épületszerkezeti és tartószerkezeti tervek kidolgozására, a kivitelezés megszervezésére, irányítására és ellenőrzésére, a szerkezettervezéshez kapcsolódó épület-fenntartási, -felújítási és műemlékvédelmi feladatok ellátására. A képzésben résztvevők képessé válnak a szakra épülő PhD képzésben való részvételre, a képzettségüknek megfelelő területen elméleti és tudományos tevékenység folytatására.

a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:

az építésmérnöki szakmához kötött megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretanyagot,

az EU 2005/36/EK irányelvek alapján elvárt általános és szakmai ismereteket:

 - képesek a környezeti, humán, esztétikai és műszaki követelményeket is kielégítő építészeti tervek elkészítésére,
 - ismerik az építészettörténet és az építészeti elméletek, valamint a kapcsolódó művészeteket, technológiákat és tudományokat,
 - ismerik az építészeti tervezés minőségét befolyásoló képzőművészeteket,

- ismerik a településtervezés és a tervezés kapcsolatát, a tervezési munkához szükséges képességeket elsajátítva,
 - ismerik az emberek és az épületek, az épületek és a környezet közötti kapcsolatot, valamint annak a szükségszerűségnek a megértését, hogy az épületeket és a közöttük lévő teret az emberi igényekhez és mértékekhez kell igazítani,
 - ismerik az építészmérnöki szakma és az építészmérnökök társadalmon belüli szerepét, különösen a társadalmi tényezőket figyelembe vevő előzetes tervek készítésében felismerik és megfogalmazzák a társadalmi igényeket,
 - ismerik a tervezési projekt készítéséhez szükséges, a tanulmányterv elkészítésével kapcsolatos kutatási módszereket,
 - az épületek tervezésével összefüggő szerkezettervezési építéstani és mérnöki ismereteket
 - ismerik és felismerik az épületek funkcióinak megfelelő fizikai problémákat és technológiákat, hogy azokban kényelmes és az időjárás elleni védelmet biztosító belső feltételeket lehessen teremteni,
 - a költségtényezők és az építési előírások korlátai között képesek kielégíteni a felhasználók igényeit
 - ismerik azokat az iparágakat, szervezeteket, szabályokat és eljárásokat, amelyek szerepet játszanak a tervezési koncepció megvalósításában, valamint a terveknek az átfogó tervekbe történő integrálásában;
- a szerkezettervezés szakmai és módszertani ismereteit,
az új technológiákat, építőanyagokat, alkalmazásuk és bevezetésük műszaki és gazdasági lehetőségeit,
a vezetéshez kapcsolódó feladatokat és tevékenységeket,
a számítógépes kommunikációt és elemzést,
a környezetvédelem, a minőségügy, a fogyasztóvédelem, a termékfelelősség, a munkahelyi egészség és biztonság, a műszaki és gazdasági jogi szabályozás, valamint a mérnöketika alapvető előírásait,
a kutatáshoz vagy tudományos munkához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikákat,
a globális társadalmi és gazdasági folyamatokat.
- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasságai:
- szerkezettervezéshez kapcsolódó műszaki és technológiai döntések meghozatalára az épületek tervezése és kivitelezése területén,
az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazására, önálló munkára,
a problémák felismerésére és megoldására a szakterületet átfogó gondolkodással, adatforrások meghatározására, adatok gyűjtésére, feldolgozására, a kapott eredmények értékelésére és ismertetésére,
épületek szerkezettervezési problémáinak meghatározására, megoldására és a megvalósítás koordinálására,
kommunikációs stratégia kialakítására és kommunikációs feladatok ellátására szakmai és nem szakmai közegben egyaránt,
saját szakmai ismeretek önálló bővítésére, képességek fejlesztésére, új ismeretek alkalmazására és a megszerzett tudás és tapasztalat átadására kollégái, beosztottai részére,
hatékonyan együtt dolgozni más szakterületek (építészet, városépítészet, kert- és tájtervezés, épületgépészet, infrastruktúra-fejlesztés, közlekedéstervezés és logisztika, intézményfejlesztés, szociológia és szociálpszichológia stb.) szakembereivel, és a munkája során képes az ő szempontjaikat az épület megvalósítása érdekében munkájába integrálni, figyelembe venni,
a közösségi és egyéni, politikai, önkormányzati, intézményi és magánbefektetői döntéshozókkal történő kommunikációra, hatékony együttműködésre valamint döntéseik szakmailag megalapozott előkészítésére és támogatására,
a tudományág szakmai ismereteinek, felmerülő új problémáinak, új jelenségeinek feldolgozására, eredeti ötletek felvetésére,
a megszerzett tudás gyakorlati hasznosítására, a problémamegoldó technikák felhasználására,
a lehetőségek szerint helytálló bírálat vagy vélemény megfogalmazására, döntéshozatalra, következtetések levonására,
önművelésre, önfejlesztésre, a saját tudás magasabb szintre emelésére, az építészeti tervezés, az épületszerkezet és tartószerkezettervezés témakörében további szakismeretek elsajátítására,
építési, fenntartási és üzemeltetési, vállalkozási és szakhatósági feladatok koordinálására, vezetésre az építészeti területen,

műszaki, gazdasági komplex folyamatokban való részvételre a kutatás-fejlesztés szerkezettervezésbe való integrálásával, a minőségirányítási rendszerbe történő bekapcsolódással, jogszabályokban rögzített szakmai gyakorlat után tervezői jogosultságra.

c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:

- kreativitás, rugalmasság,
- probléma felismerő és megoldó készség,
- intuíció és módszeresség,
- tanulási készség és jó memória,
- széles körű műveltség,
- információ feldolgozási képesség,
- környezettel szembeni érzékenység,
- elkötelezettség és igény a minőségi munkára,
- a szakmai továbbképzéshez szükséges pozitív hozzáállás,
- kezdeményezés, személyes felelősségvállalás és gyakorlás, döntéshozatal,
- együttműködő-készség, csoportmunkára való készség,
- vezetői készség.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
18–28 kredit

természettudományos alapismeretek: mérnöki matematika, numerikus módszerek/valószínűségi számítás, adatbázis rendszerek, épületfizika és -kémia, mechanika, 12–18 kredit

gazdasági és humán ismeretek: EU ismeretek, angol nyelvi kommunikáció, mérnöki etika, döntéstámogató módszerek, 6–10 kredit.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 18–28 kredit

tartószerkezet tervezés, épületszerkezet tervezés, komplex tervezés

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 47–55 kredit

differentiált szakmai ismeretek: 22–30 kredit

Épületszerkezet tervezés területén: környezettudatos épületszerkezetek, szerkezet rekonstrukció, faserkezetek, energiatudatos épületgépészeti tervezés, vízszigetelések, épületek tűzvédelme, üvegszerkezetek, épületfizika, épületakusztikai tervezés;

Tartószerkezet tervezés területén: különleges tartószerkezetek, véges-elem módszer, dinamika, épületek tartószerkezeiteinek rekonstrukciója, méretezés földrengésre, földművek, alapozás, talaj és szerkezet kölcsönhatása, felújítások geotechnikai kérdései, betontechnológia;

diplomamunka: 25 kredit.

9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A diplomafeladathoz kapcsolódóan az intézményi tanterv határozza meg.

10. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél megszerzése szükséges bármely olyan élő idegen nyelvből, amelyen az adott szakmának tudományos szakirodalma van.

11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 175 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökből:

matematika, ábrázoló geometria, műszaki ábrázolás, CAD:

legalább 20 kredit,

mikro- és makroökönómia, építési menedzsment, építési jogi ismeretek filozófia;

szociológia:

legalább 8 kredit,

építészettörténet, művészettörténet, építészetelmélet:

legalább 10 kredit

statika, szilárdságtan, tartószerkezetek, szerkezettervezés, geotechnika:

legalább 32 kredit,

épületszerkezetek, építőanyagok, épületgépészet, épületfizika:

legalább 40 kredit,

építéskivitelezés, -szervezés, építésgazdaságtan:	legalább 10 kredit,
szabadkézi rajz, mintázás-modellezés, tér- és színkompozíció:	legalább 10 kredit,
épülettervezés (elmélet, gyakorlat), településtervezés, komplex tervezés, diplomatervezés:	legalább 45 kredit.
A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 145 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.	

42. URBANISTA ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: urbanista építésmérnök
2. A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles urbanista építésmérnök
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Master in Architecture and Urban Design
3. Képzési terület: műszaki
4. Az előzményként elfogadott alapszakok megnevezése:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe az építésmérnök alapképzési szak.
- 4.2. A 11. pontban meghatározott ismeretkörökben szerzett kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 3 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 90 kredit
- 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 10–20 kredit;
- 6.2. A szak és a szakirány szakmai törzsanyagához rendelhető kreditek száma: 28–36 kredit;
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz, illetve szakirányhoz rendelhető kreditek száma a diplomamunkával együtt: 43–55 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 5 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 25 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 30%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, és az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan okleveles urbanista építésmérnökök képzése, akik képesek arra, hogy ellássák a településrendezés, általában az épített környezet alakításának valamennyi feladatát, elvégezzék épületek, épületegyüttesek építészeti- és szerkezettervezését, szervezzék, irányítsák és ellenőrizzék ezek építését. Képesek legyenek településfejlesztési koncepciók kidolgozására, települések, településrészek rendezésére, környezet alakítására, értékvédelmi feladatok, építésgazgatási és hatósági munkák ellátására, irányítására. A külön jogszabályokban előírt szakmai gyakorlat után különféle szakterületekre – építész tervezői, településtervezői – szóló tervezői jogosultságot kapjanak. A képzésben résztvevők képessé válnak a szakra épülő PhD és DLA képzésben való részvételre.

a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:

az urbanisztika és az építészet megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretanyagát, ezek közötti kölcsönös kapcsolatot, az EU 2005/36/EK irányelvek alapján elvárt általános és szakmai ismereteket:

 - ismerik az építészettörténet és az építészeti elméletek, valamint a kapcsolódó művészeteket, technológiákat és tudományokat,

- ismerik az építészettörténet és az építészeti elméletek, valamint a kapcsolódó művészeteket, technológiákat és tudományokat,
 - ismerik az építészeti tervezés minőségét befolyásoló képzőművészeteket,
 - ismerik a településtervezés és a tervezés kapcsolatát, a tervezési munkához szükséges képességeket elsajátítva,
 - ismerik az emberek és az épületek, az épületek és a környezet közötti kapcsolatot, valamint annak a szükségszerűségnek a megértését, hogy az épületeket és a közöttük lévő teret az emberi igényekhez és mértékekhez kell igazítani,
 - ismerik az építészmérnöki szakma és az építészmérnökök társadalmon belüli szerepét, különösen a társadalmi tényezőket figyelembe vevő előzetes tervek készítésében felismerik és megfogalmazzák a társadalmi igényeket,
 - ismerik a tervezési projekt készítéséhez szükséges, a tanulmányterv elkészítésével kapcsolatos kutatási módszereket,
 - az épületek tervezésével összefüggő szerkezettervezési építéstani és mérnöki ismereteket,
 - ismerik és felismerik az épületek funkcióinak megfelelő fizikai problémákat és technológiákat, hogy azokban kényelmes és az időjárás elleni védelmet biztosító belső feltételeket lehessen teremteni,
 - ismerik azokat az iparágakat, szervezeteket, szabályokat és eljárásokat, amelyek szerepet játszanak a tervezési koncepció megvalósításában, valamint a terveknek az átfogó tervekbe történő integrálásában;
 - a költségtényezők és az építési előírások korlátai között képesek kielégíteni a felhasználók igényeit,
- a vezetéshez kapcsolódó feladatokat és tevékenységeket,
- térképek és tervrajzok értelmezését, a számítógépes kommunikációt és elemzést,
- a környezetvédelem, a minőségügy, a fogyasztóvédelem, a termékfelelősség, a munkahelyi egészség és biztonság, a műszaki és gazdasági jogi szabályozás, valamint a mérnöketika alapvető előírásait,
- a kutatáshoz vagy tudományos munkához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikákat,
- a globális társadalmi és gazdasági folyamatokat.
- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasságai:
- a településrendezés, valamint általában az épített környezet alakításának valamennyi építészeti és építési feladatának ellátására,
- a településtervezés feladatainak elvégzésére, megszervezésére a kivitelezés irányítására és ellenőrzésére, épületfenntartási és -felújítási feladatok ellátására,
- képzettségüknek megfelelő elméleti, tudományos és oktatási tevékenység folytatására, szakterületükön az építésigazgatási és hatósági munkák ellátására, irányítására,
- a megszerzett tudás alkalmazására és gyakorlati hasznosítására, a problémamegoldó technikák felhasználására, a tudományág szakmai ismereteinek, felmerülő új problémáinak, új jelenségeinek feldolgozására, eredeti ötletek felvetésére,
- a lehetőségek szerint helytálló bírálat vagy vélemény megfogalmazására, döntéshozásra, következtetések levonására,
- műszaki, gazdasági komplex folyamatokban való részvételle,
- a építészmérnöki kutatás-fejlesztés integrálására,
- a minőségirányítási rendszerbe történő bekapcsolódásra,
- jogszabályokban rögzített szakmai gyakorlat után, tervezői jogosultságra.
- c) szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- tanulási készség és jó memória,
- széles műveltség,
- információ feldolgozási képesség,
- környezettel szembeni érzékenység,
- elkötelezettség és igény a minőségi munkára,
- a szakmai továbbképzéshez szükséges pozitív hozzáállás,
- kezdeményezés, személyes felelősségvállalás és gyakorlás, döntéshozatal,
- alkalmasság az együttműködésre, a csoportmunkában való részvételre, kellő gyakorlat után vezetői feladatok ellátására,

eszköz jellegű: megismerő készség, középfokú idegennyelv-ismeret, vizuális kifejezőkészség, probléma-megoldó és döntési készség, kommunikációs készség, alapos szakmai ismeretek, analitikus és szintetizáló gondolkodásmód, tervezői készség, tárgyalókészség;

személyes: fejlett térlátás, kreativitás, koncepcióalkotás képessége, együttműködési és kommunikációs készség, csapatmunka irányítására, koordinálására való készség, önálló munkavégzés, szakmai felelősségvállalás, alkalmasság a különböző szakterületeket összefogó [team] munkákban való részvételre, társszakmákkal és társadalmi szervezetekkel való együttműködésre való készség;

módszertani: rendszerező és értékelő gondolkodás, szervező és irányító szerep felvállalása, vezetői rátermettség, szakismeretek átadására motiváltság, döntéshozatali önállóság, nyitottság, a gyakorlat és az elmélet összekapcsolásának készsége, új helyzetekhez való alkalmazkodás készsége, minőség iránti elkötelezettség, kritikai és önkritikai gondolkodás, vállalkozókészség, ötletgazdagság, rugalmasság, intuíció és módszeresség.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*

10–20 kredit

természettudományos alapismeretek: épületszerkezeti- statikai- építéskivitelezési alapismeretek, tervezésméleti ismeretek, 5–8 kredit

gazdasági és humán ismeretek: EU ismeretek, vizuális kommunikáció, művészettörténet, ingatlan marketing ismerete, 5–12 kredit.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 28–36 kredit

urbanisztika, városépítés történet, modern és kortárs városépítészet, településkutatás, komplex tervezés

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 43–55 kredit

differenciált szakmai ismeretek: 18–30 kredit

környezettervezés, településtervezés, magyar települések, városszociológia, város és kultúra, építési és ingatlanjog; *diplomamunka:* 25 kredit.

9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A diplomafeladathoz kapcsolódóan az intézményi tanterv határozza meg.

10. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél megszerzése szükséges bármely olyan élő idegen nyelvből, amelyen az adott szakmának tudományos szakirodalma van.

11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 175 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökből:

matematika, ábrázoló geometria, műszaki ábrázolás, CAD:

legalább 20 kredit

mikro- és makroökonómia, építési menedzsment, építési jogi ismeretek filozófia;

szociológia:

legalább 8 kredit,

építészettörténet, művészettörténet, építészetelmélet:

legalább 15 kredit,

statika, szilárdságtan, tartószerkezetek, szerkezettervezés:

legalább 22 kredit,

épületszerkezetek, építőanyagok, épületgépészet, épületfizika:

legalább 34 kredit,

építéskivitelezés, -szervezés, építésgazdaságtan:

legalább 10 kredit,

szabadkézi rajz, mintázás-modellezés, tér- és színkompozíció:

legalább 12 kredit

épülettervezés (elmélet, gyakorlat), településtervezés, komplex tervezés,

diplomatervezés:

legalább 54 kredit.

A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 145 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

8. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[3. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

19. ERDŐMÉRNÖKI MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: erdőmérnöki
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles erdőmérnök
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Forestry Engineer
3. Képzési terület: agrár
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe: az erdőmérnöki alapképzési szak.
 - 4.2. A bemenethez a 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: a növénytermesztő mérnöki, a vadgazda mérnöki, a környezetgazdálkodási agrármérnöki, az agrármérnöki, a természetvédelmi mérnöki, és a gazdasági- és vidékfejlesztési agrármérnöki alapképzési szakok.
 - 4.3. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe: azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév.
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit.
 - 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 12–24 kredit.
 - 6.2. A szakmai törzanyaghoz rendelhető kreditek száma: 40–64 kredit.
 - 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 16–42 kredit.
 - 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 6 kredit.
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 15 kredit.
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint 50%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan erdőmérnökök képzése, akik megszerzett műszaki és gazdasági ismereteik birtokában jártasak az erdészet fatermesztési, fahasználati és gazdálkodási szaktudományaiban, valamint a vadgazdálkodás szakterületén, akik ismereteiket a gyakorlatban alkotó és irányító módon tudják alkalmazni. A végzettek alkalmasak különböző méretű és jellegű erdőgazdálkodási vállalkozásokban, vadgazdálkodási tevékenységet folytató szervezeteknél, valamint az erdőgazdálkodást irányító és ellenőrző szerveknél felsőfokú ismeretekhez kötött vezetői tevékenység ellátására és az erdőművelési és fahasználati tevékenység szervezésére és irányítására. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatásához.

 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - az erdészeti tevékenységnek más agrár- és egyéb nemzetgazdasági ágazatokkal való összefüggéseit,
 - a természetes ökoszisztémák működését,
 - a természetvédelem jelentőségét,
 - az idegenhonos, különös tekintettel az özönfajok elterjedésének veszélyeit, és az ellenük való védekezés lehetőségeit,
 - a természetközeli erdőgazdálkodás alapelveit,
 - a vadgazdálkodás alapelveit,
 - az erdőgazdálkodásnak az élő, a művi és a humán környezettel lévő kapcsolatrendszerét,
 - az erdőgazdálkodás irányításának, tervezésének és ellenőrzésének módszereit.

- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- biológiai, műszaki és ökológiai ismereteik alapján az erdő szakszerű – a gazdasági, védelmi és közjóléti funkcióit együttesen fenntartó – kezelésére, irányítására és ellenőrzésére,
 - szaktanácsadói, az erdőgazdálkodás közvetlen és kapcsolódó területein tervezési feladatok ellátására,
 - az erdőben károsító szervezetek felismerésére és az ellenük való hatékony védekezési módszerek kidolgozására, alkalmazására,
 - szakmai problémák megfogalmazására, kritikus elemzésére, azok értékelésére és megoldására,
 - vezetői mérnöki feladatok ellátására az erdészetet irányító, ellenőrző és felügyelő hatóságoknál.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges adottságok és készségek:
- magas szintű általános mérnöki intelligencia,
 - vezetői alkalmasság,
 - magas szintű kommunikációs készség magyar és idegen nyelven.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *A mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök: 12–24 kredit;*

- természettudományos és mérnöki alapismeretek: alkalmazott matematika, fizika, szilárdságtan, biokémia, ábrázoló geometria és műszaki rajz, térinformatika;
- gazdasági és humán ismeretek: erdészeti jog, döntéselőkészítés az erdészetben.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei: 40–64 kredit;*

erdészeti utak tervezése, erdészeti utak építése, erdőműveléstan, geodézia, távérzékelés, erdészeti vízgazdálkodás, fahasználati munkarendszerek, erdészeti genetika, erdészeti informatika, erdőrendezéstan, erdészeti számvitel és pénzgazdálkodás, erdészeti politika, természetvédelem, erdészeti szaktanácsadás, erdészeti marketing.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei: 31–57 kredit;*

differentiált szakmai ismeretek: 16–42 kredit:

erdővédelmi technológia, erdőérték-számítás, feltáróhálózatok tervezése, különleges rendeltetésű erdők kezelése, kötélpályák tervezése, üzemeltetése, természeti állapotfelvétel és hatásvizsgálat, kisvízfolyások rendezése, vadbiológiai monitoring és hatásvizsgálatok, biológiai invázió, fatermés- és növekedéstan, útépítés gépei;

diplomamunka: 15 kredit.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges az Európai Unió valamelyik hivatalos nyelvéből, amelyiken a szakmának tudományos irodalma van.

10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 80 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökből: erdészeti termőhelyismerettan, erdőbecsléstan, erdészeti gépek, faterméstan, erdőismerettan, erdészeti szaporítóanyag-termeléstan, erdészeti szervezés és vezetés, erdőhasználattan, erdőműveléstan, erdővédelemtan, erdészeti üzemgazdaságtan, döntéselőkészítés.

A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 60 kredittel rendelkezzen a hallgató. A 80 kredithez – a legalább 60 kredit elismerése után – még hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

9. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[3. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

8. KOMPLEX REHABILITÁCIÓ MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: komplex rehabilitáció
2. A mesterképzési szakon szerzhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles rehabilitációs szakember
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Expert in Rehabilitation
3. Képzési terület: orvos- és egészségtudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehetők figyelembe az ápolás és betegellátás alapképzési szak ápolás és gyógytornász szakirányai, az egészségügyi gondozás és prevenció, a humánkineziológia, a szociális munka, a szociálpedagógia és a pszichológia alapképzési szakok.
 - 4.2. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe elsősorban a konduktor, a gyógypedagógia, a rekreáció szervezés, az egészségfejlesztés, a szociális munka, a szociálpedagógia, és a pszichológia alapképzési szakok, valamint az egészségsszervező alapképzési szak egészségturizmus-szervező szakiránya.
 - 4.3. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény főiskolai és egyetemi szakok, illetve azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit.
 - 6.1. Az alapoó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 15–20 kredit.
 - 6.2. A szakmai törzanyaghoz rendelhető kreditek száma: 50–60 kredit.
 - 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 25–28 kredit.
 - 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 10 kredit.
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditek száma: 12 kredit.
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint: legalább 40%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik képesek a komplex rehabilitáció minden színterén (egészségügyi, szociális, pedagógiai és foglalkoztatási rehabilitáció), multidiszciplináris team tagjaként és önállóan egyaránt, adekvát ellátási protokollok alkalmazásával konkrét – az egyén, illetve esetenként célzott közösségek társadalomba való mielőbbi be- vagy visszaillesztését szolgáló – rehabilitációs tevékenység tervezésére és megvalósítására, valamint a rehabilitációs tevékenység eredményességének mérésére, értékelésére, kommunikálására és javítására. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.

 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a komplex rehabilitáció fogalmát, módszereit,
 - az alapképzettségük által biztosított kompetenciák hasznosítási lehetőségeit a komplex rehabilitáció rendszerében,
 - a rehabilitáció különböző területein a szakmai protokollokban nevesített tesztek és diagnosztikai eljárásokat,
 - a rehabilitáció területén alkalmazható kvantitatív és kvalitatív kutatási módszertant és módszereket,
 - a rehabilitációs ellátásra vonatkozó alapvető etikai normákat,
 - a rehabilitációs ellátás és a rehabilitációs munkatársi hatáskör jogi szabályozásának rendszerét.

- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- a rehabilitáció területén a szakmai ismeretek, illetve a szakirodalom kritikus értékelésére, felhasználására és bővítésére,
 - a rehabilitációs tevékenységek és folyamatok szakszerű tervezésére, monitorozására és értékelésére,
 - a rehabilitáció területén végzett ellátásban és kutatásban alapképzettségüknek megfelelő közreműködésre,
 - szakmai és kutatási beszámoló készítésére, illetve azok prezentálására,
 - a rehabilitációs tevékenység kapcsán szakszerű kommunikációs tevékenység végzésére,
 - pályázatok készítésére a rehabilitáció területén.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- önálló szakmai álláspont kialakítása,
 - jó együttműködési készség,
 - nyitottság az új jelenségek, új tudományos eredmények iránt,
 - igény a folyamatos önképzésre,
 - a szakmai-etikai normák tisztelete.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *A mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:* 15–20 kredit

egészségtudományi ismeretek: az egészségi állapot meghatározó tényezői (az egészség fizikai, mentális és szociális dimenziói; a rehabilitáció szempontjából alapvető fontosságú fiziológiai, pszichológiai, kineziológiai, epidemiológiai és biostatistikai ismeretek, a betegségek és a fogyatékoságok fizikai, társadalmi, jogi, környezeti meghatározottsága, társadalmi/gazdasági következményei);

rehabilitáció-specifikus ismeretek: a funkciózavarok definiálása, alapvető vizsgálati módszerek, osztályozási rendszerek, a rehabilitáció alapvető fogalomrendszere, szakmaetikai és jogi ismeretek.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 50–60 kredit

népegészségügyi ismeretek, magatartástudományi ismeretek, epidemiológiai és biostatistikai kutatások, klinikai oksági kapcsolatok, a rehabilitációs tevékenység elméleti alapjai, rehabilitációs ellátási rendszerek, kommunikációs ismeretek, az irodalomkutatás kritikus szemlélete, kutatástervezési alapismeretek.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 37–40 kredit

differentiált szakmai ismeretek: 25–28 kredit

kutatási projekttervezés; kognitív értékelés; szociális és foglalkoztatási ismeretek; szociális és viselkedési tényezők vizsgálata; életminőség kutatás a rehabilitációban; speciális kutatás a stroke területén; speciális kutatás a spasticitás területén; ergonómiai kutatás; pedagógiai rehabilitáció specialitásai az elvesztett képességek újratanulásában; *diplomamunka:* 12 kredit.

9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A szakmai gyakorlat a negyedik félévben végzett, átlagosan heti kétnapos gyakorlat. A szakmai gyakorlat színterei a felsőoktatási intézmény által elfogadott, rehabilitációs tevékenységet folytató szakmai intézmények, intézetek, osztályok.

10. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges az Európai Unió bármely hivatalos nyelvéből.

11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek felsőoktatási törvényben meghatározott összevetése alapján korábbi tanulmányai alapján elismerhető legyen legalább 25 kredit az alábbi ismeretkörökből: fiziológia, pszichológia, kineziológia, pedagógia. A hiányzó legfeljebb 15 kreditet a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

9. ÁPOLÁS MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: ápolás
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles ápoló
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Nurse – MSc
3. Képzési terület: egészségtudományi
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe az ápolás és betegellátás alapképzési szak ápoló szakiránya.
5. A képzési idő félévekben: 3 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 90 kredit
- 6.1. Az alapoó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 22–29 kredit;
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 18–23 kredit;
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 26–30 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 5 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditek száma: 12 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 30%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan egészségtudományi szakemberek képzése, akik ismerik a hazai egészségügy működését, az ápolás közép- és felsőszintű intézményrendszerét és az egészségtudomány szerepét és fejlesztésének lehetőségét a társadalom életében. Alkalmassak az ápolás tudományos problémáinak megoldásában, új ápolási ismeretek felkutatásában és gyakorlati hasznosításuk előmozdításában történő hatékony részvételre. A végzettek felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a biostatistikai mutatókat,
 - a megfelelő adatgyűjtési módszereket és adatforrásokat,
 - a szakirodalom forrásait, a könyvtári és az internetes keresés módszereit,
 - az egészségügyi tudományos kutatások alaptípusait,
 - az alapvető statisztikai módszereket,
 - az egészséget befolyásoló tényezőket,
 - a jelentősebb betegségek epidemiológiáját,
 - az egészségügyi és népegészségügyi rendszer működését,
 - az egészségügyi menedzsmentet,
 - a megfelelő egészségügyi jogi ismeretanyagot,
 - az egészségpolitika és –gazdaságtan rendszerét,
 - ápolástani kutatások alapját és módszertanát,
 - a vezetéshez, irányításhoz szükséges ismereteket, módszereket;
 - b) a mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - az ápolási folyamathoz kapcsolódó szervezési és vezetési feladatok elvégzésére,
 - népegészségügyi problémák, prioritások és célok megfogalmazására,
 - együttműködés kiépítésére egyénnel és intézményekkel,
 - a modern statisztikai módszerek eredményeinek értelmezésére,
 - programtervezésre, azok lebonyolítására és értékelésére,
 - a szakterülethez kapcsolódó erőforrás-menedzsment feladatainak ellátására,
 - költségvetés tervezésére és pályázatírásra,
 - tudományos munka tervezésére, megszervezésére és lebonyolítására,

- egészség-gazdaságtani mutatók értelmezésére,
 - a népesség egészségi állapotának jellemzésére,
 - szakirodalom-kutatásra, a szakirodalom kritikus értékelésére, tanulmányok írására, előadás készítésére,
 - média-kommunikációra;
- c) szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- kommunikációs készség,
 - kreativitás, rugalmasság,
 - probléma felismerő, elemző és megoldó készség,
 - információ feldolgozási képesség,
 - intuíció és módszeresség,
 - tanulási készség,
 - az egészségügy területén széles műveltség,
 - környezettel szembeni érzékenység,
 - elkötelezettség és igény a minőségi munkára,
 - a szakmai továbbképzéshez szükséges pozitív hozzáállás,
 - kezdeményezés, személyes felelősségvállalás és gyakorlás, döntéshozatal,
 - alkalmasság az együttműködésre, a csoportmunkában való részvételre, kellő gyakorlat után vezetői feladatok ellátására.

8. A mesterfokozat és szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
22–29 kredit

egészségügyi menedzsment és minőségbiztosítás, népegészségtan-egészségpolitika, egészségügyi rendszerek nemzetközi áttekintése, szervezet- és vezetés pszichológia, szervezetszociológia, pedagógia, egészségügyi jog, munkajog, tudományos kutatás és biostatistika

8.2. *A szakmai törzsanyag ismeretkörei:* 56–65 kredit
általános szakmai ismeretek: 18–23 kredit

bizonyítékokon alapuló egészségügy, prezentációkészítés és előadás-módszertan, korszerű epidemiológia, egészség- és társadalombiztosítás, egészségfejlesztés-egészségpedagógia, felsőoktatási ismeretek, egészségügyi informatika, *ápolási ismeretek:* 26–30 kredit

ápoláskutatás, ápolásoktatás, ápolásvezetés és irányítás, projektmenedzsment, ápolásmarketing, szakápolási módszertan, közösségi ápolás, transzkulturális ápolás és gondozás, korszerű klinikai és farmakológiai ismeretek, genetika, klinikai és területi gyakorlatok;

diplomamunka: 12 kredit.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez legalább egy államilag elismert középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

10. KLINIKAI LABORATÓRIUMI KUTATÓ MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: klinikai laboratóriumi kutató

2. A mesterképzési szakon szerzhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: mesterfokozat (master; rövidítve: MSc)
- szakképzettség: okleveles klinikai laboratóriumi kutató
- a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Clinical Laboratory Scientist

3. Képzési terület: orvos- és egészségtudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehetők figyelembe: orvosi laboratóriumi és képalkotó diagnosztikai analitikus alapképzési szak orvosi kutató laboratóriumi analitikus szakiránya, valamint a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti orvosdiagnosztikai laboratóriumi analitikus főiskolai szintű szak.
 - 4.2. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe az orvosi laboratóriumi és képalkotó diagnosztikai analitikus szak orvosdiagnosztikai laboratóriumi analitikus szakiránya; a biológia; a kémia; a molekuláris bionika és a biomérnöki alapképzési szakok, valamint a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti egyetemi szintű szakok az orvostudományok és a természettudományok területéről.
5. A képzési idő félévekben: 3 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 90 kredit
 - 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 12–15 kredit
 - 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 45–50 kredit
 - 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 11–16 kredit
 - 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 8 kredit
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditek száma: 12 kredit
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 50%
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A mesterképzési szak célja olyan szakemberek képzése, akik ismerik a klinikai kutatómunka általános és speciális szabályait, követelményeit és a gyakorlatban aktívan tudják művelni a klinikai kutatásokat. Végezni, szervezni és kontrollálni tudják a gyógyszeres és egyéb terápiás eljárások, illetve a diagnosztikai módszerek klinikai kipróbálását és evaluálását. Olyan ismeretekkel és készségekkel rendelkeznek, melyek lehetővé teszik, hogy a gyógyszer és laboratóriumi diagnosztikum kutatás területén bekapcsolódjanak a fejlesztő, gyártáselőkészítő munkában, illetve a gyártási technológiák kivitelezésébe. Képesek a tudomány új felismeréseinek befogadására és a folyamatos továbbképzésre. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatásához.

 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a klinikai kutatások komplex elméleti alapjait és módszertanát,
 - a legfontosabb betegségek, betegségcsoportok patobiokémiai hátterét,
 - a klinikai kutatásokhoz szükséges genetikai, genomikai, fehérjebiokémiai, immunológiai és farmakológiai alapokat,
 - a klinikai kutatások kiértékeléséhez szükséges epidemiológiai és biostatistikai módszereket,
 - a kutatómenedzsment (kutatás-tervezés, irodalomkeresés, projekt menedzsment, közlés, kutatói karrierépítés, pályázati tevékenység stb.) alapjait,
 - a klinikai kipróbálások szabályait,
 - az esettanulmányok elkészítésének módszertanát,
 - a bioetikai ajánlásokat és szabályokat,
 - az embereken, illetve emberekből származó anyagokkal való tudományos kísérletekre és a humán genetikai vizsgálatokra vonatkozó jogszabályokat.
 - b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - a klinikai kutatások által igényelt vizsgáló módszerek alkalmazására, az így nyert adatok feldolgozására, értékelésére, az eredmények prezentálására és közlésére,
 - a szakirodalomban történő megfelelő tájékozódásra, annak értő és kritikai feldolgozására,
 - az alapkutatások legfontosabb módszereinek a klinikai kutatások céljából történő felhasználására,
 - a biostatistikai és epidemiológiai módszertan gyakorlati alkalmazására a klinikai epidemiológiai kutatásokban,
 - új módszerek/eszközök/műszerek beállítására, egyes módszertani eljárások adaptálására és alkotó továbbfejlesztésére,
 - gyógyszer és in vitro diagnosztikum fejlesztésében, gyártás-előkészítésében és a gyártási folyamatok menedzselésében való aktív, alkotó részvételle,

- gyógyszerek és in vitro diagnosztikumok klinikai kipróbálásának megtervezésére és menedzselésére,
 - hasznosan és felelősséggel végzett orvosdiagnosztikai tevékenységre orvosdiagnosztikai laboratóriumokban, és megfelelő szakképzési periódus után alkalmasak a klinikai biokémikus szakképesítés megszerzésére.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- önálló szakmai álláspont kialakítása,
 - jó együttműködési készség, kutató csoportok munkájába való beilleszkedés,
 - nyitottság az új jelenségek, új tudományos eredmények iránt,
 - a tudomány új felismeréseinek befogadása és igény a folyamatos önképzésre,
 - a szakmai-etikai normák tisztelete,
 - kritikus értékelés és a tevékenység állandó javítása.
8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *A mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök: 12–15 kredit*
patobiokémia (betegségismeret, a legfontosabb betegségek patobiokémiája, a betegségekben bekövetkező kóros biokémiai regulációk); biostatistika, (statistikai módszerek orvosbiológiai alkalmazása, a klinikai kutatásokhoz speciálisan kifejlesztett statisztikai eljárások, ezek elérhetősége és gyakorlati alkalmazása, a biostatistikai programok használatának ismerete); tudományos közlés elméleti alapjai, gyakorlata, tudományos irodalom és adatbázis keresés.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei: 45–50 kredit*
molekuláris genetika és genomika a klinikai kutatásban; a fehérjekutatás modern módszerei, proteomika a klinikai kutatásban; immunológia és immunológiai módszerek a klinikai kutatásban; bizonyítékokon alapuló orvoslás; klinikai epidemiológia; klinikai farmakológia; termékorientált gyógyszer és diagnosztikum kutatások, klinikai kipróbálások; klinikai esettanulmányok; bioetika.
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei: 23–28 kredit*
differentiált szakmai ismeretek: 11–16 kredit
lipidek speciális vizsgáló módszerei; szénhidrátok speciális vizsgáló módszerei; a klinikai kutatás kiemelt területei (malignus megbetegedések, vaszkuláris, trombotikus betegségek); neurobiológia; modern morfológiai vizsgáló módszerek; sejtbiológiai, sejtlejtani vizsgáló módszerek; farmakológiai kutatásban használt módszerek; immunológiai laboratóriumi gyakorlatok,
diplomamunka: 12 kredit.
9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:
A szakmai gyakorlat kutatólaboratóriumi, illetve epidemiológiai szakmai gyakorlat. A hallgatók a felsőoktatási intézmény kutatólaboratóriumaiban kutatási projektekben való részvétellel sajátítják el a gyakorlatban a kutatás, tervezés, kivitelezés, és az eredmény értékelés módszertanát, amelynek kreditértéke 9–13 kredit.
10. Idegennyelv-ismeret követelményei:
A mesterfokozat megszerzéséhez szükséges egy államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél az Európai Unió valamelyik hivatalos idegen nyelvéből, vagy valamelyik magyarországi nemzeti, illetve etnikai kisebbség nyelvéből.
11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
A 4.2. pontban felsorolt szakokon szerzett szakképzettség esetén a hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 30 kredit az alábbi ismeretekből.
- 15 kredit: orvosi biokémia, klinikai kémia, klinikai biokémia, molekuláris biológia, sejtbiológia, általános farmakológia, neurobiológia, sejt és szövettenyésztés, kutatás menedzsment, hematológiai és hemosztazeológia, immunológia ismeretekből, továbbá
 - 15 kredit értékű, a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan is megszerezhető ismeretekből: molekuláris biológiai kutató laboratóriumi, molekuláris morfológiai kutató laboratóriumi, sejtbiológiai és sejtlejtani kutató laboratóriumi, farmakológiai kutató laboratóriumi és immunbiológiai kutató laboratóriumi gyakorlat, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint.

- A molekuláris bionika alapképzési szakon végzettek a fenti ismeretkörökből hiányzó krediteket a képzéssel párhuzamosan is megszerezhetik.

11. EGÉSZSÉGÜGYI MENEDZSER MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: egészségügyi menedzser
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben megszerezhető megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles egészségügyi menedzser
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Health Manager
3. Képzési terület: orvos- és egészségtudomány
4. Mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehetők figyelembe az egészségügyi szervező alapképzési szak és a gazdaságtudományok képzési terület alapképzési szakjai.
 - 4.2. A bemenethez a 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- és egységes, osztatlan vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai, egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. Képzési idő félévekben: 3 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 90 kredit
 - 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 23–27 kredit.
 - 6.2. A szakmai törzsanyagához rendelhető kreditek száma: 38–42 kredit.
 - 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 13–19 kredit.
 - 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 5 kredit.
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditek száma: 8 kredit.
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 50%.
7. A mesterképzési szak célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A szak célja olyan egészségügyi menedzserek képzése, akik képesek a hazai és nemzetközi gazdasági-társadalmi környezethez alkalmazkodva az egészségügyi rendszer makro- és mikroszinten való vezetési feladatainak ellátására és szakértői kompetenciákkal rendelkeznek. Cél az egészségügy számára átfogó ismeretekkel rendelkező kompetens szakemberek, vezetők képzése, kiemelt cél az egészségügy területén a rendszerben való gondolkodás alapján a döntéshozatali kompetenciák fejlesztése. A végzettek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.

 - a) A mesterképzési szakon végzettek az egészségügyi rendszer, illetve az egészségügyi szervezetek vonatkozásában ismerik:
 - a jövőre vonatkozó vízió és stratégiai elképzelések kidolgozásának, elfogadtatásának, és végrehajtásának módszertanát,
 - a vezetés (tervezés, szervezés, irányítás, ellenőrzés) elméleti alapjait és eszközrendszerét,
 - a szervezeti erőforrások (humán, tárgyi és pénzügyi) integrált menedzsment szemléletét és eszközeit,
 - a folyamatos innováció és fejlesztés érdekében az információgyűjtés, és értékelés technikáit,
 - a hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer (szervezet és környezet) építésével, és ápolásával kapcsolatos kialakult gyakorlatokat,
 - valamint hazai és nemzetközi egészségügyi projektek koordinálásának elméleti és gyakorlati vonatkozásait.
 - b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - a magyar egészségügyi rendszer, a nemzetközi egészségügyi rendszerekkel történő összehasonlító elemzésére,

- az egészségügyi rendszer teljesítményének kritikai értékelésére,
 - egészségpolitikai programok elemzésében, értékelésében és kidolgozásában való részvételre,
 - az egészségi állapot alakulásának makroszintű elemzésére,
 - epidemiológiai vizsgálatok kritikai elemzésére,
 - az egészségügyi szervezetek működését meghatározó pénzügyi, gazdasági, jogi, etikai és technológiai környezet elemzésére és értékelésére,
 - tevékenységi területre vonatkozó küldetés és jövőkép kidolgozására,
 - stratégiai terv, rövid és középtávú tervek készítésére és stratégiai ellenőrzés végzésére,
 - az egészségügyben felmerülő etikai problémák felismerésére és intézményes kezelésére,
 - a szervezési feladatok hatékony végzésére,
 - az egészségügyi intézmények szervezetének elemzésére és tervezésére, munkafolyamat-elemzésre,
 - szervezeti változtatások hatékony vezetésére,
 - beosztottak közvetlen irányítására, motivációs eszközök alkalmazására, a beosztottak munkájának operatív ellenőrzésére,
 - az emberi erőforrások stratégiai menedzsmentjére,
 - az egészségügyi szervezet kultúrájának elemzésére és átalakítására,
 - intézményes minőségbiztosítási rendszer kiépítésére és működtetésére,
 - a vezetői funkciók hatékony gyakorlását megalapozó információs és kommunikációs rendszer tervezésére, alakítására és helyes használatára, az intézményes adatgyűjtési rendszer működtetésére,
 - a vezetési feladatok problémaközpontú megközelítésére és a szervezeti döntéshozatali módszerek alkalmazására, konfliktusok kezelésére, a vezetői ellenőrzéssel kapcsolatos feladatok ellátására, a vezetői munkát átfogó koordinációra,
 - projektek tervezésére és irányítására.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- hatékony és hiteles kommunikáció és személyközi kapcsolatok kiépítése,
 - csoportmunkára való alkalmasság,
 - projektfeladatok irányítására való képesség,
 - konfliktuskezelési képességek és problémamegoldás,
 - az írásos és elektronikus közlés és multimédiás szemléltetés módszerei és technikái,
 - együttműködési képesség egyénnel és intézményekkel,
 - a tudományos munka önálló végzése, megszervezése, irányítása és lebonyolítása, publikálása.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
23–27 kredit

egészségügyi rendszerek elemzése, az egészségügy közgazdaságtanának alapismeretei, epidemiológia és egészségügyi statisztika, egészségügyi jogi ismeretek.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 38–42 kredit

egészségügyi finanszírozás és rendszerfejlesztés, emberi erőforrás menedzsment és munkajog az egészségügyben, menedzseri készségek és eszközök az egészségügyben, egészségügyi informatika, minőségmenedzsment az egészségügyben, döntéshozatal az egészségügyben, az egészségügyi menedzsment etikai kérdései, az uniós tagság egészségügyi vonatkozásai.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 21–27 kredit

differentiált szakmai ismeretek: 13–19 kredit

egészségügyi szervezetek vezetése, egészségpolitika, területi szakmai gyakorlat;

diplomamunka: 8 kredit.

9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A szakmai gyakorlat a felsőoktatási intézmény tanterve által meghatározott egészségügyi intézményben önállóan vagy mentor mellett végzett projekt munka, melynek kreditértéke 9 kredit.

10. Idegennyelv-ismeret követelményei:
A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.
11. A mesterképzésben való felvétel feltételei:
A 4.2. pontban meghatározott szakokon szerzett szakképzettség alapján a hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen 30 kredit a pénzügy-számvitel, menedzsment alapjai, szervezeti magatartás, controlling és kerettervezés ismeretkörökből.
A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 15 kredittel rendelkezzen a hallgató, továbbá rendelkezzen az egészségügyi ellátó rendszer szervezésében szerzett legalább egy éves szakmai gyakorlattal. A hiányzó – legfeljebb 15 – kreditet a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

10. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[3. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

24. LÁTVÁNYTERVEZŐ MŰVÉSZ MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: látványtervező művész
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles látványtervező művész
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Production Designer
 - választható szakirányok: színházi látványtervező, mozgókép látványtervező
 - szakirányok angol nyelvű megnevezése: Production Designer for Theatre Arts, for Motion Picture Arts
3. Képzési terület: művészet
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehetők figyelembe: az alkalmazott látványtervezés, az animáció alapképzési szakok, továbbá a felsőoktatásról szóló 1993. évi CXXX. törvény szerinti főiskolai szintű látványtervező szak.
- 4.2. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban figyelembe vehető alapképzési szakok: a mozgókép és az építőművészet alapképzési szakok.
- 4.3. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév.
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit.
- 6.1. Az alapoó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 12–28 kredit;
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 22–38 kredit;
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 40–60 kredit;
- 6.4. A kötelezően választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 12 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 10 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 60%.

7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan művészeti szakemberek képzése, akik a látványtervezői tudás fogalmi és gyakorlati ismeretei és megfelelő tervezői készségek birtokában alkalmasak a magyar és az egyetemes vizuális színházi és mozgófilmes kultúra szolgálatára és terjesztésére. Szakismereteikkel a színház- és filmművészet többi ágának is segítségére tudnak lenni. A látványtervezés funkcionális, művészi és közéleti (társadalomtudományi, kultúrantropológiai, szociológiai) problematikájában képesek mérvadó vélemény kialakítására, és a látványtervezés különböző szakterületein kezdeményező, vezető tervezői, illetve művészeti műhelyt vezető szerep betöltésére. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
- a) a mesterképzési szakon végzettek ismerik:
- a látványtervező szakmai tudásához tartozó elméleti, történeti és fogalmi ismeretanyagot,
 - a megfelelő művészettörténeti, művészetelméleti és kultúrantropológiai ismereteket,
 - a látvány történetét és stílustörténetét,
 - a látvány és a színház, valamint a mozgókép kapcsolatát,
 - a speciális vizuális alkotótechnikákat,
 - a speciális tervezői programokat (szoftvereket) és a digitális technikákat,
 - a tér- és perspektívaelméleteket,
 - a színházat, mint művészeti intézményt,
 - a színház működésének jogszabályi kereteit,
 - a filmes produkciók felépítésének, működésének, szervezetének filmtörvényi kereteit;
- b) a mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- a látványtervezés szakmai követelményeinek különféle környezetben és mozgóképes műfajban való alkalmazására,
 - a színházi alkotás során a rendező-dramaturg-jelmeztervező-látványtervező alkotói körben történő együttműködésre,
 - a mozgóképi alkotás során a rendező-operatőr-látványtervező alkotói körben történő együttműködésre,
 - magas művészi értékű teljesítmény nyújtására,
 - a színházművészeti és filmművészeti alkotások látvány szempontú önálló értékelésére, azok stílári, kompozíció-technikai, esztétikai kontextusában,
 - a színház- és mozgóképművészethez kapcsolódó interaktív művek létrehozásában való közreműködésre, művészeti ismereteiket másokkal megosztani,
 - a megszerzett tudás, képzelőerő, ízlés és technika birtokában részt venni új művek létrehozásában,
 - a művészeti közélet, köztudat alakításában tevékenyen részt venni,
 - a szakmai utánpótlás minőségét példájukkal és együttműködésükkel biztosítani,
 - művészeti ismeretüket szóban és írásban terjesztani,
 - vezető tervezőként a látványtervezői csapat (art department) irányítására;
- c) a szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- a szakiránynak megfelelő műfajban (színházi és/vagy mozgóképes) való jártasság,
 - tér- és formaérzék,
 - sokoldalú stílusismeret,
 - vizuális, elméleti, analitikai és gyakorlati (képzőművészeti) tapasztalatok integrálásával működő alkotókészség,
 - saját és mások művészi teljesítményének pontos és szakszerű megítélésére vonatkozó készség,
 - saját működési területre és a társadalom vizuális kultúrájára vonatkozó minőség- és felelősségtudat.
8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
12–28 kredit
a látványtervezés története, művészettörténet, kultúra és civilizációtörténet, társalmi művészetek története, építészettörténet, látványelemzés.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 22–38 kredit
színházi és mozgóképes alkotások létrehozásának folyamata, interakció a látványtervezésben, tárgy és térbrázolás hagyományos és digitális módszerei, látványtervezés elmélet, anyag és szerkezeti ismeretek, látványtervezés gyakorlat.

- 8.3. A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei: 50–70 kredit
 differenciált szakmai ismeretek: 40–60 kredit
 választható szakirányok:
- színházi látványtervező
 dramaturgia, drámatörténet, színházépítéset – színpadtechnika elmélet, színpadtechnika gyakorlat, világítástechnika, világítástervezés, számítógépes tervezés, kommunikációs gyakorlat, színházi látványtervezés gyakorlat, színházi gazdasági, menedzsment ismeretek, szakmai gyakorlat (külső), színházi látványtervezői zárógyakorlat;
 - mozgókép látványtervező
 filmdramaturgia és forgatókönyv ismeretek, remake-elmélet és gyakorlat, helyszínek differenciált használata, TV-játék gyakorlat, virtuális tér tervezése, számítógépes tervezés, kommunikációs gyakorlat, látványtervezés gyakorlat, szakmai gyakorlat (külső), mozgókép menedzsment és jog, mozgókép látványtervezői zárógyakorlat;
- diplomamunka: 10 kredit.
9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:
 A szakmai gyakorlat hazai filmforgatásokon vagy tv-stúdiókban vagy egy színházi produkcióban végzett minimum hathetes szakmai munka.
10. Idegennyelv-ismeret követelményei:
 A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges angol nyelvből.
11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
 A hallgatónak a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján legalább 60 kredittel kell rendelkeznie a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökből: szabadkézi rajz, műszaki alapismeretek, műszaki ábrázolás, filmtörténet, színháztörténet, dramaturgia, kultúrtörténet, mozgóképtechnika-elmélet, kompozíció, dramaturgia, operatőri ismeretek, filmtechnikai ismeretek, képelemzés, írásgyakorlat.
 A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökből legalább 30 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

25. ÉPÍTŐMŰVÉSZ MESTERKÉPZÉSI SZAK OSZTATLAN, EGYSÉGES KÉPZÉS

1. A mesterképzési szak megnevezése: építőművész
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master, rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles építész tervező művész
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Architectural Designer
3. Képzési terület: művészet
4. Képzési idő félévekben: 10 félév
5. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 300 kredit
- 5.1. Alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 40–60 kredit;
- 5.2. Szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 105–155 kredit;
- 5.3. Differenciált szakmai ismeretekhez rendelhető kreditek száma a diplomamunkával együtt: 90–120 kredit;
- 5.4. Szabadon választható tárgyakhoz rendelhető kreditek száma: 15 kredit;

- 5.5. A diplomamunkához rendelhető kredit érték: 30 kredit;
- 5.6. Gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 50%
6. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
- A képzés célja olyan építész tervező művészek képzése, akik megszerzett ismereteik birtokában képesek magas művészi színvonalon és komplex műszaki szemlélettel, felelősen és elhivatottan ellátni az épített környezet alakításának építészeti feladatát az új épület és környezete (beleértve a műemléki környezetet is), az épületbelső kialakítás- és az épület-felújítás- tervezésének feladatköreiben. A képzés célja továbbá olyan művészi alkotások létrehozására képes szakemberek nevelése, akik művészeti, tudományos és mesterségbeli ismereteik révén, valamint az alkotó ember kulturális küldetését vállalva, képesek értéket teremteni, közvetítő és védő szerepre. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatásához.
- a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
- a magyar és egyetemes építészettörténeti és építészeti elméleteket, illetve a kapcsolódó művészeteket, tudományokat és technológiákat,
 - az építészeti tervezés minőségét befolyásoló képzőművészet, az építészeti rajz, a képi- és modellprezentációk klasszikus és mai ábrázolási módszereit,
 - a művészeti területen a forma, a tartalom és szerkezet egységének, a tömegek és arányok megfelelő megválasztását,
 - a mérnöki tudományok területén az alapvető konstrukciók méretezésének, az épületszerkezetek korrekt kialakításának és az anyagok helyes kiválasztásának elveit és gyakorlatát,
 - az ember és épület, valamint az épület és a környezet közötti kapcsolatokat,
 - a terekkel, épületekkel kapcsolatos valós emberi elvárásokat és társadalmi szükségleteket,
 - a különböző térábrázolási módszerek történetének elméletét és gyakorlatát,
 - az építészeti terek és formák megfelelő kialakításának, a lépték helyes megválasztásának módszereit,
 - a különböző technikákkal, anyagokkal és színekkel elérhető hatásokat,
 - a szabadkézi és számítógépes építészeti ábrázolási technikákat,
 - a fenntartható, környezetbarát technológiákat,
 - a hagyományos és korszerű szerkezetek, építéstechnológiák, az épület kivitelezésében előforduló építészeti problémák megoldásának elveit és módszereit,
 - a tervezési feladatok megoldásához szükséges írásos dokumentációk elkészítési módjait,
 - a vonatkozó jogszabályokat, az építési előírásokat, a hatósági eljárásokat,
 - a terület- és településrendezés tervezési folyamatát,
 - a minőségügy, a munkavédelem, az építészeti menedzsment, a műszaki, valamint a gazdasági és jogi szabályozás és a építészetika alaptételeit.
- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- a humán, a környezetvédelmi, az esztétikai és a műszaki követelményeket is kielégítő építészeti tervek elkészítésére,
 - a tervezési munkához szükséges képességek birtokában épülettervezési, településrendezési és műemlékvédelmi feladatok elvégzésére,
 - a tradicionális ábrázolási készség, építészeti rajz, modellezés, valamint a legújabb technika alkalmazása, látványtervek, animációk, számítógépes prezentációk formájában munkájuk bemutatására,
 - jó kommunikációs készség birtokában munkájuk ismertetésére,
 - eszmei tartalmak építészeti formában történő megjelenítésére,
 - új technológiák, szerkezetek, termékek alkalmazására, bevezetésére,
 - az épített környezethez fűződő valós emberi, társadalmi elvárások, illetve használói igények megértésére és azokat figyelembe vevő tervezői munkavégzésre.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- esztétikai érzék és szuverén látásmód,
 - kreativitás, rugalmasság, alkotókészség,
 - jó kézügyesség, rajzi és mintázási készség,
 - probléma felismerő és megoldó készség,
 - intuíció és módszeresség,
 - kifinomult arányérzék és térlátás,

- önálló ítélőképesség,
- jó kommunikációs készség,
- információ feldolgozási képesség,
- elkötelezettség és igény a minőségi alkotó munkára,
- környezettel, emberi problémákkal, helyzetekkel szembeni érzékenység,
- kezdeményező, illetve döntéshozatali képesség, személyes felelősségvállalás és elhivatottság,
- alkalmasság az együttműködésre, a csoportmunkában való részvételre, kellő gyakorlat után vezetői feladatok ellátására.

7. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

7.1. *Alapozó ismeretek:* (40–60 kredit)

természettudományi, gazdasági és társadalmi ismeretek: matematika, ábrázoló geometria, közgazdaságtan, építészeti menedzsment, jogi ismeretek;

művészeti alapismeretek: képzőművészeti alapismeretek, tér és tárgyábrázolás, művészettörténet;

7.2. *Szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 105–155 kredit

tervezési és művészeti ismeretek: szín- és fényelmélet, építészeti tervezés, komplex tervezés, építészettörténet, építészetelmélet, építőművészet, építészeti rajz, művészeti rajz, képző- és iparművészet;

műszaki ismeretek: építészeti alapismeretek, anyagismeret, mechanika, épületszerkezet, műemlékvédelem, épületszerkezetek tervezése, szerkezettervezés, épületgépészet;

7.3. *Szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 90–120 kredit

differentiált szakmai ismeretek:

művészeti stúdiumokon: plasztika, festészet, építészeti grafika, iparművészeti gyakorlat, építészeti tér és plasztika,

elméleti stúdiumokon: társadalomelmélet, esztétika, prezentációs technikák,

tervezési stúdiumokon: környezettervezés, épület- és belsőépítész tervezési gyakorlatok, számítógéppel segített tervezés, építészeti modellezés, formatervezés;

diplomamunka: 30 kredit.

8. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A szakmai gyakorlat külső helyszínen, összesen 12 hetes, a felsőoktatási intézmény tanterve által meghatározott gyakorlat, amely 4 részből áll. Ezek: a rajz készséget fejlesztő 1 hetes alkotótábor, az 1 hetes tervező alkotótábor, a 2 hetes közigazgatási gyakorlat és a 8 hetes tervezőirodai gyakorlat.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú, (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges bármely olyan élő idegen nyelvből, amelyen az adott szakmának tudományos szakirodalma van.

26. FILM- ÉS TELEVÍZIÓ PRODUCER MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: film- és televízió producer

2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
- szakképzettség: okleveles film- és televízió producer
- a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Film and Television Producer

3. Képzési terület: művészet/ film- és videóművészet

4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:

4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe a gyártásszervező alapképzési szak.

4.2. A bemenetthez a 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: a mozgókép és a televíziós műsorkészítő alapképzési szakok.

- 4.3. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kredit átviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév.
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit.
- 6.1. Az alapoó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 24–34 kredit;
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 48–72 kredit;
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 10–12 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 10 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kredit érték: 10 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 60%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakemberek képzése a mozgóképipar számára, akik megfelelő tehetség, szakmai tudás és általános tájékozottság birtokában elfogadott és méltó partnerei az alkotóknak, a filmgyártás résztvevőinek, valamint azoknak, akik hazai és nemzetközi viszonylatban a szakmával kapcsolatba kerülnek. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
- a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
- a film- és televíziós termékek produceri feladatait, azok szakmai tudásához tartozó általános (elméleti, történeti, fogalmi) ismeretanyagot,
 - a megfelelő művészettörténeti és művészetelméleti, kultúranropológiai ismereteket,
 - a producer szakma etikáját,
 - a mozgókép történetét, formáit, típusait és stílusait, a látvány és a színház történetéhez fűződő kapcsolatát,
 - a vizuális alkotótechnikákat,
 - a televíziós produkciók hierarchiájának, működésének, szervezetének törvényi kereteit,
 - a filmtörvény és a médiatörvény hatályos rendelkezéseit,
 - a speciális kommunikációs technikákat nemzetközi és hazai viszonylatokban,
 - a magyar és a nemzetközi produkciók létrehozásának, elkészítésének és forgalmazásának alapfeltételeit és lehetőségeit,
 - a magyar és a nemzetközi finanszírozási lehetőségek alapfeltételeit,
 - a gazdasági, a közgazdasági és a pénzügytechnikai módokat és lehetőségeket.
- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- eldönteni egy ötletről, egy irodalmi műről, novelláról vagy szociológiai, társadalmi látteletről, hogy érdemes-e belőle mozgóképes megfogalmazást készíteni,
 - dokumentumfilm vagy fikciós alkotás megvalósítását látni az ötletben,
 - meghatározni az elkészült mű célközönségét,
 - kiválasztani és alkalmazni a forgalmazási és marketing struktúrát,
 - felmérni a készítendő alkotás költségeit, megszervezni hazai vagy nemzetközi viszonylatban a szükséges jogi, finanszírozási és gazdasági háttérrel,
 - művészi vagy dramaturgiai vonatkozásban alkotó módon hozzájárulni a mű elkészüléséhez,
 - a produkció üzemszerű működtetéséhez szükséges irányítói és döntési feladatok ellátására,
 - képviselni az elkészült művet valamennyi megjelenési formájában, a média minden területén.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- a producer szakmai közegben megfelelő fellépés, jártasság,
 - képesség a mozgóképkészítő csoport kommunikációs és gazdasági irányítására,
 - biztos etikai érzék,
 - sokoldalú szakmai stílusérzék,
 - saját és mások művészi teljesítményének pontos és szakszerű megítélésére kifejlesztett készség,
 - kritikai attitűd,
 - saját működési területre és a társadalompolitikai kultúrára vonatkozó minőség- és felelősségtudat.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
24–34 kredit
művészettörténet: a filmkészítés és a kortárs művészeti jelenségek interdiszciplináris horizontja,
dramaturgia: a történetmesélés képességgé formálása, a szinopszis-, a treatment- és forgatókönyv-olvasás segítségével,
rendezésmélet: a mozgókép kompozíciós elmélete és hatásmechanizmusa analitikus elemzéssel,
szociológia: a média területén jelentkező mikro és a makro megközelítések eltérő szemléletmódjai, elemzései,
irodalom: a történetmesélés, a leírás, a dialógustechnikák korszakfüggő jelenségei, elemzése,
filmtörténet: rendezői életművek, műfajok és műfaji filmek, a modern és posztmodern film irányzatai.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 48–72 kredit
médiajog: a mozgóképtörvény, a szerzői jogi és médiajogi ismeretek, szerződéses konstrukciók, hatályos bírósági gyakorlat, nemzetközi kitekintés,
filmforgalmazás: az új média forgalmazásban való megjelenése, elemzése, marketingelmélet, a magyar és a nemzetközi forgalmazási módok és kereskedelmi struktúrák kialakítása, elemzése,
reklámfilm ismeretek: a reklámfilm struktúrája, működése, formanyelve.
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 20–22 kredit
differentiált szakmai ismeretek: 10–12 kredit
nemzetközi pályázati rendszerek: koprodukció, a filmtervek finanszírozására kiírt pályázatok, a támogatási rendszerek lehetőségei,
rendezői és operatőri ismeretek: a filmkészítés alkotói-gyakorlati megvalósítása;
diplomamunka: 10 kredit.
9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:
A szakmai gyakorlat hazai filmforgatásokon, a magyarországi televíziózás meghatározó szerkesztőségeiben vagy színházi produkcióban végzett legalább négy hetes szakmai munka.
10. Idegennyelv-ismeret követelményei:
A mesterfokozat megszerzéséhez egy további – az alapképzési fokozat megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga nyelvtől eltérő – nyelvből államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.
11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 60 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökben: dramaturgia, filmtörténet, művészettörténet, irodalom- és kultúratörténet, médiajog, filmforgalmazás, marketingelmélet, nemzetközi pályázati rendszerek, koprodukció, rendezői és operatőri ismeretek.
A mesterképzésbe való belépés feltétele, hogy a hallgató a felsorolt ismeretkörökben legalább 30 kredittel rendelkezzen. A hiányzó 30 kreditet a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

27. TELEVÍZIÓS MŰSORKÉSZÍTŐ MŰVÉSZ MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: televíziós műsorkészítő művész
2. A mesterképzési szakon szerzhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles televíziós műsorkészítő művész
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Television Journalist

3. Képzési terület: művészet/ film- és videóművészet
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe a televíziós műsorkészítő alapképzési szak.
 - 4.2. A bemenethez a 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: a mozgókép, a kameraman, és a gyártásszervező alapképzési szakok.
 - 4.3. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó, illetve a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév.
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit.
 - 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 10–14 kredit;
 - 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 25–35 kredit;
 - 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 45–51 kredit;
 - 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 10 kredit;
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 60%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan televíziós szakemberek képzése, akik a műsorkészítés teljes szakmai folyamatának ismeretében képesek produkciók létrehozására, valamint kreatív, aktív és irányítói feladatok ellátására. A végzettek tevékeny részesei a korszerű televíziózás alapjainak letételében, és a magyar televíziózás hiteles, emblematikus szereplői lehetnek. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatásához.

 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a televíziós műsorkészítés szakmai tudásához tartozó általános (elméleti, történeti, fogalmi) ismeretanyagot,
 - a megfelelő művészettörténeti, művészetelméleti és kultúrantropológiai ismereteket,
 - a televíziós újságírás etikáját,
 - a televíziózás történetét, stílusait, a látvány és a színház, valamint a mozgókép kapcsolatát,
 - a speciális kommunikációs és vizuális alkotótechnikákat,
 - a televíziós produkciók hierarchiájának, működésének és szervezetének törvényi kereteit.
 - b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - televíziós hír-, magazin- vagy showműsor készítésére az ötlettől a megvalósításig,
 - bármilyen élő vagy rögzített televíziós műsor műsorvezetői, riporteri, szerkesztői és rendezői feladatainak ellátására,
 - televíziós szerkesztőségek irányítására,
 - egyszemélyes stábként tudósítani a világ bármely pontjáról a megfelelő technikai szükségletek igénybevételeivel,
 - a nem-fikciós műfajok művelésén túl fikciós televíziós műsorrészek előállítására, megalkotására,
 - tartalomközvetítésre,
 - a befogadó közönség és a műsorkészítő felelősségének mérlegelésére,
 - mérvadó, hiteles forrásai lenni a közéletnek,
 - tényfeltáró munka végzésére,
 - a televíziózás bármely szegmensével összefüggő munkakör betöltésére.
 - c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
 - a televíziós újságírásnak megfelelő jártasság,
 - képesség a műsorkészítői csapat irányítására,
 - biztos etikai és sokoldalú szakmai stílusismeret,
 - saját és mások művészi teljesítményének pontos és szakszerű megítélésére kifejlesztett készség,
 - saját működési területére és a társadalom politikai kultúrájára vonatkozó minőség- és felelősségtudat.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
10–14 kredit
- a) *invesztigatív újságírás:* a tényfeltáró/oknyomozó újságírás története, eszközei, szerepe, jelentősége és lehetőségei a magyar közéletben,
- b) *nemzetközi jogi ismeretek:* a jog mint eszköz használata elsősorban a közjog és a médiajog világában,
- c) *sajtóetika:* a hitelesség, a felelősség, a normarendszer ismeretkörei a televíziós műsorkészítésben.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 25–35 kredit
- médiamarketing:* integrált kommunikációs megoldások tanulása a média és a marketing eszközeinek együttes használatával, üzenetközvetítés, imidzs- és márkacélpítés, tehetségmenedzsment,
- médiadiizájn:* interdiszciplináris tervezés és művészeti formák, arculatépítés, a televíziós műsorok látványvilága,
- média és hatalom:* a negyedik hatalmi ág kialakulásának története, változása, szerepe, a politikai kommunikáció és a média eszközeinek kölcsönhatása,
- animáció és digitális technika:* a kutatás-fejlesztés a műsorkészítésben, a technológiai tartalom szolgáltatásban.
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 65–71 kredit
- differenciált szakmai ismeretek:* 45–51 kredit
- hírműsorkészítés:* műfajismeret, eszközök, módszerek elsajátítása a gyakorlatban önálló hírműsor készítése során,
- magazinműsor-készítés:* műfajismeret, eszközök, módszerek elsajátítása a gyakorlatban önálló magazinműsor készítése során,
- showműsorkészítés:* műfajismeret, eszközök, módszerek elsajátítása a gyakorlatban önálló showműsor készítése során,
- a műfaji határok összemosódása,*
- diplomamunka:* 20 kredit.
9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:
- A szakmai gyakorlat hazai filmforgatásokon, a magyarországi televíziózás meghatározó szerkesztőségeiben vagy színházi produkcióban végzett legalább négy hetes szakmai munka.
10. Idegennyelv-ismeret követelményei:
- A mesterfokozat megszerzéséhez egy további – az alapképzési fokozat megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga nyelvtől eltérő – nyelvből államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.
11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
- A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 60 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökben: újságírás, politológia, művészettörténet, irodalom- és kultúrtörténet, médiamarketing, médiatudomány, filmtörténet, produceri alapismeretek.
- A mesterképzésbe való belépés feltétele, hogy a hallgató a felsorolt ismeretkörökben legalább 30 kredittel rendelkezzen. A hiányzó 30 kreditet a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

28. KERÁMIATERVEZÉS MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: kerámiatervezés
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles kerámiatervező művész
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Ceramics Designer

3. Képzési terület: művészeti képzési terület, iparművészeti képzési ág
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe az iparművészet képzési ágon a kerámiatervezés alapképzési szak.
 - 4.2. A bemenethez a 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: a művészeti képzési terület képzőművészeti, iparművészeti, valamint a művészetközvetítés képzési terület alapképzési szakjai.
 - 4.3. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó, illetve a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
 - 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 8–12 kredit;
 - 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 20–30 kredit;
 - 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 44–70 kredit;
 - 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 10 kredit;
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 65%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik széles körű kulturális és szakelméleti, korszerű technológiai és mesterségbeli, művészetelméleti és tudományos ismereteik alapján képesek megoldani a kerámiaművészet szakterületén felmerülő kézműves és ipari tervezésű, illetve megvalósítású művészi feladatokat. További cél, hogy a szakképzettséget szerzett hallgatók a munkaerő-piacon közvetlenül is hasznosítható ismereteik és készségeik birtokában képesek legyenek egyedi, újszerű, eredeti, kis- és nagyszériás művészi tárgyak tervezésére, megvalósítására, és felkészültségük birtokában a művészet területén a piacgazdaság kihívásait rugalmasan tudják kezelni. Tervező munkájukat önállóan, de más hazai és nemzetközi szakemberekkel együttműködve csoportmunkában is képesek legyenek végezni, valamint felelősséget érezzenek a vizuális és különösen a tárgyi kultúra értékeinek védelmére, a tárgykultúra fejlesztésére a környezet megóvásának figyelembevételével. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatásához.

 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a kerámiaművészet szakterületi ismereteit,
 - a művészeti, szakmai problémák ipari, gazdasági, kulturális és társadalmi elemzéséhez szükséges módszereket,
 - a problémák összefüggésekben való értelmezésére szolgáló módszereket, a problémamegoldás technikát, és az alkalmazási területeit,
 - a kerámiaművészet területei mélyebb összefüggéseinek megértéséhez és magyarázatához szükséges információk beszerzésének eljárásait,
 - a fogalmi gondolkodás és az absztrakció értő használatát a kerámiaművészet szakterületein az alkotások, termékek elemzésében és értékelésében,
 - a design különböző elméleteiben való eligazodás és önálló elméleti munka követelményeit,
 - más művészeti területek műfaji sajátosságait.
 - b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - a tervezési témák és feladatok tárgyi világ rendszerének összefüggésében történő értelmezésére,
 - az elméleti és gyakorlati megoldások önállóan megfogalmazására,
 - a szakmai problémák megoldásához szükséges tervezői lépések meghatározására,
 - újszerű, eredeti, akár szokatlan megoldások keresésére,
 - kerámiatervek készítésére,
 - terveik szakmailag magas szintű és önálló megvalósítására, illetve a kivitelezés irányítására,

- terveik magas szintű vizuális és verbális prezentációjára és kommunikációjára,
 - olyan csoportmunkára, melyben egyéni vagy közösségi célok valósulnak meg.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- a kerámiaművészet szakterületein az alkotások, termékek elemzésére és értékelésére, valamint a design különböző elméleteiben való eligazodásra és önálló elméleti munkára való készség,
 - együttműködési készség,
 - probléma felismerő és -megoldó készség,
 - a kezdeményezés és személyes felelősség gyakorlása,
 - döntéshozatali készség összetett és előre kiszámíthatatlan helyzetekben,
 - a szakmai továbbképzéshez szükséges önálló tanulási képesség,
 - elkötelezettség és igény a minőségi munkára,
 - saját tevékenységük kritikus értékelésének képessége, valamint értékek kialakítására és megtartására törekvő céltudatos magatartás,
 - jó kommunikációs készség,
 - prezentációs készség,
 - etikai érzék,
 - olyan felismerő képesség, mely által a lokális és nemzetközi kultúra szövedékét egyéni, művészi értékekkel képesek gazdagítani.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
8–12 kredit

művészetszichológia, tervezési alapismeretek, terméktervezés.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 20–30 kredit

általános művészeti modul: vizuális kommunikáció, kulturális antropológia, művészetszociológia,

szakmai modul: terméktervezés, kerámia technikák, kortárs kerámiaművészet.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 64–90 kredit

differentiált szakmai ismeretek: 44–70 kredit

- tervezési, szakági és szakelméleti ismeretek: terméktervezés, stúdiókerámia, szilikátplasztika, team munka, sokszorosító eljárások, laborgyakorlat, kerámia technikák, prezentációs ismeretek (30–40 kredit),
- általános elméleti ismeretek: design elméletek, társadalom- és gazdaságtudományi ismeretek (4–8 kredit),
- további szabadon választható szakmai ismeretek: stúdió porcelán, nyílt lángú égetések, rajzi-vagy plasztikai műterem (8–12 kredit),
- szakmai gyakorlat (2–10 kredit),

diplomamunka: 20 kredit.

9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A szakmai gyakorlat a hallgatók által külső helyszínen (üzemekben, gyárakban, tervező intézetekben, nemzetközi kerámia stúdiókban) végzett gyakorlat, melynek időtartama 2–3 hét.

10. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez egy nyelvből szerzett általános komplex középfokú (B2 szintű) államilag elismert nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges olyan nyelvből, melyen az adott szakmának tudományos szakirodalma van.

11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 60 kredit a következő ismeretkörökből: rajz, mintázás, kerámia technológia, tervezési gyakorlatok.

A mesterképzésbe való belépés feltétele, hogy a hallgató a felsorolt ismeretkörökben legalább 30 kredittel rendelkezzen. A hiányzó 30 kreditet a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

11. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[3. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

58. ISZLÁM TANULMÁNYOK MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: iszlám tanulmányok
2. A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master, rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles iszlám tanulmányok mesterszakos bölcsész
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: MA in Islamic Studies
3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. A mesterképzésbe való belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehetők figyelembe: a keleti nyelvek és kultúrák alapképzési szak arabisztika, iranisztika és turkológia szakirányai
 - 4.2. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban figyelembe vehető alapképzési szakok: a bölcsészettudományi képzési terület alapképzési szakjai
 - 4.3. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
 - 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 5–15 kredit.
 - 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 43–57 kredit.
 - 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 35–45 kredit.
 - 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditérték: legalább 6 kredit.
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit.
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 30%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megszerzett nyelvi, filológiai és az iszlám kultúrával kapcsolatos ismereteik birtokában képesek önálló tudományos kutatómunkát folytatni, illetve a közélet területén az iszlám kultúrát behatóan ismerő szakemberekként (pl. újságíró, politológus, diplomata stb.) magas színvonalon tevékenykedni. A végzettek az iszlám vallás, az iszlám világ történelmének és kultúrájának átfogó tudományos ismeretével rendelkeznek. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.

 - a) a mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - az iszlám nyelvei (arab, török, perzsa stb.) közül egynek az aktív, kettőnek a passzív használatát,
 - a fenti nyelveken írott források filológiai elemzésének követelményeit,
 - az iszlám vallás történelmét és mai áramlatait,
 - az iszlám világ történelmét és mai helyzetét,
 - az iszlám kultúrkör művelődéstörténetét,
 - az iszlám világban napjainkban ható ideológiákat,
 - az iszlám világ és a nyugati világ közötti kölcsönhatások jellemzőit a történelem folyamán,
 - az iszlám világ és a nyugati világ mai kölcsönhatásainak sajátosságait;

- b) a mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- ismereteik tudományos fórumokon való megjelenítésére, a megoldandó problémák megértése és megoldása terén önálló tevékenységre, eredeti ötletek felvetésére, valamint a feladatok szakmailag magas szinten és önállóan történő megtervezésére és végrehajtására,
 - az aktuális kutatások és a tudományos munka kritikus értékelésére, a különböző korok és kortárs iskolák elméleti megközelítéseinek értékelésére, önálló kritikai attitűd kialakítására és szükség esetén alternatív megoldások felvetésére,
 - saját tudásuk magasabb szintre emelésére, képzési területük belső törvényszerűségei megértésének elmélyítésére és önműveléssel, önfejlesztéssel folyamatosan új képességek kialakítására,
 - képesek a mélyebb összefüggések megértésére és a megszerzett információk alkalmazására a kutatásban,
 - alapos értelmiségi tájékozottságot, nagyfokú kreativitást, valamint az iszlám nyelveivel (arab, perzsa, török stb.) és az iszlám kultúrával összefüggő elmélyült ismereteket igénylő munkakör ellátására,
 - az iszlám nyelvei (arab, perzsa, török stb.) közül egynek a kor igényeinek megfelelő hatékony kommunikálásra,
 - az írott források filológiai elemzésének szuverén alkalmazására a vallás, a történelem és a művelődéstörténet területén,
 - az információk, érvek és elemzések szakmai és nem szakmabeli közönségnek különböző nézőpontok szerinti magas szinten való bemutatására, valamint az iszlám nyelvein írott források olvasására és filológiai igényű elemzésére,
 - az önálló kutatómunkára;
- c) a szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- az iszlám műveltség és kultúra iránti magas fokú motiváció és elkötelezettség,
 - a fenti nyelvek használatának, valamint az említett kultúrával kapcsolatos ismeretek átadásának fontosságát illető minőség tudat és sikerorientáltság,
 - az iszlám nyelveivel és kultúrájával kapcsolatos problémák felismerési és kreatív kezelési képessége,
 - együttműködési készség,
 - kezdeményező készség,
 - személyes felelősség vállalási készség,
 - döntéshozatali képesség,
 - szakmai továbbképzéshez szükséges önálló tanulási képesség,
 - kritikai attitűd,
 - értékek kialakítására és megtartására törekvő céltudatos magatartás.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
5–15 kredit

nyelv-, irodalom- és történettudományi, valamint kultúra- és vallástudományi ismeretek: aktuális kutatási irányzatok, eredmények, interdiszciplináris kapcsolódási pontok és megközelítések, módszertani ismeretek.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 43–57 kredit

- nyelvi ismeretek elmélyítése, fejlesztése
- szakmai ismeretek: az iszlám vallással, tanaival, történetével, irányzataival kapcsolatos ismeretek elmélyítése: az iszlám vallás története, a Korán-tudományok, a népi vallásosság, a misztika és a XX-XXI. századi iszlám mozgalmak, az iszlám világ modern történelme, az iszlám világ kultúrtörténete, az iszlám művelődéstörténetének főbb aspektusai, az iszlám világ és Európa kapcsolatainak alakulása a múltban és napjainkban, az iszlám vallás, illetve az iszlám világ specifikus jegyei.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 55–65 kredit

Differenciált szakmai ismeretek: 35–45 kredit

a) kötelezően választható speciális programok ismeretei : 27–33 kredit
vallás-, történettudományi és művelődéstörténeti kurzusok;

b) kötelezően választható további ismeretek: 8–12 kredit
művelődéstörténeti, történeti és vallástudományi ismeretek;

diplomamunka: 20 kredit.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:
A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, felsőfokú (C1), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges angol / német / francia vagy orosz nyelvből vagy egy további, az alapképzés megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga nyelvétől eltérő nyelvből államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.
10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
A kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján a hallgatónak elismerhető legyen 50 kredit a korábbi tanulmányai szerint a keleti nyelvek és kultúrák alapképzési szak arabisztika, iranisztika vagy turkológia szakirányának nyelvtudományi, irodalomtudományi, történelemtudományi, valamint vallás- és művelődéstörténeti ismeretköreiből, amelyből – amennyiben előzetes végzettségét a 4.2. pontban felsorolt alapképzési szakon szerezte – 15 kredit a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint teljesíthető.
A 4.3. pont szerinti előtanulmányokkal rendelkezők az 50 kredit tanulmányi követelményt komplex, középfokú (B2 szintű) újpérsza államilag elismert nyelvvizsga letételével is teljesíthetik úgy, hogy a mesterszakra történő belépéshez a keleti nyelvek és kultúrák alapképzési szak arabisztika, iranisztika vagy turkológia szakirányának irodalomtudományi, történelemtudományi, valamint vallás- és művelődéstörténeti ismeretköreiből 20 kreditet szereznek. Ezen ismeretek a felsőoktatási intézmény tantervében meghatározottak szerint a mesterképzési tanulmányokkal párhuzamosan is teljesíthetők.

59. LOGIKA ÉS TUDOMÁNYELMÉLET MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: logika és tudományelmélet
2. A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles logika és tudományelmélet szakos bölcsész
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: MA in Logic and Theory of Science
3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott alapképzési szakok:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe: a szabad bölcsész alapképzési szak filozófia szakiránya; a magyar alapképzési szak elméleti nyelvészet szakiránya; a szociológia, a matematika és a fizika alapképzési szak, az informatikai és a közgazdasági képzési ág alapképzési szakjai.
- 4.2. A bemenethez a 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: bölcsészettudományi alapképzési szakok.
- 4.3. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
- 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 20–30 kredit;
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 30–40 kredit;
- 6.3. differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 29–39 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 6 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 60%.

7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megfelelő ismeretekkel rendelkeznek a logikában és a logikához szorosan kapcsolódó matematikai területeken. Képesek a logikai és analitikai eszközöket valamely konkrét tudományterület filozófiai és metodológiai problémáinak kutatásában alkalmazni. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
- a) a mesterképzési szakon végzettek ismerik:
- megfelelő mélységben a logikát és a logikához szorosan kapcsolódó matematikai területeket,
 - a tudományfilozófiát,
 - a filozófiatörténet alapvető szerzőit és műveit tudományfilozófiai szempontból,
 - valamely konkrét tudományterület alapjait általában és a mesterképzési szintnek megfelelő mélységben az illető tudományterület filozófiai és fundamentális problémáit,
 - a kortárs analitikus filozófiának a tudományfilozófia szempontjából alapvető területeit (metafizika, ismeretelmélet, nyelvfilozófia);
- b) a mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- az érintett szaktudomány és a vele kapcsolatos alap- és filozófiai kutatások irodalmában és egyéb (számítógépes, internetes) forrásaiban való eligazodásra, tájékozódásra,
 - az aktuális kutatások és a tudományos munka kritikus értékelésére,
 - ezekről a területekről angol nyelven publikálható esszé, vitacikk megírására, tudományos vitákban való részvételre;
- c) a szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- tudományos nézetek filozófiai és logikai elemzésének készsége,
 - vitakészség,
 - tolerancia,
 - kritikai gondolkodás,
 - előadói és érvelési készség.
8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
20–30 kredit
Az alapozó képzési szakasz célja, hogy a filozófiai alapképzettséggel rendelkező hallgatók a választott szaktudományból, a szaktudományos előképzettséggel rendelkező hallgatók filozófiából egészítsék ki ismereteiket. Ennek súlyponti témakörei:
- filozófiai előképzettséggel nem rendelkező hallgatók esetében: kortárs tudományfilozófia, ismeretelmélet, nyelvfilozófia, filozófiai logika;
 - logika vagy matematikafilozófia modult választó, filozófiai előképzettséggel rendelkező hallgatók esetében: halmazelmélet, matematikai logika, absztrakt algebra;
 - a fizika alapjai és filozófiája modult választó, filozófiai előképzettséggel rendelkező hallgatók esetében: klasszikus mechanika, klasszikus elektrodinamika, kvantummechanika;
 - a nyelv és a nyelvészet filozófiája modult választó, filozófiai előképzettséggel rendelkező hallgatók esetében: szemantika, formális szemantika, a formális szemantika logikai alapjai, matematika;
 - a társadalomtudományok filozófiája modult választó, filozófiai előképzettséggel rendelkező hallgatók esetében: valószínűségszámítás, gazdaságszociológia, a társadalomelmélet alapjai, szervezetszociológia.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 30–40 kredit
logika: logikai szintaxis és szemantika, nem-klasszikus logikák, halmazelmélet, metalogika;
filozófia: elme-filozófia, a kortárs metafizika néhány centrális problémája (idő, okság, természeti törvény, test-elme, szabad akarat, modalitások stb.), a társadalomfilozófia módszerei és a társadalomtudományok módszertani problémái;
tudományelmélet: valószínűségi módszerek a tudományelméletben, logika és tudománymetodológia.
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 49–53 kredit
differentiált szakmai ismeretek: 29–39 kredit
a választható modulok:
- logika (dinamikus elméletek, absztrakt modellelmélet, a logikai rendszerek általános elmélete, univerzális algebrai logika, eldönthetőség és kiszámíthatóság, logikai paradoxonok és ezek kezelésére alkalmas elméletek);

- a matematika alapjai és filozófiája (axiomatikus halmazelmélet, a matematika megalapozása az elsőrendű logikában és a másodrendű megalapozás körül folyó viták, a matematika filozófiájának viszonya a matematikai alapkutatáshoz és a matematika történetéhez, a matematikai strukturalizmus és a kategóriaelméleti megalapozás, formalizmus és fizikalizmus: a Hilbert-program mai utódai);
- a fizika alapjai és filozófiája (a fizika szerepe a modern ontológia világképében, empiricista és racionalista tradíciók a fizikában, a fizikai elméletek logikai analízise, nyelvfilozófiai problémák a fizikában, a fizika alapfogalmainak empirikus alapjai, operacionalizmus és instrumentalizmus, a modern kozmológia filozófiai és metodológia kérdései, a kvantumelmélet fundamentális problémái);
- a nyelv és a nyelvészet filozófiája (szemantika-nyelvtan interfész, dinamikus szemantika, szemantika-pragmatika határvonal, jelentéselméletek: hagyomány és új fejlemények, nyelvészet és mesterséges intelligencia, szemantikai problémák, szemantikai viták);
- a társadalomtudományok filozófiája (fogalomalkotás a társadalomtudományban, viták a történelmi magyarázatról, metodológiai individualizmus, magyarázatmodellek a történelmi és társadalomtudományokban, objektivitás, értékmentesség, ideáltipikus és narratív konstrukciók, racionális döntéseméletek);

diplomamunka: 20 kredit.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, felsőfokú (C1), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges, vagy egy további, az alapfokozat megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga nyelvtől eltérő nyelvből államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján legalább 50 kredittel kell rendelkeznie az alábbi szakok, illetve azok szakirányai valamelyikének ismeretköreiből:

- filozófia (különösen logika, nyelvfilozófia, tudományfilozófia, metafizika),
 - matematika (különösen matematikai logika, halmazelmélet, univerzális algebra),
 - fizika (különösen klasszikus mechanika, klasszikus elektrodinamika, kvantummechanika),
 - elméleti nyelvészet (különösen szemantika, formális szemantika, a formális szemantika logikai alapjai, matematika, logika),
 - közgazdaságtan (különösen valószínűségszámítás, gazdaságszociológia, optimumszámítás),
 - szociológia (különösen kommunikációelmélet, a társadalomelmélet alapjai, szervezetszociológia),
- továbbá komplex, középfokú (B2 szintű) államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga angol nyelvből.

60. BUDDHIZMUS MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: buddhizmus

2. A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
- szakképzettség: okleveles buddhizmus szakos bölcsész
- a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: MA in Buddhist Studies

3. Képzési terület: bölcsészettudomány

4. Az előzményként elfogadott alapszakok megnevezése:

- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehetők figyelembe: a keleti nyelvek és kultúrák alapképzési szak kínai, japán, mongol, koreai, tibeti vagy indológia szakirányai.
- 4.2. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban figyelembe vehető alapképzési szakok: a bölcsészettudományi és a hitéleti képzési terület alapképzési szakjai.

- 4.3. A 10. pontban meghatározott ismeretkörökben szerzett kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120
- 6.1. Az alapoó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 2–10 kredit;
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek szám: 50–58 kredit;
- 6.3. A differenciált szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 30–50 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tárgyakhoz rendelt kreditek száma: legalább 6 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 30%
7. A mesterképzési szak képzési célja, és az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik a buddhizmust térben és időben átfogóan, Indiától Japánig, a buddhizmus alapításától a mai korig, az adott kultúrákba beágyazva ismerik, és képesek eredeti források alapján önálló kutatásokat végezni. A végzetek alkalmasak a buddhista tanulmányok területén szerzett jártasságuk és műveltségük birtokában fogalmi és absztrakt gondolkodást, valamint gyakorlati készségeket igénylő feladatok és munkakörök ellátására. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
- a) A mesterképzési szakon végzetek ismerik:
- a buddhizmus alapvető ágaiban rendszerezett adatokat és a megfelelő ismeretanyagot,
 - a történettudomány, irodalomtudomány, vallás- és filozófiatörténet, kultúra- és művészettörténet, vallásszociológia, vallásfilozófia területein a buddhizmus tárgyköréhez kapcsolódó ismereteket,
 - a kelet-, délkelet- és belső-ázsiai népek történetét, társadalomtörténetét és műveltségét,
 - a különböző korok és kortárs iskolák elméleti megközelítéseit.
- b) A mesterképzési szakon végzetek alkalmasak:
- legalább egy klasszikus keleti nyelven (páli, szanszkrit, tibeti, mongol, kínai) eredeti buddhista szövegeket olvasni és feldolgozni,
 - tudományos előadások megtartására és szakcikkek megírására,
 - az interdiszciplináris területeken az aktuális kutatások és a tudományos munka kritikus értékelésére, a különböző korok és kortárs iskolák elméleti megközelítéseinek értékelésére, önálló kritika kifejlesztésére és szükség esetén alternatív megoldások felvetésére,
 - ismereteik tudományos fórumokon való megjelenítésére, a megoldandó problémák megértése és megoldása terén önálló tevékenységre, eredeti ötletek felvetésére, valamint a feladatok szakmailag magas szinten és önállóan történő megtervezésére és végrehajtására,
 - saját tudásuk magasabb szintre emelésére, képzési területük belső törvényszerűségei megértésének elmélyítésére és önműveléssel, önfejlesztéssel folyamatosan új képességek kialakítására,
 - a mélyebb összefüggések megértésére és a megszerzett információk alkalmazására a kutatásban,
 - a történet-, a nyelv- és a vallástudományban az aktuális kutatások és a tudományos munka kritikus értékelésére, a különböző korok és kortárs iskolák elméleti megközelítéseinek értékelésére, önálló kritikai attitűd kialakítására és szükség esetén alternatív megoldások felvetésére,
 - alapos értelmiségi tájékozottságot, nagyfokú kreativitást, valamint a kelet- és a belső-ázsiai kultúrákkal, nyelvekkel (kínai, japán, mongol, tibeti, koreai) összefüggő elmélyült ismereteket igénylő munkakör ellátására,
 - legalább egy keleti nyelv (japán, kínai, mongol, tibeti, szanszkrit) írásban és szóban történő magas szintű használatára,
 - a fogalmi gondolkodás és az absztrakció értő használatával, mely képessé teszi őket a történet- és a nyelvtudományban az aktuális kutatások és a tudományos munka kritikus értékelésére,
 - önálló kritikai attitűd kialakítására és szükség esetén alternatív megoldások felvetésére,

- képesek eredeti keleti nyelvű (kínai, japán, mongol, tibeti, koreai, szanszkrit) források feldolgozására, a mélyebb összefüggések megértésére és a megszerzett információk alkalmazására a kutatásban,
 - a kor igényeinek megfelelő hatékony kommunikálásra, továbbá az információk, érvek és elemzések szakmai és nem szakmabeli közönségnek különböző nézőpontok szerinti magas szinten történő bemutatására.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- a buddhista műveltség és a kapcsolódó keleti nyelvek és kultúrák iránti magas fokú motiváció és elkötelezettség,
 - Kelet-, Délkelet- és Belső-Ázsia jelenkorával kapcsolatos problémák felismerési és kreatív kezelési képessége,
 - a döntéshozatali képesség összetett és előre kiszámíthatatlan helyzetekben,
 - a szakmai továbbképzéshez szükséges önálló tanulási képesség,
 - kritikai attitűd,
 - önálló helyzetelemzés,
 - értékek kialakítására és megtartására törekvő céltudatos magatartás,
 - értékközpontúság,
 - kezdeményezőkézség,
 - személyes felelősségvállalás,
 - absztrakciós képesség.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
2–10 kredit

legalább egy keleti nyelv klasszikus és modern változatának ismerete, forrásismeret, kultúrtörténeti és általános vallástörténeti ismeretek, a kelet-ázsiai vallások és hiedelem-rendszerek (hinduizmus, bön, konfucianizmus, taoizmus, sintoizmus, samanizmus stb.) ismeretei.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 50–58 kredit

- a) általános nyelvi fejlesztés; bevezetés a buddhizmus egyik klasszikus nyelvébe, a szükséges nyelvtudás birtokában buddhista szövegek olvasása;
- b) a buddhizmus történetének fejlődése (az indiai, belső-ázsiai, délkelet-ázsiai, kínai, tibeti, japán, koreai és mongol buddhizmus), bevezetés a buddhizmus egyik klasszikus nyelvébe (szanszkrit, páli, tibeti, mongol, kínai), buddhista szövegek olvasása eredeti nyelven. Az egyes területek buddhizmusának történelme, filozófiai és vallási jellegzetességei, irodalma és képzőművészete.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 50–70 kredit

differenciált szakmai ismeretek: 30–50 kredit

- a) szakmai elméleti és nyelvi ismeretek (20–40 kredit),
- b) egy választott szakterület (India, Mongólia, Tibet, Kína, Japán, Korea, Délkelet-Ázsia) ismeretei; a választott szakterület klasszikus nyelvén fennmaradt buddhista szakszövegek olvasása,
- c) a szakterülethez tartozó további történeti, kultúrtörténeti, nyelvi ismeretek, a szakma elméleti és gyakorlati vetületei, a tudományos kutatás területei és módszerei.

diplomamunka: 20 kredit.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, felsőfokú (C1), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges, vagy egy további, az alapfokozat megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga nyelvétől eltérő nyelvből államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A 4.2. pont esetében a hallgatónak – a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek felsőoktatási törvényben meghatározott összevetése alapján – legalább 60 kredittel kell rendelkeznie a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökből:

- 50 kredit a keleti nyelvek és kultúrák alapképzési szak kínai, japán, mongol, koreai, tibeti vagy indológia szakirányának nyelvi, nyelvtudományi, történeti és kultúratudományi ismeretköreiből, továbbá valamely keleti nyelvből (kínai, japán, mongol, tibeti, koreai, szanszkrit)
- 10 kredit értékű nyelvismeret. A 10 kredit értékű nyelvi ismeretet a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint is megszerezhető.

A 4.3. pont esetében a hallgatónak – a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek felsőoktatási törvényben meghatározott összevetése alapján – legalább 70 kredittel kell rendelkeznie a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökből:

- 50 kredit a keleti nyelvek és kultúrák alapképzési szak kínai, japán, mongol, koreai, tibeti vagy indológia szakirányának nyelvi, nyelvtudományi, történeti és kultúratudományi ismeretköreiből, továbbá valamely keleti nyelvből (kínai, japán, mongol, tibeti, koreai, szanszkrit)
- 20 kredit értékű képzés bölcsészettudományi (történettudomány, irodalomtudomány, vallás- és filozófiatörténet, kultúra- és művészettörténet, vallásszociológia, vallásfilozófia) témakörben.

61. HUNGAROLÓGIA MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: hungarológia
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles hungarológia szakos bölcsész
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: MA in Hungarian Studies
 - választható szakirányok: művelődés és történettudományi, magyar mint idegen nyelv (Cultural Studies and History; Hungarian as a Foreign Language)
3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe: a történelem és a magyar alapképzési szakok.
 - 4.2. A bemenethez a 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: a néprajz, az anglisztika, a germanisztika, a romanisztika, a szlavisztika, a keleti nyelvek és kultúrák, a szabad bölcsészet (a következő szakirányok valamelyikével: esztétika, művészettörténet, kommunikáció és médiatudomány, filmelmélet és filmtörténet), a nemzetközi tanulmányok, a politológia, kommunikáció és médiatudomány, a kulturális antropológia.
 - 4.3. A 10. pontban meghatározott ismeretkörökben szerzett kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó alapképzési szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyet a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
 - 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 10–20 kredit;
 - 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 15–25 kredit;
 - 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 50–60 kredit;
 - 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit;
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 30%.

7. A mesterképzési szak célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik interdiszciplináris, komplex tudással rendelkeznek a magyar kulturális örökségről, ismerik annak egyedi vonásait és európai, illetve regionális párhuzamait, beágyazottságát. Egyúttal képesek nemzeti kultúránknak más kulturális kódrendszerekben történő hatékony képviselésére, a különböző nemzeti kultúrák elfogulatlan vizsgálatára, az interkulturális dialógusban való szakszerű részvételre. Szakirány választása esetén a végzett szakemberek az adott tudományterületen elmélyültebb ismeretekre és készségekre tesznek szert.
- a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
- a magyar kulturális örökség legfontosabb eredményeit és jellemzőit, különösen a széles értelemben vett művelődéstörténet területén, illetve a választott szakirányuknak megfelelő tudományterületen;
 - a hungarológiai tudományterületek szakirodalmát és kutatási módszereit;
 - az interkulturális kapcsolatok elemzéséhez és fejlesztéséhez szükséges elméleti és gyakorlati eszközöket;
 - a fogalmi gondolkodás és az absztrakció értő használatát, amely képessé teszi őket a megszerzett elméleti tudás gyakorlati alkalmazására, egyéni továbbfejlesztésére.
- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- a magyar kulturális örökség ápolásával és kutatásával kapcsolatos feladatokra;
 - a társadalmi-kulturális alrendszerek működtetésében való részvételre;
 - a különböző nemzeti kultúrák részterületei közötti hasonlóságok és különbségek feltárására, értelmezésére;
 - a nemzeti kultúránknak más kulturális kódrendszerekben történő hatékony képviselésére és az interkulturális dialógusban való szakszerű részvételre;
 - a választott szakiránynak megfelelő szakterület tudományos életébe való bekapcsolódásra (konferenciákon való részvétel, publikációs tevékenység, tudományszervezés, pályázati tevékenység, projektekben való részvétel);
 - a szakmai ismereteik további önálló bővítésére, elmélyítésére.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- magas szintű szakmai motiváltság és elkötelezettség;
 - a kulturális örökség megbecsülése, széles körű általános műveltség;
 - interkulturális nyitottság, tolerancia;
 - a fogalmi gondolkodás és az absztrakció képessége;
 - kreativitás, kezdeményező-készség;
 - érték-központúság és kritikai attitűd.
8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapo-
zó ismeretkörök:* 10–20 kredit
a hungarológia fogalma, irányzatai, módszerei, intézményrendszere; a történettudomány főbb irányzatai és funkciói; nemzettipológiák; a kultúratudomány fogalma, kulturális kánonok, nyelv és kultúra, interkulturális transzfer; kommunikációelmélet, kommunikációs stratégiák, alkalmazott nyelvészet.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 15–25 kredit
magyar művelődéstörténeti folyamatok (közép-)európai kontextusban, a magyar kultúra és művelődés interkulturális bemutatása; a kulturális örökség áthagyományozódása és fejlődése, regionális (közép-európai) és multikulturális jelenségek; hungarológia és Európa-tanulmányok; univerzális és regionális jelenségek az európai művelődéstörténetben.
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 70–80 kredit
Differenciált szakmai ismeretek: 50–60 kredit
- a) szakirány nélkül:
- magyar művelődés és kulturális örökség (magyar nyelv, irodalomtörténet, kortárs irodalom, művészettörténet, kortárs képzőművészet, zenetörténet, kortárs zenei élet, színháztörténet, kortárs színházi élet, filmtörténet, kortárs filmművészet); (közép-)európai kulturális kapcsolatok (a kárpát-medence népeinek összehasonlító néprajza, geolingvisztika, nyelvi-etnikai kapcsolatok, nyelvpolitika, kisebbségi nyelvhasználat); magyarországi és kárpát-medencei közgyűjtemények, Magyarország-kép külföldön, magyarok a külföld szemében;

- választható ismeretek a következő témakörökből: közép-európai nemzeti, nyelvi, etnikai önazonosságok; történelemértelmezések, vallások és egyházak, nemzeti kánonok és kultuszok; a Kárpát-medence történeti ökológiája és kulturális földrajza, a magyar kultúra külföldi recepciója; kisebbségi magyar irodalom, kultúra; fordítás, műfordítás, kulturális transzfer; a magyar nyelv és kultúra helyzete az Európai Unióban; kulturális reprezentáció, a magyar kulturális diplomácia intézményi hálózata; a médiumok szerepe az interkulturális kommunikációban; a finnugor néprokonsági eszme, a turanizmus; a közép-európai rendszerváltás politikai, társadalmi, gazdasági folyamatai;
 - szakszemináriumok és/vagy tutorális foglalkozások;
- b) szakirány választása esetén
a választható szakirányok ismeretei: 50–60 kredit
művelődés- és történettudományi szakirány:
- multidiszciplináris ismeretkörök (15–25 kredit): a magyar művelődés és kulturális örökség (magyar nyelv, irodalomtörténet, kortárs irodalom, művészettörténet, kortárs képzőművészet, zenetörténet, kortárs zenei élet, színháztörténet, kortárs színházi élet, filmtörténet, kortárs filmművészet); (közép-)európai kulturális kapcsolatok (a kárpát-medence népeinek összehasonlító néprajza, geolingvisztika, nyelvi-etnikai kapcsolatok, nemzeti, nyelvi, etnikai önazonosság Közép-Európában); magyarországi és kárpát-medencei közgyűjtemények; Magyarország-kép külföldön, magyarok a külföld szemében;
 - kötelezően választható művelődéstörténeti ismeretkörök (30–40 kredit): irodalom és (társ)művészetek kapcsolata; poétika és retorika, szöveg- és diskurzuselemzés; az irodalmi interpretáció elmélete és gyakorlata; hatás- és olvasástörténet, kritikátörténet; komparatiztika, világirodalom – nemzeti irodalmak; az irodalom- és kultúráközvetítés rendszerei, a műfordítás elmélete; nemzeti kánonok és kultuszok Közép-Európában; a magyar irodalom külföldi recepciója; kisebbségi irodalmak és kultúrák, külföldi magyar irodalom; kutatómódszertan, tudománytörténet; gazdaság- és társadalomtörténet; művelődés- és mentalitástörténet; politikai eszmék és intézmények története; diplomáciatörténet; történelemértelmezések, történeti helyzetmagyarázatok Közép-Európában; a Kárpát-medence történeti ökológiája; a finnugor néprokonsági eszme, a turanizmus; a közép-európai rendszerváltás politikai, társadalmi, gazdasági folyamatai;
 - szakszemináriumok és/vagy tutorális foglalkozások művelődés- és történettudományi ismeretkörökből (5–15 kredit);
- magyar mint idegen nyelv szakirány:
- multidiszciplináris ismeretkörök (15–25 kredit): a magyar művelődés és kulturális örökség (magyar nyelv, irodalomtörténet, kortárs irodalom, művészettörténet, kortárs képzőművészet, zenetörténet, kortárs zenei élet, színháztörténet, kortárs színházi élet, filmtörténet, kortárs filmművészet); (közép-)európai kulturális kapcsolatok (a kárpát-medence népeinek összehasonlító néprajza, nemzeti, nyelvi, etnikai önazonosság Közép-Európában); magyarországi és kárpát-medencei közgyűjtemények; Magyarország-kép külföldön, magyarok a külföld szemében;
 - kötelezően választható magyar mint idegen nyelvi ismeretkörök (30–40 kredit): kutatómódszertan, pedagógiatörténet; a nyelvoktatás elmélete, a nyelv interkulturális közvetítése; a magyar mint idegen nyelv módszertana; a magyar nyelv morfológiája; grammatika – idegen nyelvként; kommunikatív nyelvpedagógia; nyelvészeti pragmatika – nyelvi szokáskultúra; szociolingvisztika, bilingvizmus; tananyagismeret; fordítás, műfordítás, kulturális transzfer; tudománytörténet; kommunikáció és retorika; szövegtan és stilisztika; kulturális nyelvészet; nyelvi tervezés, nyelvpolitika; nyelv, média, informatika; íráskultúra; történeti dialektológia; történeti névtan; geolingvisztika; kontrasztív nyelvészet; a magyar nyelv és kultúra helyzete az Európai Unióban;
 - szakszemináriumok és/vagy tutorális foglalkozások nyelvészeti és nyelvpedagógiai ismeretkörökből (5–15 kredit);

diplomamunka: 20 kredit.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, felsőfokú (C1), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
 Szakirány választása nélkül a mesterképzés követelményei teljesítésének feltétele, hogy a hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen magyar történelmi, illetve magyar nyelvészeti és magyar irodalmi ismeretkörökből legalább 12 kredit, amelyet a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.
 Szakirány választása esetén a szakirány felvételének feltétele: történelem szakiránynál történelem alapképzési szakon, irodalom és nyelvészet szakirányoknál magyar alapképzési szakon, magyar mint idegen nyelv szakiránynál magyar alapképzési szakon vagy valamely modern filológiai alapképzési szakon szerzett oklevél.

62. A TERMÉSZETTUDOMÁNY TÖRTÉNETE ÉS FILOZÓFIÁJA MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: a természettudomány története és filozófiája
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles természettudomány-történész és -filozófus
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: MSc in History and Philosophy of Science
 - kötelezően választható szakirányok: tudománytörténet és tudományfilozófia, tudomány a társadalomban
 - szakirányok angol nyelvű megnevezése: Research Studies, Science and Society Studies
3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehetők figyelembe: a természettudomány, az informatika és a műszaki képzési területek alapképzési szakjai.
- 4.2. A bemenethez a 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: a szabad bölcsészet alapképzési szak filozófia szakiránnyal, a szociológia alapképzési szak, a társadalmi tanulmányok alapképzési szak, a gazdaságtudományok képzési terület közgazdasági képzési ágának alapképzési szakjai.
- 4.3. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe: azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév.
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit.
- 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 10–15 kredit.
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 30–35 kredit.
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 35–45 kredit.
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 15 kredit.
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit.
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint 25–30%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
 A mesterképzési szak célja olyan tudománytörténészek, illetve tudományfilozófusok képzése, akik természettudományi, műszaki, informatikai, filozófiai, közgazdaságtudományi vagy szociológiai szakterületeken szerzett ismereteik birtokában képesek egy adott tudomány fejlődésének önálló követésére, a tudomány történeti és jelenkori folyamatainak, állapotának, az ezekkel kapcsolatos társadalmi tényezők hatásának vizsgálatára, a tudomány elméleti kérdéseinek kezelésére és a tudománytörténet, a tudományfilozófia önálló művelésére. A végzettek ismerik a tudomány fogalmi, módszertani és történeti vonatkozásait. Állásfoglalásaik elméletileg és történetileg

megalapozottak, és ezáltal szakmapolitikai kérdésekben a döntés-előkészítés folyamatában hatékonyan alkalmazhatók. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatásához.

- a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a tudomány természetét,
 - a tudománnyal foglalkozó tudományok alapjait,
 - egy választott tudomány történeti és filozófiai kérdéseinek részleteit,
 - a tudománytörténet és tudományfilozófia jelenlegi fejleményeit,
 - a tudománnyal és szerepével kapcsolatos nézeteket és vitákat,
 - a tudományok kutatásának módszereit és azok korlátait.
- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - egy választott részterület önálló követésére,
 - a különböző területekről származó kutatási módszerek kiválasztására és alkalmazására,
 - egy adott problémára vonatkozó kutatási tevékenység megtervezésére, kivitelezésére és az eredmény publikálására vagy hasznosítására,
 - kutatások tervezésére és szervezésére, menedzselésére, kutatási pályázatok előkészítésére.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges adottságok és készségek:
 - magas szintű kritikai és alkotó gondolkodás,
 - a nemzetközi szakterületeknek megfelelő kutatási képesség,
 - elemző képesség, amely az (elsősorban angol nyelvű) irodalom feldolgozásán és értékelésén alapuló tudománytörténeti, tudományfilozófiai (és az eredeti szakmai alap-) műveltségre épül,
 - a tárgyi tudáson alapuló gyors tájékozódási képesség a tudomány folyamataiban, az új problémákban,
 - a tudománnyal kapcsolatos ismeretek összegyűjtésének, feldolgozásának és szintetizálásának képessége egyénileg vagy (akár interdiszciplináris) csoportokban,
 - kritikai viszonyulás a saját módszertanhoz (reflexivitás),
 - rugalmasság a megközelítések irányát illetően,
 - akadémiai kutatási – elméleti, logikai, értelmezési – készségek,
 - gyakorlati – érveléstechnikai, írástechnikai – készségek.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. A mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök: 10–15 kredit

- A filozófia története (8–10 kredit): A filozófia sajátosságai és kialakulása. A mágia, a mítosz, a vallás, a filozófia és a tudomány kifejlődésének történeti folyamata. Az antik görög filozófia fontosabb szakaszai és képviselői. Az ókori filozófia hatása a középkorban. Hit és tudás a patrisztikában és a skolasztikában. A polgári világkép kifejlődésének szakaszai. A reneszánsz gondolatvilága. Az újkori tudományos világkép és a polgári értékek filozófiai megalapozása. Empirizmus és racionalizmus. A klasszikus polgári értékek megszilárdulása: a felvilágosodás korának szellemi áramlatai. A francia felvilágosodás társadalmi törekvései. A modernitás eszményei. A klasszikus német filozófia. XIX–XX. századi materializmus, pozitívizmus, hermeneutika, vallás- és életfilozófia. A posztmodern gondolkodás.
- A természetfilozófia története (2–5 kredit): Antik görög természetfilozófia, természetfelfogás az ókori Kínában. Középkori és reneszánsz természetfilozófia, a természeti törvény fogalmának kialakulása, a racionalista gondolkodás kialakulása. A mechanisztikus természetkép kifejlődése és kiteljesedése: Galilei, Kepler, Descartes, Newton, Leibniz természetfelfogása, az óraművilág. A mechanisztikus világkép kibontakozási és felbomlási folyamata, Kant és Hegel természetfilozófiája. Materialista és pozitívista természetfelfogás. Rendszerelmélet, önszerveződés, mai természetkép és ökológia.

8.2. A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei: 30–35 kredit

- Logika (6–8 kredit): A formális logika alapfogalmai. A logikai grammatika kategóriái. A formális nyelvek természete. A propozicionális logika nyelve, kalkulusa és szemantikája. A klasszikus elsőrendű (extenzionális) logika nyelve, kalkulusa és szemantikája. Kvantifikáció, azonosság. A szemantikai következmény fogalma és tulajdonságai. Levezethetőség, elsőrendű elméletek. Az analitikus táblázatok módszere. Metalogikai tételek: szemantikai teljesség, negáció-nemteljesség, az igazság definiálhatatlansága. Kitekintés néhány nemklasszikus logikára. Az informális logika és az érvelélmélet elemei. Gyakorlati érvelések, érvelésrekonstrukció és -értékelés, érvelési hibák. Megbízható érvelésminták, induktív következtetések, általánosítás, statisztikai érvek, oksági következtetések.

- Ismeretelmélet (4–7 kredit): A tudás fogalma és történeti változásai. Igazság, jelentés és igazolás. A szkepticizmus és története. Descartes és a racionalizmus, a felvilágosodás filozófiája. A másik elme problémája. A múlt megismerése. Megalapozási törekvések, igazságelméletek. Koherenciaelmélet, korrespondanciaelmélet. Pragmatizmus és naturalizáció. Individualizmus és externalizmus. Az a priori tudás problémája. Hit és tudás.
- Tudományfilozófia (10–12 kredit): Kísérlet és megfigyelés. Természeti törvények. Magyarázat. Kvalitatív és kvantitatív konfirmáció. Kauzális magyarázatok (deduktív-nomológikus és induktív-statisztikus). Elmélet és megfigyelés. Realizmus és relativizmus. Empiricizmus és racionalizmus. Az induktív megismerés problémái. A logikai pozitivizmus változatai. A Bécsi Kör eszmerendszere. A DuhemQuine tézis. A modellek természete és szerepe a megismerésben. A tudományfejlődés-elméletek története (XVIII–XIX. sz.). A XX. sz. első felének kumulatív tudományfejlődés-modelljei. Popper felfogása a tudomány haladásáról. Kuhn korai tudományfejlődés-modellje. Lakatos és a tudományos kutatási programok metodológiája. Feyerabend: az inkommenzurabilitás és az ismeretelméleti anarchizmus. A kvázi-darwiniánus evolúciós modellek. A racionalitás és relativizmus problémája a poszt-pozitivista tudományfilozófiában. A XX. századi tudományfilozófia útja a szociológiai fordulatig: az empirista (verifikacionista és falszifikacionista) episztemológia válsága, a fundamentum probléma megoldhatatlansága. A historicista fordulat: a tudomány történeti dimenziójának megjelenése. Az edinburgh-i iskola „erős program”-ja. A tudományos tudás szociológiájának (SSK) viszonya a XIX–XX. századi angolszász tudományszociológiához és a német Wissenssoziologie-hoz. Viszonyuk a szociálkonstruktivistákhoz. A Bloor-Latour vita.
- Egyetemes tudománytörténet (6–8 kredit): A tudomány kezdetei. A görög tudomány jellemzése és fejlődési szakaszai. A középkori és reneszánsz tudomány. Újkori forradalom a tudomány jellegében és társadalmi helyzetében. A tudomány a mechanikai világkép kiteljesedése és felbomlása korában. A XX. századi forradalom a tudományokban. Tendenciák a mai tudomány fejlődésében.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei: 55–65 kredit*

differenciált szakmai ismeretek: 35–45 kredit

a) a választható szakirányok ismeretei (legalább 30 kredit):

- tudománytörténet és tudományfilozófia: általános tudománytörténet, egy tudomány részletes története, metafizika, általános tudományfilozófia, egy szaktudomány kortárs filozófiai kérdései, tudásszociológia,
- természettudomány a társadalomban: tudományszociológia, technika és társadalom, tudományetika, tudomány és közönség, vallás és tudomány, tudomány és művészet;

b) további választható szakmai ismeretek (egy diszciplína története és filozófiája) (5–10 kredit);

diplomamunka: 20 kredit.

9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:

A szakmai gyakorlat 2 hét nyári szakmai gyakorlat hazai vagy külföldi intézményben.

10. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges angol nyelvből.

11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 50 kredit a korábbi tanulmányaiból egy választott természettudományi terület (matematika, fizika, kémia, biológia, földtudomány) alapjaiból.

A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a hallgató az adott természettudományi terület ismeretköreiből legalább 30 kredittel rendelkezzen. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül. A felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

63. RENESZÁNSZ TANULMÁNYOK MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: reneszánsz tanulmányok
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
szakképzettség: okleveles reneszánsz tanulmányok szakos bölcsész
a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: MA in Renaissance Studies
3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott alapszakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehetők figyelembe: az anglisztika, a germanisztika, a magyar, a romanisztika, a szabad bölcsészet, a szlavisztika, a történelem alapképzési szakok és az ókori nyelvek és kultúrák alapképzési szak klasszika-filológia szakiránya.
 - 4.2. A 10. pontban meghatározott ismeretkörökben szerzett kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditpontok száma: 120 kredit
 - 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 4–12 kredit;
 - 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 30–36 kredit;
 - 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 50–56 kredit;
 - 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit;
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 50%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik az európai reneszánsz és kora újkor kultúrájáról szerzett sokoldalú ismereteik birtokában képesek a korszakra vonatkozó ismeretek magas színvonalú közvetítésére, valamint az önálló tudományos munkára. Ismerik a korszak fontos kulturális jelenségeit, irodalmát, történelmét, művészetét és jelentős eszmei áramlatait. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.

 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a késő-középkor és a kora újkor (reneszánsz és a barokk korszak) irodalmának, bölcséletének, művészetének és kultúrájának fontos jelenségeit,
 - a korszak tanulmányozásának történetét, eredményeit,
 - a korszak kutatásának fontos hazai és nemzetközi tudományos intézményeit, meghatározó iskoláit és azok beszédmódját,
 - legalább középszinten a késő középkori vagy kora újkori latin nyelvet,
 - a fogalmi gondolkodás és az absztrakció értő használatát, mely képessé teszi őket az aktuális kutatások és a tudományos munka kritikus értékelésére.
 - b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - a megoldandó problémák megértése és megoldása terén önálló tevékenység kifejtésére és eredeti ötletek felvetésére, valamint a feladatok szakmailag magas szinten és önállóan történő megtervezésére és végrehajtására,
 - ismereteik tudományos fórumokon való megjelenítésére,
 - a középkor és kora újkor kulturális termékeinek a széles közönség számára is érthető módon történő népszerűsítésére és értelmezésére,
 - a mesterszakon megszerezhető ismereteket igénylő munkakörök betöltésére.

c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:

- magas szintű szakmai motiváltság és elkötelezettség,
- fejlett elemzőképesség,
- különböző kulturális területek közötti hasonlóságok és különbségek feltárásának képessége,
- kezdeményezőkézség és személyes felelősségvállalás,
- a fogalmi gondolkodás és az absztrakció képessége,
- kritikai attitűd.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
4–12 kredit

propedeutika, középkori és kora újkori latin nyelv.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 30–36 kredit

filozófiatörténet (15–18. század), információ- és kommunikációtörténet (15–18. század), a 15–18. század tudománytörténete, egyház és liturgiátörténet (15–18. század), jelképek és szimbólumok a középkori és a kora újkori gondolkodásában, a középkor és a kora újkor földrajzi, demográfiai keretei és eseménytörténete.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 70–76 kredit

Differenciált szakmai ismeretek: 50–56 kredit

A szakképzettség megszerzéséhez az alábbi 10–30 kreditértékű ismeretkörök közül legalább három szakmai modult kell választani úgy, hogy abból egy legalább 30 kredites és két 10–16 kredites modul legyen:

angol irodalom (15–18. század), cseh irodalom (15–18. század), francia irodalom (15–18. század), horvát irodalom (15–18. század), lengyel irodalom (15–18. század), magyar irodalom (15–18. század), német irodalom (15–18. század), neolatin irodalom (14–18. század), olasz irodalom (14–18. század), portugál irodalom (15–18. század), spanyol irodalom (15–18. század), török és perzsa irodalom (15–18. század), művészettörténet (15–18. század), középkori és kora újkori történelem, tudománytörténet (15–18. század), filozófiatörténet (15–18. század), középkori és kora újkori zenetörténet;

diplomamunka: 20 kredit.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges az alapfokozat megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga nyelvtől eltérő nyelvből. Továbbá középszintű latin nyelvismeret szükséges.

10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 50 kredit a korábbi tanulmányai szerint a régi magyar irodalom, középkori és kora újkori történelem és irodalomtudomány elméleti és gyakorlati ismeretköreiből. A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 30 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

64. RUSZISZTIKAI MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: ruszisztika

2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
- szakképzettség: okleveles ruszisztika szakos bölcsész szakember
- a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Philologist in Russistics

3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe a szlavisztika alapképzési szak orosz szakiránya, továbbá a történelem, a politológia, a nemzetközi tanulmányok alapképzési szakok.
- 4.2. A bemenethez a 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok a bölcsészettudományi, a társadalomtudományi, a természettudományi, a jogi és igazgatási, a nemzetvédelmi és katonai képzési terület, valamint a gazdaságtudományi képzési terület közgazdasági képzési ág alapképzési szakjai.
- 4.3. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
- 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 12–20 kredit;
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 24–52 kredit;
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 24–52 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 8 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
- 6.6. Az elméleti órák és a gyakorlati foglalkozások aránya az intézményi tanterv szerint legalább 40%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik ismerik Oroszország múltját és jelenét, az ország geopolitikai helyzetét és az Európai Unióhoz fűződő viszonyát. Ismerik továbbá az orosz történelem és kultúrtörténet tanulmányozásának és kutatásának elveit és módszereit. Képesek eligazodni Oroszország és Európa történelmileg determinált viszonyrendszerében, az orosz fejlődési sajátosságokban és a mai orosz valóságban. Megszerzett ismereteik birtokában alkalmasak a változó társadalmi igények és feltételek, külpolitikai és külgazdasági viszonyok között orosz ügyek kezelésére, kapcsolatok fejlesztésére, az Európai Unió (és benne Magyarország) és Oroszország közötti közvetítésre társadalmi, államigazgatási, kulturális, tudományos, gazdasági téren. A végzettek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatásához.
- a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - az orosz és szovjet történelem legfontosabb fogalmait,
 - az orosz és szovjet történelem legfontosabb eseményeit,
 - az orosz és szovjet történelem legfontosabb fejlődési törvényszerűségeit,
 - az orosz és szovjet kultúra nagy korszakait és sajátosságait,
 - az orosz mentalitás történelmileg kialakult jellegzetességeit,
 - a mai orosz valóság legfőbb színtereit,
 - Oroszország és Európa kapcsolatát a múltban és jelenben.
- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - az orosz és szovjet történelem bármely problémájában való eligazodásra,
 - az orosz és szovjet történelem bármely problémájának kutatására,
 - a mai orosz valóságban való eligazodásra és eligazításra,
 - a mai orosz valóság elemzésére a társadalom, a politika, a kultúra, a média, a gazdaság és a mentalitás világában,
 - Oroszország és az Európai Unió kapcsolatainak kutatására és fejlesztésére,
 - az írott és elektronikus sajtóval való együttműködésre.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
 - önálló, invenciózus, történelmi trendekben való gondolkodás,
 - általánosítási és analitikus képességek,
 - a választott specializációhoz kapcsolódó problémák felismerési és kreatív kezelési képessége,

- empátikus kommunikáció és kapcsolatteremtés,
 - elméleti igényesség és praktikus látásmód.
8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, a mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:* (12–20 kredit)
bevezetés az orosz történelem és kultúra, az orosz sajátosságok tanulmányozásába.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* (24–52 kredit)
az eurázsiai történelmi tér, pravoszlávia és kultúra az orosz államszocializmustól az állam által irányított újkapitalizmusig, az orosz rendszerváltás, az orosz gazdaság múltja és jelene, a mai orosz társadalom, kultúra és politika, Oroszország és Európa-paradigma.
Az orosz-szovjet történelmi fejlődés legfőbb sajátosságainak vizsgálata, az orosz civilizáció alapját képező ortodoxia bemutatása és kulturális kontextusba helyezése, a determináns történelmi tér bemutatása, a kontinuitás és diszkontinuitás elemzése az orosz és szovjet periódus, valamint a rendszerváltás között, az orosz gazdaság múltjának és jelenének, lehetőségeinek bemutatása. A mai orosz társadalom, kultúra és politikai rendszer alakulásának vizsgálata. Oroszország helye Európában.
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 44–72 kredit
differentiált szakmai ismeretek: 24–52 kredit
orosz és szovjet emberek és eszmék, a történelmi gondolkodás és legjelentősebb képviselői, orosz és szovjet művészet, hétköznapiak; napjaink orosz nyelve, irodalma; az orosz biztonság-, kül- és energetika politika, magyar-orosz kapcsolatok, a 21. századi orosz média és nyilvánosság, források, levéltárak, múzeumok.
diplomamunka: 20 kredit.
9. Idegennyelv-ismeret követelményei:
A mesterfokozat megszerzéséhez államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges angol (vagy német) és orosz nyelvből.
10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei
A kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján a hallgatónak elismerhető legyen legalább 50 kredit a korábbi tanulmányai szerint a történelem alapképzési szak vagy a szlavisztikai alapképzési szak orosz szakirányának ismeretköreiből, valamint a hallgató rendelkezzen legalább olvasási szintű orosz nyelvtudással. A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 20 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

65. ROMOLÓGIA MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: romológia
2. A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles romológus
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Philologist in Gypsy Studies
 - választható szakirányok: beás nyelv és kultúra, romani nyelv és kultúra, cigány kisebbségi népismeret szakirány (Orientations: Beyash Language and Culture, Romani Language and Culture, Gypsy Culture)
3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. Az előzményként elfogadott alapszakok megnevezése:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe a romológia alapképzési szak.

- 4.2. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban figyelembe vehető alapképzési szakok: a bölcsészettudományi képzési terület modern filológia képzési ágának alapképzési szakjai.
- 4.3. A 10. pontban meghatározott ismeretkörökben szerzett kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
- 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 18–26 kredit;
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek szám: 14–22 kredit;
- 6.3. A differenciált szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 46–60 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tárgyakhoz rendelt kreditek száma: legalább 7 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 40%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, és az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megfelelő szaktudományi és alkalmazói tudással rendelkeznek a romológia tudományos művelése és alkalmazása területén, ismerik a beás, a roma és a magyarcigány kultúra, valamint a diaszpóra más európai csoportjainak kulturális sajátosságait. Ismerik a roma kultúra egyedi vonásait és képesek azt összehasonlítani más nemzeti kultúrákkal. Képesek a választott nyelv és kultúra magas szintű alkalmazására, a nyelv fejlesztésére. A képzés során kialakult kompetenciáik alapján képesek a közigazgatásban, közgyűjteményekben, médiában, tudományos intézetekben, a felsőoktatásban kutatói és/vagy alkalmazói feladatokat ellátni, részt vállalni a rendszerszintű működtetés feladataiból, a kutatás és fejlesztés terén feladatokat végezni, hazai és nemzetközi szakmai fórumokon a romológia hazai és európai eredményeit kommunikálni. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
- a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
- a roma és beás kultúra legfontosabb hazai és európai eredményeit és jellemzőit, főként a művelődéstörténet területén, illetve a választott szakiránynak megfelelő területen,
 - a választott szakiránynak megfelelő romani vagy beás nyelvet felsőfokon,
 - a két elismert cigány nyelv (beás és romani) közül legalább az egyiket felsőfokon (szóbeli és írásbeli szinten egyaránt),
 - a beás és/vagy romani nyelv, lexikai, grammatikai, dialektológiai jellemzőit és kutatómódszertanát,
 - a romológia, valamint ezen belül a történeti, filozófiai, szociálpszichológiai, szociológiai, néprajzi, alkalmazott nyelvészeti, népismereti, kisebbségpedagógiai, ismeretanyagát,
 - a romológia szakirodalmát és kutatási módszereit,
 - a választott szakiránynak megfelelő nyelv, irodalom és kultúra megfelelő ismeretanyagát,
 - a cigány kisebbségi népismeret legfontosabb területeit,
 - a fogalmi gondolkodás és az absztrakció értő használatát,
 - a különböző korok és kortárs iskolák elméleti megközelítéseit,
 - az európai cigány csoportok kultúráját, közös problémáit, érdekképviselési fórumait,
 - átfogó ismeretekkel rendelkeznek a magyarországi és az európai cigányság nyelvéről, kultúrájáról, történetéről és problémavilágáról, a kisebbség és a többség közötti viszonyról,
 - a romani/beás nyelv és a cigány közösség kultúráját,
 - a romani/beás nyelv szabályait,
 - a stílusok és stílusrétegek (regiszterek) használatát,
 - a megfelelő szakirányon a roma és a beás kisebbségi népismeret tananyag korpuszát, tankönyveit és tanítási, tanulási segédanyagait, tanítási/tanulási modelljeit,
 - a roma és a beás kisebbségi népismeret törvényi környezetét és szabályozását,
 - a cigány kisebbségi népismeret teoretikus hátterét, kritikai olvasatát, lehetséges narratíváit.

- b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- a választott szakiránynak megfelelően a roma vagy a beás kulturális örökség ápolásával és kutatásával kapcsolatos feladatok ellátására,
 - a roma vagy a beás kultúra hatékony képviselőjére és a különböző nemzetek kultúráival történő összehasonlításra,
 - a közigazgatásban, közgyűjteményekben, médiában, tudományos intézetekben, a felsőoktatásban kutatói és/vagy alkalmazói feladatok ellátására,
 - az adott területek rendszereinek fejlesztésében, működtetésében és irányításában való részvételre,
 - az ezekkel a feladatokkal kapcsolatos magyar és idegen nyelvű információ feltárására, elemzésére,
 - a romológia eredményeinek hazai és nemzetközi fórumokon való kommunikálására, illetve
 - önálló tanulással meglévő képességeik fejlesztésére és új kompetenciák elsajátítására;
- c) szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- a kulturális örökség megbecsülése,
 - széles körű általános műveltség,
 - igény és képesség interdiszciplináris kitekintésre,
 - igény és képesség önfejlesztésre a nyelvtan, a kiejtés és intonáció, valamint az adott célnyelvi kultúrákra vonatkozó ismeretek terén,
 - önálló munkavégzés,
 - az alkotás, problémamegoldás és döntés,
 - képesség és igény együttműködésre, a közösségbe történő beilleszkedésre,
 - képesség a tevékenység kritikus értékelésére és irányítására,
 - önszabályozás, önfejlesztés igénye,
 - értékek kialakítására és megtartására törekvő céltudatos magatartás,
 - interkulturális nyitottság és tolerancia.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*

18–26 kredit:

a romológia fogalma, irányzatai, módszerei, intézményrendszere; a történettudomány, a néprajz, az irodalomtudomány, a szociológia főbb irányzatai a romák és a beások vonatkozásában; a kultúratudomány fogalma, szemléletének változásai a roma és a beás kultúra megítélésében; nyelv és kultúra, interkulturális csere;

történeti alapozás: a történettudomány szemlélete, módszerei a cigányság vonatkozásában, a naiv tudomány és a rendszerezett tudomány álláspontjai az eredet és a vándorlás kérdéseiben, a cigányság csoportjainak kirajzása, európai és magyarországi története napjainkig;

néprajzi és a kulturális antropológiai alapozás: európai és magyarországi tudományos paradigmák, szemlélet és módszertan a cigányság vonatkozásában, a roma és beás diaszpóra sajátos helyzete a mai Európában a népi hagyományörzés terén;

szociológiai alapozás: a roma és beás cigány csoport helyzete Magyarországon és Európában, szociológiai paraméterek, a demográfiai, migrációs, iskolázottsági, foglalkoztatottsági mutatók; a cigányság a magyar és az európai fejlesztési programokban;

nyelvészeti és irodalmi alapozás: nyelvészeti paradigmák, a magyarországi cigány nyelvek (romani és beás) helyzete a nyelvhasználatban és a nyelvészeti kutatásban; a diaszpóra más nyelvi változatai;

irodalmi-művészettörténeti alapozás: az irodalomtudomány, irodalomelmélet és a leginkább a huszadik századi kritikai iskolák alapján a roma/cigány irodalom és képzőművészet fogalomköre, alapvető teoretikus és kánonalakító kérdései;

kutatásmódszertan.

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 14–22 kredit

roma és beás művelődéstörténeti folyamatok európai viszonylatban, a roma és a beás kultúra és művelődés interkulturális bemutatása; a kulturális örökség áthagyományozódása és fejlődése, regionális (közép-európai) és multikulturális jelenségek; romológiai és Európa-tanulmányok; univerzális és regionális jelenségek az európai művelődéstörténetben és politikában;

roma és a beás művelődés és kulturális örökség (romani és beás nyelv, irodalomtörténet, kortárs irodalom, művészettörténet, kortárs képzőművészet, zenetörténet, kortárs zenei élet, színháztörténet, kortárs színházi élet,

filmtörténet, kortárs filmművészet); (közép-)európai kulturális kapcsolatok (európai roma/cigány népcsoportok összehasonlító néprajza, lingvisztika, nyelvi-etnikai kapcsolatok, nyelvpolitika, kisebbségi nyelvhasználat); magyarországi és európai közgyűjtemények, magyarországi romák képe külföldön, a romák más nemzetek szemében; választható ismeretek a következő témakörökből: közép-európai nyelvi, etnikai önazonosságok; történelemértelmezések, vallások és egyházak, a roma és a beás kultúra külföldi kapcsolatai; roma és a beás irodalom, kultúra; fordítás, műfordítás, kulturális transzfer; a roma és a beás nyelv és kultúra helyzete az Európai Unióban; kulturális reprezentáció, a roma kulturális diplomácia „intézményi” hálózata; a médiumok szerepe az interkulturális kommunikációban; az indiai néprokonsági eszme, a közép-európai rendszerváltás politikai, társadalmi, gazdasági folyamatai a roma/cigány népességet érintve;

szakszemináriumok és/vagy tutorális foglalkozások;

roma és beás kisebbségi népismeret sajátosságai a lakóhely és a táj viszonylatában; az egyes roma és beás csoportok komplex kulturális megközelítésű vizsgálata, az Európai Unió és az Európa Parlament kisebbségpolitikájának alapjai, indokai és megjelenési formái, különös tekintettel a roma/cigány csoportokra; a nyilatkozatok, karták tartalma, relevanciája a magyarországi romákra és beásokra, a társadalom multietnikus dimenziójának jelentése, a multikulturalizmus és interkulturalizmus fogalmi terjedelmének, változatainak megismerése, a multikulturalizmussal, illetve interkulturalizmussal összefüggő tudományos diskurzusok, ezek összefüggése a magyarországi roma/cigány közösségekkel.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei: 66–80 kredit*

differentiált szakmai ismeretek: 46–60 kredit

a) választható szakirányok: (34–40 kredit)

beás nyelv és kultúra szakirány:

beás művelődés és kulturális örökség; beás nyelv, irodalomtörténet, kortárs irodalom, művészettörténet, kortárs képzőművészet, zenetörténet, kortárs zenei élet, színháztörténet, kortárs színházi élet, filmtörténet, kortárs filmművészet); (közép-)európai kulturális kapcsolatok (az Európában élő beás közösségek összehasonlító néprajza, nyelvi, etnikai önazonosság Európában); beás közgyűjtemények;

nyelvészeti és irodalomtudományi kutatómódszertan, tudománytörténet; a beás nyelv morfológiája; kommunikáció és retorika; szövegtan és stilisztika; kulturális nyelvészet; nyelvi tervezés, nyelvpolitika; nyelv, média, informatika; íráskultúra; történeti dialektológia és szociolingvisztika; történeti névtan; kontrasztív nyelvészet; a beás nyelv és kultúra helyzete az Európai Unióban;

beás irodalom és kultúra; az irodalom- és kultúrák közvetítés rendszerei, beás műfordítás elmélete;

roma és beás kisebbségi népismeret (a hazai roma/cigány közösségek története, kultúrája, érdekartikulációja, szociális helyzete, a kutatás és a fejlesztés lehetőségei, beás kontextusban a társadalomtörténet; művelődés- és mentalitástörténet; politikai eszmék története; történelem értelmezések, történeti helyzetmagyarázatok Európában; a közép-európai rendszerváltás politikai, társadalmi, gazdasági folyamatai);

romani nyelv és kultúra szakirány:

roma művelődés és kulturális örökség; romani nyelv, irodalomtörténet, kortárs irodalom, művészettörténet, kortárs képzőművészet, zenetörténet, kortárs zenei élet, színháztörténet, kortárs színházi élet, filmtörténet, kortárs filmművészet); (közép-)európai kulturális kapcsolatok (az Európában élő roma, szinto, manush, kalo közösségek összehasonlító néprajza, nyelvi, etnikai önazonosság Európában); roma közgyűjtemények;

nyelvészet és irodalomtudományi kutatómódszertan, tudománytörténet; a romani nyelv morfológiája; kommunikáció és retorika; szövegtan és stilisztika; kulturális nyelvészet; nyelvi tervezés, nyelvpolitika; nyelv, média, informatika; íráskultúra; történeti dialektológia és szociolingvisztika; történeti névtan; kontrasztív nyelvészet; a romani nyelv és kultúra helyzete az Európai Unióban;

roma irodalom és kultúra; az irodalom- és kultúrák közvetítés rendszerei, romani műfordítás elmélete;

roma és beás kisebbségi népismeret (a hazai roma/cigány közösségek története, kultúrája, érdekartikulációja, szociális helyzete, a kutatás és a fejlesztés lehetőségei, beás kontextusban a társadalomtörténet; művelődés- és mentalitástörténet; politikai eszmék története; történelem értelmezések, történeti helyzetmagyarázatok Európában; a közép-európai rendszerváltás politikai, társadalmi, gazdasági folyamatai);

cigány kisebbségi népismeret szakirány:

az európai és hazai nemzeti és etnikai kisebbségekkel kapcsolatos ismeretek, a hazai cigányság története, kultúrája, érdekartikulációja, szociális helyzete, a kutatás és a fejlesztés lehetőségei, a cigány kisebbségi népismeret legfontosabb területei, a roma és a beás kisebbségi népismeret tananyag korpusza, a roma és a beás kisebbségi népismeret tankönyvei és tanítási, tanulási segédanyagai, tanítás/tanulási modelljei, a roma és a beás

- kisebbségi népismeret törvényi környezete és szabályozása, a cigány kisebbségi népismeret teoretikus háttere, kritikái olvasata, lehetséges narratívái, felsőfokú nyelvvizsga szintű nyelvi ismertetek a választott cigány nyelvből;
- b) a szakhoz kötődő további szabadon választható ismeretek: (12–20 kredit)
- a szakhoz kötődő területeken további szakmai ismeretek történeti, kulturális antropológiai, néprajzi, irodalmi, képzőművészeti, média vagy más speciális kérdéskörökben;
- c) diplomamunka: 20 kredit.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges a szakirány nyelvétől eltérő nyelvből, továbbá államilag elismert felsőfokú (C1) komplex típusú nyelvvizsga beás vagy romani nyelvből.

10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján a hallgatónak elismerhető legyen legalább 50 kredit a romológia alapképzési szak nyelvtudományi, irodalomtudományi és kultúratudományi ismeretköréből, továbbá beás vagy romani nyelvből államilag elismert, középfokú (B2) komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél.

A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 20 kredittel rendelkezzen a hallgató, a hiányzó legfeljebb 30 kreditet a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

66. KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG TANULMÁNYOK MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: kulturális örökség tanulmányok
2. A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles kulturális örökség tanulmányok szakembere
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Specialist of Cultural Heritage Studies
3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával elsősorban figyelembe vehető alapképzési szakok: a társadalomtudományi képzési terület alapképzési szakjai, a szabad bölcsész és a történelem alapképzési szakok, valamint a magyar alapképzési szak hungarológia és összehasonlító irodalomtudomány szakirányai.
- 4.2. A bemenethez a 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok az építészmérnöki és az építőművészet alapképzési szakok, továbbá az építészmérnöki, az ingatlanfejlesztő építészmérnöki, a szerkezettervező építészmérnöki, az urbanista építészmérnöki, és az építőművész mesterképzési szakok, a jogi és igazgatási, és a gazdaságtudományok képzési terület mesterképzési szakjai valamint az építész és az építőművész osztatlan, egységes mesterképzési szakok.
- 4.3. A 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe azok az alap vagy mesterfokozatot adó alapképzési szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
- 6.1. Az alapoó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 12–16 kredit;
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 32–40 kredit;

- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 30–50 kredit;
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit;
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
- 6.6. Az elméleti órák és a gyakorlati ismeretek aránya: 60% elmélet és 40% gyakorlat.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakembereket képzése, akik megszerzett művelődéstörténeti és művelődéstudományi ismereteik birtokában képesek a kulturális örökség gazdasági, mentális, környezeti és információs rendszerének történeti értelmezésére. Ismerik a kulturális örökség védelmére, értékeinek megmutatására és menedzselésére vonatkozó munkafolyamatokat. A végzettség alkalmasság tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
- a) A mesterképzési szakon végzettség ismerik:
- a társadalomtudományok és bölcsészettudományok (régészet, muzeológia, művelődéstörténet) megfelelő ismeretanyagát,
 - az építészet és építészettörténet megfelelő ismeretanyagát,
 - a kulturális örökségről való gondolkodás történetét,
 - a kulturális antropológia, az európai civilizációtörténet, a szemiotika, a vallástörténet kulturális örökséghez kapcsolódó vonatkozásait,
 - a kulturális örökség elméletét,
 - a kulturális örökség kezelésének jogi hátterét és pénzügyi vonatkozásait,
 - a kulturális örökség védelmének technikáit, nemzetközi gyakorlatát,
 - a kulturális örökség védelmének hazai szervezetrendszerét;
- b) a mesterképzési szakon végzettség alkalmasság:
- a könyvtárak különgyűjteményeiben, a levéltárakban és a múzeumokban, a kulturális menedzsment és az örökségvédelem intézményeiben a stratégiai és a gyakorlati feladatok elvégzésére,
 - a kulturális örökség védelmére vonatkozó elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
 - a kulturális örökség reflexív bemutatására,
 - a kulturális örökség menedzselését végző intézmények korszerű irányítására,
 - a kulturális értékek közvetítésére a társadalom különböző rétegei felé,
 - a magyar és az egyetemes kulturális örökség közötti átjárás, megfeleltetés megszervezésére,
 - a kulturális örökség témájában kutatói munka végzésére,
 - szakmailag magas szinten önállóan megtervezni és végrehajtani feladatokat,
 - szakmai önképzésre legalább egy idegen nyelven is,
 - rendszerszerűen és kreatívan új és összetett témakörökkel foglalkozni, a rendelkezésre álló adatok hiányosságai ellenére is a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni, döntést hozni, és az ebből adódó következtetéseket szakmai és nem szakmai közönség számára közérthetően bemutatni,
 - a megoldandó problémák megértése és megoldása terén önálló tevékenységre és eredeti ötletek felvetésére,
 - szakmailag magas szinten önállóan megtervezni és végrehajtani feladatokat,
 - saját tudásukat magasabb szintre emelni, képzési területük belső törvényszerűségeinek megértését elmélyíteni és önműveléssel, önfejlesztéssel folyamatosan új képességeket kialakítani;
- c) szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- korrekt, szakszerű és érthető kifejezőkészség szóban és írásban,
 - a problémamegfogalmazás és önálló ítéletalkotás képessége,
 - együttműködési készség,
 - kezdeményezőkézség és személyes felelősség felvállalása,
 - döntéshozatali képesség összetett és előre kiszámíthatatlan helyzetekben,
 - a szakmai továbbképzéshez szükséges önálló tanulási képességek,
 - kritikai attitűd,
 - motiváció,
 - elkötelezettség és minőség tudat,
 - fogalmi gondolkodás,
 - az absztrakció képessége.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:* (12–16 kredit)
a kulturális örökség kutatásának háttértudományai: kulturális antropológia, filológia, néprajz, régészet; államigazgatási alapismeretek; esztétika és művészettörténet; kulturális intézményrendszerek.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* (32–40 kredit)
művelődés-, gondolkodás- és tudománytörténet; a kulturális örökség reprodukálása; az átörökítés technikái (kodikológia, bibliológia, fotográfia, film, digitális technika, restaurálás); a média- és a társadalmi kommunikáció története; a kulturális örökség fogalma történeti értelemben; a kulturális örökség jogi szabályozása; összehasonlító művelődéstörténet; a kulturális örökség bemutatása.
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* (50–70 kredit)
differentiált szakmai ismeretek: 30–50 kredit
– választható programok: kulturális örökség elmélete; kulturális örökség menedzsment;
– a választott programokhoz kapcsolódó ismeretek:
világörökség, nemzeti örökség, helyi örökség – örökségi rétegek; integrált örökségvédelem (történeti fejlődés, intézményi rendszer); a kulturális örökség dokumentációs és regisztrációs módszerei (régészeti, írott emlék, szellemi örökség, épített örökség stb.); a kulturális örökség rekonstrukciója (elméleti és gyakorlati megközelítések); régészeti örökség, írott örökség, épített örökség, szellemi örökség (választandó képzési modulok formájában); kulturális örökség védelme (természetvédelem); kutatómódszertan (szakspecifikus kutatási módszertan – régészeti, történeti, levéltári, művészettörténeti, könyvtártudományi kutatási módszerek); múzeum-etika; a tárgy interpretációjának folyamata a megelőző konzerválástól a bemutatásig; gyűjtemény-menedzsment; múzeum és gyűjteményi intézmény irányítási ismeretek; épület-rehabilitáció kulturális célból, a kiállítás elmélete és gyakorlata; kommunikációs és média-ismeretek;
– további választható ismeretek az adatbáziskezelés/térinformatika; intézményi ismeretek/terepgyakorlat; emberi erőforrás-kezelés; szaknyelvi tanulmányok (10–12 kredit);
diplomamunka: 20 kredit.
9. A képzéshez kapcsolt szakmai gyakorlat követelményei:
A szakmai gyakorlat kulturális örökséggel foglalkozó intézményben (köz-, illetve magángyűjtemény, múzeum, szakhivatal stb.) végzett gyakorlat, melynek időtartama 120 óra.
10. Idegennyelv-ismeret követelményei:
A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges az alapképzés megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga nyelvétől eltérő bármely olyan természetes idegen nyelvből, melyen a szakmának tudományos szakirodalma van.
11. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
A mesterképzésbe való felvétel feltétele az alapképzés megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga nyelvétől eltérő idegen nyelv alapkör ismerete, továbbá
a 4.2 pontban felsorolt szakokon szerzett szakképzettség esetén a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján a hallgatónak elismerhető legyen legalább 30 kredit a korábbi tanulmányai szerint művelődéstörténeti (kulturális antropológiai, néprajzi, régészeti, filológiai, esztétikai, művészettörténeti, történelmi, kultúratudományi) ismeretkörökből,
a 4.3 pontban felsorolt szakokon szerzett szakképzettség esetén a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján a hallgatónak elismerhető legyen legalább 40 kredit a korábbi tanulmányai szerint művelődéstörténeti (kulturális antropológiai, néprajzi, régészeti, filológiai, esztétikai, művészettörténeti, történelmi, kultúratudományi) ismeretkörökből.
A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 30 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

67. TERMINOLÓGIA MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: terminológia
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség: okleveles terminológus
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: MA in Terminology
3. Képzési terület: bölcsészettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - 4.1. Teljes kreditérték beszámításával elsősorban figyelembe vehető alapképzési szakok a magyar, az anglisztika, a germanisztika, a romanisztika és a szlavisztika alapképzési szakok.
 - 4.2. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
 - 6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 27–36 kredit
 - 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 26–46 kredit
 - 6.3. A differenciált szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 24–42 kredit
 - 6.4. Szabadon választható tantárgyakhoz rendelt kreditek száma: legalább 6 kredit
 - 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit
 - 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 40%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik rendelkeznek azokkal a terminológiai, módszertani, magyar nyelvi, idegennyelvi és egy tág témakörben szaktárgyi ismeretekkel, valamint kompetenciákkal, amelyekkel képesek a terminológia elveinek megfelelően terminológiai dokumentációs munkák végzésére, a terminológia területén használt eszközök és módszerek alkalmazására. Megfelelő felkészültséggel rendelkeznek a tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.

 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a terminológia elméletét,
 - a terminológiai munkamódszereket alkalmazói szinten (normatív és deskriptív terminológia),
 - a terminusalkotás és -képzés és a terminológiai rendezés szabályait,
 - a terminológia-menedzsmenthez és a különféle felhasználások érintkezési pontjaihoz szükséges elektronikus eszközöket és programokat,
 - a terminológiai szabványosítás és a terminológiai harmonizáció elméletét és gyakorlatát,
 - az infokommunikációs technológiákat (IKT) és a dokumentációt alkalmazói szinten,
 - a magyar nyelv szabályait,
 - a terminológia alkalmazását szolgáló kommunikációs (különösen szakmai nyelvhasználati, verbális és nemverbális) ismereteket,
 - legalább egy idegen nyelvet és annak egy doménjének terminológiai rendszerét,
 - a tudományos kutatás elméleti alapjait és módszertanát,
 - a terminológiai kutatás módszereit.
 - b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - a terminológia elveinek megfelelően egy adott tárgykör terminológiai rendezésére és fejlesztésére, a fogalmi kapcsolatok felismerésére és leírására,

- a terminológiai munkák végzése során használt eszközök és módszerek alkalmazására, különösen a számítógéppel támogatott terminológia-menedzsment eszközök használatára,
 - definíciók megalkotására, megújítására vagy harmonizálására,
 - adott tárgykörök metaadatainak leírására,
 - grammatikai információk és források beazonosítására,
 - terminológiai adatbázisok használatára,
 - új adatok bevitelére terminológiai adatbázisokba, terminológiai adatok exportálására más adatbázisokba, pl. egynyelvű vagy többnyelvű szótárakba,
 - a hazai és a nemzetközi terminológiai rendszerek kapcsolatrendszerében zajló információtranszfer folyamatokban való közreműködésre,
 - a terminológia témakörére vonatkozó ismeretek magas szintű továbbadására,
 - terminológiai kutatást végezni új terminusok beazonosítására, meghatározására és megnevezésére.
- c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- biztos és kellőképpen rugalmas fogalmi keretek birtoklása, amely lehetővé teszi a meglevő tudás folyamatos korszerűsítését és bővítését,
 - kreativitás,
 - hatékony problémamegoldó készség a terminológiai munkában,
 - fejlett kritikai érzék, amely lehetővé teszi a terminológiai gyakorlatban felmerülő problémák és hiányosságok feltárását,
 - megfelelő vita- és kommunikációs készségek,
 - egészséges önbizalom és dinamizmus a munkakör feladatainak elvállalásához,
 - kezdeményező készség új feladatok és az ezekhez szükséges hatáskör kijelöléséhez,
 - döntési képesség konfliktushelyzetekben,
 - felelősségvállalás a kitűzött célok elérése érdekében,
 - képesség és kellő motiváció az állandóan változó társadalmi igények felismerésére, reflexiójára, a folyamatos önképzésre, az egész életen át tartó tanulásra,
 - megfelelő önismeret,
 - kritikai attitűd,
 - minőség tudat és sikerorientáltság,
 - stratégiai látásmód.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
27–36 kredit

elméleti alapozás: ismeretelméleti alapok és logika, nyelvészeti alapok, a kommunikáció-elmélet alapjai, nemverbális kommunikáció és szemiotika (12–16 kredit),
továbbá

- nem bölcsészek számára: bevezetés a nyelvtudományba, bevezetés a filozófiába, általános nyelvészet, helyesírás, jelentéstan (15–20 kredit);
- bölcsészek számára: matematika, természettudományi alapok, közgazdasági alapok, vállalatgazdaságtan, pénzügyi és számviteli alapismeretek (15–20 kredit).

8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 26–46 kredit

nyelvtudományi ismeretek: helyesírás, szemantika, pragmatika, névtan, szóalaktan, szóképzés, terminusalkotás, terminológia alapjai: terminológia-történet, terminológia-elmélet, lexikográfia, nyelvpolitika, nyelvtervezés, terminológia-menedzsment és terminográfia: korpusznyelvészet, terminológia-menedzsment, terminográfia, infokommunikációs technológiák és dokumentáció, minőségbiztosítás és szabványosítás.

8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 44–62 kredit

differenciált szakmai ismeretek: 24–42 kredit

- a) adatbázis-kezelés: lexikográfiai és terminológiai típusú művek kezelése és készítése, a fogalomalapú információ-kezelés módszerei, számítógépes nyelvészet és számítógépes ontológia, szövegek terminológiai elemzése, a terminológia fordítási vonatkozásai, szabványosítás, igazgatási ismeretek, gazdasági ismeretek;

b) a szakhoz kötődő további ismeretek: a tudományos kutatás és közlés, a terminológia oktatás-módszertani vonatkozásai, projektmenedzsment, szaktudományos kompetenciák fejlesztése, a terminusalkotás és a terminológiai rendezés speciális kérdései, új irányzatok a terminológiában;
diplomamunka: 20 kredit.

9. Idegennyelv-ismeret követelményei:

A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 15 kredit, az alábbi két ismeretkör valamelyikéből:

- bölcsész képzési terület alapozó stúdiumai közül: bevezetés a nyelvtudományba, bevezetés a filozófiába, általános nyelvészet, helyesírás, jelentésstan;
- szakmai ismeretek alapozó stúdiumai közül: matematikai analízis, kísérleti fizika, atom- és molekulafizika, általános kémia, bevezetés a közgazdaságtanba, vállalatgazdaságtan, pénzügyi és számviteli alapismeretek.

Egy idegen nyelvből államilag elismert, általános, komplex középfokú (B2 szintű) nyelvvizsga szükséges.

A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

68. VIZUÁLIS KULTÚRATUDOMÁNY MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: vizuális kultúratudomány

2. A mesterképzési szakon szerezhető képzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
- szakképzettség: okleveles vizuális kultúra szakember
- a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Visual Culture Expert

3. Képzési terület: bölcsészettudomány

4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:

4.1. Teljes kreditérték beszámításával elsősorban figyelembe vehető alapképzési szakok: a bölcsészettudományi képzési terület szabad bölcsészet alapképzési szak esztétika, filozófia, filmelmélet és filmtörténet, kommunikáció és médiatudomány szakirányai, valamint a társadalomtudományi képzési terület kommunikáció és médiatudomány alapképzési szakjai.

4.2. A bemenethez a 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok a bölcsészettudományi, a társadalomtudományi, a művészeti, valamint a művészetközvetítés képzési terület alapképzési szakjai.

4.3. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe azok az alap- vagy mesterfokozatot adó alapképzési szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.

5. A képzési idő félévekben: 4 félév

6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit

6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 15–20 kredit;

6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 25–30 kredit;

6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 45–55 kredit;

6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 6 kredit;

- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit;
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 45%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik felismerik a vizualitás kulturális és mediális konstruáltságát, történelmi és társadalmi, kontextuális meghatározottságait, valamint a vizuális tapasztalatok jelentőségét az adott társadalomban uralkodó vagy marginalizált identitásmodellek létrehozásában. Ismerik a vizualitás történeti modelljeit és a hozzájuk kapcsolódó interpretációs eljárások hagyományait. Az elsajátított megfelelő kritikai fogalomkészlet és eszköztár segítségével értő befogadóivá és közvetítőivé válnak a kortárs és történeti vizuális jelenségeknek. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
- a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
- a vizuális kultúra interdiszciplináris meghatározottságát, kutatási módszertanát,
 - azt a kritikai fogalomkészletet és eszköztárat, melynek segítségével képesek feltárni a vizualitás történeti, kulturális, társadalmi, mediális megalkotottságát,
 - a magas- és tömegkultúra termékeinek leírási és értelmezési módjait,
 - a kortárs kulturális jelenségeket, irányzatokat,
 - a képhasználat és képrögzítő technikák történetét és gyakorlatát,
 - a nézőség (spectatorship) és az intézményi keretek diszkurzív szabályozó funkcióit,
 - a képiséghez kapcsolódó fő diszciplínák előfeltevéseit, módszertanát, elemzési eljárásait,
 - az emberi kommunikáció verbális és vizuális aspektusa közti különbségeket;
- b) a mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
- a vizuális jelenségek, társadalmi gyakorlatok és alkotások kritikai elemzésére, történeti és társadalmi kontextusban történő magyarázatára és megítélésére,
 - a kortárs és történeti képhasználati módzatokra vonatkozó elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
 - a vizuális tapasztalatok sokoldalú bemutatására,
 - a kulturális önképviselő intézményes kereteiben zajló feladatok tervezésére és végrehajtására,
 - a kulturális értékek közvetítésére a társadalom különböző rétegei felé,
 - a kultúra önreprezentációs technikáinak kialakításában, promóciójában, alkalmazásában való kritikai részvételre,
 - a vizualitás történeti, elméleti és intézményes hátterére vonatkozó kutatói munka végzésére,
 - szakmai önképzésre legalább egy idegen nyelven is;
- c) szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
- korrekt, szakszerű és érthető kifejezőkészség szóban, írásban és képi nyelven,
 - képesség a vizuális jelek komplex leírására,
 - képesség a képi és vizuális jelek szubjektum- és társadalomformáló hatásának felismerésére, annak különböző módú felhasználására,
 - a problémamegfogalmazás és önálló ítéletalkotás képessége,
 - együttműködési készség,
 - kezdeményező-készség és személyes felelősség felvállalása,
 - a szakmai továbbképzéshez szükséges önálló tanulási képességek,
 - kritikai attitűd,
 - motiváció,
 - elkötelezettség és minőség tudat,
 - fogalmi gondolkodás,
 - az absztrakció képessége.
8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:*
15–20 kredit
a vizuális kultúra alapjai, esztétikai ismeretek, szemiotika, a kultúra multimedialitása, kultúratudományok.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 25–30 kredit
a képiség elméletei, médium- és művészetelméletek, irodalomelmélet, művészettörténet, környezetkultúra, kultúrtörténet, vizuális kommunikáció, vizuális emlékezet, vizuális narráció, a kultúra intézményei.

- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei: 65–75 kredit*
differentiált szakmai ismeretek: 45–55 kredit
- kötelező ismeretek: filmelmélet, médiaelmélet, digitális média, fotográfia, adaptációk, filmelemzés, színházelmélet, színház- és drámatörténet, műfaji filmek, muzeológia, építészet, a design története, kritikairás (35–40 kredit);
 - választható ismeretek: a társadalmi nemek tudománya, testelméletek, pszichoanalitikus elméletek, kultúratudomány, médiatudomány, szemiotika, filmtörténet, populáris kultúra, iparművészet (10–15 kredit)
- diplomamunka: 20 kredit.*
9. Idegennyelv-ismeret követelményei:
 A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, felsőfokú (C1), komplex típusú nyelvvizsga, illetve azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges, vagy egy további államilag elismert, középfokú (B2) komplex típusú nyelvvizsga, illetve azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges az alapképzés megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga nyelvtől eltérő nyelvből.
10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
 A kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján a hallgatónak elismerhető legyen legalább 50 kredit a korábbi tanulmányai szerint művészettörténet, filmelmélet, színházelmélet, kommunikáció- és médiatudomány, kultúratudomány ismeretkörökből.
 A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a fenti ismeretkörből legalább 20 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

12. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[3. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló

15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

18. BIOFIZIKUS MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: biofizikus
2. A mesterképzési szakon szerorzhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
- végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles biofizikus
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: MSc in Biophysics
3. Képzési terület: természettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe: a fizika és a biológia alapképzési szakok.
- 4.2. A bemenethez a 11. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: a természettudomány képzési területéről a matematika, a kémia, a környezettan, a földtudomány alapképzési szakok; a műszaki képzési területéről a biomérnök, a vegyészmérnök, a környezetmérnök alapképzési szakok.
- 4.3. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév.

6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit.
- 6.1. Az alapoó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 30–40 kredit.
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 30–40 kredit.
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 10–24 kredit.
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 6 kredit.
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 30 kredit.
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 30%.

7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
 A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megfelelő biofizikai, illetve az ehhez szükséges biológiai és fizikai ismereteik birtokában; képesek ezeket alkotó módon használni a biológia és fizika határterületein végzett oktató, kutató és fejlesztő munkákban. A biofizikához és rokon területeihez kapcsolódó tudományos problémákat a nem szakemberek számára érthetően fogalmazzák meg és a társadalom nyilvánossága előtt képviselik. Felkészültek tanulmányaik doktori képzésben történő folytatására.
 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a modern biofizika főbb témaköreinek átfogó elméleti és gyakorlati ismeretanyagát,
 - a biofizika alkalmazott elméleti, kísérleti, illetve számítógépes módszereit,
 - a fizikának és a biológiának a biofizikát érintő területeit,
 - a tudományos kutatás, önképzés és kommunikáció alapvető módszereit.
 - b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - az élő szervezetek felépítésében és működésében megnyilvánuló fizikai törvényszerűségek felismerésére, e jelenségek tudományos igényű kísérleti tanulmányozására és elméleti értelmezésére,
 - az alap-, illetve alkalmazott kutatást végző kutatócsoportok munkájába történő bekapcsolódásra,
 - a biológiai, biotechnológiai, egészségügyi, élelmiszeripari, környezetvédelmi kutatások, eljárások és szolgáltatások modern vizsgálati berendezéseinek üzemeltetésére és fejlesztésére,
 - a biofizikához és rokon területeihez kapcsolódó tudományos problémákat a nem szakemberek számára érthetően megfogalmazni és a társadalom nyilvánossága előtt képviselni,
 - rendszeres szakmai önképzéssel az új tudományos eredmények feldolgozására és alkotó módon történő alkalmazására,
 - a tanulmányaik során szerzett ismereteik és problémamegoldó készségük segítségével önálló és irányító munkaköröket betölteni a biofizika tudományos eredményeit vagy módszereit felhasználó egyéb területeken (szakigazgatás, környezetvédelem stb.).
 - c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:
 - kreativitás, rugalmasság,
 - probléma felismerő és megoldó készség,
 - intuíció és módszeresség,
 - tanulási készség és jó memória,
 - információ feldolgozási képesség,
 - környezettel szembeni érzékenység,
 - elkötelezettség és igény a minőségi munkára,
 - a szakmai továbbképzéshez szükséges pozitív hozzáállás,
 - kezdeményező, döntéshozatali képesség, személyes felelősségvállalás és annak gyakorlása,
 - alkalmasság az együttműködésre, a csoportmunkában való részvételre, kellő gyakorlat után vezetői feladatok ellátására.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapoó ismeretkörök: 30–40 kredit
 - a) előképzettségtől függően
 - biológia vagy fizika alapoó modul: biológiai és biokémiai alapismeretek (molekuláris biológia, genetika, sejtbiológia, élettan, ökológia, szerves kémia, biokémia stb.) 26–36 kredit vagy

- fizikai és matematikai alapismeretek (algebra, analízis, mechanika, optika, elektromosságtan, statisztikus fizika, atomfizika stb.);
- b) további nem természettudományi ismeretek (pl. gazdasági, menedzsment, EU ismeretek) legfeljebb 4 kredit.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 30–40 kredit
 biofizikai ismeretek: általános biofizika (legalább 4 kredit), molekuláris biofizika (legalább 2 kredit) szupramolekuláris biofizika (legalább 2 kredit) bioinformatika (legalább 2 kredit) biofizikai vizsgálati módszerek (legalább 4 kredit) biofizikai laboratórium (legalább 5 kredit).
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 40–54 kredit
differenciált szakmai ismeretek: 10–24 kredit
 A biofizikai egyes területeinek speciális ismeretei (beleértve a biológiának és fizikának a biofizika szempontjából releváns területeit is), valamint a gyakorlati készségek megszerzése, illetve a tudományos képzés megalapozását segítő ismeretek;
diplomamunka: 30 kredit.
- 9. Idegennyelv-ismeret követelményei:
 A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges angol nyelvből.
- 10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
 A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 60 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökben:
 - szakmai ismeretek (legalább 40 kredit): biológia és kémia (amelyből legalább 25 kredit biológia) vagy fizika és matematika (amelyből legalább 25 kredit fizika);
 - további természettudományos ismeretek.
 A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt szakmai ismeretkörökben legalább 40 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

19. IMMUNOLÓGIA MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: immunológia
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
 - szakképzettség: okleveles immunológus
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Immunologist
3. Képzési terület: természettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehetők figyelembe a biológia és az orvosi laboratóriumi és képkalkotó diagnosztikai analitikus alapképzési szakok.
- 4.2. A bemenethez a 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok a biomérnöki, a környezettan és a kémia alapképzési szakok.
- 4.3. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév.

6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit.
- 6.1. Az alapoó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 20–40 kredit.
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 40–60 kredit.
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 10–20 kredit.
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 6 kredit.
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit.
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint 25–30%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan immunológus szakemberek képzése, akik megszerzett természettudományos és informatikai ismereteik birtokában képesek arra, hogy felismerjék és kritikusan elemezzék a biológiai rendszerek működésének alapvető összefüggéseit. Ismerik a sejt- és a molekuláris biológia és kiemelten az immunológia sajátos kutatási módszertanát, továbbá azokat a lehetőségeket, melyek révén tudásuk továbbfejleszthető. Birtokában vannak mindazon gyakorlati, laboratóriumi és tudományinformatikai alapismereteknek, melyek az immunológia bármely szakterületén képessé teszi őket önálló kutatási-fejlesztési feladatok tervezésére, kivitelezésére és kritikus értékelésére. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a biológia, ezen belül a sejt- és molekuláris biológia, biokémia, valamint kiemelten az elméleti és klinikai immunológia alapvető területeit,
 - az immunológiai kutatások alapvető módszereit,
 - a különböző módszerek értékeléséhez szükséges informatikai módszereket,
 - az in vitro és az in vivo kísérletek, valamint a klinikai kutatások végrehajtásának és értékelésének etikai vonzatait,
 - eredményeik közlésének lehetőségeit, az igényes szakmai diszkusszió legfontosabb fórumait,
 - az új szakmai információkhoz való gyors hozzájutás lehetőségeit,
 - a folyamatos önképzés lehetőségeit és módszereit,
 - az angol nyelvet olyan szinten, hogy szakmai kérdésekről nemzetközi fórumokon is előadást tartanak és érdemben tudnak vitatkozni.
 - b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - az immunológia legfontosabb összefüggéseinek elemzésére, az alapelvek gyakorlati alkalmazására, hipotézisalkotásra és a kísérleti eredmények kritikus elemzésére,
 - egy választott részterület szakirodalmának önálló követésére,
 - a különböző tudományterületekről származó kutatási módszerek kiválasztására és alkalmazására,
 - laboratóriumi műveletek elvégzésére, kísérletek tervezésére, kivitelezésére és értékelésére, továbbá az eredmények publikálására és/vagy hasznosítására,
 - kutatási projektek tervezésére és szervezésére, menedzselésére, kutatási pályázatok előkészítésére.
 - c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges adottságok és készségek:
 - magas szintű kritikai és alkotó gondolkodás,
 - a nemzetközi elvárásoknak megfelelő kutatási képesség,
 - elemző képesség, amely az (elsősorban angol nyelvű) irodalom feldolgozásán és értékelésén alapul,
 - a tárgyi tudáson alapuló gyors tájékozódási képesség a tudomány folyamataiban, az újonnan felmerülő kérdésekkel kapcsolatban,
 - a verbális és írásbeli kommunikáció képessége (angol nyelven is) a tudományos témában jártas és kevésbé jártas emberekkel,
 - kreativitás, problémamegoldó és önálló döntéshozó képesség,
 - a felvetett tudományos problémák és a kutatásban alkalmazott módszerek rugalmas megközelítésének és a kapott eredmények kritikus értékelésének képessége,
 - akadémiai kutatási – elméleti, logikai, értelmezési – készségek,
 - gyakorlati – laboratóriumi, érveléstechnikai, írástechnikai – készségek.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *A mesterfokozathoz szükséges alapo­zó ismeretkörök:* 20–40 kredit
biomatematika / bioinformatika, biofizika / biológiai mérési módszerek, biológiai kémia, sejt- és molekuláris biológia, fejlődés és molekuláris genetika, mikrobiológia, szabályozásbiológia – fiziológia, rendszerbiológia.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 40–60 kredit
az antigénfelismerés molekuláris alapjai, receptorok és jelátvitel az immunsejtekben, a sejtmembránok tulajdonságai, az immunológiai szinapszis, a természetes immunrendszer, az immunrendszer evolúciója, az adaptív immunrendszer sejtjei és működése, klinikai immunológia, laboratórium menedzsment és minőségbiztosítás, állatmodellek, immun-biotechnológia, immunológiai alap-, ké­palkotó és sejtanalitikai módszerek, klinikai immunológiai módszerek.
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 30–50 kredit
differentiált szakmai ismeretek: 10–20 kredit
a doktori képzést, valamint a gyakorlati készségek és kompetenciák kialakítását, illetve szervezését segítő speciális szakmai ismeretek, melyek felkészítenek a kísérletes feladatok önálló tervezésére, kivitelezésére, értékelésére és az eredmények interpretálására;
diplomamunka: 20 kredit.
9. Idegennyelv-ismeret követelményei:
A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges angol nyelvből.
10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
A hallgatónak, a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 60 kredit
– természettudományos (matematika, fizika, kémia, informatika),
– biológiai szakmai (biokémia, molekuláris biológia, sejtbiológia, genetika, mikrobiológia, állatszervezetan, állatélettan, immunológia)
ismeretkörökből.
A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a hallgatónak elismerhető legyen legalább 40 kredit az alábbiak szerint: természettudományos alapismeretekből legalább 20 kredit, amiből a kémia legalább 10 kredit; és biológiai szakmai alapismeretekből legalább 20 kredit. A további hiányzó, legfeljebb 20 kreditet (amiből legalább 2 kredit immunológiai ismeret) a mesterképzéssel párhuzamosan a képzés első két félévében kell megszerezni.

20. HUMÁNBOLÓGIA-ANTROPOLÓGIA MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A szak megnevezése: humánbiológus-antropológus
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
– végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MSc)
– szakképzettség: okleveles humánbiológus-antropológus
– a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: human biologist-anthropologist
3. Képzési terület: természettudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
- 4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe a biológia alapképzési szak.
- 4.2. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok a környezetan, a pszichológia, és a történelem alapképzési szak régészet szakiránya.
- 4.3. A 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe: azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
5. Képzési idő: 4 félév

6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120
- 6.1. Az alapo­zó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 34–40 kredit.
- 6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 22–26 kredit.
- 6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 32–40 kredit.
- 6.4. A szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 6 kredit.
- 6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 20 kredit.
- 6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 25%.
7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:
A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megszerzett biológiai ismereteik birtokában képesek más kapcsolódó társtudományok humánbiológiai vonatkozású feladatait is megérteni és megoldani. Differenciált szakmai ismereteik alapján képesek humánbiológiával kapcsolatos gyakorlati és kutatási feladatok elvégzésére. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására.
 - a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:
 - a biológia elméleti alapjait, a biológia sejtani, genetikai, élettani, evolúcióbíológiai és ökológiai tudományterületeinek alapismereteit,
 - a humánbiológia részterületeit,
 - a tudományág diszciplínái közötti összefüggéseket,
 - a humánbiológiai kutatások etikai követelményeit,
 - a humánbiológiai kutatások alapvető módszereit,
 - az általános vizsgálati technikákat,
 - a tudományos kommunikáció módszertanát,
 - a vizsgálóeszközök, műszerek használatát,
 - a vizsgálati adatmátrixok számítógépes feldolgozási módszereit,
 - az önképzés lehetőségeit és módszereit.
 - b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:
 - az elsajátított elméleti ismereteik és a megszerzett technikai gyakorlat birtokában humánbiológia-antropológiai, illetve a kapcsolódó tudományterületeken humánbiológiai feladatok ellátására,
 - az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazására,
 - hipotézisalkotásra és a kísérleti eredmények kritikus elemzésére,
 - laboratóriumi és terepi vizsgálatok megszervezésére és vezetésére,
 - új humánbiológiai laboratóriumok működésének megszervezésére,
 - az általános laboratóriumi technikák, műszerek használatára, számítógépes adatfeldolgozásra,
 - az idegen nyelvű szakirodalom önálló feldolgozásával elméleti és gyakorlati ismereteik folyamatos bővítésére,
 - a kutatási eredmények magyar és idegen nyelven történő bemutatására és átadására,
 - pályázati munkában való részvételre.
 - c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges adottságok és készségek:
 - összefüggések elemzésének képessége,
 - kreativitás, rugalmasság,
 - probléma felismerő és megoldó készség,
 - intuíció és módszeresség,
 - tanulási készség és jó memória,
 - információ feldolgozási képesség,
 - környezettel szembeni érzékenység,
 - elkötelezettség és igény a minőségi munkára,
 - a szakmai továbbképzéshez szükséges pozitív hozzáállás,
 - kezdeményező, döntéshozatali képesség, személyes felelősségvállalás és annak gyakorlása,
 - jó együttműködési készség,
 - csoportmunkában való részvétel képessége,
 - önállóság,
 - vezetői attitűd.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:
- 8.1. *A mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök:* 34–40 kredit
természettudományi alapozó modul: biostatisztika, kutatástervezés és -kivitelezés módszertana: legalább 8 kredit;
biológiai alapozó modul: molekuláris sejtbiológia, genetika és populációgenetika, antropogenetika: legalább 10 kredit;
primatológia, őslénytan alapjai, emberszármazástan: evolúciós teóriák és a humán adaptáció: legalább 10 kredit;
az ember növekedése és érése, humán morfológia: legalább 6 kredit.
- 8.2. *A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei:* 22–26 kredit
alkalmazott humánbiológia, oszteometria és szomatometria legalább 8 kredit; humánökológia, humánetológia: legalább 6 kredit;
humán mikrobiológia, molekuláris genetika gyakorlat: legalább 6 kredit;
adatkezelési és modellezési módszerek a humánbiológiában: legalább 2 kredit.
- 8.3. *A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei:* 52–60 kredit
differentiált szakmai törzsanyag: 32–40 kredit
paleoantropológiai, orvos antropológiai, epidemiológiai-auxológiai ismeretek;
diplomamunka: 20 kredit.
9. Idegennyelv-ismeret követelményei:
A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges angol nyelvből.
10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:
A hallgatónak a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján legalább 40 kredittel kell rendelkeznie a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökből:
- sejtbiológia, biokémia, általános mikrobiológia, immunológia: 12 kredit;
 - állatszerkezettan, állatrendszertan, állatélettan: 20 kredit,
 - humánbiológia, etológia, biometria: 8 kredit.
- A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökből legalább 20 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint kell megszerezni.

13. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[4. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

EGÉSZSÉGÜGYI SZAKKÉPZÉS

Egészségügyi tanári szakképzettségek

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése:
okleveles egészségügyi tanár (ápolás és betegellátás)
okleveles egészségügyi tanár (egészségügyi gondozás és prevenció)
okleveles egészségügyi tanár (orvosi laboratóriumi és képalkotó diagnosztikai analitikus)
- angol nyelvű megjelölése:
teacher of health sciences and health care (nursing and patient care)
teacher of health sciences and health care (health care and prevention)
teacher of health sciences and health care (medical laboratory and diagnostic image analysis)

A képzés célja az orvos- és egészségtudományi képzési terület alapképzéseiben szerzett szakterületi ismereteik birtokában elméletileg megalapozott, módszertani ismeretekkel és képességekkel rendelkező tanárok képzése a közoktatás, iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli szakképzés, valamint a felnőttképzés egészségügyi

írányultságú nevelési és oktatási feladatai ellátására; az egészségügyi szakoktatás területén a pedagógiai kutatási, tervezési és fejlesztési feladatok ellátására.

A képzés felkészít a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

A 8.3. pontban foglalt szakterületi általános ismereteken túli, sajátos ismeretkörök:

Minden egészségügyi tanári szakképzettségen szükséges szakterületi ismeretkörök:

- az adott egészségtudományi alapképzési szakon elsajátított alapozó ismeretek bővítésének, elmélyítésének tágabb műveltségi tartalma, ismeretanyaga;
- az egészségügyi szakképzés alapozó tárgyainak, valamint a közoktatásban és felnőttoktatásban az egészségfejlesztésnek a szakmódszertana;
- egészségügyi jogi, közgazdasági, informatikai, szervezési és menedzsment ismeretek;
- az egészségügyi oktatás, képzés, szakképzés rendszere, kapcsolódása az egészségüggyel határos más oktatási területekhez, szintekhez, képzésekhez;
- az egészségügyi tanári munka hatékonysága, a tanár társadalmi és gazdasági kapcsolatrendszere, helye az iskolai és az iskolán kívüli nevelő, oktató közösségekben;
- az egészségfejlesztés mikro- és makrokörnyezeti feltételeinek, elméletének és gyakorlatának tudományos igényű alkalmazása;
- szociális készségek fejlesztése, megismertetése és tudatosítása, spontán és kreatív problémamegoldások módszertana;
- a hatékony kommunikáció módszereinek tudatos alkalmazása az egészségügyi ellátásban tipikus interperszonális helyzetek kezelésére;
- az egészségügyi oktatás, képzés gyakorlati szakmai tárgyainak magas színvonalú oktatását támogató egészségtudományi ismeretek elmélyítése.

Az adott egészségügyi tanári szakképzettség szerint szükséges szakterületi ismeretkörök:

- az egészségfejlesztés általános módszertana;
- az alapozó egészségügyi tárgyak szakmódszertana;
- az adott egészségügyi szakterületek tantárgycsoportjainak metodikai ismeretkörei és tanítási gyakorlata;
- a tanári szakképzettségnek megfelelő egészségügyi szakmák speciális szaktantárgyai tanításának metodikai, didaktikai ismeretköre;
- az adott alapképzési szak valamennyi szakirányában kiegészítő szakismeretek és ezek oktatásának szakmódszertana.

Sajátos kompetenciák:

- az egészségtudomány, illetve a neveléstudomány területén szerzett ismeretek összekapcsolásával és továbbfejlesztésével az egészséges életmódra nevelni;
- az általános nevelési, oktatási, egészségnevelési és mentálhigiénés feladatok ellátása, egészségnevelő módszerek alkalmazása során felismerni az egészségkárosító környezeti, valamint az életmódból fakadó (pl. kábítószer fogyasztó, alkoholfüggő) vagy a rossz szociális helyzetből származó negatív hatásokat;
- az egészségmegőrzés és -visszaállítás egyéni és társadalmi normáinak, gyakorlatának ismerete, prevenciók programok tervezése, kidolgozása, fejlesztése és alkalmazása a képzésben, szakképzésben és a közoktatásban;
- az életminőség javítása érdekében problémamegoldó, korszerű életmodelleket, a megváltozott egészségi állapotnak megfelelő életvitelt ajánlani, s erre oktatni, nevelni a pedagógia leghatékonyabb módszereivel, eszközeivel;
- kommunikációs igényesség a sajátos egészségügyi interperszonális kapcsolatokban, az erre való nevelés képessége, példamutatás, didaktikai felkészültség;
- az egészségügyi képzés speciális, regionális igényeknek megfelelő fejlesztése, helyi képzési koncepciók, tantervek, középtávú és távlati fejlesztési programok kidolgozása;
- a képzési hely (képző intézmény), valamint a gazdasági, munkaerő-piaci és társadalmi környezet közötti kapcsolat felismerése, fejlesztése;
- az egészségtudományi és a pedagógiai kutatás területén kutatási projektek kezdeményezése, tervek készítése, programok szervezése, nemzetközi eredmények, direktívák adaptálása, kutatásra alapozott fejlesztések indítása;
- intenzív, kettős érdeklődés az egészség- és neveléstudományi fejlődés iránt, céltudatos, tervszerű és állandó önfejlesztés.

MŰVÉSZETI SZAKKÉPZÉS ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS**Zenetanár-szakképzettségek**

A szakképzettség oklevélben szereplő,

– magyar nyelvű megjelölése:

okleveles zongoratanár,
okleveles orgonatanár,
okleveles csembalótanár,
okleveles harmonikatanár,
okleveles hárfatanár,
okleveles gitártanár,
okleveles lanttanár,
okleveles cimbalomtanár,
okleveles hegedűtanár,
okleveles mélyhegedűtanár,
okleveles gordonkatanár,
okleveles gordonatanár,
okleveles furulyatanár,
okleveles fuvolatanár,
okleveles oboatanár,
okleveles klarinéttanár,
okleveles szaxofontanár,
okleveles fagott-tanár,
okleveles kürt-tanár,
okleveles trombitatanár,
okleveles harsonatanár,
okleveles tubatanár,
okleveles ütőhangszertanár,
okleveles énektanár,
okleveles jazz-zongora-tanár,
okleveles jazzgitár-tanár,
okleveles jazzbasszusgitár-tanár,
okleveles jazzbőgő-tanár,
okleveles jazzszaxofon-tanár,
okleveles jazztrombita-tanár,
okleveles jazzharsona-tanár,
okleveles jazzdob-tanár,
okleveles jazzének-tanár,
okleveles zeneismeret-tanár,
okleveles zeneszerzéstanárr,

okleveles egyházzzenetanár (...) zárójelben megjelölve a szakirányt szakirányok: egyházzene-orgona, egyházzene-kórusvezetés,

okleveles népzzenetanár (...) zárójelben megjelölve a szakirányt

szakirányok: népi vonós: hegedű, brácsa, nagybőgő-cselló-ütőgardon; népi pengetős: citera-tambura-koboz-tekerő; népi fúvós: furulya-duda, klarinét-tárogató; népi cimbalom; népi ének.

– angol nyelvű megjelölése:

Piano Teacher,
Organ Teacher,
Harpsichord Teacher,
Accordion Teacher,
Harp Teacher,
Guitar Teacher,

Lute Teacher,
 Cimbalom (Dulcimer) Teacher,
 Violin Teacher,
 Viola Teacher,
 Cello Teacher,
 Double Bass Teacher,
 Recorder Teacher,
 Flute Teacher,
 Oboe Teacher,
 Clarinet Teacher,
 Saxophone Teacher,
 Bassoon Teacher,
 Horn Teacher,
 Trumpet Teacher,
 Trombone Teacher,
 Tuba Teacher,
 Percussion Teacher,
 Classical Singing Teacher,
 Jazz Piano Teacher,
 Jazz Guitar Teacher,
 Jazz Bass Guitar Teacher,
 Jazz Double Bass Teacher,
 Jazz Saxophone Teacher,
 Jazz Trumpet Teacher,
 Jazz Trombone Teacher,
 Jazz Drums Teacher,
 Jazz Singing Teacher,
 Teacher of General Music Studies,
 Teacher of Music Composition,
 Teacher of Jazz Composition,
 Teacher of Church Music (...)
 Orientations: Organ, Choral Conducting
 Teacher of Folk Music

Orientations: folk stringed instruments: violin, viola, double bass-cello-gardon [percussion cello]; folk plucked instruments: zither-tambura-koboz [historical Hungarian lute]-rotary lute [hurdy-gurdy]; folk wind instruments: furulya [folk flute]-bagpipe, clarinet-tarogato [Hungarian folk clarinet]; folk cimbalom; folk singing.

A képzés célja a zeneművészeti ágban, a felsőoktatásban alapfokozaton vagy más felsőfokú végzettség keretében szerzett szakképzettségre, illetőleg ismeretekre alapozva olyan tanárok felkészítése, akik az iskolarendszerű, egyéni és csoportos formában megvalósuló zeneművészeti oktatásban, továbbá a Nemzeti alaptanterv művészetek műveltségi területén és a nem iskolarendszerű oktatásban képesek tanári munkakör ellátására:

- hangszeres zenetanár (klasszikus, jazz, népi) szakképzettség esetén a szakképzettségnek megfelelő hangszer, valamint kamarazene;
- énektanár (klasszikus, jazz, népi) szakképzettség esetén a magánének, a kamaraének, a dalirodalom, a hangegészségtan, a beszédgyakorlat;
- egyházzenetanár (egyházzene-kórusvezetés, egyházzene-orgona) szakképzettség esetén az egyházzenei tárgyak;
- zeneszerzéstanárr és jazz-zeneszerzés-tanárr szakképzettség esetén a zeneszerzés, a zeneelmélet, a zenetörténet-zeneirodalom, az improvizáció;
- zeneismeret-tanárr szakképzettség esetén a zeneelmélet, a szolfézs, a népzene, a zenetörténet-zeneirodalom, az improvizáció

oktatása tekintetében. A képzés felkészít a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

A 8.3. pontban foglalt szakterületi általános ismereteken túli, sajátos ismeretkörök:

Szakterületi ismeretek:

- a) Az előadóművészet alapképzési szakra épülő tanárképzésben az alapképzésben elsajátított ismeretkörök elmélyítése, amely magába foglalja a választott szakképzettségnek megfelelően
- a hangszeres és elméleti ismereteket;
 - a szóló, kamarazenei, zenekari/énekkari repertoárismeretet, valamint az alapvető vezényléstechnikai ismereteket;
 - a zeneművészet és a társzművészetek kapcsolódásának, kölcsönhatásának lehetőségei az oktatás-nevelés területén.
- b) Az alkotóművészet és muzikológia alapképzési szakra épülő tanárképzésben az alapképzésben elsajátított ismeretkörök elmélyítése, amely magába foglalja a választott szakképzettségnek megfelelően
- az általános elméleti és zenetörténeti ismereteket;
 - zeneszerzési, ellenponttani, zeneelméleti ismereteket (hangszerelés, continuo-játék, műelemzés);
 - a zeneirodalom remekműveinek széles körű ismeretét;
 - a zeneművészet és a társzművészetek kapcsolódásának, kölcsönhatásának lehetőségei az oktatás-nevelés területén.

Szaktárgyi ismeretek:

- az alap- és a tanári mesterképzésben elsajátított szakterületi ismeretek pedagógiai alkalmazása;
- a művészeti oktatás és nevelés helye, szerepe, módszerei a korszerű kutatások fényében;
- a művészeti nevelés és a személyiségfejlesztés kapcsolata, valamint a zeneművészet oktatásban és nevelésben történő alkalmazási lehetőségei, módszerei;
- felkészülés a tehetséggondozásra, a professzionális zeneművészi pályára történő előkészítésre, valamint a kiemelkedő művészi tehetségek egyéni kibontakoztatásának, feladataira.

Sajátos kompetenciák:

- a tanult zenei ismeretek átadásának képessége;
- jó együttműködő és kommunikációs képesség;
- a nyilvános szereplés gyakorlata.

Színjátéktanár szakképzettség

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles színjátéktanár;
- angol nyelvű megjelölése: Teacher of Theater Education

A képzés célja olyan tanárok képzése, akik alapfokozatukra vagy más felsőfokú végzettség keretében szerzett szakképzettségükre és a szín- és drámajáték területén szerzett, legalább 110 kredit értékű ismereteikre alapozva képesek az alapfokú és középfokú oktatásban, az alapfokú művészetoktatásban, a szakképzésben és a felnőttképzésben a színművészeti nevelés és oktatás feladatainak ellátására, pedagógiai kutatásokra, továbbá a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

A 8.3. pontban foglalt szakterületi általános ismereteken túli, sajátos ismeretkörök:

Szakterületi ismeretek:

- bevezetés a színház művészetébe, egyetemes színház- és drámatörténet;
- dramaturgiai alapfogalmak, dramatizálás, szerkesztés;
- rendezői alapismeretek; rendezői stílusok, előadás-elemzés;
- hagyományismeret, ünnepi szertartások;
- a színház működése, színházi szakmák, színpadtechnikai alapok;
- produkciós gyakorlat;
- ének-zenei gyakorlatok, a zenei szerkesztés gyakorlata;
- vers- és prózamondás;
- beszédtechnikai alapismeretek, beszéd- és retorikai gyakorlatok;
- a színházművészet elméleti és történeti vetületeinek ismerete, a színház pedagógiájának kortárs értelmezése;

Szaktárgyi ismeretek:

- az alap- és a tanári mesterképzésben elsajátított szakterületi ismeretek pedagógiai alkalmazása;
- drámapedagógiai alapok, gyakorlat, játék, drámajáték, színjáték;
- tanítási dráma, drámaépítés, kreatív írás;
- színház a nevelésben;

- bemelegítő mozgásformák, mozgásimprovizációk különböző korosztályoknak;
- bábjátékos alapok, bábkészítés, bábmozgatás, bábdramaturgia, bábterápia;
- a kreativitás jelentőségének felismerése és fejlesztése, metodikája;
- a medialitás, a vizuális kommunikáció tanításának alapjai;
- a művészeti oktatás és nevelés helye, szerepe, módszerei a Nemzeti alaptanterv művészetek műveltségi terület nevelési- oktatási feladatainak, valamint a korszerű kutatások fényében;
- a művészeti nevelés és a személyiségfejlesztés kapcsolata, valamint a színházművészet oktatás-nevelésben történő alkalmazási lehetőségei, módszerei;
- felkészülés a tehetséggonndozás, a művészi pályára történő felkészítés, valamint a kiemelkedő művészi tehetségek egyéni kibontakoztatásának feladataira;
- a színházművészet és a társzművészetek kapcsolódásának, kölcsönhatásának lehetőségei az oktatás-nevelés területén.

Sajátos kompetenciák:

- a tanult ismeretek átadásának képessége;
- kreativitás, a művészetek és a színjáték iránti elkötelezettség;
- jó együttműködő és kommunikációs képesség.

Tánctanári szakképzettségek

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése:
okleveles tánctanár (klasszikus balett),
okleveles tánctanár (néptánc),
okleveles tánctanár (modern tánc),
okleveles tánctanár (kortárs tánc),
okleveles tánctanár (színházi tánc),
okleveles tánctanár (társastánc),
okleveles tánctanár (divattánc),
okleveles tánctanár (tánc történet és -elmélet),
- angol nyelvű megjelölése:
Dance Teacher (Classical Ballet),
Dance Teacher (Hungarian Folk Dances),
Dance Teacher (Modern Dance),
Dance Teacher (Contemporary Dance),
Dance Teacher (Theatre Dances),
Dance Teacher (Ballroom Dances),
Dance Teacher (Fashion Dances),
Dance Teacher (Dance History and Dance Theory).

A képzés célja olyan tanárok felkészítése, akik

- képesek az iskolarendszerű és a nem iskolarendszerű egyéni és csoportos oktatásban megvalósuló alapfokú táncművészeti oktatásban, táncművészeti szakképzésben, a tánc csoportok területén a tánc tanári feladatok ellátására;
- ismerik a Nemzeti alaptanterv szerinti művészetek műveltségi terület nevelési-oktatási feladatait;
- képesek táncórák, iskolai tánc csoportok vezetésére, felnőttképzésben tánc iskolai foglalkozások tartására;
- alkalmasak a pedagógiai és tánc-szakmai kutatások, tervezési és fejlesztési feladatok ellátására;
- képesek az oktatáshoz szükséges nyilvános előadások létrehozására.

A képzés felkészít a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

A 8.3. pontban foglalt szakterületi általános ismeretekeken túli, sajátos ismeretkörök:

Szakterületi ismeretek:

- az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő ismeretkörök általában a táncművészet, valamint a választott szakirány szerint;
- a táncművészet és az egészséges életmód kapcsolata, az egészséges életmódra történő nevelés;
- a táncművészet és a társdművészetek kapcsolódásának, kölcsönhatásának lehetőségei az oktatás-nevelés területén.

Szaktájszertani ismeretek:

- az alapképzésben és a tanári mesterképzésben elsajátított szakterületi ismeretek pedagógiai alkalmazása;
- a művészeti oktatás és nevelés helyének, szerepének, módszereinek ismerete a Nemzeti alaptanterv, valamint a korszerű kutatások fényében;
- a művészeti nevelés és a személyiségfejlesztés kapcsolata, valamint a táncművészet oktatás-nevelésben történő alkalmazási lehetőségei, módszerei, képesség a megszerzett ismeretek alkalmazására és alkotó módon történő továbbfejlesztésére;
- felkészülés a tehetséggondozásra, a professzionális táncművészi pályára történő előkészítésre, valamint a kiemelkedő művészi tehetségek egyéni kibontakoztatásának feladataira.

Sajátos kompetenciák:

- a tanult táncművészeti ismeretek átadásának képessége;
- jó együttműködő és kommunikációs képesség;
- kreativitás, a művészetek és a tánc iránti elkötelezettség;
- a nyilvános szereplés gyakorlata;
- a tánc kivitelezése során megnyilvánuló problémák felismerésének és javításának képessége;
- az iskolai és az iskolán kívüli táncművészeti és kulturális események megszervezésére és/vagy az azokban való cselekvő részvétel képessége.

14. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[4. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

ORVOS- ÉS EGÉSZSÉGTUDOMÁNY KÉPZÉSI TERÜLET

Egészségügyi tanár

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles egészségügyi tanár (...);
- angol nyelvű megjelölése: Teacher of Health Sciences (...),

zárójelben megjelölve a mesterfokozaton szerzett szakképzettséget.

A tanári szakképzettségek a mesterfokozatot adó nem tanári szak szakképzettségei szerint differenciálódnak.

A képzés célja elméletileg megalapozott, módszertani ismeretekkel rendelkező szaktanárok képzése. A szakterületi és a szaktájszertani ismereteket a mesterszakon nem tanári szakképzettséget adó képzésben szerzett, tanári szakképzettséghez tartozó szakterületi ismeretek foglalják magukba, amelyek a tanári szakképzettség tekintetében az alapképzésre épülő adott egészségügyi szakképzettség szakterületi ismereteivel azonos tudás megszerzését biztosítják.

A képzés felkészít a tanári szakképzettségnek megfelelő pedagógiai vagy a szakterületen a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

MŰVÉSZET KÉPZÉSI TERÜLET

Design- és vizuálistművészet-tanár

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles design- és vizuálistművészet-tanár;
- angol nyelvű megjelölése: Arts and Design Teacher.

A képzés célja a művészeti képzési terület iparművészeti, építőművészeti, film- és videoművészeti, valamint multimédia képzési ág mesterképzési szakjaira alapozva olyan művésztanárok képzése, akik a középfokú művészeti

szakképzésben, a középfokú design- és vizuális művészeti szakképzés számára megfogalmazott általános és a szakirányú képesítés speciális követelményeinek teljesítésére fel tudják készíteni a tanulókat, képesek a Nemzeti alaptanterv szerinti művészetek műveltségi terület nevelési- oktatási feladatainak, továbbá az alapfokú művészeti oktatás és a nem iskolarendszerű oktatás feladatainak ellátására. A képzés felkészíti a tanári szakképzettségnek megfelelő pedagógiai vagy a szakterületi tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

A 8.3. pontban foglalt szakterületi általános ismereteken túli, sajátos ismeretkörök:

Szakterületi ismeretek:

A szakterületi ismeretek a mesterszakon, nem tanári szakképzettséget adó képzésben szerzett, tanári szakképzettséghez tartozó szakterületi ismereteket foglalja magába, amelyeknek a tanári szakképzettség tekintetében része továbbá:

- design-történet, a formatervezés története, történeti és elméleti áttekintés;
- az emberi környezet, a design, a közlő, kifejező szándékú vizuális alkotások társadalmi, történelmi, szociális beágyazottsága;
- a vizuális alkotó- és befogadóképességek fejlődése (gyermekrajz-fejlődés);
- a képi-plasztikai gondolkodás, alkotás, a vizuális megismerés, a képi látásmód elmélete és gyakorlati alkalmazása, a konkrét és fogalmi gondolkodás és cselekvés kapcsolata;
- a kreativitás jelentősége és fejlesztési lehetőségei, módszerei (a vizuális alkotó- és tervező tevékenységeken keresztül);
- a látvány érzelmeket keltő szerepe, az érzelmi intelligencia kifejlesztésében betöltött szerepe;
- a vizuális kultúra különböző megnyilvánulási formái;
- a design és a vizuális művészetek vizuális kultúrán belüli helye, szerepe, egymáshoz való viszonya; az egyes vizuális művészeti ágak sajátosságai;
- a design és a vizuális művészetek mint az emberi megismerés és kifejezés egyik módja; a képzőművészet mint az egyik legkomplexebb vizuális üzenet és az értékközvetítés eszköze;
- a kultúra hagyományos és mai értékei;
- a műelemző, tárgyelemző módszerek, a funkció, a tartalom és a forma összefüggése;
- a látás, az ábrázolás és a vizuális kifejezés szerepe az emberi kommunikációban;
- a vizualitásnak az önismeretben, az identitás kialakításában és az önkifejezésben betöltött szerepe;
- a fogyasztói és állampolgári nevelés a tárgyvilág, a design, a városi környezet értő használatához;
- az életmód, az emberi igények szerepe a környezetalakításban és -használatban;
- a társadalmi és gazdasági lehetőségek és technikai adottságok szerepe a környezetalakításban és -használatban;
- a tárgy- és környezetalakítók, valamint a tárgyakat és a környezetet használók felelőssége a társadalommal, a kulturális és a természeti környezettel szemben;
- szakelmélet (szaktörténet, szakesztétika, szakos műszaki ismeretek, szakos kereskedelmi ismeretek, tervezésmélet, designelmélet);
- általános elméleti ismeretek (művészettörténeti, társadalomtudományi, filozófiai és kommunikációs ismeretek).

Szaktudományi ismeretek:

- az adott, a nem tanári, mesterfokozatot adó szakképzettségeknek megfelelő, konkrét design és vizuális művészeti szakterület sajátos szakmai és tantárgy-pedagógiai ismeretei;
- a kreatív problémamegoldás módszerei;
- a mesterképzésben elsajátított szakterületi ismeretek pedagógiai alkalmazása;
- a művészeti oktatás és nevelés helye, szerepe, módszerei a Nemzeti alaptanterv művészetek műveltségi terület nevelési- oktatási feladatainak, valamint a korszerű kutatások fényében;
- a művészeti nevelés és a személyiségfejlesztés kapcsolata, valamint a design és a vizuális művészetek oktatásban és nevelésben történő alkalmazási lehetőségei, módszerei;
- felkészülés a tehetséggondozásra, a professzionális iparművészi, vizuális művészi és művészetelméleti pályára történő előkészítésre, valamint a kiemelkedő művészi tehetségek egyéni kibontakoztatásának feladataira.

Sajátos kompetenciák:

- a tanult művészeti ismeretek átadásának képessége;
- jó együttműködő és kommunikációs képesség;
- kézműves és tervezői gyakorlat (műhely, tervezés);
- általános gyakorlati ismeretek (szabadkézi rajz, festés, mintázás, formatan, szintan, műtermi munka).

Képzőművész-tanár

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles képzőművész-tanár;
- angol nyelvű megjelölése: Teacher of Fine Arts

A képzés célja a képzőművészeti mesterképzési szakokra alapozva olyan képzőművész-tanárok képzése, akik

- felkészültek az egyetemes és magyar vizuális kultúrában a képzőművészetet és a vizuális kommunikációt közvetítő hivatásra, a szakirányú oktatás és nevelés feladataira;
- ismereteiket, alkotói tapasztalataikat szakszerűen, a tantervi követelményeknek megfelelően képesek átadni (a rajz és képzőművészeti technikák, a művészettörténet és műelemzés, a művészeti és ábrázoló geometria, a képzőművészeti és vizuális technikai médiumok tantárgyak és az ezekkel megegyező tartalmú diszciplínák oktatásán keresztül) a művészeti szakképzésben, a felsőoktatásban, a közoktatásban, az alapfokú művészeti oktatási intézményekben, valamint a vizuális közművelés területén;
- vizuális művészeti, művészettudományi, művészettörténeti, pszichológiai és pedagógiai megalapozottságú kultúrájukra támaszkodva, a vizuális ábrázolás és kifejezés kortárs és történeti értékeinek birtokában képesek növendékeiket a megismerési, tanulási folyamatokban differenciáltan irányítani, az alkotói attitűdjükben orientálni, képzőművészeti tevékenységükben támogatni, kulturális, művészeti és közösségi személyiségfejlődésüket elősegíteni.

A képzés felkészít a tanári szakképzettségnek megfelelő pedagógiai vagy a szakterületen a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

A 8.3. pontban foglalt szakterületi általános ismereteken túli, sajátos ismeretkörök:

Szakterületi ismeretek:

A szakterületi ismeretek a mesterszakon, nem tanári szakképzettséget adó képzésben szerzett, tanári szakképzettséghez tartozó szakterületi ismereteket foglalja magába, amelyek a tanári szakképzettség tekintetében az alapképzésre épülő vizuális és környezetkultúra tanár szakterületi ismereteivel azonos tudás megszerzését is biztosítja, továbbá:

- az egyetemes képzőművészet kifejezési eszközeit, lehetőségeit;
- a különböző térábrázolási rendszereket, konvenciókat és azok történetét;
- a képzőművészetben használható anyagokat és technikákat;
- a képzőművészeti technikákkal, anyagokkal és színekkel elérhető hatásokat;
- az összehasonlító elemzési módszereket, eszközöket.

Szaktudományi ismeretek:

- a képzőművészet-oktatás történeti háttere, nevelésfilozófiai sajátosságai;
- a művészeti nevelés pedagógiai alapelvei és általános módszerei;
- a művészeti képzés elméleti és gyakorlati, szaktudományi ismeretanyaga;
- a vizuális technikai médiumok és azok alkotói és oktatási lehetőségei;
- a szemléltető eszközök és azok tudományi lehetőségei;
- az oktatási célú kutatás, anyaggyűjtés és alkotás sajátos követelményei a vizuális kultúra területén;
- a mesterképzésben elsajátított szakterületi ismeretek pedagógiai alkalmazása;
- a művészeti oktatás és nevelés helye, szerepe, módszerei a Nemzeti alaptanterv művészetek műveltségi terület nevelési- oktatási feladatainak, valamint a korszerű kutatások fényében;
- a művészeti nevelés és a személyiségfejlesztés kapcsolata, valamint a képzőművészet oktatásban és nevelésben történő alkalmazási lehetőségei, módszerei;
- felkészülés a tehetséggondozásra, a professzionális képzőművészeti pályára történő előkészítésre, valamint a kiemelkedő művészi tehetségek egyéni kibontakoztatásának feladataira.

Sajátos kompetenciák:

- a tanult művészeti ismeretek átadásának képessége;
- jó együttműködő és kommunikációs képesség;
- kreativitás, a művészetek és a képzőművészet iránti elkötelezettség;
- képzőművészeti alkotói gyakorlat.

Színházművészeti tanár

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles színházművészeti tanár
- angol nyelvű megjelölése: Teacher of Theatre Studies

A képzés célja olyan tanárok képzése, akik a mesterképzésben a színházművészeti művészeti ágban szerzett szakképzettségükre alapozva képesek a színművészeti nevelés és oktatás feladatainak ellátására, a színházművészettel kapcsolatos szakmai tárgyak oktatására az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli szakképzésben. A színházművészeti tanári képzés felkészít a kapcsolódó pedagógiai és szakmai kutatásokra. A szakterületi és a szakmódszertani ismereteket a mesterszakon nem tanári szakképzettséget adó képzésben szerzett, tanári szakképzettséghez tartozó szakterületi ismeretek foglalják magukba, amelyek a tanári szakképzettség tekintetében az alapképzésre épülő adott színjáték-tanár szakképzettség szakterületi ismereteivel azonos tudás megszerzését biztosítják.

A képzés felkészít a tanári szakképzettségnek megfelelő pedagógiai vagy a szakterületen a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

Filmművészeti tanár

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles filmművészeti tanár
- angol nyelvű megjelölése: Teacher of Film Studies

A képzés célja olyan tanárok képzése, akik a film- és videoművészeti ág mesterképzési szakjain, a filmtudomány mesterképzési szakon szerzett szakképzettségükre alapozva képesek a film-, televízió- és videoművészeti szakmai tárgyak tanítására az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli szakképzésben, a felnőttoktatásban, az alapkultúrában, továbbá az alapkultúra és középfokú nevelés-oktatás területén a művészetek műveltségi terület mozgóképkultúra- és médiaismeret tantárgyának tanítására. A képzés felkészít a kapcsolódó pedagógiai és szakmai kutatásokra, valamint a tanári szakképzettségnek megfelelő pedagógiai, vagy a szakterületen a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

A 8.3. pontban foglalt szakterületi általános ismereteken túli, sajátos ismeretkörök:

Szakterületi ismeretek:

A szakterületi ismeretek a mesterszakon nem tanári szakképzettséget adó képzésben szerzett, tanári szakképzettséghez tartozó szakterületi ismereteket foglalja magába, amelyek a tanári szakképzettség tekintetében az alapképzésre épülő mozgóképkultúra- és médiaismeret-tanár szakképzettség szakterületi ismereteivel azonos tudás megszerzését is biztosítják;

további sajátos szakterületi ismeretek:

- forgatókönyvírói alapfogalmak, dramatizálás, szerkesztés;
- filmrendezői, operatőri alapismeretek, rendezői stílusok, filmelemzés;
- filmkészítési alapismeretek; vágás, montázs, gyártásvezetés;
- a képi dokumentum fogalma, kezelése;
- a televíziózás művészete, etikája, a felelős kommunikáció;
- a hír értéke, az önálló tájékozódásra nevelés problémája;
- a látvány értelmezése, szerkesztése, építése.

Szaktudományi ismeretek:

- a mesterképzésben elsajátított szakterületi ismeretek pedagógiai alkalmazása;
- a filmművészet elméleti és történeti vetületei, a mozgóképkultúra pedagógiájának kortárs értelmezése;
- a kreativitás jelentőségének felismerése és fejlesztése, metodikája;
- a medialitás, a vizuális kommunikáció tanításának alapjai;
- a művészeti oktatás és nevelés helye, szerepe, módszerei a Nemzeti alaptanterv művészetek műveltségi terület nevelési- oktatási feladatainak, valamint a korszerű kutatások fényében;
- a művészeti nevelés és a személyiségfejlesztés kapcsolata, valamint a filmművészet oktatás-nevelésben történő alkalmazási lehetőségei, módszerei;
- felkészülés a tehetséggondozás, a művészi pályára történő felkészítés, valamint a kiemelkedő művészi tehetségek egyéni kibontakoztatásának feladataira;

- a filmművészet és a társművészetek kapcsolódásának, kölcsönhatásának lehetőségei az oktatás-nevelés területén.

Sajátos kompetenciák:

- a tanult ismeretek átadásának képessége;
- kreativitás, a művészetek és a filmművészet iránti elkötelezettség;
- jó együttműködő és kommunikációs képesség.

Zeneművész-tanár

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles zeneművész-tanár (...)
- angol nyelvű megjelölése: Teacher of Music Performance (...)

zárójelben megjelölve a mesterfokozatot adó szakon szerzett szakképzettséget.

A tanári szakképzettségek a mesterfokozatot adó nem tanári szak szakképzettségei szerint differenciálódnak.

A képzés célja elméletileg megalapozott, módszertani ismeretekkel rendelkező művésztanárok képzése. A szakterületi és a szakmódszertani ismereteket a mesterszakon nem tanári szakképzettséget adó képzésben szerzett, tanári szakképzettséghez tartozó szakterületi ismeretek foglalják magukba, amelyek a tanári szakképzettség tekintetében az alapképzésre épülő adott zenetanári szakképzettség szakterületi ismereteivel azonos tudás megszerzését biztosítják. A képzés felkészít a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

Táncművész-tanár

A szakképzettség oklevélben szereplő,

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles táncművész-tanár (...)
- angol nyelvű megjelölése: Teacher of Dance Performance (...)

zárójelben megjelölve a mesterfokozatot adó szakon szerzett szakképzettséget.

A tanári szakképzettségek a mesterfokozatot adó nem tanári szak szakképzettségei szerint differenciálódnak.

A képzés célja elméletileg megalapozott, módszertani ismeretekkel rendelkező szaktanárok képzése. A szakterületi és a szakmódszertani ismereteket a mesterszakon nem tanári szakképzettséget adó képzésben szerzett, tanári szakképzettséghez tartozó szakterületi ismeretek foglalják magukba, amelyek a tanári szakképzettség tekintetében az alapképzésre épülő adott tánctanár szakképzettség szakterületi ismereteivel azonos tudás megszerzését biztosítják. A képzés felkészít a tanári szakképzettségnek megfelelő pedagógiai vagy a szakterületen a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására.

15. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[4/A. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló

15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

A CIKLUSOKRA BONTOTT, OSZTOTT KÉPZÉS ALAPKÉPZÉSI SZAKJAIRA ÉPÜLŐEN VÁLASZTHATÓ ELSŐ ÉS MÁSODIK SZAKKÉPZETTSÉGEK MEGVÁLASZTÁSÁNAK ELŐKÉPZETTSÉGI FELTÉTELEI

1. Az első tanári szakképzettség megválasztásához megfelelőnek tekintendő alapképzési szak vagy alapképzési szak szakiránya (a 4. számú melléklet 11.2.1. alpontjához):
 - a) A közoktatás műveltségi területein választható közismereti tanári szakképzettségek:

Műveltségi terület	Első tanári szakképzettségek ¹	Az első tanári szakképzettség választásához megfelelő alapképzési szakok ² vagy alapképzési szak szakirányai és egyéb feltételek
magyar nyelv és irodalom	magyartanár	– magyar

Műveltségi terület	Első tanári szakképzettségek ¹	Az első tanári szakképzettség választásához megfelelő alapképzési szakok ² vagy alapképzési szak szakirányai és egyéb feltételek
idegen nyelv	angoltanár ^{3*}	– anglisztika
	némettanár/német- és nemzetiséginémet-tanár*	– germanisztika német szakiránya – germanisztika német nemzetiségi szakiránya
	franciatanár*	– romanisztika francia szakiránya
	olasztanár*	– romanisztika olasz szakiránya
	spanyoltanár*	– romanisztika spanyol szakiránya
	romántanár/román- és nemzetiségiromán-tanár*	– romanisztika román szakiránya – romanisztika román nemzetiségi szakiránya
	romológiatanár (romani nyelv és kultúra vagy beás nyelv és kultúra)	– bölcsészettudományi, társadalomtudományi, jogi és igazgatási, nemzetvédelmi és katonai, gazdaságtudományok, orvos- és egészségtudomány, pedagógusképzés, sporttudomány, művészet, művészetközvetítés képzési terület összes szakja, valamint romani/beás nyelvből tett C típusú, középfokú államilag elismert nyelvvizsga
	orosztanár*	– szlavisztika orosz szakiránya
	bolgártanár/bolgár- és nemzetiségibolgár-tanár*,	– szlavisztika bolgár szakiránya – szlavisztika bolgár nemzetiségi szakiránya
	lengyeltanár/lengyel- és nemzetiségilengyel-tanár*	– szlavisztika lengyel szakiránya – szlavisztika lengyel nemzetiségi szakiránya
	horvátanár/horvát- és nemzetiségihorvát-tanár*	– szlavisztika horvát szakiránya – szlavisztika horvát nemzetiségi szakiránya
	szerbtanár/szerb- és nemzetiségiszerb-tanár*	– szlavisztika szerb szakiránya – szlavisztika szerb nemzetiségi szakiránya
	szlováktanár/szlovák- és nemzetiségiszlovák-tanár*	– szlavisztika szlovák szakiránya – szlavisztika szlovák nemzetiségi szakiránya
	szlovéntanár/szlovén- és nemzetiségiszlovén-tanár*	– szlavisztika szlovén szakiránya – szlavisztika szlovén nemzetiségi szakiránya
	ukrántanár/ukrán- és nemzetiségiukrán-tanár*	– szlavisztika ukrán szakiránya – szlavisztika ukrán nemzetiségi szakiránya
	latintanár	– ókori nyelvek és kultúrák klasszika-filológia szakiránya
	japántanár	– keleti nyelvek és kultúrák japán szakiránya
	kínaitanár	– keleti nyelvek és kultúrák kínai szakiránya
	újjörögtanár/újjörög- és nemzetiségigörög-tanár*	– keleti nyelvek és kultúrák újjörög szakiránya
	ógörögtanár	– ókori nyelvek és kultúrák klasszika-filológia szakiránya
	portugáltanár*	– romanisztika portugál szakiránya
matematika	matematikatanár	– matematika

Műveltségi terület	Első tanári szakképzettségek ¹	Az első tanári szakképzettség választásához megfelelő alapképzési szakok ² vagy alapképzési szak szakirányai és egyéb feltételek
ember és társadalom	történelemtanár	– történelem
	kommunikációtanár	– kommunikáció és médiatudomány – magyar – szabad bölcsészet kommunikáció- és médiatudomány szakiránya – szabad bölcsészet filmelmélet és filmtörténet szakiránya – szociológia
	ember és társadalom műveltségterületi tanár	– történelem – néprajz – pszichológia – szabad bölcsészet – kulturális antropológia – kommunikáció és médiatudomány – szociológia – társadalmi tanulmányok
	pedagógia tanár	– pedagógia – andragógia – szociálpedagógia – pszichológia – tanító – óvodapedagógus – gyógypedagógia – szabad bölcsészet filozófia szakiránya. Utóbbi kivételével a pedagógiai-pszichológiai ismeretek tekintetében legalább 25 kredit teljesítését el kell ismerni.
ember a természetben	biológia tanár	– biológia – biomérnöki
	fizika tanár	– fizika – gépészmérnöki – energetikai mérnöki – anyagszámítási
	kémia tanár	– kémia – vegyészmérnöki – anyagszámítási
	természetismeret-tanár	– természetismeret – biológia – fizika – földrajz – földtudományi – kémia – környezettudomány
földünk és környezetünk	földrajz tanár	– földrajz – földtudományi
	környezettan-tanár	– környezettan – földrajz – földtudományi – környezetmérnöki – erdőmérnöki – környezetgazdálkodási agrármérnöki – természetvédelmi mérnöki

Műveltségi terület	Első tanári szakképzettségek ¹	Az első tanári szakképzettség választásához megfelelő alapképzési szakok ² vagy alapképzési szak szakirányai és egyéb feltételek
művészetek	ének-zene tanár	– ének-zene – alkotóművészet és muzikológia – előadóművészet
	mozgóképkultúra- és médiaismeret-tanár	– mozgóképkultúra és médiaismeret – kommunikáció és médiatudomány – szabad bölcsészet filmelmélet és -történet szakiránya – szabad bölcsészet kommunikáció és médiatudomány szakiránya
	vizuális- és környezetkultúra-tanár	– kézműves – környezetkultúra – plasztikai ábrázolás – képi ábrázolás – elektronikus ábrázolás – kerámiatervezés – üvegtervezés – fémművesség – formatervezés – textiltervezés – tervezőgrafika – fotográfia – alkalmazott látványtervezés – animáció – design és művészetelmélet – média design – építőművészet
informatika	informatikatanár	– gazdaságinformatikus – mérnök informatikus – programtervező informatikus – informatikus könyvtáros
testnevelés és sport	testnevelő tanár	– testnevelő-edző
	egészségfejlesztés-tanár	– rekreációs szervezés és egészségfejlesztés – testnevelő-edző – ápolás és betegellátás – egészségügyi gondozás és prevenció – egészségügyi szervező – gyógypedagógia – szociálpedagógia – humánkineziológia

¹ Az a) pont alatt felsorolt első közismereti tanári szakképzettségeket – a szakterület ismereteiből megszerzett 50 kredit teljesítése esetén – második tanári szakképzettségként is választani lehet, bármely első tanári szakképzettség mellé vagy újabb tanári szakképzettséget nyújtó képzésben. Meghatározott alapképzési szakon végzettek mentesülnek az 50 kredit teljesítése alól (lásd a jobb oldali oszlopban és lábjegyzetében), valamint mentesülnek az azonos szakképzettséget nyújtó nem tanári mesterképzési szakon végzettek is.

² Az első szakképzettség második vagy újabb tanári szakképzettségként való választásakor abban az esetben jár a mentesség az 50 kredites előképzettség követelménye alól, ha az első és a második szakképzettség bemeneti feltételei is teljesülnek azáltal, hogy az alapképzési szak mindkét tanári szakképzettség választásához megfelel, illetve mindkét szakképzettség jobb oldali oszlopában szerepel.

³ Az első szakképzettség második vagy újabb tanári szakképzettségként való választásakor a *-gal jelölt tanári szakképzettség felvételének feltétele felsőfokú C típusú államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga.

b) A szakképzés, művészeti szakképzés, illetve alapfokú művészetoktatás területein választható szakmai, művészeti tanári szakképzettségek:

Szakképzés, művészeti szakképzés, illetve alapfokú művészetoktatás területei	Szakmai vagy művészeti tanári szakképzettségek	Az első tanári szakképzettség választásához megfelelő alapképzési szakok ⁴ és egyéb feltételek
műszaki, informatikai szakképzés	mérnökstanár (anyagmérnök), mérnökstanár (faipari mérnök) mérnökstanár (könnyűipari mérnök) mérnökstanár (biomérnök) mérnökstanár (környezetmérnök) mérnökstanár (vegyésmérnök) mérnökstanár (építőmérnök) mérnökstanár (földtudományi mérnök)	a belépéshez a műszaki, informatikai képzési területen a mérnökstanári szakképzettségeknek megfelelő mérnöki/informatikai alapképzési szakok, valamint a műszaki szakoktató szak azonos vagy hasonló szakiránya; ez utóbbi esetben a pedagógiai-pszichológiai ismeretek tekintetében 25 kredit teljesítését kell elismerni
	mérnökstanár (építészmérnök) mérnökstanár (ipari termék- és formatervező mérnök) mérnökstanár (gépészmérnök) mérnökstanár (közlekedésmérnök) mérnökstanár (mechatronikai mérnök) mérnökstanár (had- és biztonságtechnikai mérnök) mérnökstanár (energetikai mérnök) mérnökstanár (villamosmérnök) mérnökstanár (gazdálkodási mérnök) mérnökstanár (mérnök informatikus)	
agrár szakképzés	agrár-mérnökstanár (földmérő és földrendező mérnök) agrár-mérnökstanár (mezőgazdasági és élelmiszeripari gépészmérnök) agrár-mérnökstanár (tájrendező és kertépítő mérnök) agrár-mérnökstanár (erdőmérnök) agrár-mérnökstanár (gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnök) agrár-mérnökstanár (informatikus és szakigazgatási agrármérnök) agrár-mérnökstanár (élelmiszermérnök) agrár-mérnökstanár (kertészmérnök) agrár-mérnökstanár (környezetgazdálkodási agrármérnök) agrár-mérnökstanár (természetvédelmi mérnök) agrár-mérnökstanár (vadgazda mérnök) agrár-mérnökstanár (állattenyésztő mérnök) agrár-mérnökstanár (mezőgazdasági mérnök) agrár-mérnökstanár (növénytermesztő mérnök) agrár-mérnökstanár (mezőgazdasági szakoktató)	a belépéshez az agrár képzési területen a mérnökstanári szakképzettségeknek megfelelő agrár alapképzési szakok, valamint az agrár szakoktató szak azonos vagy hasonló szakiránya; ez utóbbi esetben a pedagógiai-pszichológiai ismeretek tekintetében 25 kredit teljesítését kell elismerni
gazdasági szakképzés	közgazdászstanár (elméleti gazdaságtan) közgazdászstanár (kereskedelem és marketing) közgazdászstanár (pénzügy és számvitel) közgazdászstanár (turizmus-vendéglátás) közgazdászstanár (vállalkozási ismeretek)	a gazdaságtudományi képzési területen meghatározott az adott tanári szakképzettségével azonos vagy azonos képzési ághoz tartozó alapképzési szak, valamint a gazdasági szakoktató szak azonos vagy hasonló szakiránya; ez utóbbi esetben a pedagógiai-pszichológiai ismeretek tekintetében 30 kredit teljesítését kell elismerni

Szakképzés, művészeti szakképzés, illetve alapfokú művészetoktatás területei	Szakmai vagy művészeti tanári szakképzettségek	Az első tanári szakképzettség választásához megfelelő alapképzési szakok ⁴ és egyéb feltételek
egészségügyi szakképzés	egészségügyi tanár (ápolás és betegellátás) egészségügyi tanár (egészségügyi gondozás és prevenció) egészségügyi tanár (orvosi laboratóriumi és képalkotó diagnosztikai analitikus)	az adott tanári szakképzettségnek megfelelően: – ápolás és betegellátás, – egészségügyi gondozás és prevenció, – orvosi laboratóriumi és képalkotó diagnosztikai analitikus, – az 1993. évi LXXX. tv. szerinti főiskolai szintű egészségügyi szakoktató az ápolás és betegellátás vagy az egészségügyi gondozás és prevenció egészségügyi tanári szakképzettséget választhatja. Részére a pedagógiai és pszichológiai ismeretek tekintetében 25 kredit teljesítését kell elismerni, amely terhére 25–30 kreditértékben a hiányzó szakszerűleti ismereteket kell pótolni
gyógypedagógiai	gyógypedagógia-tanár	– gyógypedagógia
művészeti szakképzés, alapfokú művészetoktatás	zongoratanár	– előadóművészet klasszikus zongora szakiránya
	orgonatanár	– előadóművészet klasszikus zongora, klasszikus orgona, egyházzene-orgona szakirányai
	csemlalótanár	– előadóművészet klasszikus zongora, klasszikus csemlaló szakirányai
	harmonikatanár	– előadóművészet klasszikus harmonika szakiránya
	hárfatanár	– előadóművészet klasszikus zongora, klasszikus hárfa szakirányai
	gitártanár	– előadóművészet klasszikus gitár, klasszikus lant szakirányai
	lanttanár	– előadóművészet klasszikus gitár, klasszikus lant szakirányai
	cimbalomtanár	– előadóművészet klasszikus cimbalom, népi cimbalom szakirányai
	hegedűtanár	– előadóművészet klasszikus hegedű, klasszikus mélyhegedű szakirányai
	mélyhegedűtanár	– előadóművészet klasszikus hegedű, klasszikus mélyhegedű szakirányai
	gordonkatanár	– előadóművészet klasszikus gordonka szakiránya
	gordontanár	– előadóművészet klasszikus gordon, klasszikus gordonka szakirányai
	furulyatanár	– előadóművészet klasszikus furulya, klasszikus fuvola, klasszikus oboa, klasszikus klarinét, klasszikus fagott szakirányai
	fuvolatanár	– előadóművészet klasszikus fuvola szakiránya
	oboatanár	– előadóművészet klasszikus oboa szakiránya
	klarinéttanár	– előadóművészet klasszikus klarinét szakiránya
	szaxofontanár	– előadóművészet klasszikus szaxofon, klasszikus klarinét szakirányai
	fagott-tanár	– előadóművészet klasszikus fagott szakiránya
	kürt-tanár	– előadóművészet klasszikus kürt szakiránya

Szakképzés, művészeti szakképzés, illetve alapfokú művészetoktatás területei	Szakmai vagy művészeti tanári szakképzettségek	Az első tanári szakképzettség választásához megfelelő alapképzési szakok ⁴ és egyéb feltételek
	trombitatanár	– előadóművészet klasszikus trombita szakiránya
	harsonatanár	– előadóművészet klasszikus harsona, klasszikus tuba szakirányai
	tubatanár	– előadóművészet klasszikus tuba, klasszikus harsona szakirányai
	ütőhangszertanár	– előadóművészet klasszikus ütőhangszer szakiránya
	énektanár	– előadóművészet klasszikus ének szakiránya
	egyházzenetanár (egyházzene-orgona)	– előadóművészet egyházzene-orgona szakiránya
	egyházzenetanár (egyházzene-kórusvezetés)	– előadóművészet egyházzene-kórusvezető szakiránya
	népzenetanár (népi vonós (hegedű, brácsa, nagybőgő-cselló-ütőgardon), népi pengetős (citera-tambura-koboz-tekerő), népi fúvós (furulya-duda, klarinét-tárogató), népi cimbalom)	– előadóművészet népi vonós (hegedű, brácsa, nagybőgő-cselló-ütőgardon), népi pengetős (citera-tambura-koboz-tekerő), népi fúvós (furulya-duda, klarinét-tárogató), népi cimbalom szakiránya
	népzenetanár (népi ének)	– előadóművészet népi ének szakiránya
	jazz-zongora-tanár	– előadóművészet jazz-zongora, klasszikus zongora szakirányai
	jazzgitár-tanár	– előadóművészet jazzgitár, klasszikus gitár szakirányai
	jazzbasszusgitár-tanár	– előadóművészet jazzbasszusgitár, klasszikus gitár szakirányai
	jazzbőgő-tanár	– előadóművészet jazzbőgő, klasszikus gordon szakirányai
	jazzsaxofon-tanár	– előadóművészet jazzsaxofon, klasszikus saxofon, klasszikus klarinét szakirányai
	jazztrombita-tanár	– előadóművészet jazztrombita, klasszikus trombita szakirányai
	jazzharsona-tanár	– előadóművészet jazzharsona, klasszikus harsona szakirányai
	jazzdob-tanár	– előadóművészet jazzdob, klasszikus ütőhangszer szakirányai
	jazzének-tanár	– előadóművészet jazzének, klasszikus ének szakirányai
	zeneismeret-tanár	– alkotóművészet és muzikológia muzikológia, zeneismeret, zeneelmélet, zeneszerzés, jazz-zeneszerzés szakirányai – előadóművészet zenekar- és kórusvezetés szakiránya
	zeneszerzés-tanár	– alkotóművészet és muzikológia zeneszerzés, jazz-zeneszerzés szakirányai
	jazz-zeneszerzés-tanár	– alkotóművészet és muzikológia jazz-zeneszerzés szakiránya
	színjátéktanár	– bármilyen alapképzési szak, valamint 110 kredit értékű szín- és drámajáték ismeret

Szakképzés, művészeti szakképzés, illetve alapfokú művészetoktatás területei	Szakmai vagy művészeti tanári szakképzettségek	Az első tanári szakképzettség választásához megfelelő alapképzési szakok ⁴ és egyéb feltételek
	tánc tanár (klasszikus balett), tánc tanár (néptánc), tánc tanár (modern tánc), tánc tanár (kortárs tánc), tánc tanár (színházi tánc), tánc tanár (társastánc), tánc tanár (divattánc), tánc tanár (tánc történet és -elmélet)	– táncművész – koreográfus – táncos és próbavezető

c) A hitoktatási területen szerezhető tanári szakképzettség:

Hitoktatási terület	hittanár-nevelő tanár	– katekéta-lelkipásztori munkatárs ⁵
---------------------	-----------------------	---

⁴ A b) pont alatt felsorolt első szakképzettségek második (vagy újabb) szakképzettségként – azonos területen belül meghatározott néhány kivételtől eltekintve – nem választhatók. Ezek mellé is választhatók azonban az a) pont alatt felsorolt szakképzettségek az adott szakterületen szerzett 50 kredit tanulóanyag teljesítése esetén.

⁵ A hittanár-nevelő tanári szakképzettség megszerzéséhez első vagy második tanári szakképzettségként, illetve a képzés végezhető egyszakos képzésként. A második tanári szakképzettségként való felvétel előfeltétele 50 kredit értékű szakterületi ismeret teljesítése filozófiai-teológiai ismeretkörökben felsőoktatási törvényben meghatározott összevetése alapján.

2. A kizárólag másodikként vagy újabb szakképzettségként megszerzhető tanári szakképzettségek (a 4. számú melléklet 11.2.2. alpontjához):

a) 50 kredit értékű szakterületi ismeret teljesítését követően felvehető tanári szakképzettségek:

Bármely tanári szakképzettség mellé vagy után választható kizárólag második tanári szakképzettségek	Az 50 kredit alóli mentességhez ⁶ megfelelő alapképzési szakok vagy alapképzési szak szakirányai, továbbá a szakképzettség első tanári szakképzettség mellé választásának a feltétele
magyar mint idegen nyelv tanára*	– magyar – bármely idegen nyelvi alapképzési szak – kulturális antropológia – történelem – néprajz
nyelv- és beszédfejlesztő tanár ⁷	– magyar – bármely idegen nyelvi alapképzési szak – gyógypedagógia logopédia szakirány – gyógypedagógia hallássérültek pedagógiája szakiránya – kommunikáció és médiatudomány – szabad bölcsészet kommunikáció és médiatudomány szakiránya – óvodapedagógus – tanító
ábrázológeometria- és műszakirajz-tanár	– matematika – műszaki képzési terület bármely szakja – informatikai képzési terület bármely szakja – építőművészet – az iparművészeti vagy képzőművészeti képzési ág bármely szakjáról az, aki 50 kredit értékű ábrázológeometriai és műszaki rajz szakterületi ismertet szerzett
hon- és népismerettanár	– magyar – történelem – néprajz – kulturális antropológia
filozófiatanár	– szabad bölcsészet filozófia szakiránya

Bármely tanári szakképzettség mellé vagy után választható kizárólag második tanári szakképzettségek	Az 50 kredit alóli mentességhez ⁶ megfelelő alapképzési szakok vagy alapképzési szak szakirányai, továbbá a szakképzettség első tanári szakképzettség mellé választásának a feltétele
etikatanár	– szabad bölcsészet etika szakiránya – szabad bölcsészet filozófia szakiránya – szabad bölcsészet vallástudomány szakiránya – az 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai szintű ember- erkölcs- és vallásismeret-tanár – katekéta-lelkipásztori munkatárs alapképzési szak
pedagógia tanár ⁷	– pedagógia – andragógia – szociálpedagógia – pszichológia gyógypedagógia, tanító alapképzési szakon szerzett pedagógiai ismereteket legalább 25 kredit értékben be kell számítani
gyógytestnevelő tanár ⁷	– testnevelő-edző – rekreációs szervezés és egészségfejlesztés
technikatanár ⁷	– fizika – környezettudomány – műszaki képzési terület bármely szakja – tanító (technika műveltségi terület)
életviteli és gyakorlati ismeretek műveltségterületi-tanár ⁷	– pedagógia – szociálpedagógia – tanító (technika vagy családi, háztartási, gazdasági ismeretek műveltségi terület) – az 1993. évi LXXX. törvény szerinti háztartásökonómia-életvitel szakos tanár – az 1993. évi LXXX. törvény szerinti gazdaságismeret szakos tanár
háztartásgazdálkodás-tanár ⁷	– gazdasági képzési terület bármely szakja – agrár képzési terület bármely szakja – tanító (technika vagy családi, háztartási, gazdasági ismeretek műveltségi terület) – az 1993. évi LXXX. törvény szerinti háztartásökonómia-életvitel szakos tanár
fogyatékosok rekreációja-tanár ⁷	– gyógypedagógia – rekreációs szervezés és egészségfejlesztés – testnevelő-edző
ügyvitel tanár	– magyar ügyvitel szakiránya – üzleti szakoktató ügyviteli szakiránya

⁶ Az a) pont szakképzettségeit azonos szakterületen szerzett mesterképzési szak elvégzését követően újabb, tanári mesterfokozatot adó szakon első tanári szakképzettségként, az 50 kredit előfeltétel nélkül is meg lehet szerezni.

⁷ A jobb oldali oszlopban meghatározott egyéb pedagógusi szakképzettség után, első tanári szakképzettséget adó mesterképzési szakként is el lehet végezni.

b) Nyelvvizsga teljesítését követően felvehető tanári szakképzettség

szaktárgyat idegen nyelven oktató tanár (megjelölve az első tanári szakképzettséget)	bármely első tanári szakképzettség mellé vagy annak megszerzését követően választható tanári szakképzettség, melynek feltétele az oktatás nyelvből egy államilag elismert, vagy azzal egyenértékű felsőfokú (C1), komplex típusú nyelvvizsga
--	--

- c) Intézményi hatáskörben meghatározott feltétellel választható kizárólag második tanári szakképzettségek
 drámapedagógia-tanár, múzeumpedagógia-tanár, játék- és szabadidő-szervező tanár, multikulturális nevelés tanára, inkluzív nevelés tanára, család- és gyermekvédő tanár, tanulási- és pályatanácsadási-tanár, tehetségfejlesztő tanár, kollégiumi nevelőtanár, pedagógiai értékelés és mérés tanára, tantervfejlesztő tanár, andragógus tanár, könyvtárpedagógia-tanár, minőségfejlesztés-tanár.

16. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[5. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

3. PASZTORÁLIS TANÁCSADÁS ÉS SZERVEZETFEJLESZTÉS MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: pasztorális tanácsadás és szervezetfejlesztés.
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség megnevezése: okleveles pasztorális tanácsadó
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Pastoral Expert
 - választható szakirányok: pasztorális tanácsadás, pasztorális szervezetfejlesztés, karitásztudomány
3. Képzési terület: hittudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - feltétel nélkül: a katekéta-lelkipásztori munkatárs és a diakónia hitéleti alapképzési szakok,
 - 50 kredit értékű teológiai felkészítő modul teljesítésével: bármely nem hitéleti alapképzési szak.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
7. A képzés célja:

A képzés célja egyrészt olyan pasztorális tanácsadók képzése, akik pasztorálpszichológiai szemléletű, gazdag módszertani kultúráltságot integráló szakszerű lelkigondozói, egyéni és csoportos gondozásban tudják részesíteni az arra rászorulókat (gyülekezetekben, egyházközösségekben, egyházi intézményekben, szociális intézményekben, családsegítő központokban, humán szervezetekben, iskolákban, kórházakban).

A képzés célja másrészt olyan interdiszciplinárisan képzett pasztorális szervezetfejlesztő szakemberek képzése, akik a különböző társadalmi és egyházi igényeknek megfelelően hatékony kompetenciával rendelkeznek az egyházi szervezetek (gyülekezetek, egyházközösségek, egyházi intézmények, bentlakásos és napközi ellátást biztosító otthonok, diakóniai és karitatív szolgálatok) működésének szakszerű elemzésében, szupervíziós támogatásában, irányításában és gondozásában.

A karitásztudományi szakirányú képzés célja, hogy elsősorban a karitászi intézményekben, de más hasonló jellegű egyházi-civil szervezeteknél is magas színvonalú, szakmai és tudományos alapokon nyugvó kompetenciákkal jelenjenek meg a képzésünket elvégzett munkavállalók. A képzés célja továbbá, hogy segítő attitűd elsajátításával olyan szakemberek jelenjenek meg a munkaerőpiacon, akik elkötelezetten kapcsolódnak bele a legkülönbözőbb társadalmi bajok orvoslásába, az esélyegyenlőség előmozdításába, a hátrányos helyzetű emberek és csoportok segítésébe.

A gyakorlatorientáltság mellett a képzés célja olyan interdiszciplináris tudományos igényesség megjelenítése, amely lehetővé teszi a szakterületek magas szintű tudományos kutatását és továbbfejlesztését.

A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges egy élő idegen nyelvből.

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyházi felsőoktatási intézményekre vonatkozó külön rendelkezései alapján a képzés tartalmát az egyházi jogi személy határozza meg.

17. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[5. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

2. PASZTORÁLIS TANÁCSADÁS ÉS SZERVEZETFEJLESZTÉS MESTERKÉPZÉSI SZAK

1. A mesterképzési szak megnevezése: pasztorális tanácsadás és szervezetfejlesztés.
2. A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
 - szakképzettség megnevezése: okleveles pasztorális tanácsadó
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Pastoral Expert
 - választható szakirányok: pasztorális tanácsadás, pasztorális szervezetfejlesztés, karitásztudomány
3. Képzési terület: hittudomány
4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:
 - feltétel nélkül: a katekéta-lelkipásztori munkatárs és a diakónia hitéleti alapképzési szakok,
 - 50 kredit értékű teológiai felkészítő modul teljesítésével: bármely nem hitéleti alapképzési szak.
5. A képzési idő félévekben: 4 félév
6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit
7. A képzés célja:

A képzés célja egyrészt olyan pasztorális tanácsadók képzése, akik pasztorálpszichológiai szemléletű, gazdag módszertani kultúráltságot integráló szakszerű lelkigondozói, egyéni és csoportos gondozásban tudják részesíteni az arra rászorulókat (gyülekezetekben, egyházközségekben, egyházi intézményekben, szociális intézményekben, családsegítő központokban, humán szervezetekben, iskolákban, kórházakban).

A képzés célja másrészt olyan interdiszciplinárisan képzett pasztorális szervezetfejlesztő szakemberek képzése, akik a különböző társadalmi és egyházi igényeknek megfelelően hatékony kompetenciával rendelkeznek az egyházi szervezetek (gyülekezetek, egyházközségek, egyházi intézmények, bentlakásos és napközi ellátást biztosító otthonok, diakóniai és karitatív szolgálatok) működésének szakszerű elemzésében, szupervíziós támogatásában, irányításában és gondozásában.

A karitásztudományi szakirányú képzés célja, hogy elsősorban a karitászi intézményekben, de más hasonló jellegű egyházi-civil szervezeteknél is magas színvonalú, szakmai és tudományos alapokon nyugvó kompetenciákkal jelenjenek meg a képzésünket elvégzett munkavállalók. A képzés célja továbbá, hogy segítő attitűd elsajátításával olyan szakemberek jelenjenek meg a munkaerőpiacon, akik elkötelezetten kapcsolódnak bele a legkülönbözőbb társadalmi bajok orvoslásába, az esélyegyenlőség előmozdításába, a hátrányos helyzetű emberek és csoportok segítésébe.

A gyakorlatorientáltság mellett a képzés célja olyan interdiszciplináris tudományos igényesség megjelenítése, amely lehetővé teszi a szakterületek magas szintű tudományos kutatását és továbbfejlesztését.

A mesterfokozat megszerzéséhez egy államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges egy élő idegen nyelvből.

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyházi felsőoktatási intézményekre vonatkozó külön rendelkezései alapján a képzés tartalmát az egyházi jogi személy határozza meg.

18. számú melléklet a 32/2009. (X. 2.) OKM rendelethez

[5. számú melléklet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelethez]

1. A VAISNAVA TEOLÓGIA ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. Az alapképzési szak megnevezése: Vaisnava teológia
2. Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: alapfokozat (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA);
 - szakképzettség: vaisnava teológus, teológia szakirányon;
vaisnava teológus, vaisnava vallásbölcselet szakirányon
 - szakképzettség angol nyelvű megnevezése: Vaisnava theologian
 - választható szakirányok: teológia, vaisnava vallásbölcselet
3. Képzési terület: hittudomány
4. A képzési idő félévekben: 6 félév
5. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditpontok száma: 180 kredit
6. A képzés célja:

Az alapképzési szakon folyó oktatás célja a vaisnava hittudományban jártas olyan szakemberek képzése, akik alapszinten ismerik a vaisnava vallás dogmatikáját, filozófiai rendszerét, szentírásait és azok magyarázatait, a vaisnava exegetikai hagyományt, a hinduizmus egyéb irányzatait, a vaisnavizmus nyugati elterjedésének történetét és körülményeit, a szanszkrit nyelvet, a világvallások teológiai rendszereit, az alapvető kommunikációelméleteket és gyakorlatokat, a vaisnava templom működését és irányítását, a közösség-szervezés elveit és gyakorlatát, a védikus tudományosság és művészetek eredményeit.
7. Szakmai gyakorlat:

Az oklevél megszerzésének feltétele a külső intézményben, vagyis a Magyarországi Krisna-tudatú Hívók Közössége somogyvámosi központjában, az 5. félév előtt végzett 80 órás szakmai gyakorlat.
8. Nyelvi követelmények:

Az alapfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyházi felsőoktatási intézményekre vonatkozó külön rendelkezései alapján a képzés tartalmát az egyházi jogi személy határozza meg.

2. A VAISNAVA JÓGAMESTER ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. Az alapképzési szak megnevezése: Vaisnava jógamester
2. Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:
 - végzettségi szint: alapfokozat (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA);
 - szakképzettség: vaisnava jógamester, dzsnyána-jóga szakirányon;
vaisnava jógamester, bhakti-jóga szakirányon
 - szakképzettség angol nyelvű megnevezése: Vaisnava Yogamaster
 - választható szakirányok: dzsnyána-jóga, bhakti-jóga
3. Képzési terület: hittudomány
4. A képzési idő félévekben: 6 félév

5. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180 kredit
6. A képzés célja:
A Vaisnava jógamester szakon folyó oktatás célja a vaisnava hittudományban jártas olyan szakemberek képzése, akik alapszinten ismerik a jógaszentírásokat és ezek magyarázatait, a jógahagyományokhoz kapcsolódó vallásfilozófiát és azok alkalmazását, a hinduizmus irányzatait, különös tekintettel a vaisnavizmusra, a vaisnavizmus nyugati elterjedésének történetét és körülményeit. Ismerik a szanszkrit nyelvet, a jóga különféle gyakorlati elemeit (ászanák, meditáció és légzőgyakorlatok), illetve azok élettani hatásait, valamint az általános anatómiát, élettant, s az általános egészséggtannal kapcsolatos ismereteket. Ismerik a jóga valódi szerepét és lehetőségeit a mai ember életében s mindezeket képesek továbbadni, tanítani és fejleszteni.
9. Szakmai gyakorlat:
Az oklevél megszerzésének feltétele a külső intézményben, vagyis a Magyarországi Krisna-tudatú Hívók Közössége somogyvámosi központjában, az 5. félév előtt végzett 80 órás szakmai gyakorlat.
10. Nyelvi követelmények:
Az alapfokozat megszerzéséhez államilag elismert, legalább középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél szükséges.
A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyházi felsőoktatási intézményekre vonatkozó külön rendelkezései alapján a képzés tartalmát az egyházi jogi személy határozza meg.

IX. Határozatok Tára

Az Országgyűlés 81/2009. (X. 2.) OGY határozata az Idősügyi Nemzeti Stratégiáról*

1. Az Országgyűlés
 - a) elfogadja a határozat mellékletét képező Idősügyi Nemzeti Stratégia című stratégiai programot;
 - b) felkéri a Kormányt, hogy az Idősügyi Nemzeti Stratégiában foglalt célkitűzéseket, prioritásokat, preferenciákat képviselje és érvényesítse jogalkotó és végrehajtó tevékenysége során, kiemelve az időseket érintő kormányzati döntéseket, programokat és cselekvési terveket.
2. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

Dr. Katona Béla s. k.,
az Országgyűlés elnöke

Dr. Hende Csaba s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Török Zsolt s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Melléklet a 81/2009. (X. 2.) OGY határozathoz

IDŐSÜGYI NEMZETI STRATÉGIA

ELŐSZÓ

Az Idősügyi Nemzeti Stratégia elkészítésének indokoltsága

A XXI. század egyik legpozitívabb eredménye a születéskor várható élettartam meghosszabbodása. A fejlett országokban ez az egyik legnagyobb társadalmi siker – és egyben a legnagyobb kihívás is. E kihívásra reagálva Magyarországon is szükséges az időspolitikai kialakítása, az Idősügyi Nemzeti Stratégia (a továbbiakban: Stratégia) elkészítése, melynek hosszú távú célkitűzései – tekintettel arra, hogy igen sokrétű és átfogó változásokra van szükség – 2034-ig kerülnek megfogalmazásra. Ebben az anyagban a cselekvés iránya, az elérendő célállapot, valamint a célállapot eléréséhez szükséges fejlesztendő területek kerülnek meghatározásra. A 2034-re kitűzött célok eléréséhez szükséges rövidebb időintervallumban megfogalmazott cselekvési tervek kidolgozása is a későbbiekben. A célkitűzés megvalósításához rendelkezésre álló időkeretet célszerű két ütemtervre bontani, ahol az I. ütemterv 2010–2022-ig, a II. ütemterv pedig 2023–2034-ig tervezhető úgy, hogy több, párhuzamosan folyó cselekvési tervvel valósuljon meg a szükséges fejlesztés. Így biztosítható, hogy a Stratégia megvalósításának ütemezése követni tudja az ország gazdasági fejlődését, alkalmazkodjon a társadalom- és gazdaságpolitikához, lehetőséget biztosítva a mindenkori kormánynak arra, hogy az aktuális gazdasági-társadalmi környezethez viszonyulva határozza meg a fejlesztéshez szükséges beavatkozási feladatokat.

A stratégiaalkotás folyamatának lépései

Általánosságban elmondható, hogy a stratégiák elkészítése és kivitelezése többlépcsős folyamat. A stratégiaalkotás első lépésében a helyzetfeltárás és a problémák, fejlesztendő területek számbavételét követően az elérendő célok kerülnek megfogalmazásra. Jelen dokumentum egyik legfontosabb feladata tehát az eszmei-ideológiai célok, azaz

* A határozatot az Országgyűlés a 2009. szeptember 28-i ülésnapján fogadta el.

a jövőkép (célállapot), más néven misszió (küldetés) felvázolása. A jövőkép egyben meghatározza azt a mozgásteret is, amelyet a következő lépésben a prioritások megfogalmazásakor kell figyelembe venni. A misszió (küldetés) megfogalmazása, majd az ebből kialakított prioritások meghatározását követő harmadik lépés a megvalósítás érdekében cselekvési tervek kidolgozása. Negyedik lépés a cselekvési tervek kidolgozását követően, hogy hogyan, mi módon történik a cselekvési tervekben megfogalmazott feladatok gyakorlati megvalósítása. A megvalósítást követően szükséges a gyakorlati eredmény ellenőrzése (monitoring), amely lehetővé teszi, hogy a kitűzött célok és a megvalósulás eredménye összevethető legyen, s ha szükséges további lépések kerüljenek megfogalmazásra a cél elérése érdekében. A Stratégia jelenleg a stratégiakészítés első lépését tartalmazza.

Előzmények

Magyarországon – noha több jó kezdeményezés történt az elmúlt időszakban – az időspolitika átfogó tervezése még nem történt meg. A mostani Stratégia elkészítését kormányokon átívelő, több éve tartó kutatások, elemzések, műhelymunkák előzték meg: Idősügyi Charta – melynek alapvető elvei képezik jelen Stratégia vezérfonalát –, Kormányzati Idősügyi Nemzeti Cselekvési Terv, Nyugdíjasok Országos Képviselői 4 éves Érdekvédelmi Stratégiája, Javaslat Nemzeti Idősügyi Stratégia megalkotására.

Szakterületi munka-csoportok tevékenysége

2008-ban az Idősügyi Tanács által delegált tagok, illetve szakértők 14 tematikus munkacsoportot alkottak egy-egy szakterülethez kapcsolódva. E szakterületek az idősök életkörülményét, életminőségét illetően leginkább meghatározó szolgáltató és védelmi rendszereket vették figyelembe. A szakterületi munkacsoportok tevékenysége felölelte a jogbiztonság, kommunikáció, nyilvánosság, képzés, élethosszig tartó tanulás, egészségügy, rehabilitáció, mentális egészség, szociális ellátások, nyugdíjügy, foglalkoztatás, kultúra-közművelődés, sport-rekreáció, strukturált szabadidő-eltöltés, esélyegyenlőség, társadalmi kirekesztődés megelőzése, életútmodell, önkéntesség, generációk közötti együttműködés területeit és kapcsolódási pontjait. A szakterületi munkacsoportok által elkészített tanulmányokból és a fentebb felsorolt háttéranyagokból került összeállításra a Stratégia. A Stratégia felvázolja azt a legszélesebb értelemben vett jövőképet (célállapotot), amely felé a korszerű időspolitika halad, nagy hangsúlyt helyezve az idősödési folyamat menedzsméntjére.

Kapcsolódás a nemzetközi idősügyi politikákhoz

Az Idősügyi Nemzeti Stratégiában foglaltak összhangban vannak az ENSZ alapelveivel, az Európai Unió törekvéseivel, a Társadalmi Befogadásról szóló közös Memorandummal, a Lisszaboni Stratégiával, a Berlini Nyilatkozattal, az AGE vezérelveivel, az Európai Szociális Chartával, a magyarországi Idősügyi Chartával, az Európai Bizottság Közleményével, melyet a Tanácshoz, az Európai Parlamenthez és a Gazdasági és Szociális Bizottsághoz intézett, valamint az Öregedésről szóló Madridi Nemzetközi Cselekvési Tervvel, az ENSZ Egészségügyi Szervezete, a WHO által 2001-ben publikált, az idősügyi politikát meghatározó alapdokumentumával, melynek címe az Aktív Időskor (Active Ageing – Policy Framework). Ez utóbbi dokumentum azért jelentett igazi áttörést, s azért meghatározó ma is idősügyben, az idősödéspolitikák alakításában, mert először gondolkodik az idős emberről a maga emberi teljességében. A figyelmet az emberi élet kiteljesedésére fordítja, és nem kizárólag a szociális és egészségügyi vonatkozásokra szűkíti le.

A különféle vélemények és nézetek beépülése a Stratégiába

A Stratégia építeni kívánt az idősök véleményére, az idősellátáshoz kapcsolódó gyakorlati szakemberek tudására, a meglévő hazai és adaptálható külföldi „jó gyakorlatokra” annak érdekében, hogy az itt megfogalmazott irányelvek a gyakorlati munkában alkalmazhatók legyenek. Az itt megfogalmazott időspolitikai jövőkép, a célok elérését szolgáló fejlesztendő területek számbavétele mind pro-aktív (megelőző), mind reaktív megközelítéseket tartalmaznak.

A fejlesztendő területek figyelembevételével a konkrét cselekvési tervek kidolgozása így a jövőben tág teret és együttműködést kínál a visszacsatolásra, a vélemények ütköztetésére az idősügy modernizálása érdekében – a Stratégia keretében megfogalmazottak alapján.

A Stratégia elfogadása és az azt követő lépések – cselekvési tervek

A Stratégia állami, társadalmi, politikai és egyéni szinten határozza meg a fejlesztendő területeket. A Stratégia tartalmaz néhány konkrét javaslatot, melyeket javasolt azonnal, 2009-ben elkezdni megvalósítani. Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy a Stratégiában foglaltak komplex gyakorlati végrehajtását 2010-től lehet megkezdeni – cselekvési tervek kidolgozásával.

1. BEVEZETÉS

Hamburgi Nyilatkozat

„Korunkban több idős ember él a Földön, mint bármikor ezelőtt, és arányuk a lakosság egészéhez viszonyítva tovább növekszik. Ezek az idős felnőttek nagymértékben hozzá tudnak járulni a társadalom fejlődéséhez.” – fogalmazódott meg az UNESCO 1997-es, Hamburgi Nyilatkozatában.

Az idősök demográfiai adatai

Az idősök száma az elmúlt 40 év alatt az Európai Unióban majdnem megduplázódott, az előrejelzések szerint az idősök aránya a társadalmi korcsoportokon belül 2010-re eléri a 27%-ot. A legdinamikusabban növekvő korcsoport a „nagyon idősök” (80 évesnél idősebbek) csoportja. Jelentős nemi különbségek vannak a várható átlagos élettartamban, jellemző az idősödés elnőiesedése, amely azt eredményezi, hogy jóval több az idős nő, mint idős férfi.

Bár Magyarország az EU átlagához képest a születéskor várható élettartamot tekintve még nem zárkózott fel, a tendencia nálunk is azonos.

A születéskor várható élettartam 2007-ben férfiak esetében 69,19 év volt, a nőknél 77,34 év, az EU-átlagtól az elmaradás nők esetén 4,5 év, férfiak esetén 6,5 év. (Forrás: EUROSTAT)

Az időskor fogalma

Fontos kérdés, hogy kit tekintünk idősnek?

Az időskor fogalomköre különböző dimenziókban eltérően értelmezhető. Az, hogy ki milyen idős, kifejezhető az évek számával (kronológiai életkor), de a biológiai életkor például ettől eltérő lehet, hiszen ez az egészségi állapot függvénye. Beszélhetünk pszichológiai életkorról, arról, hogy ki milyen idősnek érzi saját magát, vagy szociológiai életkorról, amelyen azt értjük, hogy a társadalom milyen idősnek tart valakit. Az időskorról beszélve szükséges a történelmi sajátosságainkról is említést tenni, hiszen a történelmi meghatározottság is fontos szempont, mivel a befutott életpálya erősen befolyásolja az idősök korcsoportjainak helyzetét, még ha az egyének társadalmi helyzete különböző is. Például a ma 75 év felettiek átérték a háborút, majd az 50-es években ők építették fel a lerombolt országot, átérték 1956-ot, a kádári korszakban töltötték életük nagyobbik hányadát. A ma 65–74 éves korosztály a II. világháború előtt vagy alatt született, gyerekként élte át a háborút, sokan veszítették el szüleiket felnőttkoruk előtt. Gyerekként érték meg az 50-es éveket, a kádári korszakban kezdtek dolgozni. Szocializációjuk során az állami szerepvállalás jelentette az ingyenes oktatást, az egészségügyi és szociális ellátást, az olcsó bérű állami lakást, a közszolgáltatást. Ez a korosztály nagy arányban veszítette el munkahelyét a rendszerváltozást követően, sok mai idős ember életpályája megszakadt a kilencvenes évektől és az újrakezdés gondot okozott szinte az egész generációnak. Új feltételeket diktált a piacgazdaság, sokan a középosztályi szintről alacsonyabbra kerültek és a korcsoport egy része mélyszegénységbe jutott. Az 57–64 éves korosztály tagjai az ötvenes évek tájékán születettek, ők az úgynevezett Ratkó-korszak népes korcsoportja. A korcsoportnak volt esélye az újrakezdésre a rendszerváltozás után, mégis sokan nyugdíjba kerültek vagy egészségi állapotuk alapján kérték a rokkantsági nyugdíj megállapítását. Magyarországon jelenleg a nyugdíjrendszer szempontjából 62. életévük betöltésétől számít idősödőnek az ember, míg foglalkoztatáspolitikai oldalról már a 45. életév betöltésétől. Jól követhető tehát, hogy az „idős kor” értelmezése több vonatkozásban is tárgyalható. A nyugat-európai országokban általánosságban 65–67 éves kortól tekintik idősnek az ott élőket.

Idősök a WHO szerint

Az Időügyi Nemzeti Stratégiában az Egészségügyi Világszervezet életkor szerinti felosztását használjuk. E felosztásban a 60–74 év közöttiek az idősödők, a 75–89 évesek az idősök és a 90 év fölötti személyek a nagyon idősök – magyar fordításban a nem egészen jól hangzó „aggok”. A Stratégia szempontjából e három korcsoportot együttesen tekintjük idősöknek, bár a hazai munkaerő-piaci sajátosságok okán – e szakterület vonatkozásában – már a 45 éven felüliek is szeniorokként kezelendők.

1. táblázat: A magyarországi népességváltozás lehetséges forgatókönyve

Jellemző (1000 fő, %)	2020	2030	2040	2050
Népesség száma	9358,1	8987,3	8512,5	8036,3
65-x évesek száma	1730,3	1803,8	1918,7	2106,2
65-x évesek aránya	18,5	20,1	22,5	26,2

Forrás: A magyarországi népességváltozás lehetséges forgatókönyve (Hablicsek László)

Idősödő társadalom és a szolgáltató védelmi rendszerek

Magyarország népessége fogy, korösszetételében változik – idősödik. E változások ráirányítják a figyelmet a társadalmi szolgáltató és védelmi rendszerek hosszú távú pénzügyi fenntarthatóságára. Az ellátó-szolgáltató rendszerek fejlesztése csak akkor lehet hatékony, ha sikeresen igazodik a társadalmi-családi strukturális változásokhoz, a szükségletekhez, a gazdasági adottságokhoz.

Felkészülés az időskorra

A különböző szolgáltatások modernizációja, a társadalmi bevonódás előmozdítása az idősügy területén is időszerűvé vált. A növekvő élettartam hatással van a különböző ellátó és szolgáltató rendszerekre, a megnövekedett életkorból adódó kihívásokra stratégiai fel kell készülni.

A társadalmi és demográfiai változások hatására új szükségletek és új keresletek jelennek meg, melyre mind politikai, mind társadalmi, mind gazdasági és szolgáltatói szinten szükséges reagálni. Hazánkban is időszerűvé vált a társadalmi szemlélet formálása, a meglévő védelmi-szolgáltató rendszerek hozzáigazítása a demográfiai és a családi struktúrákban bekövetkezett változásokhoz, valamint mindazon intézkedések elindítása is, amelyek hozzásegítik a társadalom tagjait, hogy már jóval az időskor előtti életszakaszukban tudatosan tudjanak felkészülni a saját időskorukra.

Időspolitikai az Európai Unióban

Az Európai Unió Szociálpolitikai Ütemterve célkitűzésként határozza meg a humánszolgáltatások modernizálását és fejlesztését a társadalmi és demográfiai struktúrák változásaira adott válaszként úgy, hogy a védelem szerepe produktív tényezőként jelenjen meg.

Az Európai Bizottság 2002 márciusában kiadott dokumentumában rögzíti, hogy „az öregedési politikáknak széles életpályát és a társadalomra kiterjedő közelítést kell elfogadniuk, figyelembe véve az ENSZ globális kezdeményezéseit és alapelveit”. Az ENSZ 1991-ben elfogadott, idős emberekkel kapcsolatos alapelveiben az áll, hogy olyan időspolitikára van szükség, amely az egész élet során biztosítja a függetlenséget, a részvételt, a gondoskodást, az önmegvalósítást és a méltóságot.

Az uniós tagállamok elsődleges feladata az államadósság csökkentése, a foglalkoztatás javítása, ezen belül az idősök aktivitásának elősegítése, valamint a termelékenység növelése. Indokolt és elkerülhetetlen a nyugdíjrendszer, az egészségügy és a szociális ellátás rendszerének újragondolása, fejlesztése, e területek összehangolása, valamint a nyitott és versenyképes informatikai gazdaság fejlesztése.

Flexibilis és hatékony időpolitika

Az idősebb emberek számának növekedését, az ebből következő kihívásokat érzékelve, szükség van a jelenlegi humánszolgáltatói hálózat átalakítására és modernizálására.

Olyan flexibilis és hatékony időpolitika kialakítása szükséges, mely épít a társadalom, illetve a szolgáltató és humánvédelmi rendszerek résztvevőire, így a szolgáltatásokat igénylők szükségleteire és véleményére. Az idősödő és idős emberek szükségleteinek biztosításához tovább kell erősíteni az állami, a civil szféra, a for-profit szektor, a magánszemélyek, az idősök ellátásában érintett szakmák (interszektoriális), a humánszolgáltató rendszer egyes tagjai (intraszektoriális) közötti folyamatos párbeszédet és együttműködést.

Hatékony ellátórendszerek

Az ellátórendszerek hatásosságának és hatékonyságának erősítése nem képzelhető el a szociális és egészségügyi szektor, az oktatás- és foglalkoztatáspolitikai eszközrendszereinek harmonizációja és a szolgáltatások fejlesztése nélkül. Olyan ellátórendszerre van szükség, amely mindenki számára hozzáférhetően, egységes, egymásra épülő szolgáltatásokat biztosít, folyamatos és megbízható módon. Az időskorúak számára világossá kell tenni, hogy jelenleg a szolgáltatások milyen köre áll rendelkezésükre.

Az idősök hozzáférése a szolgáltatásokhoz

A Stratégia alapvető irányelve és az időspolitikai fejlesztés egyik célja, hogy az időskorúak jól-léte szempontjából a személyre szabott szolgáltatások széles köre álljon rendelkezésre. Ezek figyelembe veszik, hogy az időskorú személyeknek egyénenként eltérő társadalmi és kulturális szükségleteik vannak. Az idősebb személyeknek úgy kell hozzáférniük a különféle szolgáltatásokhoz, hogy azok leginkább igazodjanak a saját szükségleteikhez (a „se többet, se kevesebbet, mint amire éppen szükség van” elv érvényesítése). Az idősök számára minőségi szempontok alapján is ismereteket kell nyújtani a szolgáltatások biztonságáról, megbízhatóságáról, hozzáférhetőségéről és felhasználóbarát

voltukról. Az idősök számára többféle módon – így képzésekkel is – kell az önellátás és az életminőségük megőrzésével kapcsolatos ismereteket biztosítani.

Meg kell teremteni a feltételeit az élethosszig tartó tanulásnak, az önségítés és öngondoskodás változatos lehetőségeinek és az önkéntesség szélesebb körű kiépítésének is.

Időskor és társadalmi részvétel, esélyegyenlőség

A magyarországi időspolitika egyik legfontosabb megoldandó kérdése az időskorúak diszkriminációjának megszüntetése és esélyegyenlőségének megteremtése.

Ma még sok idősebb ember ki van téve a társadalmi kirekesztés valamelyik kockázatának: elszigetelődés, egészségi problémák, hozzáférés az ellátásokhoz. A társadalmi részvétel azt is jelenti, hogy az egyén milyen mértékben, milyen intenzitással és hányféleképpen használja fel képességeit, tudását, egyéniségének sajátos adottságait más emberek, szűkebb vagy tágabb közösségek hasznos szolgálatára, gazdagítására, illetve milyen mértékben veszi igénybe mások adottságait saját élete alakításában. Ebben az értelemben a társadalmi részvétel, illetve a közösségileg aktív lét azt feltételezi, hogy az egyén tevőlegesen befolyásolja nemcsak saját maga, hanem a különböző közösségek életét, hozzáadja tudását, normáinak érvényesítését, munkáját, bizalmát, egyéniségének színét, jellegét a közösség egészéhez.

Deficitmodell helyett fejlődésmodell

A Stratégia lényege egy paradigmaváltás elfogadtatása és érvényre juttatása, mely szerint az idősekről való gondoskodásban a korábbi deficitmodell (veszteségekre történő összpontosítás) helyett a fejlődésmodellben (a meglévő képességek megőrzése, szunnyadó készségek előhívása) szükséges gondolkodni és cselekedni.

Lényeges kihangsúlyozni a szemléletformálás szükségességét és hasznosságát, hiszen a társadalomba való bevonás, az emberi képességek fejlesztésének hangsúlyozása egyúttal előmozdítja a gazdasági dinamizmust, a társadalmi stabilitást és szolidaritást.

Az ellátások hatékonysága és a társadalmi igazságosság kölcsönösen erősítik egymást. A humánszolgáltató rendszerek összehangolása, korszerűsítése a lakosság valamennyi rétegét érintik – az egészen fiataloktól a nagyon idősökig. Mindez a szociális igazságosság és a társadalmi kohézió erősítésének egyik eleme. Minél gyorsabban sikerül a társadalom idősödése nyomán megjelenő új feladatokat ellátni, annál sikeresebb lehet a fejlesztés, s növekedhet a szolgáltatásokkal való elégedettség. Ennek megvalósítása érdekében az idősebb személyeknek lehetőséget kell biztosítani a szolgáltatások közötti nagyobb mértékű választásra. Ez a szolgáltatások jelenleginél szélesebb választékával és színvonaluk emelésével biztosítható.

Egy jól funkcionáló társadalom védelmi és szolgáltató rendszere segít előmozdítani az időskorúakról és életükről egy differenciáltabb és változatosabb kép kialakítását. Ez a kép jobban tükrözi a valóságot, mint a jelenlegi, s egyúttal csökken az idősekről kialakított negatív sztereotípiák térnyerése. Ezért az időspolitikai célkitűzések területén is támogatni kell az időskorúakat abban, hogy a társadalom minden korosztálya számára tudatosabbá tegyék az idősödés pozitív vonatkozásait.

Az idősekre fókuszálva tovább kell erősíteni a társadalmi kommunikációs csatornákat és a társadalmi joggyakorlatok átvételét. A Stratégia minőségi-szakmapolitikai fejlesztési irányvonalakat határoz meg, melyek célja, hogy megakadályozzák az idősök társadalmi kirekesztődését, fokozzák az érintettek bevonását és az e céllal történő együttműködések fejlesztését a különböző szektorok (kormányzati, nonprofit, for-profit, informális közösségek), a különböző szakpolitikák és különböző szolgáltató partnerek között.

Az időskorúak heterogén csoportjai erőforrásként kezelhetők

Az időskorú személyek nem alkotnak egyetlen homogén csoportot. Ezt az irányelvet az időspolitika sikeressége szempontjából a Stratégia kidolgozásakor mindig szem előtt tartjuk, hiszen az időskorúak jól-léte szempontjából alapvető jelentőségű. Az időskorúak heterogén csoportot alkotnak, amelyet erőforrásként lehet és kell kezelni, függetlenül háttérüktől, tevékenységeiktől vagy az ellátások iránti szükségleteiktől.

Az idősödés pozitív felfogásának érvényre juttatásához az időskorúak tudását, bölcsességét és készségeit is szükséges beépíteni a szolgáltató rendszerek működtetésébe, valamint el kell ismerni hozzájárulásaikat a közjóhoz, például a háztartások, szomszédságok közötti segítő kapcsolatok méltánylása révén. Az önkéntes tevékenység további fejlesztésével elő kell mozdítani a lakóközösségi alapú önkéntes mozgalmakat, a fiatal és idősebb korú személyek együttműködését egymás segítésében. Az önkéntesség erősíti a generációk közötti kapcsolatokat, a tudások és tapasztalatok átadását, az értékek és az alkotó problémamegoldó készségek továbbörökítését.

A felszabaduló idő aktív és hasznos eltöltése

A kultúratranszfer az idősok számára saját társadalmi fontosságuk és értékük megerősítését jelenti. A nyugdíjas kor elérése olyan időmennyiség felszabadulását eredményezi, amelynek eltöltési módja nagymértékben meghatározza nemcsak az egyén közérzetét és társadalmi helyét, hanem a vele egy háztartásban élő közvetlen családtagjait is. A felszabaduló idő aktív és hasznos eltöltése az egyén számára önmegvalósítási sikert jelent, míg a társadalom működése szempontjából a kohéziót és a pozitív társadalmi identitást erősítő tényező. A korábbi tervek, vágyak megvalósítása vagy a civil szervezetekben való részvétel segíti az idős emberek munkaerőpiacról való kilépésének átmenetét, s egyben hozzájárul az idősok társadalmi integrációjához és környezetükön belüli elismertségük növeléséhez.

Egészség, képzettség, tudás – az idősok minőségi életének kulcs-motívumai

A méltó idősok feltétele az aktivitás széles értelemben vett kitolása időben annyira, amennyire csak lehetséges. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, a gazdasági, pénzügyi motivációnak és az egészségnek kulcsszerepe van. Hazai kutatások is igazolják, hogy az egészségi állapot, a képzettség vagy tudáshiány komolyan befolyásolja a munkaerő-piaci pozíciót, a munkaesélyek pedig erősen hatnak az egyén anyagi, szociális helyzetére, végső soron élete minőségére. Az élet korábbi szakaszainak minősége pedig csaknem teljes egészében eldönti, milyen minőségű életre van kilátás idősokban. Fentiekből az is következik, hogy a „megkomponált életútmodell” alakításához a kormányzati intézkedések összehangolására, rendszerszemléletre van szükség.

Tekintettel arra, hogy településtípustól függően is változó a különféle szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélye – általánosságban a városokban egyszerűbb szolgáltatást igénybe venni, mint a kis lélekszámú településeken, tanyákon élők esetében –, külön szolgáltatásokkal kell célba venni az olyan vidéki és távoli területeket, amelyeken az idősok számára nem áll rendelkezésre elérhető szociális és egyéb típusú infrastruktúra.

Az életkor meghosszabbodásával a népesség egyre nagyobb arányát alkotó generáció mind erőteljesebb társadalmi hasznosságának előmozdítása fontos feladat, megkerülhetetlenül fontos cél. Fontos, hogy a ma még fiatalabb generáció tagjai számára és a most idős generáció számára egyaránt pozitív lehetőségeket jelentsen a közeli és távoli jövő.

Az idősödési folyamat menedzselése fiatalabb korban kezdődik

Az Idősügyi Nemzeti Stratégiában elsődleges célcsoportot képeznek a mai idősebb generáció tagjai. Rá kell azonban mutatni, hogy az aktív idősok lényege éppen a generációk közötti szerves kapcsolatban és kölcsönös támogatásban rejlik. Így a középkorú és a fiatalabb generációk számára sem közömbös az idősok aktivitása, életminősége, az ő majdani saját idősokuk lehetőségei. A közepgenerációk jövőképét és így mentális beállítódását is nagyban befolyásolja, hogy milyen idősokra számíthatnak.

A Stratégia ezért nemcsak az idősoket, hanem a középkorúakat és a felnövekvő nemzedékeket is megszólítja, célkitűzéseivel hatni akar rájuk, hiszen a sikeres idősödést már igen korán kell megalapozni.

A Stratégiában az idősödési folyamat menedzselése mind egyéni, mind társadalmi szinten új szemléletként jelenik meg. Az idősödési folyamat menedzselése nem más, mint a lehető legkorábbi életszakaszban kezdődő tudatos felkészülés az idősokra, egészséges életmóddal, melyen belül különösen nagy szerepet kap a táplálkozás, a mozgás, a képzés és a mentális egészség megőrzése.

Az idősödő társadalom igényli a közösségi szintű megoldásokat, amelyeket mindig személyes szükségletekre és élethelyzetekre kell alkalmazni. Az Idősügyi Nemzeti Stratégiában foglalt irányelvek megteremtik annak kereteit, hogy az idősödők és idősok tevékenyen részt vehessenek a társadalmi és gazdasági életben, továbbá számarányuknak megfelelő képviselőhöz jussanak a döntéshozatal különböző szintjein, közvetlenül megjelenítve társadalmi csoportjuk érdekeit.

A Magyarországon érvényesülő és várható demográfiai folyamatok a generációk közötti íratlan megállapodások újrafogalmazását igénylik. Mélyreható gazdasági, társadalmi változások indokolják a Stratégia megalkotását.

2. HELYZETELEMZÉS

2.1. MAGYARORSZÁGI ADATOK

Az adatok forrásai

Hazánkban az idősök helyzetével több intézet is foglalkozik, bár egyik sem tekinti fő feladatkörének ezen társadalmi csoport vizsgálatát. Ennek következtében jelenleg még nem létezik az idős társadalom helyzetével foglalkozó átfogó kutatási projekt, bár az idősök helyzetének jobb megismerése céljából erre igen nagy szükség lenne.

Az idősügyi területtel foglalkozó, rendelkezésre álló és a Stratégia készítéséhez igénybe vett háttéranyagok az alábbiak:

- A Központi Statisztikai Hivatal és a Szociális és Munkaügyi Minisztérium „Ezüstkor” című kötetei, melyek az időskorúakra vonatkozó magyarországi adatokat tartalmazzák.
- A KSH Népeségtudományi Kutatóintézetének az „Életünk fordulópontjai, 2004/2005” című kutatás adatfelvétele és a témával kapcsolatban közölt tanulmányok.
- A népszámlálás és a kisnépszámlálás, az úgynevezett mikrocenzus idősökre vonatkozó adatai.
- A Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet szociális szolgáltatásokra vonatkozó adatai, elemzései.
- A Központi Statisztikai Hivatal kapcsolódó kiadványai és adatbázisai.
- Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság nyilvántartásaiból átvett adatok.
- A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Magatartástudományi Intézetének Hungarostudy kutatásának eredményei.
- Nemzeti Stratégiai Jelentés a Szociális Védelemről és a Társadalmi Összetartozásról 2008–2010.
- Az Állami Számvevőszék 0719. számú jelentése: „Jelentés az önkormányzatok szociális alapszolgáltatási tevékenységének ellenőrzéséről”.
- Az Állami Számvevőszék 0820. számú jelentése: „Jelentés az önkormányzati kórházak és a bentlakásos szociális intézmények ápolásra, gondozásra fordított pénzeszközei felhasználásának ellenőrzéséről”.
- A szociális tárca megbízásából elindult műhelymunkák keretében készült idősökkel kapcsolatos tanulmányok: Javaslat Nemzeti Idősügyi Stratégia megalkotására.
- Az Idősügyi Tanács által delegált szakemberekből álló 14 munkacsoport tanulmánya.

Lakosság korcsoportos összetétele

Ha korcsoportok szerinti áttekintést készítünk a mai magyar lakosság összetételéről, akkor jól látható az alábbi táblázatból az idősök számarányának növekedése az össznépességen belül. Az is követhető, hogy többségben vannak a 60 éven felüli nők a férfiakhoz képest, és több mint 1,1 millió 70 éven felüli állampolgár él Magyarországon napjainkban.

2. táblázat: Az egyes korcsoportok népességen belüli aránya, 1990–2008

Év (január 1.)	60-x évesek %	70-x évesek %	80-x évesek %
1990	18,9	8,1	2,5
2000	20,1	10,1	2,5
2003	20,8	10,7	3,1
2004	21,0	10,8	3,2
2005	21,3	10,9	3,3
2006	21,4	11,0	3,5
2007	21,6	11,1	3,6
2008	21,8	11,2	3,7

Forrás: KSH

3. táblázat: Népesség korcsoportok és nemek szerint, 1990–2008

Korcsoport	1990	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Férfi								
0–59 éves	4 197 584	4 069 653	4 004 634	3 985 232	3 964 123	3 954 408	3 943 614	3 924 305
60 év felett	787 320	795 541	813 822	818 881	828 992	830 171	835 464	845 257
70 év felett	306 281	362 685	379 652	382 558	385 525	386 059	386 905	387 100
80 év felett	82 693	79 322	95 101	99 460	102 593	105 817	108 979	111 311
Összesen	4 984 904	4 865 194	4 818 456	4 804 113	4 793 115	4 784 579	4 779 078	4 769 562
Nő								
0–59 éves	4 217 393	4 095 126	4 026 143	4 005 483	3 981 306	3 964 916	3 952 077	3 926 788
60 év felett	1 172 526	1 261 324	1 297 763	1 307 146	1 323 128	1 327 086	1 335 003	1 349 051
70 év felett	537 973	666 618	702 334	710 304	718 385	723 630	731 005	737 306
80 év felett	177 195	180 773	217 888	227 636	235 296	244 732	254 389	260 839
Összesen	5 389 919	5 356 450	5 323 906	5 312 629	5 304 434	5 292 002	5 287 080	5 275 839
Együtt								
0–59 éves	8 414 977	8 164 779	8 030 777	7 990 715	7 945 429	7 919 324	7 895 691	7 851 093
60 év felett	1 959 846	2 056 865	2 111 585	2 126 027	2 152 120	2 157 257	2 170 467	2 194 308
70 év felett	844 254	1 029 303	1 081 986	1 092 862	1 103 910	1 109 689	1 117 910	1 124 406
80 év felett	259 888	260 095	312 989	327 096	337 889	350 549	363 368	372 150
Összesen	10 374 823	10 221 644	10 142 362	10 116 742	10 097 549	10 076 581	10 066 158	10 045 401

Forrás: KSH

Öregedési index

Az idősödő társadalom jelének egyik fontos mérőszáma az öregedési index, amely a hatvan év felettiek és a 19 év alattiak arányát mutatja. Ez az index 2001-ben 0,881 volt és folyamatos emelkedése következtében 2050-re várhatóan 1,883 lesz. Míg 2001-ben a 19 évesnél fiatalabbak voltak többen, addig 50 évvel később már a 60 év felettiek közel kétszer annyian lesznek, mint a fiatal korosztály.

4. táblázat: Születéskor várható átlagos élettartam alakulása

Születéskor várható átlagos élettartam	1990	2000	2005	2007
Férfi	65,13 év	67,11 év	68,56 év	69,19 év
Nő	73,71 év	75,59 év	76,93 év	77,34 év

Forrás: KSH

Születéskor várható élettartam

A társadalom idősödésének másik fontos mutatója a születéskor várható átlagos élettartam, mely lassan, de folyamatosan növekszik. 2007-ben ez a szám a férfiak esetében 69,19 év volt, a nőknél 77,34 év.

5. táblázat: Kiemelt korcsoportok százalékos arányának növekedése az össznépességen belül

Életkor/év	2001	2008	2030	2050
60–x	20,4%	21,8%	27,4%	34,6%
65–x	15,1%	16,1%	20,1%	26,2%

Forrás: KSH

A magyar nők többsége élete utolsó éveire elveszti társát

A születéskor várható élettartamból is következik, hogy életük utolsó éveire a magyar nők igen jelentős hányada elveszti a társát, sokszor teljesen magára marad. A 60 évesek és idősebbek (nők) 50,4%-a, a 70 évesek és idősebbeknek (nők) pedig már 66,4%-a özvegy. 2008. január 1-jén 489 239 özvegy nő élt az országban, aki már elmúlt 70 éves.

Területi adatok

Amennyiben a társadalom idősödését területileg vizsgáljuk, akkor azt láthatjuk, hogy Budapest a leginkább idősödő város, ezen kívül igen sokan élnek községekben és kistelepüléseken az idős emberek közül. A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (Állami Népszámlánytároló Hivatal) jelentése szerint minél kisebb lélekszámú a település, annál magasabb az ott élő idősök (60 éven felüliek) aránya, az ötezer fő alatti településeken ez az arány 25%. A fővárosban igen magas az idősök aránya, emellett Békés, Heves és Zala megyében is 23 és 21% felett van.

Az idősödés és regionalitás vonatkozásában a fellelhető különbségek (eltérő élethelyzetek) nem területi indikátorok mentén magyarázhatók, hanem kifejezetten egyéni szinten, mivel a „sikeres idősödés” magyarázó indikátorai az iskolai végzettség, a korábbi életmód (pl. egészséges táplálkozás) és a korábbi munkaerő-piaci részvétel, státusz, valamint az időskor tudatos tervezésére való törekvés.

A falvakban többnyire saját tulajdonú házakban laknak az idősök, ám ezek között minden negyedik lakás régi és/vagy komfort nélküli, esetenként szükséglakás. A falvakban 40% feletti a hagyományos – fával vagy szénnel történő – fűtés.

Magas az egyszemélyes háztartások aránya

A népesség jelentős többsége, 97–98%-a magánháztartásokban él, igen kevesen választják – a lehetőségek szűkössége miatt is – az intézményi létformát annak ellenére, hogy egyre többen maradnak magukra életük utolsó éveire. A háztartások között egyre magasabb az egyszemélyes háztartások aránya. Ma a 70 éves és idősebb népesség egyharmada él egyedül, és e korosztály közel felének a mindennapi életvitelét akadályozó problémája van (mozgásában akadályozott, érzékszervi károsodásai vannak stb.).

Szociális alapszolgáltatást igénybe vevők aránya alacsony

Az 65 év és afeletti lakosok – összesen 1 581 425 fő – 2,52%-a részesül házi segítségnyújtásban, 4,28%-a szociális étkeztetésben, valamint 1,7%-a látogatja az idősök nappali intézményeit. Nem éri el az egy százalékot a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást igénybe vevők aránya, míg 0,6% az egyéb, nem bentlakásos szociális alapszolgáltatásban részesülők aránya. Mint arra már korábban kitértünk, az idősök döntő többsége magánháztartásban él, a bentlakásos intézményekben 41 254 fő a 65 éves vagy idősebb lakó. A megkérdezett idősök többnyire elégedettek lakásukkal, szeretnének ott élni életük végéig.

Jövedelmi viszonyok

Azokban a háztartásokban, amelyekben a háztartásfő életkora 60–69 év közötti, az egy hónapra jutó nettó jövedelem közel 80 000 Ft (2006. évi adat), ahol a háztartásfő 70 éves vagy idősebb, ott már csak 76 000 Ft (2006. évi adat). A nyugdíjösszegek nemek szerinti összehasonlításában is igen jelentős különbségek vannak, a nők hátrányára.

Idősök foglalkoztatási adatai

A foglalkoztatott 3,9 millió állampolgárból szakértői becslések szerint (APEH) 200–300 ezer fő dolgozik nyugdíj mellett, a teljes munkaidőben folyamatosan dolgozók között tavaly 40 ezren voltak a korhatár feletti öregségi nyugdíjasok, akik jellemzően felsőfokú végzettséggel rendelkeznek és szolgáltatási jellegű, ipari, építőipari végzettséggel dolgoznak ezeken a területeken. Természetesen sokan vannak, akik a családon belüli munkamegosztásból nagy részt vállalnak és/vagy közösségi, önkéntes munkát végeznek. Ez az idősebbek szóhasználatában még sok esetben társadalmi munkát jelent. Mindezek ellenére az idős, és a társadalom 55–64 éves korú tagjaiban van még kiaknázatlan munkavégzési erőforrás.

Foglalkoztatás adatai Magyarországon

Az idősök foglalkoztatására hatással vannak az aktív korúakra vonatkozó munkaerő-piaci lehetőségek is, hiszen ha egy gazdaságban nagy a munkaerőigény, akkor az időseknek is jobb esélyei vannak arra, hogy a nyugdíjuk mellett dolgozzanak, míg ellenkező esetben a jövedelemszerzésnek ez az útja jelentősen beszűkül számukra. A munkaerő szempontjából a munkaerőpiac két legfontosabb mutatója a munkanélküliségi ráta – ami a gazdaságilag aktív

népességen (foglalkoztatottak és munkanélküliek együttes száma) belül a munkaerőpiacról kiszorultak arányának jelzőszáma – és a foglalkoztatási ráta, ami a népességen belül a foglalkoztatottak arányát mutatja meg. Magyarországon a 15–74 évesekre jellemző munkanélküliségi ráta 2008. szeptember–novemberi időszakban 7,8%-os volt, ami 0,3 százalékponttal meghaladta az egy évvel korábbi szintet. Ugyanebben az időszakban a nemzetközi összehasonlításban használt 15–64 éves korcsoportra számított foglalkoztatási ráta 57,1%-nak felelt meg, ami 0,2 százalékponttal volt alacsonyabb az egy évvel korábbinál. 2009. I. negyedévben ezek a mutatók tovább romlottak, a munkanélküliségi ráta 9,7%-ra nőtt, a 15–64 éves korcsoportra számított foglalkoztatási ráta 55,1%-ra csökkent.

A foglalkoztatási ráta növelése szükséges – a nyugdíjba kerülési kor alatta marad az öregségi nyugdíjkorhatárnak

A munkaképes korosztály körében a foglalkoztatási ráta növelése saját egzisztenciájuk javítása érdekében, valamint a nagy elosztó rendszerek stabilitása érdekében is elengedhetetlen. Különösen igaz ez a 45–64 és ezen belül is az 55–64 évesek foglalkoztatottsági rátájának növelésére. A jelenlegi (2009. I. negyedévi) 52,5%, illetve 31,8% igen alacsony, amelynek egyenes következménye, hogy a munkanélküli létből, szakadozott életpályával rendelkező nyugdíjba kerülők nyugdíjának színvonala elmarad a munkából nyugdíjba vonulókétól, jelentősen csökkentve a méltó idősor esélyeit. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy a nyugdíj előtt állók számára a munkanélküliségi ellátások igénybevétele kedvezőbb, mint egy alacsonyabb bér elfogadása, ugyanis a munkanélküliségi ellátások időtartama a szolgálati időt növeli, azonban a majdani nyugdíj színvonalát nem csökkenti, mivel a nyugdíj alapját képező havi átlagkereset meghatározásánál csak akkor számít be, ha az kedvezőbb az igénylőre nézve.

Magyarországon az átlagos nyugdíjba kerülési kor, az úgynevezett „korcentrum” négy évvel alatta marad az öregségi nyugdíjkorhatárnak, ami jelenleg (2009-ben) 62 év, és ezzel Európában az egyik legalacsonyabb. A nyugdíjbiztosítás pénzügyi alapjának finanszírozhatósága tükrében ez két problémát jelent. Egyrészt a korhatár előtt nyugdíjba vonulók járulékbevezetése és az ezzel együtt járó munkáltatói járulékok elmaradnak, másrészt a kiadási oldalon éppen az idő előtti nyugdíjazásnak köszönhetően megjelennek azok is, akik számára csak évekkel később kellene a nyugdíjat biztosítani.

6. táblázat: Nyugellátásban részesülők száma 2008. I. és IX. havi adatok alapján

Ellátás típusa	2008. I. havi adatok alapján	2008. IX. havi adatok alapján
	Ellátásban részesülők száma (fő)	Ellátásban részesülők száma (fő)
Öregségi és korhatár feletti rokkantsági nyugdíj	2 090 103	2 095 882
Korbetöltött öregségi nyugdíj	1 454 591	1 425 504
Korhatár alatti öregségi (előrehozott) nyugdíj	261 724	301 082
Korbetöltött rokkantsági nyugdíj	361 957	356 862
Bányász- és korengedményes nyugdíj	11 831	12 434
Korhatár alatti rokkant nyugdíj	432 840	423 440
ebből I–II. rokkantsági nyugdíj	72 401	70 363
Hozzá tartozói (özvegyi, árvasági, szülői) nyugdíj	252 617	239 412
Teljes ellátások összesen	2 775 560	2 759 946
ebből ideiglenes özvegyi nyugdíj	10 296	9 543

Forrás: ONYF

A magyar nyugdíjasok munkaerő-piaci részvétele alacsony

A KSH Munkaerő-felmérése alapján 2008-ban nem jelent meg a munkaerőpiacon a 15–74 éves népesség 45,6%-a, illetve a 15–64 éveseknek a 38,5%-a. Meglehetősen magas az előrehozott és korengedményes nyugdíjban részesülők száma és a rokkantsági és baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülőké. 2007-ben hazánkban az időskorú (55–64 éves) munkavállalók egyharmada dolgozott és ezzel az európai uniós tagországok között a 24. helyet foglaltuk el. Ez a ráta az EU27-ek átlagában 44,7% volt. Nagyon alacsony a munkaképesség-változás után más munkakörben foglalkoztatottak vagy átképzésben részesülők, s az eredményes rehabilitáció után újra foglalkoztatottak száma. A munkaképesség-csökkenés tehát mindezen adatok figyelembevételével a leggyakrabban véglegesnek tekinthető – az egyén és a munkaerőpiac részéről is. A munkaerőpiacról a nyugdíjba lépők közül a rokkantsági nyugdíjasok szenvedték el a legnagyobb veszteséget, amennyiben nem volt meg az elegendő szolgálati idő az előrehozott

nyugdíjhoz. Akik inaktív státusból, vagyis munkanélküliből lettek nyugdíjassá, azoknak jövedelmi pozíciója nagy eséllyel javult.

A KSH „Életünk fordulópontjai 2004/2005” című adatfelvételében a jövőre vonatkozó aggodalmaik között sokak véleményében van jelen a gyermek jövőjéért való és a saját egészségromlás miatt érzett aggodalom. Az időskorúak életük szubjektív megítélésekor leginkább a házastársi, élettársi kapcsolatukkal, a végzett munkájukkal, a lakásukkal, házukkal és legkevésbé az egészségi állapotukkal elégedettek. A munkahelyi aktivitásuktól eltávolodva az időskorúak jelentős hányada nem találja, nem találta meg elégedettségének forrását, újabb, örömeket adó aktivitását az életkor harmadik szakaszában. S ennek nem mindig az anyagi helyzet az oka, sokan nem tesznek meg olyan dolgokat sem, amit jövedelmük lehetővé tenné. De lemondóak, feleslegesnek érzik, hogy rendszeresen, többet mozogjanak, színházba, moziba, múzeumba menjenek vagy havonta legalább egyszer baráti összejövetelre járjanak. Az idősek életminőségén sokat rontanak a depressziós, szorongásos tünetek, a rossz közérzet és az alacsony önbecsülés. Ebben a lelkiállapotban nagyon kevesen érzékelik azt aényt, hogy az idősek szegénységbe kerülésének kockázata az utóbbi években jelentősen csökkent. Az idősek körében mért szegénységi ráta jóval alatta marad a populáció átlagának. Az idősek körében mért szegénységi rés ebben az esetben jóval az átlag alatt marad, a 65 éves és idősebbek esetében 9,3%.

2.2. ÉLETKÖRÜLMÉNYEK, AZ IDŐSEK HELYZETÉNEK ELEMZÉSE

2.2.1. FONTOSABB DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK

Demográfiai változások

A demográfiai változások vizsgálatakor szembevetendő, hogy a hazai népesség folyamatos csökkenése a lakosság idősödésével párhuzamosan zajlik. Emelkedik az időskorúak, az egyedül élők és a nem házasságban élők népességben való aránya. Néhány évvel ezelőtt nem sokan éltek meg századik életévüket. Napjainkban velünk együtt él 1107 száz éves vagy ennél idősebb állampolgár, és 35 000 főt meghaladó a 90 évesnél idősebbek száma is.

Az idősek egészségesen várható élettartama jelentősen függ az iskolázottság és a településnagyság adataitól

A 65 éven felüliek 38%-a férfi és 62%-a nő. A születéskor várható élettartam Magyarországon öt-hat évvel rövidebb, mint az Európai Unió nyugati tagállamaiban, bár a halálozási adatok, különösen a korai haláltól veszélyeztetett férfiak esetében az utóbbi években némi javulást mutatnak. Napjainkban már nem csak a várható élettartamra vonatkozó számításokkal foglalkozunk. Az idősek szempontjait előtérbe helyező megközelítés nyomán fontosabb lett az egészségesen várható élettartamokra vonatkozó kutatások eredményeit figyelembe venni. A hazai számítások szerint megállapítható, hogy az iskolai végzettség befolyással van a betegség időszakának kezdetére, elsődlegesen abban az értelemben, hogy – a nemektől függetlenül – legkorábban az alapfokú végzettségűek betegszenek meg, legkésőbb pedig a diplomások. Mindkét nem esetében a magasabb végzettséghez nemcsak hosszabb várható élettartam tartozik, de rövidebb betegidőszak is.

Ha mindezt településnagyság szerint vizsgáljuk, akkor megállapítható, hogy növekvő településnagysághoz (község – város – megyei jogú város – Budapest) hosszabb várható élettartam, rövidebb betegidőszak és így hosszabb egészségesen várható élettartam kapcsolódik. A magasabb végzettségűek nagyobb arányban élnek városokban, ahol az egészségügyi ellátás is könnyebben elérhető. Magyarországon a 65 éven felüli férfiak és nők várhatóan csupán 30–40%-a számíthat hátralévő életéveiben korlátozásmentes évekre, 22–30%-uk éveit tartós/krónikus betegségtől mentesek és csupán 6–7% számíthat „jó” vagy „nagyon jó” állapotban eltöltött évekre. Hollandiában például a korlátozásmentes időszak aránya a férfiak 70%-ára és a nők 80%-ára vonatkozik. A számításokból egyértelműen következik, hogy a hosszabbélettartam követekében a 65 éven felüli állampolgárok közül egyre többen lesznek a nagy egészségügyi és szociális ellátórendszerek használói. A háztartások összetétele, a családi, települési és lakókörnyezeti jellemzők, ahol az emberek megélik az időskorukat, nagymértékben befolyásolják azt, hogy milyen arányban tudják az ellátórendszerek szolgáltatásait igénybe venni.

A háztartások 40%-ában él idős ember

A közel négy milliárd háztartás 40%-ában élnek idős emberek és minden negyedik háztartás csak időskorú személyekből áll. A népesség idősödését mutatja az is, hogy az egyszemélyes, csak idős személyekből álló háztartások száma közelíti az egymilliót és ezen belül közel 150 ezer az olyan egyszemélyes háztartás, ahol 80 év feletti ember él egyedül. 2005

áprilisában a teljes népesség 97,5%-a magánháztartásban és 2,1%-a bentlakásos elhelyezést nyújtó szociális intézményekben élt.

Segítő kapcsolatok a családokon belül – „szendvics-generáció” nehéz helyzetben

A háztartások összetételének és a családok struktúrájának változásai ellenére a háztartások és családok közötti segítő kapcsolatok vizsgálata pozitív mérleget mutat, vagyis működnek a családon belüli segítő kapcsolatok. Ám ezt folyamatosan veszélyezteti a „szendvicsgeneráció” (vagyis a középső generáció) nehéz helyzete, akiknek a gyerekekkel szembeni kötelezettsége mellett az idős szülők segítése is fontos, miközben félnek a munkanélkülivé válástól. A kapcsolat fenntartását, betegség esetén az ápolást-gondozást megnehezíti az a tény, hogy egyre kevesebben élnek az idős szülők közelében. A családi kapcsolatok fenntartásának és működőképességének igen fontos szerepe van a mentális állapot javításában, mivel a családon belüli segítség elérhetősége növeli a biztonságérzetet. A KSH korábban végzett, a lakásviszonyokkal kapcsolatos kutatásából kiderül, hogy a 65 éven felüliek döntő többségének – 90%-nak – nincsenek lakásváltoztatási tervei annak ellenére, hogy a szintén e kutatásban felvett adatokból tudjuk, hogy egyharmaduk elégedetlen lakása állapotával. A megkérdezettek 15%-a szerint nem megfelelő lakóhelyének biztonsága és 43%-uk lakásfenntartási nehézségekkel küzd. Ez utóbbit enyhítenek a növekvő számban igénybe vett lakásfenntartási támogatások és a közüzemi díjak árkompenzációi.

2.2.2. GAZDASÁGI AKTIVITÁS, JÖVEDELEM, FOGYASZTÁS

A nyugdíjas háztartások élelmiszer-fogyasztása magasabb, mint az aktív háztartásoké

A 65 évesek és idősebbek havi jövedelmének legnagyobb hányadát a nyugdíj biztosítja. Az idősök fogyasztásának legfőbb jellemzője az összes kiadáson belül az élelmiszerre fordított kiadások 27%-os aránya (2007. évi adat). Az aktív háztartások és a nyugdíjas háztartások élelmiszer-fogyasztásának összehasonlítására a 2007-es háztartás-statisztikából kiemeltünk néhány adatot. Ez az adatsor arra utal, hogy az aktív háztartások fogyasztása – amiben benne van minden kisgyermeket nevelő háztartás is – alatta marad a nyugdíjas háztartások fogyasztásának. Valószínűsíthető, hogy a nyugdíjas háztartásokban megnöveli a gyermekeknek és unokáknak vásárolt élelmiszer a saját háztartási kiadásokat.

7. táblázat: Aktív és nyugdíjas háztartások 1 főre jutó fogyasztása néhány fontosabb élelmiszerből, 2007 (kilogramm/év)

Megnevezés	Húsfélék	Sajt, túró	Zöldség	Gyümölcs
Aktív háztartások	53,0	5,3	46,0	39,8
Nyugdíjas háztartások	73,6	6,8	76,6	64,7

Forrás: KSH

Magas a lakás- fenntartásra, egészségre, gyógyszerekre fordított összeg

Jelentős tétel a lakásfenntartás. Ugyancsak magas – 7–11%-ot kitevő arányú – az egészségügyre (gyógyszerekkel együtt) fordított összeg, ami a 70 év felettiek körében ugrásszerűen megnőtt. Igen kevés információ áll rendelkezésre az egyéb termékek és szolgáltatások fogyasztásáról, mértékéről.

Szegénységi arány a kor előrehaladtával csökken

A KSH 2005-re vonatkozó adatfelvétele szerint az országos szegénységi arány 15,9%, ami a kor előrehaladtával csökken, köszönhetően a 65 éves és idősebbeket szinte teljes egészében lefedő nyugdíjrendszernek. Az idős emberek szubjektív megítélése eltér ettől, ám ezt az érzést és az idősök közérzetét nagyon sok tényező befolyásolja.

Korcentrum ma 58–59 év

A tényleges nyugdíjba kerülési kor, a korcentrum nagyjából 58–59 év – az öregségi nyugdíj 62 éves korhatárával szemben. Társadalmi szempontból nagy a hiányosság a nyugdíjtudatosság és a nyugdíjismeretek fejlesztésében. A nyugdíjrendszer fenntarthatóságáról szóló – a tömegkommunikációban is megjelenő – egyoldalú megnyilatkozások rombolják a generációk közötti szolidaritást és a nyugdíjrendszerbe vetett bizalmat, ezáltal a nyugdíjrendszer működtetésével járó köteleességvállalást is.

8. táblázat: A nyugdíjazási életkor alakulása

A nyugdíjazási életkor alakulása Újonnan öregségi és öregségi jellegű nyugdíjba vonulók átlagos életkora (év)			
Év	Férfi	Nő	Együtt
1995	58,8	54,6	56,1
2000	59,9	55,9	57,4
2001	60,0	57,6	59,2
2002	59,9	56,6	58,4
2003	59,6	58,4	59,2
2004	59,8	57,3	58,5
2005	59,9	57,7	58,6
2006	59,9	57,5	58,5
2007	59,7	57,7	58,6

Forrás: ONYF

Ma 1,5 millió ember a minimálbér szerint vállal közterheket

2008. év végén a 15–74 éves foglalkoztatottak létszáma mintegy 3 millió 800 ezer fő volt. Napjainkban Magyarországon magas a minimálbér szerint közterhet vállalók száma – közel 1,5 millió fő. Ők többnyire önfoglalkoztatók a vállalkozásokban, illetve foglalkoztatottak. Mindez azzal is jár, hogy majdan – ennek a csoportnak a nyugdíjba vonulásakor – jelentősen megnövekedhet a nagyon alacsony összegű nyugdíjak száma.

Nyugellátásban részesülők száma: 2 759 946 fő – a korbetöltött öregségi nyugdíj egy főre számított havi átlagos összege: 87 462 Ft (2008. december)

Magyarországon 2008. decemberi adat szerint 2 759 946 fő részesült nyugellátásban, akik között mindössze 1,4 millió fő a saját jogú, korbetöltött öregségi nyugdíjjal rendelkező. Az öregségi nyugdíjminimum összege 2008-ban 28 500 Ft volt. Ennek vásárlóértéke az elmúlt évtizedben mind a nyugdíjak átlagos szintjéhez, mind pedig a bérminimum összegéhez viszonyítva csökkent. Az öregségi nyugdíjminimum jelentősége a nyugdíjasok körében elhanyagolható, évi 0,2% alatt van az ebben az összegben megállapított nyugellátás. 2008-ban a korbetöltött öregségi nyugdíjellátás egy főre számított havi átlagos összege 87 462 Ft volt. A nyugdíjban vagy nyugdíjszerű ellátásban részesülők között a korhatár alatti rokkantsági nyugdíjak alacsonyabb összeget tesznek ki.

Az öngondoskodás szemlélete még nem terjedt el az időskorúak körében

Egy 2007 őszi, a 65–84 évesek körében végzett kutatás szerint az anyagi nehézségek megoldását legtöbben (85%) a saját családjuktól, az ismerősi körtől remélik, de a megkérdezettek 20%-a banki kölcsönt is felvenne, míg az életjáradéki programba való belépést a megkérdezettek alig 3%-a említette. Bár a takarékoskodás az idősek pénzkezelésének legfőbb sajátossága, alig néhányan (21%) tudnak valamit is megspórolni, s ha igen, az az éves jövedelmük alig 7,4%-a. A kutatás rámutatott arra is, hogy az időskorúak körében az öngondoskodás szemléletének szükségessége még nem terjedt el. A hosszú távú ápolásra vagy más, időskori szolgáltatásra vonatkozó biztosítások még nem gyakoriak.

Az aktívak aránya alacsony

A rendszerváltozás után a legszembetűnőbb mértékben az 50 év felettiek körében csökkent az aktívak száma, de napjainkban megfigyelhető már a 45 éven felüliek munkanélkülivé válástól való fokozott fenyegetettsége is. Az Európai Unió foglalkoztatáspolitikájában kiemelt helyet kap az 55–64 éves korosztály munkaerő-piaci aktivitásának növelése. A Lisszaboni Stratégia 2010-re kitűzött célja e korosztály 50%-os foglalkoztatásának elérése. Ennek a célnak az elérését sok ország megközelítette vagy túlteljesítette. 2006-ban – a növekedés ellenére – a foglalkoztatási ráta még mindig csak 33,7% volt e korosztály körében. A 65 év felettiek körében minimális mértékben mutatható ki a jövedelemadó fizetésében is követhető gazdasági aktivitás, és ez azt is jelenti, hogy összességében a senior korú és idősebb, nagy munkavállalói és szakmai tapasztalattal rendelkező emberek nem keresettek.

Életkor szerinti diszkrimináció

A lisszaboni cél elérését akadályozza a tudáshiány, különösen az informatikai eszközök használata területén. Jelentős mértékben akadályozó tényező a munkaadói magatartás és a munkavállalók egészségi állapota is. Fontos megjegyezni, hogy a nyugdíjkorhatárt el nem érők számára a képzési, átképzési lehetőségek igen korlátozottak. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság által nyilvántartott esetek között egyre nagyobb számban találjuk meg az életkor szerinti diszkriminációra vonatkozó beadványokat. A diszkrimináció elleni fellépés során hozott elmarasztaló határozatok jelenleg még nem kapnak kellő nyilvánosságot. A közvélekedésben is inkább azzal a negatív megközelítéssel találkozunk, hogy „jobb, ha az idősök nem veszik el a munkalehetőséget a fiatalok elől”.

2.2.3. ÉLETÚTTERVEZÉS, ÖNGONDOSKODÁS

Az öngondoskodás társadalmi igénye alacsony

Mára előtérbe került az öngondoskodás társadalmi igénye, elsőként ott, ahol a szükségletek fedezete (az életpálya egészében) reálisan előteremthető. Az aktív korú lakosság többsége nem igazán van tisztában a különböző előtakarékosági és öngondoskodási lehetőségekkel. A lakosság közel fele hallott már az önkéntes nyugdíjpénztárakról, az egyéb pénzügyi lehetőségek spontán ismertsége azonban minimális. A pénzügyi szektor által kínált öngondoskodási formák elterjedtségéről – életjáradék, életbiztosítás – nem áll rendelkezésre adat. Kutatási becslések szerint a 45 évnél idősebb korosztály 38%-a nyugdíjazása után könnyen kerülhet nehéz anyagi körülmények közé: ők azok, akiknek nincsen semmilyen komolyabb megtakarítása, nem vesznek részt az öngondoskodás formáiban és olyan alacsony a jövedelmük (28%), illetve az olyan mértékben származik a szürkegazdaságból (12%), hogy a nyugdíjuk valószínűleg nagyon alacsony lesz. Az ebbe a két csoportba tartozók az átlagnál nagyobb arányban tervezik, hogy nyugdíj mellett is dolgozni fognak, ám saját egészségi állapotukat rosszabbnak ítélik, mint a magasabb jövedelemmel rendelkezők. A részben vagy egészben a szürkegazdaságból élőknek egy kisebb – az összes 45 évnél idősebb munkavállaló 7%-át kitevő – csoportjára jellemző az öngondoskodás valamilyen formája. A magas öngondoskodási hajlam főleg a magas jövedelműekre jellemző, azonban a 45 évnél idősebb lakosság 17%-a az átlagnál kisebb jövedelme ellenére is gondoskodik a jövőjéről.

2.2.4. EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT, EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSOK

Jellemzők az aktivitás hiányából fakadó kockázati tényezők

A hazai 65 év felettiiek jövedelemfelhasználását és fogyasztását visszafogottság jellemzi. Nem a szegénységkockázat a legveszélyesebb számukra, hanem inkább az aktivitás hiányából származó problémák – és itt nem pusztán a munkavégzési, foglalkozási aktivitásra gondolunk. Jelentős hányadukat fenyegeti az izoláció és a kirekesztődés veszélye, amely a betegségkockázatok növekedésével jár.

Különbségek az egészségi állapotban

Az egészségi állapot indikátorai jelentős társadalmi különbségeket mutatnak a város-vidék, képzettség, jövedelem, korábbi munkaerő-piaci pozíció összefüggésében.

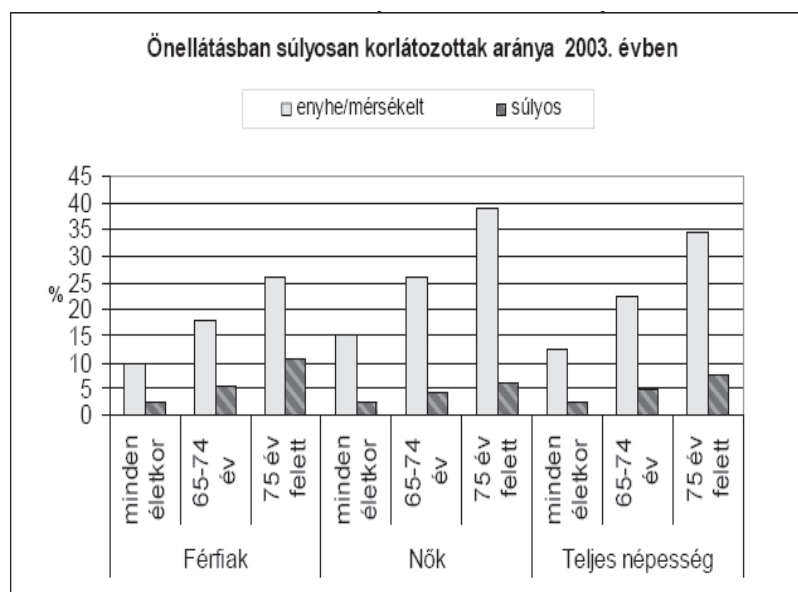
A budapestiek hospitalizációs aránya jóval magasabb

A 70 éven felüli korosztály a népesség 11,2%-át teszi ki. A kórházi ápoltak aktív esetei között viszont a 70 év felettiiek 25%-ot tesznek ki az ország egészét tekintve. Lakóhely szerint elemezve lényeges különbséget találunk a budapesti és a nem budapesti lakosság korszpecifikus hospitalizációs arányában. A nem budapestieknél szignifikánsan alacsonyabb az idősök kórházieset-aránya. Ez azt a prognózist támasztja alá, hogy az időskori hospitalizációs arány növekedésére lehet számítani a szociális határterületi problémák rendezése és a korszerűbb gyógyítási technológiák terjesztése után is.

A 65 év feletti népesség 12,4%-a önellátásában korlátozott

Az életkor előrehaladásával emelkedik a mindennapi életvitelükben korlátozott személyek, mások segítségétől függő, ápolásra, gondoskodásra szoruló aránya. Egy korábbi felmérés szerint a 65 év feletti népesség 12,4%-a önellátásában súlyosan korlátozott, segítséget vett igénybe az ágyból való felkeléshez, a mindennapi tevékenység valamelyik eleméhez (tisztálkodás, étkezés).

1. ábra: Önellátásban súlyosan korlátozottak aránya, 2003

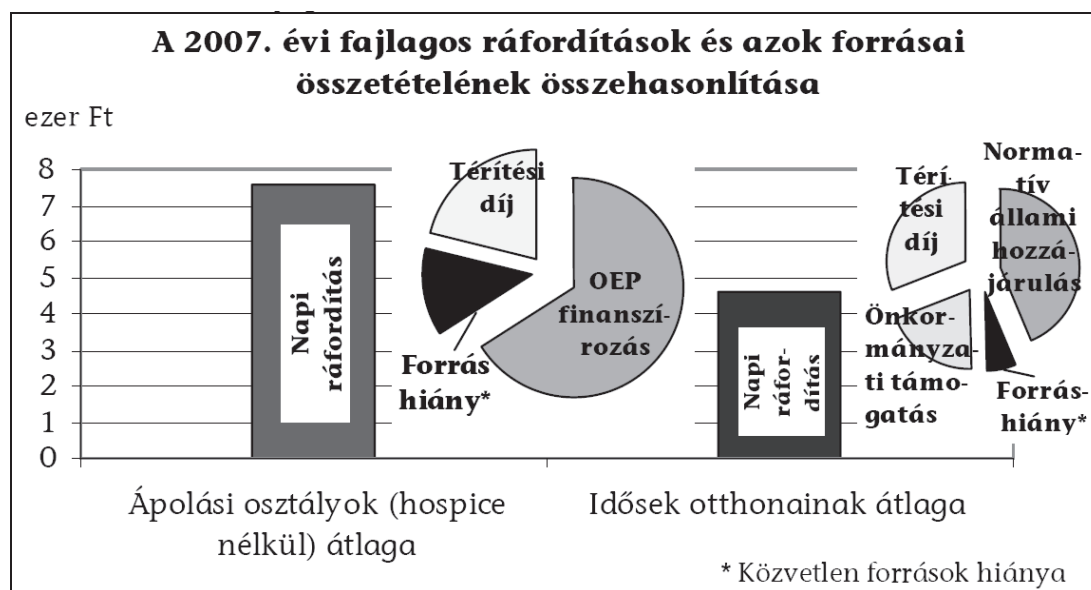

Forrás: ÁSZ 820. jelentés

Párhuzamos ápolás a szociális és egészségügyi területen

Ezt a komplex (szociális és egészségügyi mozzanatokat egyaránt tartalmazó) kérdést bonyolítja, hogy a tartalmilag hasonló ápolási feladatok jelenleg két eltérő ágazati logikába ágyazottan, eltérő minimumfeltételek, protokollok, beutalási rend és finanszírozási filozófia szerint valósulnak meg. A helyi koordináció – még akkor is, ha azonos a fenntartó – a legtöbb helyen csak korlátozottan valósul meg. Az ÁSZ 820. jelentésében olvasható, hogy nincs kellő együttműködés a két rendszer között, párhuzamosságok jellemzik és a kapacitásbefogadási rendszer sem teljes mértékben összehangolt az egészségügyi és szociális rendszer között a tartós bentlakásos férőhelyek és a hosszú ápolási idejű kórházi ágyak elfoglalásában.

2. ábra: A 2007. évi fajlagos ráfordítások és azok forrásai összetételének összehasonlítása

Forrás: ÁSZ 820. jelentés

Alapellátások megszervezettsége

Sajátos végletesség jellemzi a helyzetet, attól függően, hogy valaki az otthonában vagy bentlakásos intézményben jut-e segítséghez. Az otthoni ápolás rendszere nem minden esetben tud elegendő segítséget adni a feladattal küzdő családnak, míg az intézeti elhelyezés lényeges életminőség-változást biztosít nagyobb közpénztámogatással.

A legmagasabb arányban a 80–89 éves korcsoportba tartozók közül élnek tartós bentlakást biztosító intézményekben, s a saját életkori csoportokhoz viszonyított arányuk nem éri el a 8%-ot. A 65 év felettiek köréből alig 2% él tartós bentlakásos intézményben.

Az alapellátások szervezettségének javítása mellett is sokan törekszenek tartós bentlakást nyújtó intézményekbe, mert a helyi önkormányzatok gyakran nem az igényeknek és szükségleteknek megfelelő ellátást biztosítják. Az Állami Számvevőszék egy 2007-ben készült jelentésében olvasható, hogy a vizsgált 333 önkormányzat közül csak 44 mérte fel az alapszolgáltatás iránti igényeket.

Hosszú ápolási szükséglet

Ugyanaz a betegség, sérülés vagy beavatkozás egy időskorú esetében sokkal hosszabb regenerálódási időt igényel, mint egy fiatalnál (így az idős ember hosszabban szorul rá az igénybe vett külső segítségre: ápolásra és gondozásra). A magyar egészségügyi finanszírozási rendszer az idős betegek nehezekebb gyógyulását messzemenően figyelembe veszi és honorálja. Az ehhez szükséges többletápolási nap „benne van a rendszerben”.

A tartós ápolási szükséglet (long term care, LTC) alatt a tartós (félév, egy év, végleges) funkcióvesztéses állapot kialakulását értjük, ami miatt a beteg folyamatos segítségre szorul. A krónikus kórházi ellátáson belül elkülönített ápolási egységek finanszírozása során az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) megkívánja a funkcióvesztések kategorizálására kialakított nemzetközi kódrendszer (FNO) használatát.

Az átalakított egészségügyi rendszerben növekedett a krónikus kórházi ágyak száma, működtetésük viszont drágább, mint a tartós bentlakást vagy az átmeneti gondozást nyújtó intézményeké. Bár a hosszabb idejű ápolást szolgálják, de a rehabilitációt nem tudják megvalósítani.

70 év felettiek körében gyakori a csípőcsont-beültetés, demencia, szívritmuszavar, agyérproblémák

A 70 éven felüli életkortól a betegségek között vezet a csípőcsont-beültetés, a demencia, illetve a szívritmuszavarok miatti beavatkozás. Az adott Homogén Betegség Csoportokon (HBCS) belül 80%-ot meghaladja a 70 év feletti igénybe vevők aránya. A beteg otthonába vagy otthonának közelébe vitt mobil rehabilitációs szolgáltatások megvalósítása költséges ugyan, de e költségek nem csak a műtétek utáni életminőséget javítják, hanem csökkentik a további egészségügyi és szociális kiadásokat is. A 70 éven felüliek által igénybe vett ellátások gyakoriságában kiemelkedő helyen állnak:

- a szívéltelenség miatti ellátások (az összes ápolási eset 8%-a), jelentősek az akut keringési problémára utaló kórformák (AMI), amelyek azonban jó rehabilitációs kimeneti esélyt is rejtnek magukban;
- az agyérproblémák, amelyeknél a statisztikából nehéz megállapítani az aktuális hospitalizálás indítékát, de mindenképpen hosszabb-rövidebb ápolást igényelnek; az agyi katasztrófák utáni rehabilitációk száma elenyésző;
- a protézisbeültetések, amelyeket nagy valószínűséggel olyan állapotú betegeken végeznek el, akik megfelelő rehabilitáció esetén még jó eséllyel mobilizálhatóak.

A 70 év felett aktív kórházi ellátásba kerülők 2%-a demens. A demencia az élet végéig gondoskodást igényel. Az elmúlt évek kormányzati törekvései ellenére sem rendelkezik minden demenciával küzdő ember diagnózissal és vannak még ellátási hiányok, főként, hogy a kijelölt Demencia Centrumok kizárólag gyógyszerfelíráshoz kötődő feladatokat látnak el. A demenciához kapcsolódó országos, reprezentatív felmérést tervez a kormányzat, mivel a demencia korai felismerésében a kezdeteknél tartunk. Nemzetközi statisztikai adatokból kiindulva egyes szakértők szerint Magyarországon 200–250 ezer demens ember él. A gondozókat – akár idős hozzátartozóról, akár szakemberről van szó – a demensgondozás különösen megviseli.

Rendszeres gyógyszerfogyasztás

A 70 éven felüli férfiak 72%-a, a nők 85%-a rendszeres gyógyszerfogyasztó. Valószínű, hogy a gyógyszerfogyasztás is csökkenthető lenne az időskorban is fontos egészségtudatos magatartással, egészséges és zsírszegény étkezéssel.

Mentális és viselkedészavarok

A kórházakban ápolat idősök 18%-ánál rögzítettek mentális és viselkedészavarokat, bár az nem derül ki, hogy mennyi volt ezek között gyógyítható és visszafordítható. A járóbeteg- és szakrendeléseken megjelent idősök 15%-ánál volt

kimutatható a mentális hanyatlás, viselkedészavar. Ezek az arányok nem túl magasak, valószínűsíthető, hogy sokan vannak, akik nem jutnak el az egészségügyi szolgáltatások igénybevételéig.

Hiányos ismeretek az életkori problémákról

Mind az idős társadalom tagjainak, mind a velük találkozó személyzetnek hiányosak az ismeretei az életkorral összefüggő problémákról, a fiatalabbaktól eltérő kezelési igényekről és lehetőségekről, a szűrővizsgálatok és a prevenció szükséges voltáról.

Az időskorúak ellátáshoz jutásának koordinációs problémái

Jelenleg az egészségügy hozzáférhetőségének a hálózat kiterjedtsége miatt nincsenek fizikai akadályai, a biztosítási rendszer miatt pedig fizetőképességi akadályai sincsenek, bár egyes településeken és a hátrányos helyzetű térségekben a háziorvosi praxisok néhol betöltetlenek.

A betegek és az ellátószemélyzet tudásában, a szervezethez és koordináció problémáiban, valamint a feladatokhoz képest szűkös erőforrásokban keresendő annak az oka, hogy az időskorúak egy része nem jut időben a megfelelő ellátáshoz.

Kórházcentrikus egészségügy – geriátriai hiányok

A magyar egészségügyet az utóbbi két év strukturális átalakításáig egyértelműen kórházcentrikus rendszerként lehetett jellemezni, noha – néhány többszörösen hátrányos kis település kivételével – a teljes lakosságot lefedi a háziorvosi rendszer, és a járóbeteg-szakellátásnak is kiterjedt hálózata működik. Az intézményrendszer tagoltságát mélyebben elemezve nagy aránytalanságok és hiányok derülnek ki (ezek tényét az ÁSZ vonatkozó aktuális jelentése is megerősíti).

A rendszer egyes szegmensei aránytalanul fejlődtek és hiányoztak azok a mechanizmusok, amelyek az ellátandó lakosság szükségleteihez igazították volna a fejlesztéseket. Ez igaz bizonyos szakmákra és intézménytípusokra egyaránt.

Az idősödő népességre koncentrálna a korszerű geriátriai és gerontológiai ismeretek oktatása (orvos és szakdolgozó), ezek szakképzésbe építése és a geriátriai szakvizsga terén tapasztalható hiány. Az aktív fekvőbeteg-ellátás, a sürgősségi ellátás sem lehet meg korszerű geriátriai ismeretekkel rendelkező szakemberek nélkül, de ezt a szakmai igényt nem követte a szükséges szakképzési rendszer fejlesztése.

Mérsékelt az átmeneti és vegyes ellátást nyújtó szervezetek aránya

A kormányzati törekvések ellenére is az intézményi oldalon hiányoznak az átmeneti és vegyes ellátást nyújtó szervezeti formák. Az otthonápolás és az otthoni szakápolás iránti szükségletek felmérése nem történt meg, az orvos által elrendelt otthoni szakápoláshoz való hozzáférés esetleges, különösen vidéken és a tízezer lélekszám alatti településeken.

Az Állami Számvevőszék 2007-ben elkészült jelentésének nyomán sem történtek meg a szükséges intézkedések az alapellátások fejlesztésére. 2008-ban ismételtén azt fogalmazzák meg, hogy az alapszolgáltatásokban megmutatkozó hiányosságok miatt növekedtek a tartós bentlakásos intézmények iránti igények.

Betegápolás – az idősök is aktivizálhatók

A 65 év felettiek egyötödének mindennapi elfoglaltságához tartozik a betegápolás, akár másik idős, akár gyerek, akár tartósan beteg felnőtt ellátásáról van szó. Az idősök, idős betegek nagy része aktivizálható a nála is idősebbek és betegebbek segítésére, megfelelő támogatás mellett. Ez az aktivitás a rövid látogatás, néhány órás felügyelet, állapottal, lehetőségekkel kapcsolatos tájékoztatás körétől a szakszerűbb feladatokra való felkészülésig sokféle lehet.

A szociális és egészségügyi problémák szétválasztása megkezdődött

A szociális problémák medikalizálódása tartósan, nagymértékben terhelte az egészségügyi ellátórendszert és nem engedte az erőforrások összpontosítását a speciális medikális feladatok technikai és személyi feltételeinek megfelelő biztosítására.

Az elmúlt két évben elkezdődött a szociális problémák leválasztása az egészségügyi rendszerről (például az aktív kapacitás szűkítésével), ami a nehezen alkalmazkodó idős betegek számára fájdalmas és erősen terhelő folyamatot eredményezett. A szociális problémák elhárítása a legdrágább egészségügyi szolgáltatások terhei közül egyben nagy fejlesztéseket feltételez az adekvát ellátásukra szolgáló, otthon-közel egészségügyi és szociális intézménybeli

szinteken, amelyek csak ezután indulhatnak meg, az Új Magyarország Fejlesztési Terv által biztosított lehetőségek mentén.

Az ellátókapacitás hatásfoka nem megfelelő

Az ellátókapacitás a hatékony működtetéshez túl nagy és területileg széttagolt. Az egyes intézmények közötti kapcsolat a betegútszervezéssel kapcsolatban torz érdekeltségektől terhes. Az idős emberek számára az élet meghosszabbítása akkor jelent pozitívumokat, ha egészségben és nem betegségben, magatehetetlenségben élhetnek.

Az idős és beteg emberek életének méltó befejezése, a fájdalomcsökkentés, a magárahagyatottság és kiszolgáltatottság enyhítése sem teljesen biztosított mindazok számára, akik ezt igényelnék. A hospice ellátások – azokon a településeken, ahol működik ilyen ellátás – a betegségek végstádiumában szenvedő idős emberek számára elérhetőek. Amennyiben nem végstádiumban lévő betegről van szó, akkor otthoni szakápolást vehetnek igénybe.

2.2.5. SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

Összesen 50 000 férőhely van a szociális intézményekben

A hazai idős népesség 2%-a él szociális intézményekben. Az engedélyezett férőhelyek száma összesen 50 000 körüli férőhelyet jelent – beleértve az időskorúak bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményeit és a szállást biztosító idősok nappali intézményeit. A férőhely-kihasználtság 96,3%-os és a lakók mintegy 8%-a 65 év alatti. A tartós bentlakást nyújtó intézmények között több olyan van, ami nem tiszta profilú, és a lakók között van mozgásában akadályozott fiatal vagy értelmi sérült hozzátartozó, pszichiátriai vagy szenvedélybeteg is.

Egyéb tartós bentlakást biztosító intézményekben – pszichiátriai betegek otthona, fogyatékos személyek otthona, szenvedélybetegek otthona, hajléktalan személyek otthona – 4468 fő 65 éven felüli idős élt.

9. táblázat: Idősok bentlakásos ellátása

	2007	2008
Demensellátás/fő	6 767	7 000
Átlagos szintű ellátás/fő	35 434	35 623
Emeltszintű elhelyezést biztosító ellátás/fő	7 291	7 046
Összesen	49 492	49 669

Forrás: KSH és SZMM

Egyenlőtlen az ellátásokhoz való hozzáférés lehetősége

Általánosságban megállapítható, hogy egyenlőtlen az ellátásokhoz való hozzáférés, különösen az elemi életszükséglet kielégítését szolgáló étkeztetés és házi segítségnyújtás vonatkozásában vannak nagy hiányosságok. A települési önkormányzatok mintegy 32%-a nem biztosított házi segítségnyújtást 2007-ben, az ellátatlanság különösen jellemző a kis lélekszámú településekre, melyek elsősorban Baranya, Veszprém, Pest, Fejér és Somogy megyében találhatók. Az egyházi és civil szervezetek sem nyújtanak jelentős mértékben ilyen segítséget, országos jelenlétük 4,5%-os fenntartói arányban nyilvánul meg. Hasonló problémák vannak a szociális étkeztetéssel kapcsolatban, itt 25%-os az ellátást nem biztosító települések aránya. E szolgáltatásban a legkevésbé ellátott területek Baranya, Veszprém és Zala megyében találhatók, melyek ugyancsak aprófalvas térségek. Az utóbbi években a kistérségi társulások kiépülésével párhuzamosan a szolgáltatásokkal való lefedettség is növekszik.

Az alapellátáshoz tartozó családsegítő szolgáltatást igénybe vevők között 2007-ben 12% volt a 62 év feletti szolgáltatást igénybevevők aránya.

10. táblázat: A szociális alapellátásban részesülő 60, illetve 65 éven felüliek száma

	2006		2007		2007–2006	
	60 évestől	65 évestől	60 évestől	65 évestől	60 évestől	65 évestől
Házi segítségnyújtás	44 317	41 502	42 594	39 941	–1 723	–1 561
Szociális étkeztetés	85 262	75 769	77 372	67 803	–7 890	–7 966
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	14 377	13 616	16 496	15 625	2 119	2 009
Közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	823	494	1 066	731	243	237
Közösségi ellátás szenvedélybetegek részére	633	269	999	494	366	225
Támogató szolgáltatás	9 935	8 364	9 644	8 227	–291	–137
Idősek klubja	32 212	27 351	32 054	27 317	–158	–34
Fogyatékosok nappali intézménye	124	60	260	146	136	86

Forrás: KSH Szociális Évkönyv 2006–2007

ÁSZ-vizsgálat – az ellátási kötelezettség nincs arányban a települések teherbírásával és a valóságos igényekkel – az alapszolgáltatás nem minden településen elérhető

A szociális alapszolgáltatásoknál az tapasztalható, hogy a szolgáltatást igénybe vevők számának növekedése ellenére az idősek aránya csökken, bár az idősek nappali klubjában valamelyest nőtt a 60 éven felüliek aránya, az étkeztetés és házi segítségnyújtás esetében viszont csökkent. Szükséges utalni az Állami Számvevőszék (ÁSZ) 719. sz. 2007 júliusában elkészült jelentésére. Az akkori vizsgálat a 2004–2005-ös évekre és 2006 első félévére irányult. Megállapításra került, hogy a szociális alapszolgáltatásokra vonatkozó ellátási kötelezettség hatályos szabályai nem voltak figyelemmel a települések teherbíró képességére és az adott településen élők valóságos igényeire. A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatás nem kötelezően ellátandó feladat a települési önkormányzatok számára. Az ÁSZ megállapításai szerint a szolgáltatás ráfordításai eredményességének és gazdaságosságának megállapításához nem állnak megfelelő adatok rendelkezésre.

Az ÁSZ-vizsgálat arra utal, hogy a személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatások területén hiányosságok vannak. A kormányzati szándék ellenére úgy tűnik, hogy az önkormányzatok egy részénél az alapszolgáltatásokban a legnagyobb hiányosság az, hogy az alapszolgáltatás nem minden településen elérhető, ezen kívül a szolgáltatások igénybevételekor nem érvényesül az esélyegyenlőség.

11. táblázat: Alapszolgáltatások

Szolgáltatástípus	2006 összesen/fő	2007 összesen/fő
Házi segítségnyújtás	48 088	45 989
Szociális étkeztetés	108 938	101 898
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	15 042	17 133
Közösségi ellátás – pszichiátriai beteg	3 226	4 582
Közösségi ellátás – szenvedélybeteg	4 779	6 970
Támogató szolgáltatás	17 450	18 590
Idősek nappali ellátása	39 048	38 880
Fogyatékosok nappali ellátása	3 108	3 986

Forrás: KSH

Szenvedélybetegek és pszichiátriai betegek nappali ellátása

A saját otthonukban ellátottak aránya sem éri el a 65 éves és idősebb népesség 2%-át. 2006-ban a szenvedélybetegek nappali ellátása esetében a 60 év feletti ellátottak száma 96 fő volt, míg pszichiátriai nappali ellátásban 147 fő részesült. (Európa északi országaiban az intézményekben, közpénzekből ellátott idősek aránya 8–10%, de a szomszédos Ausztriában is eléri az azonos korcsoport 5%-át.)

A férőhelyek hiánya miatt gyakran kerülnek kórházba az idősek szociális indikáció alapján

Az ellátás iránti valós szükségletekkel kapcsolatban módszertani okok miatt jelenleg becslült adatokkal tudunk számolni. Ezen becslések alapján legalább 150–200 ezerre tehető azoknak a száma, akiket családtagjaik látnak el vagy kiszorolnak, kirekesztődnek a közpénzekből finanszírozott ellátásokból. Ez abban is megmutatkozik, hogy a kórházak krónikus ágyait is beleértve, a hosszabb idejű ápolásra szorulóknak számára a férőhely kevésnek bizonyul. Az idősek intézményi ellátására vonatkozó hazai adatok alapján összességében megállapítható, hogy az elmúlt években a tartós ápolásra igénybe vehető férőhelyek összesített száma az egészségügyi és a szociális ágazatban nem növekedett olyan mértékben, mint amilyen mértékben növekedtek a szükségletek. 2008. június 30-án a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal adatai alapján az elhelyezésre várakozók száma 9490 fő volt. A szakvéleményhez kötött gondozási szükséglet megállapítása után sem változott a helyzet, az elhelyezésre várakozás helyenként még mindig hosszúra nyúlik, s a kialakuló krízishelyzetekre sincs mindig időben megoldás. Így továbbra is előfordulhat az, hogy a megbetegedett, folyamatosan ágyban fekvő idős ember kórházba kerül, majd a meghatározott ideig igénybe vehető átmeneti elhelyezésbe – feltéve, ha van üres férőhely –, esetleg visszakérül otthonába, de ellátásának megoldatlansága miatt szociális indikáció alapján – ami persze lehet kihűlés vagy kiszáradás is – ismét visszakérül a kórházba. Ennek a helyzetnek a kezelését szolgálja a szociális törvény módosítása, mely lehetőséget ad a szociális intézményeknek, hogy 3 hónapra gondozási szükséglet vizsgálata nélkül vehetnek fel ellátásra idős személyt. Egy felmérés szerint az idősek jelentős többsége szívesebben maradna otthonában élete végéig. Szakértői vélemények szerint az alapápolási és gondozási feladatok egy részét laikus és önkéntes segítők is el tudnák látni. A saját otthonban, biztonságban, megfelelő alapápolás és gondozás igénybevételével mellett gazdaságosabban oldható meg a szociális ellátások nagy része.

Demensek nappali ellátása problematikus

Csak kevés, a demenciában szenvedő idősek számára a nappali ellátást biztosító szociális intézmény működik annak ellenére, hogy a szükséges jogszabályi és finanszírozási keretek 2007-től már rendelkezésre állnak. A szociális ellátórendszer szolgáltatási kínálatából jelenleg még hiányoznak a családtagjuk ápolását és gondozását végző hozzátartozóknak, családtagoknak kínált szolgáltatások.

Ápolási díjban részesített mintegy 52 ezer fő

Nem az idős generációnak szól, de őket is érinti az ápolási díj, amely a magyar szociális ellátórendszer legnépszerűbb sajátos pénzügyi támogatási formája. Több mint 52 ezer fő részesül ápolási díjban, számuk évről évre növekszik. Ez a havi rendszeres szociális juttatás nem a betegé, hanem az őt ápoló hozzátartozóé, akinek az ápolás miatt kieső munkajövedelmét pótolja az ellátás. A három jogcímen igényelhető ellátás ugyan alacsony – minimum 22 800 Ft, maximum 37 050 Ft – összegű, ám a folyósítás ideje a jogosultnak szolgálati időt és egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot jelent. Az ápolási díjban részesülők 60%-a idős hozzátartozója ápolása jogán kapja a rendszeres pénzellátását.

Általános jelenség, hogy a valós ápolási szükségletek kielégítésére gyakran vendégmunkások, feketén dolgozó rokonok vagy ismerősök vállalkoznak.

A szociális szolgáltatások fejlesztése megtorpant

A szociális alapszolgáltatások igénybevételében – kivéve a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást – a 2007 előtti évekhez képest visszaesés tapasztalható, az okok feltárása még mélyebb áttekintést igényel. A szociális szolgáltatások megfelelő fejlesztése érdekében elindult kutatások és fejlesztési programok a 2006. és 2007. évi lendülethez képest megtorpantak.

Az ápolási-gondozási szükségletekről nincsenek megbízható adataink

Nincs átfogó felmérés az idősek ápolási-gondozási szükségleteiről. Az ellátások igénybevételekor egyirányúság mutatkozik, a nyomás a tartós bentlakásos intézmények felé sodorja az időseket, hiányzik a rehabilitáció és/vagy az otthon-közel megvalósítható ellátáshoz való hozzáférés. Az ápolási-gondozási feladatok nem épülnek egymásra, az ápolással-gondozással foglalkozó szakemberek szétagoltan, többféle forrásból finanszírozva, eltérő szakmai színvonalon és különböző szervezetekben, sokszor párhuzamosan és összehangolatlanul végzik a tevékenységüket. Az alapellátás szolgáltatásai nem igazodnak a nagyon differenciált egyéni szükségletekhez.

A szociális szakemberek gyakran túlterheltek

A szociális szolgáltatások területén dolgozó szakemberek túlterheltsége és a szakmai felkészültségükkel szembeni igény évről évre nő, azonban jövedelmük és társadalmi megbecsültségük nem minden esetben van a növekvő terhekkel arányban. A következő években feltárára várnak a dolgozók problémái, munkahelyi közérzetük, képzési, továbbképzési igényeik és szükségleteik – párhuzamba állítva a növekvő idősödő népesség arányának növekedésével. Emellett a vizsgálandó szempontok között megjelenítésre kell, hogy kerüljenek a fizikai és mentális egészségük védelmére, a rekreációra, az innovációra és a minőségi csapatmunkára vonatkozó lehetőségeik. Az intézményi működéshez kapcsolódó bürokrácia, a gondozási munkával járó statisztikai szempontú dokumentáció, a túlburjánzó kontroll gyakran elkedvetleníti őket. Mindezek részben elvonják a figyelmet és az energiát a gondozási feladatoktól.

Pénzbeli és természetbeni ellátások

Az időskorú személyek szociális biztonságának megteremtését a szociális ellátórendszeren belül a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások is szolgálják. Ezen ellátások alapvetően két csoportba: a jövedelempótló és jövedelemkiegészítő ellátások közé sorolhatóak.

Az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít havi rendszeres ellátást, akik szolgálati idő hiányában nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. Az ellátások átlagösszege 2007-ben 25 638 Ft volt.

12. táblázat: Az ellátottak száma és megoszlása ezen ellátási típusok között

	Ellátás havi összege (Ft) (az öregségi nyugdíjminimum százalékában)	Az ellátásban részesülők száma (fő)
Családban élő	22 800 (80%)	1433
Egyedül álló 75 év alatti	27 075 (95%)	2747
Egyedül álló 75 év feletti	37 050 (130%)	2148
Bentlakásos intézményben élő	a fentiektől függ	n. a.
Összesen		6328

Forrás: KSH 2007. évi adatgyűjtés szerint

Átmeneti segély és lakásfenntartási támogatás

A jövedelemkiegészítő ellátások között az átmeneti segély és a lakásfenntartási támogatás nem életkorhoz, hanem élethelyzethez kötöttek. A 62. életévét betöltött korosztály alkotja az ellátásban részesülők 41,1%-át. Átmeneti segélyt 2007-ben 761 038 esetben nyújtottak, ami esetenként átlagosan 6140 Ft támogatást jelentett.

A helyi mérlegelésen alapuló lakásfenntartási támogatás megállapításának feltételeit a települési önkormányzat rendeletében határozza meg. A lakásfenntartási támogatásban részesítettek 17%-a 62 éves vagy idősebb (a KSH 2007. évi adatai alapján, decemberben).

Temetési segély, közlekedési támogatás

Becsült adatok alapján a temetési segélyt igénybe vevők 60%-a az idős korosztályba tartozik. Az ellátást 2007-ben 53 767 esetben állapították meg, ami egy főre vetítve átlagosan 20 000 Ft támogatást jelentett.

A pénzbeli ellátások körében a KSH 2007. évi adatai alapján közlekedési támogatásban részesített személyek közül 54% 62 éves vagy idősebb.

Közigyógyellátás

A közigyógyellátásban – mint járulékfizetéshez nem kötött természetben nyújtott ellátási formában – 2007-ben 398 637 fő részesült. Becslések szerint az ellátásban részesülőknek több mint fele időskorú állampolgár, 2008-ban az ellátás átlagának összege 5817 Ft/hó volt.

Kutatási hiányosságok

A megfelelő szolgáltatások kialakításához, a szolgáltatások összehangolásához és a szükségletekhez igazodó országos lefedettség biztosításához nem rendelkezünk elégséges adatokkal, kutatásokkal, felmérésekkel.

A kutatásokkal kapcsolatos hiányosságok között szükséges megemlíteni, hogy Magyarországon még nem született kutatás az idősök bántalmazásáról, elhanyagolásáról vagy kihasználásáról, az úgynevezett „abúzusról” sem, csak a külföldi kutatások utalnak arra, hogy ez valós és kezeletlen probléma lehet nálunk is.

2.2.6. TEVÉKENYSÉGEK, MINDENNAPI AKTIVITÁSOK, ÉLETMINŐSÉG, KÖZÉRTET

Az aktív idősödés eszménye – Magyarországon hiánycikk

Az aktív idősödés eszménye, ami döntően a társadalmi makroszintre vonatkozik, Nyugat-Európában elfogadottabb. Hazai értelmezésben az aktivitáson csaknem kizárólagosan a munkavégzési, foglalkoztatási aktivitást szoktuk érteni. A sikeres idősödés koncepciója amerikai eredetű, és akkor beszélünk sikeres idősödéstről, amikor az egyén fizikai és szellemi képességeit és aktivitását – az élet minden területén és minél tovább – megőrzi, nem csupán a foglalkoztatás vonatkozásában, de társas, társadalmi kapcsolatait is megtartja. Magyarországon alig néhány szakember tartja fontosnak „a harmadik életkor” ilyen vonatkozású megközelítését. Az egészség nem a betegség hiánya, hanem a szervezet egyensúlyának, adaptációs készségének, a „jól-létnek” megőrzése. Az egészségi állapot minden életkorban szoros összefüggésben áll az életmóddal. Ilyen a táplálkozás helytelen volta, a prevencióra fordított csekély figyelem és minimális erőforrás, a mozgás, a szellemi és fizikai aktivitások hiánya, a mentális ellehetetlenülés és önfeladás.

Szépkorúak kiskorúsítása

Sokan az idősödők és idősök közül sem tekintik olyan éveknek a harmadik életszakaszt, melyek új lehetőségeket, kiteljesedett önmegvalósítást hozhatnak. Gyakori negatív sztereotípiák, hogy ez az életkor a második gyermekkor. Ugyancsak gyakori jelenség a szépkorúak kiskorúsítása.

Időmérleg-vizsgálat 2000 – nyugdíjba kerülés után megnövekszik a „felszabadult” idő

Sajnálatos, hogy az idősödők és idősök mindennapi tevékenységeinek kutatásával igen kevés vizsgálat foglalkozik. Az utolsó, 2000-ben felvett időmérleg-vizsgálat igen jól mutatja, hogy a nyugdíjba kerülés után megnövekszik a „felszabadult” idő mennyisége. A korábbanál több időt fordítanak az idősök a család, a háztartás ellátására, a férfiak a ház körüli munkákra, javításokra. A gyerekekkel, unokákkal vagy a fiatalabb korosztállyal töltött idő nem kiemelkedően magas, és itt is tetten érhető a generációk közötti kapcsolatok hiánya.

Kertészkedés, állattartás, saját gazdaságban végzett munka – átlagosan napi 2 órányi tevékenység

Keresőtevékenységre, jövedelemkiegészítésre ugyancsak nem fordítanak átlagosan napi két óránál többet e felmérés szerint az idősök. A saját gazdaságban végzett munka megjelenik ugyan, azonban az idősök ennek nem tulajdonítanak nagy jelentőséget, sokak a mezőgazdasági termelőtevékenységet nem is tekintik munkavégzésnek, annak ellenére, hogy aktívan foglalkoznak vele. A 60–74 éves férfiak átlagosan napon 108 percet dolgoznak saját gazdaságukban, a férfi-nő átlag is 78 perc, ami természetesen nagyon szóródik, hiszen ezen átlag többszörösét is fordíthatják e tevékenységekre a ténylegesen gazdálkodó idősök. A kertészkedés, állattartás fontos része az időskori aktivitásoknak, sőt a család jövedelmét és fogyasztását is kiegészítik. Ennek a tevékenységnek az intenzitása 70 év felett kismértékben csökken.

További időmérlegadatok – vásárlás, társas kapcsolatok, hobbi, TV, fizikai rekreáció, sport, színház, hangverseny, múzeum

A nem fizetett, másoknak végzett munka átlagosan napi 14 percet tesz ki. Vásárlásra, szolgáltatások igénybevételére átlagosan napi 25 percet fordítanak. A társas kapcsolatokra és a hobbikra fordított idő egyharmadát sem teszi ki a TV előtt töltött időnek, ami napi 3,5 óra. A fizikai rekreációra fordított idő is igen kevés. A kutatásban megvizsgálták bizonyos életmódkomponensek hiányát vagy meglétét, méghozzá olyan összefüggésben, hogy megteszi-e, megengedi az idős ember magának, hogy megtegye vagy szeretné megtenni, de nincs rá pénze, illetve nem teszi meg, mert úgy véli nincs rá szüksége. A kérdezettek 23,8%-a foglalkozik sporttal vagy aktív testmozgással legalább hetente egyszer. Minden ötödik kérdezett megy évente legalább egyszer üdülni. Vacsorára hívja barátait havonta egyszer a kérdezettek 16,5%-a, 4,5 százalék havonta egyszer étteremben eszik és 8% megy legalább egyszer havonta színházba, hangversenyre vagy múzeumba.

Pénzhiány, lemondás, beletörődés, érdektelenség

A pénzhiány miatt meg nem valósított tevékenységek között az üdülést említik első helyen, minden más vonatkozásban a többségnél a „nekem nincsen már rá szükségem”, „nekem jó így is” válaszok domináltak, vagyis a lemondás és a beletörődés jellemző.

Sajnálatos, hogy a testmozgást a megkérdezettek csaknem háromnegyede nem érzi fontosnak, holott a gyaloglás, a napi séta vagy a kedvezményezett uszodabelépők igénybevétele nem pénzkérdés. A szeniorsport területen a sportszövetségek csak egy része szervez versenyeket, illetve bajnokságokat. A bajnokságok sok esetben csak megyei szinten kerülnek megrendezésre, országos bajnokságot kevés szervezet rendez a szeniorkorú versenyzők részére. A szeniorkorúak számára versenyeket és bajnokságokat rendező sportágak a következők: tenisz, úszás, hosszútávúszás, curling, golf, atlétika, kézilabda, evezés, asztalitenisz, teke, kosárlabda, kajak-kenu, triatlon, birkózás, judó és tollaslabda. Vagyis a jelenlegi rendszer elég szerteágazó a szeniorsportot illetően, azonban igazi egységességet mégsem mutat.

Az újabb elfoglaltságok között a mozgást kevésbé igénylő tevékenységek vannak többségben. A passzivitás, ha nem is kizárólagos okozója, de mindenféleképpen felerősíti a depresszív hajlamokat.

2.2.7. TURIZMUS**Utazás**

A KSH adatfelvételei a hazai utazási szokások alakulásáról arra utalnak, hogy az életkor előrehaladtával folyamatosan csökken azoknak az idősödőknek és időseknek a százalékos aránya, akik évente legalább egyszer üdülni mennek. Az egészségi állapot és az utazásra fordítható jövedelem alacsony szintje minden bizonnyal korlátozzák a mobilitást. A több napos utazáson, egészségmegőrzés céljából eltöltött napok száma az összes nap 3%-át sem éri el.

2.2.8. KULTÚRA, MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGEK, HOBBI**Öntevékeny amatőr művészeti tevékenységek**

Az időfelhasználásnál önálló aktivitási irányként jelennek meg az öntevékeny amatőr művészeti és népművészeti tevékenységek. A 2006-os adatok szerint az idősödők és idősek aránya amatőr ágazonként változik a műfaji sajátosságoknak megfelelően. Szám szerint a legkevesebb idős ember a bábcsoportokban volt. Az idősek számára fontos a tánc, az ének, kóruséneke. Az átlagnál lényegesen magasabb arányban vannak jelen a közép- és időskorúak a nemzetközileg is elismert, kiemelkedő jelentőségű hazai kórus- és énekkari mozgalomban, a tagok egytizede hatvan év feletti. Számszerűen és arányában is a legtöbb idősödő és idős ember a népdalkörökben és pávakörökben tevékenykedik. Ez az egyetlen amatőr művészeti ágazat, amelyben fordított az életkori arány: a tagok alig egy tizede fiatal. A klasszikus és társastánc csoportokban, amelyek Magyarországon a kórusok és énekkarok után a legnépszerűbbek, az idősek kevésbé aktívan vesznek részt.

A közművelődési statisztika külön kategóriaként kezeli a tárgyalgató népművészeti csoportokat, amelyeknek 19 294 tagja közül 2929 fő hatvan év feletti. Mindösszesen 11 455 amatőr és népművészeti alkotócsoport 301 104 tagja közül 29 879 fő a 60 év feletti. Az e területre koncentrálódó támogatások szerény mértékűek, hiányoznak az idősek számára könnyen hozzáférhető pályázatok. A közművelődési adatok feldolgozásából jól követhető, hogy az idősödők és idősek igen kis százalékban vesznek részt ezekben a programokban, tevékenységekben. Az is jól látható, hogy néhány gyakorlati jellegű tanfolyam kivételével körökben sokkal inkább a passzív befogadás jellemző, mint az alkotás és a kreativitás.

Klubok

Az idősödők és idősek szabadidő-szervezésének kiterjedt intézményrendszerét képezik a klubok. Ezen klubok viszont sok esetben hosszú idő óta olyan kínálattal rendelkeznek, melyek önmagukban ugyan hasznosak lehetnek, de a külvilággal, más korcsoportokkal nem teremtenek kapcsolatot.

2.2.9. KÉPZÉS, ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS

Képzésekben alulreprezentált az idősek ellátása

A közoktatásban, már az alapfokú oktatásban is hiányzik az idősekkel kapcsolatos társadalmi szemléletformálás. A szakirányú, felsőfokú képzésekben is alulreprezentált az idősek ellátásához kapcsolódó szakirányok, specifikációk aránya.

Egy életen át kellene képeznie magát az embernek

A jelenlegi oktatási-képzési rendszerben a 45 évnél idősebb korosztály csekély mértékben vesz részt felnőttképzési programokban. Az időskorúak döntő többsége egyetért azzal, hogy a munkahelyeken előnyben kellene részesíteni azokat a dolgozókat, akik szükség esetén foglalkozást, munkaterületet tudnak váltani – akár képzéssel is. Az időskorúak nagy része támogatni tudja azt az elvet is, amely szerint „az embernek a mai világban egy életen át kellene képeznie magát” még akkor is, ha mint egyén nem szívesen vállalja fel a tanulást.

Informatika, nyelvtanulás – ritka az idősek körében

Sajnálatos tény az időskorú munkavállalók esetében – különösen az inaktívak körében –, hogy 88%-uk még sohasem találkozott gyakorlati munkája során az informatikával. Többségük idegen nyelv területén is képzetlen. A vidéki, kistérségi időskorú munkavállalók munkában tartása, visszaállítása igen súlyos problémát jelent és ennek kezelése speciális programokat igényel – elsősorban mezőgazdasági, kertészeti, erdészeti, állattenyésztési és kisvállalkozási ismeretek képzése területein.

Alig akad képzés az idősödők és idősek számára

Elenyészően kevés az olyan képzés, amely céltudatosan az idősödők és idősek sajátos igényei szerint szerveződne. Nem veszik kellő mértékben figyelembe az idősek potenciális önmegvalósító képességét, amely tanulással fejleszthető lenne. A felsőoktatás nem vállal aktív szerepet az idősek tanulásában-művelődésében, az egyetemeken nem nyitottak az idősek számára.

Képzés nyomán javul az elhelyezkedés esélye, javul az önértékelés, növekszik az önbizalom

a 45–64 évesek körében

A 45–64 évesek oktatásban való részvétele Magyarországon jelentősen elmarad az Európai Unió átlagától. Árnyalja a helyzetképet, hogy az oktatásban való részvétel a befejezett iskolai végzettség szintjével szoros összefüggésben változik. A legfeljebb nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkezők 5%-a jár tanfolyamra, a szakközépiskolát végzettek csaknem fele, a felsőfokú végzettségűeknek csaknem kétharmada. A tanulás jó befektetés, ezt több kutatás is igazolta. A 45 év felettiek számára a képzések 70%-a munkaerő-piaci szempontból hasznosnak bizonyult. A megkérdezettek a legfontosabb hatásnak azt tartották, hogy a képzés hozzásegítette őket a munkahely megtartásához. A másik nagyra értékelt hatás – hasonlóan a nemzetközi vizsgálatokban megkérdezettek esetében – az önbizalom növekedése volt: csökkent a bizonytalanságuk, javult az önértékelésük. E változás azért jelentős az idősek problémáinak kezelésében, mert az idősebb korosztályok önértékelésének javulása ellensúlyozhatja a leértékelő társadalmi szemléletet. A képzésekben részt vett másik nagy csoport – a tartósan munkanélküliek – számára az átképzés jelentette a munkához való visszatérés egyetlen lehetséges útját.

Számítógép-használat hiánya – kirekesztődés az e-kommunikációból

A tanulás és a számítógép-használat hiánya különösen nagy problémát jelent a munkapiacról kiszoruló 45 év felettiek és a 65 év felettiek körében. Az előbbieknél a foglalkoztatás akadálya az informatikai tudatlanság, az utóbbi korcsoportnál meg az „e-kommunikáció” használatából való kirekesztődést jelenti.

Az 50 év feletti korosztályok internethasználatuk nem éri el átlagosan a 14%-ot. Amíg a magyarországi tanulók 95%-a már az alapfokú oktatásban találkozik a számítógép-használattal és internetezik, addig a nyugdíjasoknak mindössze 6%-a vett részt valamilyen számítógépes képzésen, oktatáson. Az is látható, hogy elégtelen az erre vonatkozó tanulási lehetőség és a meglévőknek is szűk a hatóköre. Létezik már akkreditált képzés, mely a digitális szakadék leküzdését tűzi ki célul, ez az IT-mentor képzés, melynek egyik célcsoportja az idősek társadalma.

2.2.10. TÁRSADALMI BEVONÓDÁS, GENERÁCIÓK KÖZÖTTI KAPCSOLAT

Idősödők és idősök esetében csökken a társadalmi aktivitás szintje

A 2005-ben publikált adatok alapján megállapítható, hogy az idősebb generáció esetében csökkenni kezd a társadalmi aktivitás szintje. Az idősödő és idős emberek sok esetben nehezebben jutnak információhoz, nem rendelkeznek az önkéntes munkavégzéshez szükséges és elégséges ismeretekkel, képességekkel. Nehezebben tudnak integrálódni a civil szervezetek meglévő segítői közé vagy azok nem becsülik meg, nem értékelik az idősök munkáját megfelelő módon.

Önkéntesség ma

Az önkéntesség a fiatalok és idősök körében alulreprezentált, 60 éves kor fölött még erősebb csökkenést mutat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az idősök ne végeznének közösségi munkát, ne segítenének másoknak, ne foglalkoznának gyerekek, családok, betegek vagy még idősebbek gondozásával ellenszolgáltatások nélkül. Az idősebbek körében ezt részben társadalmi munkának, részben karitatív tevékenységnek vagy diakóniai szolgáltatásnak tekintik. A napjainkban szervezett önkéntességről az idősöknek nincs elég információjuk. Nem ismerik, hogy milyen lehetőségek vannak, és milyen képzések alapozzák meg az önkéntes munkát, illetve arról sem kapnak információt, hogy az önkéntességnek milyen előnyei és pozitív hatásai vannak.

Közeleti tevékenység – alig 10% vesz részt

A naponta, rendszeresen ismétlődő elfoglaltságok között egy kutatásban a megkérdezettek mindössze 10%-a említette meg a közeleti tevékenységet. A férfiak kicsit többen, a nők kicsit kevesebben vesznek részt e tevékenységekben.

Civil világ, civil szervezetek

A rendszerváltás óta eltelt 20 év alatt a civil világ, a civil szervezetek jelentős változáson mentek keresztül. Szerepük azonban még nem elég erős. Természetesen a történelmi háttérből adódóan nem várható el egy angolszász típusú, évtizedek alatt szerves módon kifejlődött, erős, az államtól független, önsegítő civil társadalom megléte – különösképpen azért, mert az érintett generáció(k) kultúrájának ez nem (volt/lehetett) része. Az időskorúakhoz kötődő nonprofit szervezetek száma alig haladja meg az ezret, ennek több mint fele (570) nyugdíjas szabadidős szervezet. Nem tudjuk, hogy mennyi idős tagja van a nem kifejezetten idősügyi nonprofit szervezeteknek, és fontos megállapítás, hogy a nyugdíjasok sem mind idősök.

Ritkábbá váltak a találkozások a közösségben

Az oly sokat emlegetett demográfiai folyamatokkal párhuzamosan meg tapasztalható a családi együttélési formák pluralizációja. A közös háztartásban élő három vagy többgenerációs együttélések számának nagyfokú csökkenése is megfigyelhető, sőt a közös háztartásban élő személyek száma is csökkenő tendenciájú. Egyre több ember él egyedül vagy kis létszámú, nukleáris családban, szülők egy vagy több gyerekkel, házastárs vagy együtt élő partner nélkül, idős, többnyire özvegy nők egyszemélyes vagy csak idős emberek alkotta háztartásban. Az individualizáció ereje, lendülete nemcsak kiemelte, hanem ki is vetette a személyeket a hagyományos életformájukból, kultúrájukból, meggyengültek a társadalmi kapcsolatok, ritkábbá váltak a találkozások.

A társadalmi tőke erejének meggyengülése

Az egyéni életút fejlődési és esetleges kríziseinek bekövetkezésekor kevésbé hatékonyan működnek a megküzdési stratégiák (melyeket nem tudunk átvenni, megtanulni az elődöktől). Kritikusabbá válik a magány, érezhetőbbé a kapcsolati és a társadalmi tőke erejének meggyengülése. A társadalmi tőke a társadalmi közjó részeként értelmezhető. A generációk közötti együttműködések a társadalom működőképességének az alapját képezik és a társadalmon belüli kapcsolatok, együttműködések, a szolidaritás is részben erre épül. Az egyedüllét, a társas kapcsolatok minimalizálódása az orvosi rendelők és az egészségügyi ellátó intézmények fokozott igénybevételét is eredményezi, egyéb lehetőségek híján az orvosi rendelők várója alakul át legálisan használt szociális találkozó helyszínévé. A többfunkciós közösségi terek részben meglévő hiánya kirekeszthet egyes korcsoportokat. Minden ágazat, minden humánszolgáltató és védelmi rendszer a maga kínálatát próbálja fejleszteni pályázatok, forrásbevonások útján, s gyakran nem egy adott helyi csoport vagy közösség igényeinek, szükségleteinek felmérése, értelmezése alapján történik a tervezés. A helyi közösségek, települések szintjén is csökken az idős korosztályok

megbecsültsége. Az idősök tudásának számos olyan tartománya van, amelyek ma hiányoznak a társadalmi tőkéből, s amelyeket semmi és senki más nem pótolhat.

Az idősök „bűnbak” szerepben – „kollaboráltak a kommunista rezsimmel”

Utalnunk kell a rendszerváltás kevésbé elemzett, de mindent átfogó és hatásában a leghosszabb ideig tartó következményére: a kultúrateremtő képesség jelentőségére. A rendszerváltás ugyanis egyben „a kultúra egyik típusáról egy másikra való átmenetet” is jelent. Egyes társadalmi erők – felelőtlenül! – egyenesen bűnbakká kiáltják ki az idős korosztályokat, mert ők még úgymond „kollaboráltak a kommunista rezsimmel”. Ennek következménye, hogy közszájon foroghatnak az olyan vélekedések, hogy „ez és ez már csak akkor fog megvalósulni, ha ezek a generációk kihalnak”. Ez a vélekedés erősíti az idősök társadalmi feleslegességének érzetét.

Nagyszülők GYES-en

A generációs szakadékok csökkentését is szolgálja a nagyszülői GYES. 2003. január 1-jétől nyugdíjas nagyszülő is jogosult a gyermekgondozási segély igénybevételére. Jelenleg több mint 2000 nagyszülő van GYES-en.

Generációk közötti együttműködés a közösségfejlesztésben

A generációk közötti együttműködéshez tartoznak a közösségfejlesztő folyamatok is. Az 1989-ben megalakult Községfejlesztők Egyesülete, majd az általa megalakított intézmények sora – megyei és helyi közösségfejlesztő egyesületek, szervezetek és a Civil Kollégium Alapítvány – az elmúlt 20 év során helyi közösségi fejlesztési folyamatok százait indukálta vidéki városi és települési közösségekben. A közösségfejlesztők fokozatosan olyan módszertant dolgoztak ki, amely megfelel alapelveinknek, a közösség és a részvétel elveinek, s igyekeznek „mindenkihez” eljutni az adott lokalitásban, majd arra töreksenek, hogy a megszólítottak bent is maradjanak a közösségi folyamatokban. Ezekben a folyamatokban az idősödők és idősök mindig a legaktívabban vesznek részt és megállapítható, hogy a fiatalok részvétele és együttműködése az idősebb korosztályokkal öröndetesen nő a közösségfejlesztők által (is) szervezett folyamatokban.

Vallásgyakorlás és spiritualitás

A vallásgyakorlásnak és a spiritualitásnak fontos szerepe van a személyiség fejlődésében, és ez az idős emberek számára különösen fontos védőfaktor. Gyakoribbak az adaptív konfliktusmegoldási módok: a vallásosságnak szerepe van az ellenségesség és bizalmatlanság csökkentésében, a társas támogatás, a társadalmi kohézió erősségének növelésében.

A 2001. évi országos népszámlálás folyamán a lakosság mintegy háromnegyede sorolta magát valamely vallási felekezethez. A vallási hovatartozást tekintve markáns életkori különbségek érzékelhetők: az idősebbek között igen alacsony az egyházhoz, felekezethez nem tartozók aránya és jelentősebb a vallásgyakorlás intenzitása is. Az idősebb nők egyházi értelemben is vallásosabbak, részt vesznek az egyházi rendezvényeken, követik egyházuk tanításait, intenzív kapcsolatban vannak a vallási közösségük tagjaival.

2.2.11. KOMMUNIKÁCIÓ

Az idősügy tudatos, rendszerbe foglalt kommunikációja hiányzik

Magyarországon jelenleg teljesen hiányzik az idősügy tudatos, rendszerbe foglalt kommunikációja. Szintén problémát jelent a meglévő programok, kezdeményezések elégtelen, hiányos kommunikációja. Ennek hiányában az idősök informálása az elérhető szolgáltatások köréről, az idősödők és idősök részére biztosított juttatásokról, szolgáltatásokról, illetve az idősödéshez kapcsolódó kérdésekről nem megfelelő. S így a társadalom figyelmének felkeltése, az időskorhoz kapcsolódó negatív sztereotípiák eloszlatása, a társadalmi érzékenyítés sem működik megfelelően. A kommunikációhiány jelentősége azonban nemcsak az időseket érinti hátrányosan, hanem hatással van a többi korosztályra is.

3. STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI JAVASLATOK

Idősügyi Nemzeti Stratégia elvei

A Stratégia hosszú távú keresztmetszetű, a jelenre és a jövőre is fókuszál, mint jövőtervezési technika, tervezési spirált fogalmaz meg. A Stratégia legfőbb céljainak meghatározása hosszú távon, 2034-ig:

- a születéskor várható élettartam közelítése az európai uniós átlaghoz,
- az egészségben eltöltött évek számának növelése,
- az aktív élet fenntartásának növelése,
- az időskori jövedelembiztonság megteremtése,
- a társadalmi integráció erősítése,
- a különböző szolgáltatások (egészségügyi, szociális, oktatási, kulturális stb.) összehangolása az idősödők és idősök szükségleteinek és érdekeinek figyelembevételével,
- az idősök élethosszig való tanulásának támogatása, a digitális tananyagok hozzáférhetőségének biztosításával,
- az „aktív idősödés” feltételeinek erősítése, mely nem csupán a fizikai aktivitást, a munkaerőpiacon maradást jelenti, hanem a társadalmi, kulturális, civil életben való aktív részvételt is,
- az idősödési folyamat „menedzsmentjének” elterjesztése már a fiatalkorban,
- a társadalmi szemléletváltás mind a gazdasági, mind az idősödés társadalmi megítélését és megélését illetően.

Ezek megvalósítása hosszú távú folyamatot igényel, mivel maga az idősödés is egy hosszú távú folyamat. A különböző korosztályok, a majdani idősök (a mai 30, 40, 50, 60 évesek) és az idősök érdekeinek, igényeinek, szükségleteinek változását is figyelembe véve, az Idősügyi Nemzeti Stratégiában megfogalmazott célok, a megjelölt fejlesztendő területek alapján, 3 éves időszakokra bontott cselekvési tervek kidolgozásával valósíthatók meg.

A célkitűzések megvalósítását célszerű két ütemtervre bontani, ahol az I. ütemterv 2010–2022-ig, a II. ütemterv pedig 2023–2034-ig tervezhető úgy, hogy több, párhuzamosan folyó cselekvési tervvel valósuljon meg a szükséges fejlesztés. Így biztosítható, hogy a Stratégia megvalósításának ütemezése követni tudja az ország gazdasági fejlődését, alkalmazkodjon a társadalom- és gazdaságpolitikához, lehetőséget biztosítva a mindenkorinak arra, hogy az aktuális gazdasági-társadalmi környezethez viszonyulva ütemezze a fejlesztéshez szükséges beavatkozási feladatokat, cselekvési terveket.

3.1. JÖVŐKÉP MEGFOGALMAZÁSA

A jövőkép összetevői

Az idősödés gazdasági és társadalmi következményeiből eredő kihívásokra reagáló, a hazai lehetőségeknek megfelelő, egyben az EU e területhez kapcsolódó közösségi kezdeményezéseivel közelítő aktív időspolitika kialakítása.

A Stratégia célja, hogy létrejöjjön a minden korosztály számára élhető, magas kohézióval bíró társadalom, hogy biztosítottak legyenek az idősök számára is nyitott lehetőségek a részvételre, az önmegvalósításra és a védelemre.

A Stratégia célja az élet teljességét támogató rendszerek ösztönzése, köztük olyan humánszolgáltató és védelmi rendszer kialakítása, amely 2034-re magas színvonalon, mindenki számára egyenlő eséllyel hozzáférhető módon, az egyéni igényekre rugalmasan reagálva képes a szükségleteket kielégíteni az öngondoskodás lehetőségeinek széles választékával annak érdekében, hogy valamennyi állampolgár biztonságban és méltóságban tudja megélni az időskort, a társadalom aktív tagja legyen és teljes jogú állampolgárként élhessen élete végéig.

3.2. CÉL MEGHATÁROZÁSA

Átfogó cél

A fenntarthatósági elvek mentén alakított, minden korosztály számára élhető világban olyan gazdasági és társadalmi környezet kialakítása, amelyben az idősödő és az idős emberek meg tudják őrizni aktivitásukat, társadalmi részvételüket. Olyan szemlélet kialakítása, amellyel biztosítható és növelhető az időskor presztízse és az idős emberek iránti szolidaritás. Az időskorra történő felkészülés és az aktív társadalmi részvétel igényének erősítése. Az állam, a nonprofit, for-profit, informális közösségek és az egyén felelősségének és szerepének tisztázása, melyet társadalmi szerződés alapján erősíteni szükséges. A szükséges támogatás biztosítása ahhoz, hogy minden egyes ember nagyobb egyéni felelősséggel tudjon hozzájárulni méltó időskora megteremtéséhez.

Horizontális cél

A társadalmi élet valamennyi területén az idők szempontjainak figyelembevétele, a rendszerszemlélet érvényesítése. Az idősödéssel kapcsolatos kutatások továbbfejlesztése, a tapasztalatok átadása és beépítése valamennyi szakpolitikába (mainstreaming).

A már eddig is kialakult és működőképes, nemzetközi és hazai jó gyakorlatok összegyűjtése, elismert és támogatott továbbfejlesztése, valamint a tapasztalatok prioritásonként történő alkalmazása a cselekvési tervekben.

A prioritások mentén horizontálisan átívelő cél a társadalmi nyilvánosság elérése, a legszélesebb körű folyamatos tájékoztatás, a nyílt kommunikáció és a partnerség elvének alkalmazása, valamint az idősödéssel kapcsolatban a minden korosztályt elérő és érintő szemléletformálás.

3.3. PRIORITÁSOK

3.3.1. AKTIVITÁSÁT ÉS FÜGGETLENSÉGÉT, TÁRSADALMI PRESZTÍZSÉT MEGŐRZŐ IDŐSÖDŐ ÉS IDŐS EMBER Az idősödő és idős emberek erőforrást jelentenek

Az aktivitásukat és függetlenségüket megőrző idősödő és idős emberek jelenlegi és jövőbeni generációi értékes és sok tekintetben még nem feltárt erőforrásokat jelentenek a gazdaság és a társadalom számára.

Az idősödő és idős emberek aktivitásának fokozása

A demográfiai kihívások és az idősödés globálissá váló folyamatára optimális válaszokat kereső gazdasági és társadalmi körülmények között növelni szükséges az idősödő és idős emberek társadalmi részvételét. Az idősödő és az idős emberek aktivitásukkal, szellemi erőforrásaikkal, a bennük rejlő gazdasági potenciál felszabadításával hozzájárulnak a mindenkor társadalmi tőke megőrzéséhez és erősítéséhez. A jelenlegi aktivitás fokozható megfelelő társadalmi, gazdasági, jogi, környezeti intervencióval is, ahol az átláthatóság, tájékozódás és tájékoztatás, az idősbarát környezet kialakítására, a biztonságérzet növelésére, valamint az idősödés tudatos menedzsmentjének megteremtésére törekednek.

Az idősödő és az idős emberek Európában és hazánkban is nehezebben élték meg a gyors változásokat, ezen belül a munka jellegének, valamint a társadalomban betöltött szerepüknek a változásait is. A tudástársadalom és a piac által megkívánt munkavállalói készségek fejlesztésére, a világban való eligazodás és a változások üteméhez való alkalmazkodás megtámogatására a nyugdíjkorhatárhoz közeledő dolgozóknak egyre nagyobb szükségük van. Az erre az igényre fordított figyelem és befektetés többszörösen megtérül, mert mérsékli a munkaerőpiacról való korai kikerülést, és elősegíti a testi és lelki megbetegedések megelőzését. Elengedhetetlen tehát a munkavégző képesség megőrzése és javítása, a fizikai és mentális egészségvédelem, valamint a dolgozni szándékozók munkában maradásának támogatása.

Tudásbeli pluszok és mínuszok

Az idősödő és idős emberek bizonyos területeken széles körű szakismeretekkel rendelkeznek, ugyanakkor az információs-kommunikációs technológiai ismereteik terén a fiatalabb korosztályokhoz képest le- és elmaradások tapasztalhatók.

Mindezeket folyamatosan kísérő cél az is, hogy az idők társadalmi tőkét növelő értékének elismerése és kommunikálása a jelenleginél nagyobb mértékben valósuljon meg, mivel a társadalmi tőke részét képezi az ő felhalmozott tudásuk, amit használnunk kell.

Fejlesztendő területek

1. Szükséges az idősödő és idős emberek foglalkoztatási szintjének javítása:

- a 45 év felettiek foglalkoztatási arányának növelésével, a szeniorfoglalkoztatás fejlesztésével, a munkaerőpiacról való korai kikerülés megelőzésével
- a nyugdíjba kerülés korcentrumának növelésével, a rugalmas, az atipikus, a munkavégzési aktivitásnak megfelelő munka- és jogi környezet kialakításával
- a munkaerőpiacra való visszatérés elősegítése az információs technológiai képességek és készségek elsajátításával, az alternatív, tanulási lehetőségekhez történő hozzáféréssel, a képzések támogatásával, élethosszig való tanulás lehetőségének megteremtésével
- a mindenki számára hozzáférhető képzések/átképzések rendszerének fejlesztése, a felnőttkorban való képzés módszertanának fejlesztése

- egyéni szinten az időskorra való felkészüléshez szükséges aktivitás elősegítése, támogatása, a karrierépítéshez hasonló módon
- 2. A 45 éven felüliek foglalkoztatását segítő szervezetek, mint például a Szenior Foglalkoztatási Klubok országos hálózatának vagy hasonló kezdeményezések továbbfejlesztésével a foglalkoztatást támogató és elfogadó jellegű gazdasági és társadalmi magatartási minták, jó gyakorlatok bővítése és fejlesztése.
- 3. Az aktivitás megtámogatásához és fokozásához a célcsoport számára szükséges és kedvező környezeti intervenciók megvalósítása. Az átláthatóság és kölcsönös, mindenki számára hozzáférhető, érzékelhető és érthető tájékoztatói lehetőségek, biztonságos környezet kialakítása.
- 4. Az aktív szakmai pályafutás méltó befejezéséhez szükséges feltételek fokozatos megteremtése.
 - a munkaerőpiacról kikerülő idősök munkaaktivitásának elismerése és megtartásának támogatása, különösen a nemzedékek közötti segítség, az idősök családon belüli munkavégzése, a gyermekellátás, a betegellátás és az ápolás területén – családon belül és kívül egyaránt

3.3.2. BIZTONSÁG ÉS MEGFELELŐ ÉLETMINŐSÉG, A BETEGSÉGEK KOCKÁZATÁNAK ALACSONYAN TARTÁSA, AZ EMBERI MÉLTÓSÁG MEGŐRZÉSE ÉS A FUNKCIONÁLIS ÖNÁLLÓSÁG ELŐSEGÍTÉSE

Az idősödő és idős ember biztonságának és emberi méltóságának megőrzése

Az idősödő és idős emberek biztonságát és emberi méltóságának megőrzését támogató gazdasági és társadalmi környezet kialakítása a fenntartható fejlődést veszélyeztető tényezők hatásainak mérséklése mellett. Alapvető fontosságú az emberi jogok érvényesülését és az emberi méltóság megőrzését támogató környezet megerősítése, a közbiztonság, ahol megvalósulhat az idős emberek jövedelembiztonsága, és szükség esetén legyen elérhető a számukra leginkább megfelelő szolgáltatás. Ehhez elengedhetetlen a nyugdíjrendszer, valamint a humánszolgáltató és védelmi rendszerek továbbfejlesztése úgy, hogy leginkább igazodni tudjanak a meglévő lehetőségek mellett a célcsoport szükségleteihez.

Fejleszteni szükséges az ellátórendszert, hogy alkalmas legyen a gondozás-ápolás iránti egyre növekvő igények – egyéni szinten és eltérő módon történő – kielégítésére. A nagy ellátórendszerek működtetésében és finanszírozásában a társadalmi igazságosság fokozottabb érvényesítése az idősök aktív részvétele és véleményének fokozottabb figyelembevételével. A piaci szereplők iránti erőteljesebb nyitás elengedhetetlen, mert megjelent a fizetőképes kereslet a bentlakásos idősotthonok esetében is. Továbbá a szolgáltatásvásárlás lehetőségét is biztosítani szükséges, valamint mellette azt is, hogy világosan átlátható legyen, melyek azok a szolgáltatások, amit az állam biztosít. Fontos, hogy megvalósuljon a jogvédelem is.

A jólét biztosításának dimenziói

A jólét biztosítására való törekvésnek gazdasági dimenziói is vannak, de időskorban különös jelentőséggel bír és a biztonság alapfeltétele maga a jövedelembiztonság és az életminőség több szempontú javítására való törekvés. Az egészséges életmód kialakítása nem a harmadik életszakaszban kezdődik, a meghosszabbodott és lassan, de folyamatosan növekedő élettartam nem minden esetben jelenti az egészséges életévek számának a növekedését.

Az Európai Unió Szociális Menetrendje (Social Agenda)

Az Európai Unió Szociális Menetrendje (Social Agenda) alapjait a jólét, a szolidaritás és a biztonság stratégiai célkitűzései határozzák meg, így a többféle megközelítésben is tárgyalható biztonság fenntartása elsődleges szempontként szerepel a Stratégia céljai között. Fontos cél a jogbiztonság, az anyagi biztonság, a személyes jogok védelme – védelem veszélyek esetén, védelem az erőszak, a fizikai és lelki, valamint pénzügyi kihasználás, bántalmazás ellen. Különösen fontos ez a speciális/sajátos szükségletekkel élők vonatkozásában (tekintettel arra, hogy a fogyatékossgal élő emberek 45%-a 60 év feletti), valamint a gyógyászati segédeszközök választásában, a látás-, a hallás- és a mozgás-, illetve a közlekedési képesség megváltozásával élőknek kínált speciális szolgáltatásokban. A biztonság és a jogvédelem a mentális hanyatlással és a demenciával küzdők számára is kiemelten fontos. A megfogalmazott alapelvek megvalósítása során úgy kell eljárni, hogy egyúttal figyelembe vegyék azoknak az idős embereknek a szükségleteit is, akik veszélyeztetett vagy szerzett fogyatékossgal érik el az időskort.

Fejlesztendő területek

1. A humánszolgáltató és védelmi rendszerek szolgáltatásait igénybe vevők jogainak fokozott védelme, az érdekérvényesítési képességük fejlesztése.
 - nagyon fontos, hogy az ellátásokhoz való hozzáféréseknél külön történjen meg a szociális rászorultság és a gondozási rászorultság vizsgálata annak érdekében, hogy a szegénység, a jövedelmi szükséghelyzet senkinél ne akadályozhassa az ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférést, szolidaritási alap képzésével
 - az érintettek részvételét biztosító feltételek javítása, különösen a szolgáltatások tervezése, választása és értékelése területén
 - a szolgáltatások igénybevételéhez átlátható és nyilvános szükségletfeltárási és döntési folyamatok kidolgozása, bevezetése
2. Az időskori jövedelembiztonság az aktív életszakaszban alapozódik meg. A kötelező nyugdíjbiztosítás mellett ösztönözni kell az önkéntes kiegészítő rendszerekben való részvételt, erősíteni kell az öngondoskodás szemléletét.
 - az időskori jövedelembiztonság két alappillért, a biztosítási elven működő – de a kötelező jelleghez kapcsolódóan szolidaritási elemeket is tartalmazó – nyugdíjrendszert, valamint az idősok alapszükségeihez igazodó rászorultsági támogatási és gondozási rendszereket a pénzügyi fenntarthatóság követelménye mellett kell továbbfejleszteni, a biztosítási elvű és a szociális alapú szolidaritás intézményesen is elkülönülő, átlátható rendszerében
 - a távlati nyugdíjreformról hatásvizsgálatok, modellszámítások alapján minél teljesebb társadalmi konszenzussal indokolt dönteni. Hosszú távon is megőrzendő értéknek tekintendő, hogy a nyugdíjrendszer az időskori szociális biztonsági szempontoknak megfelelő színvonalú ellátásokat nyújtson, ugyanakkor távlatilag is fenntartható, finanszírozható legyen, igazodjon a változó feltételekhez. A nyugdíjak tükrözzék a biztosítási életutat, a megszerzett „várományt”, a biztosítási teljesítmények (szolgálati idő, járulékfizetés alapjául szolgáló jövedelmek) arányait, valósuljon meg a nyugdíjak értékőrzése
 - indokolt és szükséges a munkaerőpiacon maradás, illetve az oda való visszatérés ösztönzése, a korai öregségi nyugdíjzadási formák igénybevételére irányuló érdekltség biztosítási elvi alapú, biztosítás-matematikailag korrekt eszközökkel történő hatékony mérséklése. Következésképpen érvényesíteni kell a gyakorlatban az egészségkárosodással kapcsolatos ellátások 2008-ban bevezetett új rendszerét is megalapozó orvos-szakmai, foglalkoztatási, szociális szempontokat, elveket, a tényleges és tartalmas rehabilitáció-központúságot
3. Az idősellátás modernizációja, a humánszolgáltató és védelmi rendszerek egyre inkább a célcsoport szükségleteihez és igényeihez történő fejlesztésével, az akadálymentes hozzáférés feltételeinek megteremtése.
 - szükséges az egészségügyi ellátások fejlesztése, az elért eredmények megőrzése egy átalakított és racionalizált rendszer keretében, korhatár nélkülség biztosítása bizonyos beavatkozásoknál
 - komplex és integrált ellátások, átmeneti és vegyes szolgáltatások ellátásainak átalakítása, fejlesztése úgy, hogy azok járuljanak hozzá a rekreáció és a rehabilitáció lehetőségeihez, valamint a readaptációhoz
 - szükséges megszervezni a demens és Alzheimer-betegek nappali és szakosított ellátását és a hozzátartozók támogatását
 - a szolgáltatásokhoz és az ellátásokhoz való hozzáférés területi egyenlőtlenségeinek csökkentése
 - az idős emberek esélyegyenlőségének biztosításához fokozott figyelmet szükséges fordítani – tanácsadással és megfelelően kifejlesztett szerkezetekkel – a lakások szükség szerinti átalakíthatóságára és biztonsági felszerelésekkel történő ellátottságára
4. A humánszolgáltató és védelmi rendszerek transzparenciájának biztosítása folyamatos minőségirányítási rendszerfejlesztés, a célcsoport aktív részvétele mellett.
 - a humánszolgáltató és védelmi rendszerek fejlesztésébe investált befektetések produktív tényezőként való elfogadtatása
 - a humánszolgáltató és védelmi rendszerek működtetésének az eddiginél gazdaságosabb és hatékonyabb megszervezése, a közpénzek hatékonyabb felhasználása
5. A sikeres idősödés kulcskomponenseinek erősítése: fizikai és szellemi aktivitás, mentális egészség, helyes táplálkozás, társas támogatás.
 - az egészség megőrzéséért történő felelősségvállalás erősítése az egyén részéről is
 - az egészségtudatos magatartás és az időskorra történő felkészülés támogatása
 - a lelki egészség védelmének erősítése, különösen a depresszió elleni küzdelem, a szorongásos tünetek megelőzése, kezelése, a veszteségek feldolgozásának területén, megkülönböztetett figyelemmel az idősödés elnöiesedésére

- az elsődleges prevenció erősítése, szűrőprogramokon való részvétel biztosítása, a betegségek kockázatának alacsonyan tartása és a funkcionális függetlenség elősegítése
- 6. Az idősök ellátása területén humán erőforrás- (hivatásos és laikus segítők, önkéntesek, családtagok) fejlesztés: képzés, személyiségfejlesztés, szervezetfejlesztés, „burn-out” prevenció.
 - a geriátriai szakképzés és a szociális gerontológia továbbfejlesztése, a szakorvosképzésben a ráépített szakvizsgarendszer visszaállítása
- 7. A mindenki számára hozzáférhető – érthető és érzékelhető – e-learning, e-információ és az e-szolgáltatások továbbfejlesztése, elérésükhöz történő hozzáférés és hozzájárulás támogatása, célzott programok az idősök számára az IKT-szolgáltatásokhoz való szélessávú hozzáférés biztosítására és a digitális tudás fokozása érdekében.

3.3.3. ÉLETHOSSZIG TARTÓ FEJLŐDÉS, TÖREKVÉS AZ ÉLETÖRÖM, AZ AUTONÓMIA MEGŐRZÉSÉRE ÉS AZ ÖNMEGVALÓSÍTÁSRA

A meghosszabbodott szabadidő minősége

A harmadik életszakaszban a szubjektív jólét összetevői között a meghosszabbodott szabadidő minőségének kiemelkedő szerepe van. Az életminőség dimenziói között foglalkozni szükséges a „jól-léttel” (wellbeing), melyhez hozzátartoznak az anyagiak mellett a nem anyagi értékekhez kapcsolódó életminőség-elemek, például az idősödő generáció tudásának elismerése és hasznosítása, az emberi kapcsolatok, a belső és külső békesség és az életcélok megtalálása.

Sikeres idősödés

A fizikai és szellemi aktivitással elősegíthető a sikeres öregedés, befolyásolható az önkép és más korcsoportok képe is változhat a művelődés, mozgás, sport lehetőségeit használó idősokről. A szabadidő átgondolt, tudatos használata megőrzi a kreativitást, felfrissíti a testet és a lelket, megelőzve ezáltal a megbetegedést. A közösségi keretek között átélt élmények nagyobb örömet okoznak. A mozgás és sport preventív hatása közzismert, mégis többnyire kevésbé szervezeten történik meg a rendszeresen sportoló idősök támogatása, a seniorsport támogatása sem kellő mértékű.

Idős ember fejlődésének holisztikus szemléletű támogatása

Az életminőség javításához hozzá lehet járulni az élethosszig tartó fejlődés jelentőségének felismerésével, az idős ember fejlődésének holisztikus szemléletű támogatásával, valamint az önmegvalósítás erre az életszakaszra kiterjesztett esélyeinek növelésével.

A sikeres idősödés megtámogatható a humánszolgáltató és védelmi rendszerek preventív szolgáltatásainak erősítésével, a megnövekedett szabadidő személyekhez igazodó struktúráinak kialakításával, a közösség és a társas támogatottság fokozásával.

Fejlesztendő területek

1. Fejlesztteni kell mindazokat a feltételeket, amelyek a természeti és társadalmi környezettel történő harmóniában élést segítik, az életmód kialakításáért történő tudatosságot és felelősségvállalást, valamint az egészséges környezet kialakítását és védelmét szolgálják a lakóhelyen, illetve annak közvetlen környezetében.
 - nagyon fontos az akadálymentes települési környezeti feltételek javítása, ezek hozzáigazítása az idős emberek szükségleteihez, ideértve a közterületek, illetve településen belüli és a települések közötti közlekedési rendszereket is. Parkok, szabadban lévő közösségi terek, idősök mozgását, erőnlétét fejlesztő eszközök nyilvános hozzáféréseinek biztosítása
 - az idősödő és idős emberek számára, a környezet- és természetvédelmi tevékenységekbe való bekapcsolódás elősegítése saját lakóhelyükön és azon kívül is
 - az érintett korosztálynál a lakások átalakítását úgy kell támogatni, melynek eredményeképpen az idős emberek biztonságban és gondozhatóan maradjanak saját környezetükben, a meglévő lakás-akadálymentesítési támogatások és az idősbarát lakásprogram szélesebb körű biztosításával
2. Szükséges olyan lehetőségek kialakítása és megfelelő tájékoztatással nagyobb számú idős ember bevonása, melyek a nem sportoló idősök mozgásaktivitását elősegítik, fejlesztik.
 - a már működő alkotókörök és egyéb közösségi tevékenységek továbbfejlesztése
 - a kulturális és egyéb közösségi tevékenységek igénybevételeinek támogatása
 - a többgenerációs közösségi tevékenységek fejlesztése

3. Az egész életen át tartó tanulás fejlesztése a felnőttoktatás szervezeti kereteinek javítása, a felnőttoktatásban való részvétel lehetőségeinek növelése és a korosztály igényeihez történő alakítása által, beleértve a szükséges szakmai anyagok, tematikák, segédletek elkészítését.
 - a Harmadik Kor Egyetemének adaptációjával az EU-tagállamokon belüli felnőttoktatási kapcsolatok fejlesztésével szükséges lényegesen szélesíteni a tanulási kínálatot úgy, hogy a tartalom és a módszerek is igazodjanak a felnőttek és az idősek tanulási szükségleteihez
 - a több helyen működő Senior Akadémia országos rendszerének kidolgozása és egyéb hasonló céllal működő felső- és felnőttoktatási intézmények tevékenységének erősítése
4. Betegségmegelőző, rehabilitációs, egészségfejlesztő szeniorsportprogramok támogatási rendszerének feltételeit meg kell teremteni. (Például Kistérségi Szeniorsport-, Egészségfejlesztő Program, osteoporózis prevenciók program.)
 - ki kell alakítani annak lehetőségét, hogy az idősek kedvezményezetten használhassák a létesítményeket
5. A deficitmodellt felváltó fejlődésmodell érvényességével kapcsolatos kommunikáció, és az idősekkel, az időskorral kapcsolatos mentalitás, viszonyulásmód pozitív irányba történő változtatásának elősegítése.
 - a társadalom változásával folyamatosan változó időskép jellemzőinek megismertetése szükséges minden korosztállyal, és fontos ennek beemelése az oktatási programokba, az alapfokú képzésektől kezdve a szakirányú képzésekig
 - szükséges megerősíteni azokat a kapcsolatépítő és személyiségfejlesztő közösségi lehetőségeket, amelyek az idősek önképét erősítik, önértékelésüket javítják, önmegvalósításukat támogatják, kapcsolatigényeiket kielégítik
6. Jelenleg az EU-s pályázatok, vagyis az ESZA célcsoportjai között az aktív korúak foglalkoztatásának elősegítése szerepel prioritásként. Fontos lenne a különféle pályázatokban az idősödők és idősek, mint növekvő létszámú társadalmi-gazdasági jelentőségű célcsoport megjelenítése létszámának megfelelő súllyal, illetve szervezeteik számára célirányos pályázatok létrehozása.
 - a Stratégia céljaival azonos célokért tevékenykedő civil kezdeményezések és civil szervezetek támogatása

3.3.4. TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL ÉS BEVONÓDÁS, KÖZÖSSÉGI MEGBECSÜLTSG

A társadalmi összetartozás erősítése

Társadalmi részvétel és bevonódás, a tágabb és szűkebb közösségekben megvalósított közéleti, társadalmi és közösségteremtő tevékenységekkel. A társadalmi összetartozást erősítve valósul meg a generációk közötti kapcsolatok újjáépítése, a szolidaritás erősödése, az e-Inclusion, az informatikai lehetőségek kapcsolat- és hálózatépítő, életminőség-javító használata is.

Kutatások, felmérések szükségesek e téren

Jelenleg nem áll rendelkezésre elegendő mennyiségű és minőségű kutatási adat az idősek társadalmi részvételéről, enélkül nem garantálható, hogy a fejlesztések célzottsága, tartalma megfelelően illeszkedik a szükségletekhez. Az információgyűjtés a hazai adottságok mély ismeretén túl lehetőséget ad az adatok nemzetközi összehasonlítására is. A célzott kutatások, vizsgálatok rávilágíthatnak olyan fontos tényekre az idősek életéről, amelyek megismerése megfelelően orientálja az időspolitikai célját, irányát és a beavatkozások mértékét. Átfogó, modern és hatékony időspolitikai célok eléréséhez ezek együttes egysége jelentheti a komplex támogatást az idősek bevonódásához.

Az idősödő és idős személyek társadalmi megítélésének javulása

Fontos kiemelni az önkéntességet, mint a társadalmi integráció egy elemét. Az önkéntes tevékenységek az aktivitás megőrzésén túl hozzájárulnak az idősödő és idős személyek társadalmi megítélésének javulásához, egy őket egyre jobban befogadó társadalom fenntartásához. Az idősödő és idős emberek munkájának elismerése társadalmi nyilvánosság mellett, az élő hagyományok folytatása is az időskorúakhoz kapcsolódó pozitív szemléletformálás eszköze. A korábbi kapcsolatok fenntartása, kapcsolatépítés is fontos.

A spiritualitás és vallás szerepe

A spiritualitás, transzcendencia iránti igény és a vallásgyakorlás fontos védőfaktor a társas támogatás, a társadalmi kohézió szempontjából. Fontos szerepet tölt be a bizalmatlanság csökkentésében, a társadalmi tőke erősítésében. A mindennapi életvitelben szükséges építeni a szabad vallásgyakorlás adta pozitív hatásokra, a problémákkal való megküzdést és az adaptív konfliktusmegoldást segítő szerepére.

Fejlesztendő területek

1. A 45 éven felüli állampolgárok aktivitásának megőrzése érdekében a társadalmi élet legszélesebb területén az önkéntes programok fejlesztése.
 - a különböző gazdasági, társadalmi intézmények és szervezetek részéről az önkéntesek bevonásának és megbecsülésének erősítése
 - az országos és helyi önkéntes szervezetek megerősítése az idősödő és idős személyek önkéntes programjainak koordinálása céljával
2. Az idősödő, idős emberek munkájának elismerése, társadalmi nyilvánosság ráirányítása az idősök segítő tevékenységeire.
 - a meglévő és eredményesen működő nyugdíjas szervezetek működésének nagyobb társadalmi támogatottsága, és eredményeiknek, munkájuknak szélesebb körű, a társadalmi nyilvánosság számára is elérhető kommunikálása szükséges
3. Az idősödő és idős emberek, valamint a fiatalok között meglévő szakadékok csökkentése, a generációk közötti kapcsolat és együttműködés erősítése, fejlesztése, az együttműködésben lévő erőforrások hatékonyabb kihasználása.
4. Közösségépítés az idősök erőforrásaira támaszkodva. A társadalmi kohézió erősítéséhez való hozzájárulás a helyi közösségek integráló erejével.
 - a gazdasági növekedés elősegítéséhez az idős személyek szakmai és élettapasztalatainak igénybevétele, az idősök mint „ötletgazdák” (think tank) bevonása a változásmenedzselésbe, jövőformálásba
5. Közvetlenül és közvetve (az idősök szervezetein keresztül) minden egyes idősödő és idős ember állampolgári részvételének és bevonódásának erősítése.
 - a civil társadalom részvételének erősítése a döntési folyamatokban, a kooperatív tervezésben az EU, az ország és a szűkebb környezet fejlődése-fejlesztése iránti érdeklődés és egyéni felelősségérzés felkeltése és fenntartása érdekében
 - a szervezeti, egyesületi élet támogatása, különösen a nem életkor szerinti tagozódású egyházi és civil szervezetek megerősítése
6. Az információs szakadék csökkentése és lehetőségekhez mért megszüntetése érdekében a tényleges internethasználók számának növelése (e-Inclusion).
 - a közösségi szolgáltató terek számának növelése a meglévők továbbfejlesztésével, illetve többfunkcióssá tételével, valamint a közösségi alkalmak elérhetőségének javítása

3.3.5. ESÉLYEGYENLŐSÉG, POZITÍV REAKCIÓK AZ IDŐSÖDÉS ÉS A HOSSZABBÉLETŰSÉG TÁRSADALOMPOLITIKAI KIHÍVÁSAIRA, FELLÉPÉS AZ AGEIZMUS ELLEN

A társadalmi egyenlőtlenségek mérséklése

Az esélyegyenlőség – az Alkotmány 70/A. §-a, valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény szerint – az életkor, a nem és az egészségi állapot, a lakóhely, valamint az egyéb védett tulajdonságok szerinti egyenlőtlenségek állami és társadalmi eszközökkel történő mérséklése, a diszkrimináció megakadályozása. Az idősügy folyamatos képviselete annak érdekében, hogy elősegítse a szemléletformálást, növelje az idősödéshez és az idős emberekhez való pozitív hozzáállást, formálja az idős korral kapcsolatos attitűdöket. A kutatások, az esélyegyenlőtlenségekből következő problémák folyamatos feltárása és nyilvánosságra hozatala.

Szemléletformálás a társadalmi élet minden területén

Alapvető fontosságú az emberi jogok érvényesülését és az emberi méltóság megőrzését támogató környezet megerősítése, az idősökkel, az időskorral kapcsolatos mentalitás, viszonyulásmód pozitív irányba történő változtatásának elősegítése. A szemléletformálásban és a társadalmi tudatformálásban különös szerepe van a tömegkommunikációnak, a médiamegjelenésnek és az idős emberek társadalmi nyilvánosság előtti megszólalási lehetőségeinek. Biztosítani kell a szükséges támogatást ahhoz, hogy az idősök szempontjai megfelelően legyenek képviselve a társadalmi élet valamennyi területén: mind a foglalkoztatáspolitikában, az oktatásban, a társadalmi ellátórendszerekben vagy akár a közösségi részvételt, a jogbiztonságot, a személyes jogok védelmét tekintve.

A társadalmi igazságosság fokozottabb érvényesítése

Az idősök között jelentős többségben vannak a nők, illetve ők azok, akik többet vállalnak a családon belüli segítségből és/vagy a még idősebb hozzátartozók gondozásából. Mindezek miatt van szükség a nemek közötti egyenlőség kérdéseivel történő foglalkozásra. Fontos a társadalmi igazságosság fokozottabb érvényesítése az idősök aktív részvétele és véleményének fokozottabb figyelembevétele mellett a nagy ellátórendszerek működtetésében és finanszírozásában.

A felgyorsult változások, az úgynevezett „normál életút” módosulásai, az életformák pluralizációja, az EU működése és a hazai rendszerváltozás következményeihez való alkalmazkodás sok rugalmasságot követelnek, az idősödő és az idős emberek támogatása szükséges ebben a folyamatban. Különösen fontos hát az idősödő és idős emberek és a fiatalok között meglévő szakadékok csökkentése, a generációk közötti kapcsolatok és együttműködések erősítése.

Fejlesztendő területek

1. Hátránykompenzáló program kidolgozása, amely mérsékli a nők munkavállalási, a jövedelmi és a nyugdíjlehetőségek férfiakhoz viszonyított negatív eltéréseit, és a nagyobb terhek elviselése miatt kialakult problémákat.
2. Az idős emberek között jelentős számban élnek speciális szükségletű, fogyatékos személyek, akiknek a hátrányai halmozódva jelennek meg, ezért szükség van a fogyatékosügy politikák és az idősügyi politikák közötti összhang megteremtésére, illetve a halmozódó hátrányok okozta élethelyzetek feltárására és megismerésére.
3. A hátrányos megkülönböztetésekkel szembeni fellépés érdekében olyan programok kidolgozása, melyek sajátos megközelítésben és horizontálisan érvényesítik azt a szemléletet, amelyben egyértelműen érvényesíthetők az antidiszkriminációs törekvések, különös tekintettel az életkorra.
 - megfelelő képviselési jogvédő intézmények erősítése
4. Az idősök igényeinek súlyozott figyelembevétele a médiában (pl. „időscsatorna”, információs műsorok létrehozása).
5. A médiában és a közszereplők között az életkori arányoknak megfelelő jelenlét biztosítása, valamint az idősök médiamegjelenésének fokozása; az idősödés kérdéseiről, az idős emberek problémáiról való tájékoztatás és az idősök médiahasználatának támogatása.
6. Az aktív társadalmi beilleszkedés helyi és közösségi programjainak kidolgozása az idős és idősödő emberek alkalmazkodási képességeihez igazítva.
7. Az EU politikájának és a hazai demokrácia változásainak az idősök szempontjai szerinti figyelemmel kísérése, elfogadása és a demokráciára való felkészülés az életkoroknak megfelelően, demokrácia-oktatás.
8. A szektorok közötti együttműködés és egy centralizált, fenntartható kutatóbázis létrehozása és működtetése, az egyenlőtlenségek problémafeltárása érdekében.
9. Háromévenként a Stratégia cselekvési (operatív) programjairól szóló beszámoló elkészítése.
 - évenként országos idősügyi jelentés készítése

4. IDŐSÜGYI STRATÉGIA ÖSSZEFOGLALÓ

4.1. A STRATÉGIA LEGFONTOSABB CÉLJAI

A Stratégia kiindulópontjai

A legtöbb ember saját időskorával kapcsolatban négy dolgot mindenképpen szeretne:

- a társadalom megbecsült tagja legyen,
- egészséges legyen,
- ne legyen magányos,
- biztonságban és védettségben tudjon élni.

Az időspolitikában érintett szervezetek

A Stratégia figyelembe veszi a fiatalabb, 30 év feletti korosztály és az idősödők, valamint az idősök igényeit is. Korszerű, a gazdasági, társadalmi és demográfiai változásoknak megfelelő időpolitika kialakítása és szisztematikus megvalósítása a legszélesebben értelmezett együttműködésre alapozva: az állam, az önkormányzatok, a civil szervezetek, az egyházak, a profitorientált szervezetek, az informális közösségek és az érintettek részvételével.

Megfelelő felkészülés az idősödésre

A Stratégia célja hosszú távon biztosítani, hogy időben és megfelelő módon tudjunk felkészülni az idősödésre, hogy az idősök minél tovább tudjanak aktívak és függetlenek maradni. Biztosítani, hogy a függetlenség megőrzése akkor is

megmaradjon, ha az érintettnek szüksége van a támogatásra. Fontos továbbá, hogy minden idős ember megfelelő szolgáltatáshoz juthasson és biztonságban érezhesse magát.

Melyek az állam és melyek az egyén feladatai

Kerüljön pontosan meghatározásra melyek az állam és melyek az egyén felelősségi körébe tartozó feladatok. Legyen világos minden egyes állampolgár számára, hogy mire számíthat és mire nem, valamint az állami védőháló mellett álljon rendelkezésre az öngondoskodáshoz minél többfajta lehetőség.

Az időszedők és idők aktivitásának és függetlenségének megőrzése

Az időspolitika alapja tehát egyértelműen az aktivitás és a függetlenség megőrzését szolgálja. Mindez nem pusztán foglalkoztatottsági és munkavégzési aktivitást jelent. Ennél sokkal szélesebben értelmezett az aktivitás.

A Stratégia olyan individuális és társadalmi részvételi aktivitást céloz, amely széles lehetőségeket kínál a munkából, a cselekvésekből, a kreativitás, az örömmel végzett bármiféle tevékenységből, megvalósítva a társadalmi részvételt, és ennek nyomán az idősokról alkotott szemlélet pozitív változását idézi elő. Az élethosszig tartó fejlődés, törekvés az életöröm és autonómia megőrzésére és az önmegvalósításra c. prioritás céljaival szintén a szemléletváltáshoz járul hozzá.

Az életkor meghosszabbodásából adódó következmények nem problémaként definiálódnak, hanem kihívásként. Az életkor előrehaladása nem a veszteségek halmozódását jelenti, hanem esélyeket az alkalmazkodásra, változásra, esélyeket új örömforrások megtalálására. Az esélyegyenlőség, pozitív reakciók az időszedés és a hosszabbéletűség társadalompolitikai kihívásaira, az ageizmus elleni fellépés szintén a modern időspolitika alapja.

Társadalmi kohézió megőrzése

Fontos a függetlenség megőrzése, az individuum tiszteletben tartása, de a társadalmi kohézió megőrzése érdekében lényeges a generációk közötti új társadalmi szerződés megkötése is. Fontos továbbá, hogy az időszedők és az idők képessé váljanak függetlenségük megőrzésére, ne legyenek kiszolgáltatottjai se az ellátórendszernek, se hozzátartozóiknak. A függetlenség lehetőségét maguk teremtsék meg és készítsék azt elő öngondoskodással. Az egyéni felelősségvállalás és a közösségi felelősségvállalás átláthatósága teremti meg a szolidáris és kohézív társadalmat.

4.2. JAVASLAT A CSELEKVÉSI TERVEK KIALAKÍTÁSÁHOZ

Javaslatok az elsődleges cselekvési területekre

A mai idők mint célcsoport

A 3. fejezetben felvázolt prioritásokból levezetve az elsődleges cselekvési területek – a mai 70 év felettiekre (2008. január 1-jén 1,124 M fő) fókuszálva – a következők:

1. az idők ellátását szolgáló szociális és egészségügyi ellátások közötti együttműködés erősítése, az egymásra épültség, szolgáltatások összehangoltságának és kapacitásbeli rendszerének fejlesztése,
2. alapellátások fejlesztése szükségletfelmérések és költséghatékonyság alapján – biztosítva a kétműszakos és 24 órás gondozási lehetőséget is – a lehető legtovábbi otthonmaradás támogatása érdekében,
3. kontroll és minőségügyi szemlélet a szolgáltatásokban – a szociális szolgáltatások ellenőrzés-fejlesztési protokolljának mintájára,
4. fokozott jogvédelem és érdekérvényesítési képesség fejlesztése,
5. e-inklúzió – internethasználat és online szolgáltatásokhoz való hozzáférés szélesítése, támogatása.

Időspolitika hosszútávon

Bár elsődleges cselekvési területek megvalósításakor a 70 év felettiek mint célcsoport kiemelése indokolt, azonban az időspolitikai célok eléréséhez nélkülözhetetlen, hogy párhuzamosan a fiatalabb, 30 év feletti korosztályt is fontos célcsoportként jelöljük meg a prioritások megvalósításának folyamatában. Demográfiai előrejelzések alapján 2030-ban a 65 év felettiek száma eléri az 1,8 millió főt, 2050-ben pedig jóval meghaladja a 2 millió főt.

A fiatalabb generáció mint célcsoport

A hosszú távú, modern, fenntartható időspolitika megvalósítása érdekében az alábbi területeken kell cselekvési terveket megfogalmazni a 30 év feletti nemzedékekre vonatkozóan:

1. az idősekről alkotott negatív sztereotípiák csökkentése, pozitív időskép közvetítése a társadalom minden csoportja felé – közoktatás, képzés, tömegkommunikáció, fogyasztás,
2. foglalkoztatás, munkaerő-piaci részvétel erősítése rugalmas munkaerő-piaci feltételek megteremtésével, alternatív képzési lehetőségek fejlesztésével,
3. öngondoskodási szemlélet ösztönzése az időskori jövedelembiztonság megteremtése érdekében, az önkéntes, kiegészítő és újfajta biztosítási rendszerekben való részvétel erősítése, az életútmodell megteremtése,
4. generációk közötti kapcsolatok és együttműködések fejlesztése, erősítése, erőforrások hatékonyabb kihasználása, a folyamatosság biztosítása,
5. környezet-, társadalom- és egészségtudatos állami és civil kezdeményezések erősítése, felelősségvállalás az egyéni és közös jövőért.

Azonnali intézkedések 2009-ben:

1. kutatási háttéranyagok összegyűjtése, célzott kutatások indítása, „tudásközpont” kialakítása,
2. az öngondoskodást választó idősök számára a piaci alapon nyújtható lakhatás (nyugdíjasházak) és személyes gondoskodás szabályozásának felülvizsgálata,
3. demenciával (szellemi hanyatlás) küzdő idősök számára a már jelenleg is szabályozott és normatív hozzájárulással támogatott ellátási forma – demens nappali ellátás – szakmai központja létrehozásának előkészítése,
4. egészségügyi-szociális szolgáltatások idősokra vonatkozó határterületi szolgáltatásainak összehangolása.

További kiemelt intézkedések 2010-ben:

1. cselekvési programok kidolgozása a Stratégia megvalósításához,
2. az öngondoskodást választó idősök számára a piaci alapon nyújtható lakhatás (nyugdíjasházak) és személyes gondoskodás szabályozásának előkészítése,
3. fogyasztóvédelmi/ellátottjogi szabályok kiterjesztése, erősítése az idősök által igénybe vett szolgáltatásokra,
4. demenciával (szellemi hanyatlás) küzdő idősök számára nappali intézmény szakmai központjának létrehozása, működtetése az országos, szükségletekhez igazodó további intézmények fejlesztése és kiépítése céljával,
5. geriátriai képzések, szakképzések fejlesztése.

4.3. HAZAI JÓ GYAKORLATOK AZ IDŐSÜGY TERÜLETÉN

Hazai jó példák a megvalósult gyakorlatok és intézkedések köréből

A Stratégia munkálatai megkezdésekor számos dokumentum, háttéranyag állt rendelkezésre, ám ami ennél fontosabb: az elmúlt években számos megvalósult program, jó gyakorlat és intézkedés javította az idősök helyzetét. Miután a „Helyzetelemzés” fejezet inkább a hiányosságokra, problémákra fókuszált, a következőkben az eredmények és a jó gyakorlatok kiemelése következik – a teljesség igénye nélkül.

A szociális alapszolgáltatások köre kiegészült

A szociális alapszolgáltatások köre kiegészült a jelzőrendszeres házi segítségnyújtással és a támogató szolgálattal. A demens betegek nappali szociális intézményeinek működtetése 2007-től bekerült az önkormányzatok kötelező feladatai közé. Pályázati forrásokat (2008-ban 800 M Ft) biztosítottak a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás fejlesztésére.

Idősök Világnapja

2000 óta minden év októberében sor kerül az Idősök Világnapja méltó megünneplésére, amely évente egy napra az egész társadalom figyelmét az idősekre irányítja. A kezdeti bizonytalanságok után, az elmúlt években már az egynapos rendezvények kitágultak idősök heteire és idősök hónapjára. Az Idősök Világnapja köré szervezett rendezvényeken, ünnepségeken szakemberek, idősök és fiatalok, hivatásos művészek és amatőrök együtt köszöntik, ünneplik a velünk élő idősöket.

Idősbarát Önkormányzat Díj

2004 óta minden évben sor kerül az Idősbarát Önkormányzat Díj pályázati kiírására, és az értékelést követően a díj adományozására. A díjnak évről évre növekszik a rangja. Ettől a lehetőségtől a települési önkormányzatok és a helyi közösségi kezdeményezések, együttműködések idősökért vállalt cselekvő felelőssége kap évente újabb lendületet.

Nagyon fontos a cselekvés, a tevékenység hangsúlyozása, mert a pályázó településeken nemcsak az idősök helyzetének felmérése történik meg, hanem az önkormányzat kötelezően ellátandó feladatain túl hatékony megoldások kidolgozására és bevezetésére is sor kerül. Ezek a pályázatok mindig tartalmaznak új ötleteket, innovatív megoldásokat arra vonatkozóan, hogy a meglévő keretekben, a hozzáférhető erőforrásokra támaszkodva, hogyan lehet a lehető legtöbbet, legjobban megtenni egy korszerűbb szemléletű ellátásért, közösen az érintett idős emberekkel. Az ellátások fejlesztéséért, korszerűsítéséért, a feladatteljesítés mérhetővé tételéért és a minőségbiztosításért is többféle kezdeményezés indult el e program keretében. Ezek fejlesztésre, a szolgáltatási minőségek javítására törekednek.

Szociális Szolgáltatások Ellenőrzés-fejlesztési Programja

A szociális szolgáltatások átfogó rendszerfejlesztése keretében befejeződött a Szociális Szolgáltatások Ellenőrzés-fejlesztési Programja és elkészültek a szolgáltatások eredménystandardjai, a felhasználó-központú szakmai ellenőrzés eljárásrendje.

Szociális szolgáltatások standardjai

Elkészült a „Szükségletfeltárási Eszköztár”, a szociális szolgáltatások mennyiségi és minőségi minimumát meghatározó standardok első változata, valamint lezárult a „Homogén Gondozási Csoportok” kutatás első fázisa, melynek keretében 1000, idősök bentlakásos intézményében élő idős emberrel került kipróbálásra a gondozási szükséglet adekvát módon megállapító eszköz. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium háttérintézménye, a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet évek óta meghirdeti pályázatát „Ti hogyan csináljátok?” címmel, amely a jó gyakorlatok összegyűjtését szolgálja.

Szeniorsport-programok – szeniorsportháló létrehozása

Az Önkormányzati Minisztérium Sport Szakállamtitkársága által koordinált programok célja az életminőség javítása, pozitív irányú változások elérése a népesség egészségi állapotában, amely a primer prevenció és a mozgás-rehabilitáció eszközeit felhasználva különösen hatékonyan valósítható meg.

Az egészséges életmód attitűdrendszerének kialakulását és egész életen át tartó megőrzését, az időskorú lakosság fizikai aktivitásának ösztönzését döntő módon befolyásolhatja a szenior szabadidősport területi szintű megerősítése, a kistérségi programok kínálatának bővítése, közösségi keretek között történő megszervezése, az eseményeken résztvevők számának növelése.

A szeniorsportprojektek további célja volt a „települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásai” és a területükön működő – idősöket tömörítő – civil szervezetek, intézmények kooperációjának erősítése, a lokális erőforrás-koncentráció megvalósítása, valamint a „szeniorsportháló” létrehozása. (Egészségfejlesztő Program, Tárt Kapus Létesítmények Program, Tízezer Lépés Program, Nordic Walking Program.)

Önkéntes Központ Alapítvány – regionális önkéntes központok, Kapu Program, önkéntes törvény

Létrejött az Önkéntes Központ Alapítvány, és kialakult a hálózat működése. Egyes régiókban megyei szinten, míg másutt regionális szinten találhatók önkéntes központok. Az önkéntes tevékenységet végzők toborzása és közvetítése szervezettebb formában, célzottabban tud az idősök aktivitására összpontosítani.

Tizenkét éve működik a Kapu Program, melynek keretében elsősorban az önellátási képességeikben korlátozott, otthonukban élő idős embereknek nyújtanak szolgáltatást idős és fiatal önkéntesek.

A 2005-ben kihirdetett, a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény további lehetőségeket biztosít egyrészt az idősök önkéntes tevékenységekbe történő bevonására, másrészt a számukra önkéntesek által nyújtott szolgáltatások biztosítására.

Összességükben ezek a kezdeményezések fontos lépések az ellátórendszerben folytatott szakmai tevékenységek átláthatósága felé, a szolgáltatási színvonal javítása felé.

Nyugdíjak értékmegőrzése – nyugdíjas fogyasztói árindex

Végül az eredmények és a vívmányok között szükséges megemlíteni néhány jelentős intézkedést, amelyek hozzájárultak az idősök életminőségének javulásához.

2001 óta kormányrendelet írja elő a KSH számára a nyugdíjas fogyasztói árindex készítését. Az azóta eltelt időszakban a legnagyobb eltérés (2,7 százalékpont) 2007. évben mutatkozott az általános, országos és a nyugdíjas fogyasztói

árindex között. Ez a mutató jól használható arra, hogy egy nagyobb eltérés ráirányítsa a figyelmet a nyugdíjasokat hátrányosan érintő áremelkedésekre. 2002 óta jelentős lépések történtek a nyugdíjak értékmegőrzése érdekében.

Szépkorúak jubileumi köszöntése és juttatása

Egy hosszú élet munkája, eredményei elismerést érdemelnek, amelynek meg kell nyilvánulnia a társadalom tagjai, közösségei, intézményei részéről. Ennek elismerésül, fokozatos megvalósítással, a szépkorúak: a 90. életévüket betöltöttek 90 000, a 95. életévüket betöltöttek 95 000, a 100. életévüket betöltöttek 100 000 Ft egyszeri juttatásban részesülnek.

Intézkedések és programok az idősök életminőségének javítása érdekében

A 65 éven felüliek ingyenes utazása; az üdülési csekk vagy más üdülési támogatás; az uszodák és sportlétesítmények mérsékelt használati díja; nyugdíjas kedvezmények a múzeumi belépőknél – mind olyan intézkedések, melyek az idősök fogyasztási szintjét és életminőségét javítják.

Kétévenként Szenior Sporttalálkozókat vannak, egyes kulturális rendezvények, programok a hagyományápolást is szolgálják. Jó gyakorlat sport területén az országos természetjáró program, a Komplex kistérségi szabadidősport-program, a Kistérségi Szenior Sport – Aktív Életmód Program, a „Tízezer Lépés” Program, „Tárt Kapus Létesítmények” Program, „Mozdulj, Magyarország!” Program.

Civilek az idősökért és nyugdíjasokért

Az idősök és a nyugdíjasok szervezetei is társadalmi támogatottsággal dolgoznak. Az idősök és nyugdíjasok civil szervezeteinek, szövetségeinek működése szervezettséget és aktivitást, társadalmi elismertséget és támogatottságot tükröz, programjaik jól illeszkednek az idősök igényeihez, jó példa erre a fogyasztóvédelmi tájékoztató és tanácsadó tanfolyam.

A Szenior Foglalkoztatási Klubok keretében megvalósuló helyi együttműködés az álláskereső és a munkáltatók közötti hálózatszerű működéssel, a legjobb munkáltatói gyakorlatok elismerése és terjesztése a Szenior Foglalkoztatási Díjon keresztül szintén az idősödők támogatását segíti.

Az Idősügyi Tanács tapasztalatcsere programjai

Az Idősügyi Tanács tagjainak külföldi tapasztalatcsere látogatásai, a határokon túli nyugdíjas szervezetek vendégül látása a regionális együttműködések erősíti az UNECE- (United Nations Economic Commission for Europe) tagállamokkal.

Idősügyi konferenciák és rendezvények

Az idősügyi témákban megrendezett konferenciák és az azokon való részvétel döntően közpénzekből támogatott, s elérhető az idősökkel foglalkozó szakemberek és esetenként, a civilek számára is. A képzések területét tekintve kiváló kezdeményezés például a „Szépkorúak személyi és vagyónvédelme” – mentorképzés, „Fiatalok az idősökért” népfőiskolai kurzus, „Senior humán erőforrás tanácsadó” szakirányú továbbképzés, „képzők képzése”, „Szépkorúak Egyeteme”, „Foglalkoztatási jogi tanácsadó” szakirányú továbbképzés. Nagyon sikeres az országban több helyen is működő Idősök Akadémiája.

Jó gyakorlatok az internet- és számítógép-használat terén

Az internet- és számítógép-használat terjesztésének területén is működnek jó gyakorlatok. Az idősök informatikai bevonódását szolgálják a különböző programok: a „Kattints rá Nagyi” idősöknek szóló internetoktató programja, ahol a tanfolyamon megszerzett tudást „Folytassa, Nagyi!” klubfoglalkozásokon gyakorolhatják a végzett szenior tanulók, melyeket többek között önkéntesek vezetnek; a „Net Nagyi – Net Papi”, „Nagyapám és én@eu.hu”, Infórum, Netrekész, Ezüstnet.

Táborok, találkozók

Az idősök társadalmi integrációját támogatja a „Nagyitábor”, melynek célja a kreativitás és készségfejlesztés, a „Szépkorúak falujáró, tudást hozó busza”. A generációs kapcsolatok erősítésében példamutató a „Nagyszülők az Unokákért – Unokák a Nagyszülőkért” program, a „Szépkorúak Majálisa” – avagy nem csak a 20 éveseké a világ – kulturális és családi (generációs) seregszemle, a „Mi is tudunk valamit – ma is tudunk valamit” kézműves szakmai bemutató, az „Aktív idősök alkotásaiból nyílt kiállítás”.

Idősek Otthon

Az Idősek Otthon program kiváló lehetőség a biztonságos és méltó időskor támogatásához, az Idősbarát Lakásprogram 2009. évi (240 M Ft) folytatása ebben nagy előrelépés.

További lépések

A jó gyakorlatok, kezdeményezések távolról sem teljes felsorolása jelzés értékű: jelzések arra vonatkozóan, hogy milyen irányok, milyen további lépések szükségesek a jövő idősügyének kialakításához úgy, hogy azoknak már léteznek az alapjai.

Fogalomtár, grafikonok

Az Idősügyi Nemzeti Stratégia megalkotásához számos dokumentum, könyv, tanulmány, statisztikai adat adott segítséget. Emellett „Fogalomtár” kidolgozása is megtörtént annak érdekében, hogy az idősödéshez kapcsolódó fogalmak használata is egyértelművé váljon. De fontos, hogy néhány grafikonon is bemutatásra kerüljenek az idősödéshez kapcsolódó tendenciák. A Fogalomtár és a grafikonok elérhetősége elektronikus úton biztosított.

**A Kormány 1166/2009. (X. 2.) Korm. határozata
a Wesselényi Miklós Sportközalapítvány alapító okiratának módosításáról**

1. A Kormány a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 74/B. § (5) bekezdése alapján – figyelemmel az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2006. évi LXV. törvény 1. § (2) bekezdésében foglaltakra –
 - a) módosítja a Wesselényi Miklós Sportközalapítvány (a továbbiakban: közalapítvány) alapító okiratát (a továbbiakban: alapító okirat),
 - b) felhatalmazza az önkormányzati minisztert, hogy az egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratnak a Kormány nevében történő aláírása tárgyában, valamint az alapító okirat módosításának bírósági nyilvántartásba vétele iránti eljárásban az alapító Kormány nevében és képviseletében eljárjon,
 - c) felhívja az önkormányzati minisztert, valamint a Miniszterelnöki Hivatal vezető minisztert, hogy a közalapítvány egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratát – a bírósági nyilvántartásba vételről szóló határozat jogerőre emelkedését követően azonnal – tegyék közzé a Magyar Közlöny mellékleteként kiadott Hivatalos Értesítőben.
2. Ez a határozat a közzététele napján lép hatályba; egyidejűleg a Wesselényi Miklós Sportközalapítvány alapító okiratának módosításáról szóló 1057/2008. (IX. 9.) Korm. határozat a hatályát veszti.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

**A miniszterelnök 77/2009. (X. 2.) ME határozata
az ENSZ Turisztikai Világszervezete (UNWTO) részes államainak közgyűlésein történő részvételről**

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény 5. §-ának (1) bekezdése szerinti hatáskörömben eljárva, az önkormányzati miniszter és a külügyminiszter előterjesztése alapján

1. egyetértek azzal, hogy az ENSZ Turisztikai Világszervezet részes államainak közgyűlésein a Magyar Köztársaság Kormányát képviselő küldöttség vegyen részt;
2. felhatalmazom az önkormányzati minisztert, hogy a küldöttség tagjait a külügyminiszterrel egyetértésben jelölje ki;
3. felhívom a külügyminisztert, hogy a küldöttség részére a részvételhez szükséges meghatalmazási okiratot az adott közgyűlés előtt adja ki.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

**A miniszterelnök 78/2009. (X. 2.) ME határozata
a Magyar Köztársaság és Új-Zéland között az ideiglenesen munkát vállaló turisták programjáról
szóló megállapodás létrehozására adott felhatalmazásról**

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény 5. §-ának (1) bekezdése szerinti hatáskörömben eljárva, a szociális és munkaügyi miniszter és a külügyminiszter előterjesztése alapján

1. egyetértek a Magyar Köztársaság és Új-Zéland között az ideiglenesen munkát vállaló turisták programjáról szóló megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) létrehozásával;
2. felhatalmazom a szociális és munkaügyi minisztert, hogy – az érintett miniszterekkel egyetértésben – a tárgyalásokon részt vevő személyeket kijelölje;
3. felhatalmazom a szociális és munkaügyi minisztert vagy az általa kijelölt személyt, hogy a tárgyalások eredményeként előálló szövegtervezetet kézjeggyével lássa el;
4. felhívom a külügyminisztert, hogy a Megállapodás létrehozásához szükséges meghatalmazási okiratot adja ki;
5. felhívom a szociális és munkaügyi minisztert és a külügyminisztert, hogy a Megállapodás létrehozását követően a Megállapodás végleges szövegének megállapítására való felhatalmazásról szóló határozat tervezetét haladéktalanul terjesszék a Kormány elé.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

**A miniszterelnök 79/2009. (X. 2.) ME határozata
a Stratégiai Légiszállítási Képességről szóló többoldalú egyetértési megállapodás módosításáról
szóló megállapodás létrehozására adott felhatalmazásról**

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény 5. § (1) bekezdése szerinti hatáskörömben eljárva, a honvédelmi miniszter és a külügyminiszter előterjesztése alapján

1. egyetértek a Stratégiai Légiszállítási Képességről szóló többoldalú egyetértési megállapodás módosításáról szóló megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) létrehozásával;
2. felhatalmazom a honvédelmi minisztert, hogy – az érintett miniszterekkel egyetértésben – a tárgyalásokon részt vevő személyeket kijelölje;
3. felhatalmazom a honvédelmi minisztert vagy az általa kijelölt személyt, hogy a tárgyalások eredményeként előálló szövegtervezetet kézjeggyével lássa el;
4. felhívom a külügyminisztert, hogy a Megállapodás létrehozásához szükséges meghatalmazási okiratot adja ki;
5. felhívom a honvédelmi minisztert és a külügyminisztert, hogy a Megállapodás létrehozását követően a Megállapodás végleges szövegének megállapítására való felhatalmazásról szóló határozat tervezetét haladéktalanul terjesszék a Kormány elé.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Magyar Közlönyt a Szerkesztőbizottság közreműködésével a Miniszterelnöki Hivatal szerkeszti.
A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Petrétei József, a szerkesztésért felelős: dr. Tordai Csaba.
A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 1–3.
A Határozatok Tára hivatalos lap tartalma a Magyar Közlöny IX. részében jelenik meg.
A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként
a <http://kozlony.magyarorszag.hu> honlapon érhető el. Felelős kiadó: dr. Tordai Csaba.
A Magyar Közlöny oldalhú másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.
Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.